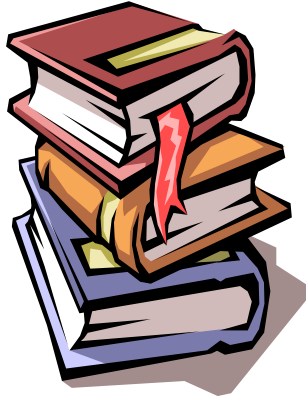

NOUSIAISTEN KUNNAN PERUSOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMA VUOSILUOKILLE 1-9

Opetussuunnitelma hyväksytty koulutuslautakunnassa 29.8.2011 § 80
Liitteet hyväksytty koulutuslautakunnassa 20.9.2011 § 97

NOUSIAISTEN KUNNAN PERUSOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMA VUOSILUOKILLE 1-9

Sisällysluettelo

1 luku Opetussuunnitelma	4
1.1 Opetussuunnitelman laatiminen.....	4
1.2 Opetussuunnitelman sisältö.....	5
2 luku Opetuksen järjestämisen lähtökohdat	5
2.1 Perusopetuksen arvopohja.....	5
2.2 Perusopetuksen tehtävä.....	6
2.3 Perusopetuksen järjestäminen.....	6
2.4 Perusopetuksen rakenne ja tuntijako.....	7
3 luku Opetuksen toteuttaminen	9
3.1 Oppimiskäsitys.....	9
3.2 Oppimisympäristö.....	9
3.3 Toimintakulttuuri.....	10
3.4 Opetusmenetelmät ja työtavat.....	10
4. luku Oppimisen ja koulunkäynnin tuki	12
4.1 Yleinen tuki.....	13
4.2 Tehostettu tuki.....	14
4.3 Erityinen tuki.....	15
4.4 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki paikallisessa opetussuunnitelmassa.....	16
4.5 Yksilölliset suunnitelmat.....	19
4.5.1 Oppimissuunnitelma.....	19
4.5.2 Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma.....	21
5. luku Oppimisen ja koulunkäynnin tukimuodot	24
5.1 Opetusjärjestelyihin liittyvä tuki.....	24
5.1.1 Tukiopetus.....	24
5.1.2 Osa-aikainen erityisopetus.....	25
5.1.3 Erityisopetus.....	27
5.1.4 Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen ja opetuksesta vapauttaminen.....	28
5.1.5 Pidennetty oppivelvollisuus.....	29
5.1.6 Toiminta-alueittain opiskelu.....	31
5.2 Ohjauksellinen ja muu tuki.....	32
5.2.1 Kodin ja koulun välinen yhteistyö.....	32
5.2.2 Ohjauksen järjestäminen.....	34
5.2.3 Tulkitsemis- ja avustajapalveluiden järjestäminen.....	38
5.2.4. Perusopetusta tukeva muu toiminta.....	41
5.3 Joustavan perusopetuksen toiminta.....	42
5.4 Oppilashuolto ja turvallisuuden edistäminen.....	44
5.4.1 Oppilashuolto.....	44
5.4.2 Turvallisuuden edistäminen.....	46
5.4.3 Henkilötietojen käsittely, salassapito ja tietojen luovuttaminen.....	47
5.4.4 Oppilashuollon ja turvallisuuden edistäminen paikallisessa opetussuunnitelmassa.....	49
6 luku Kieli- ja kulttuuriryhmien opetus	56
6.1 Saamelaiset.....	56
6.2 Romanit.....	56
6.3 Viittomakieliset.....	56
6.4 Maahanmuuttajat.....	56
7 luku Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt	57
7.1 Eheyttäminen ja aihekokonaisuudet.....	57
7.2 Äidinkielten ja toisen kotimaisen kielen opiskelu.....	62
7.3 Äidinkieli ja kirjallisuus.....	63
7.4 Toinen kotimainen kieli.....	81
7.5 Vieraat kielet / Englanti.....	88
7.6 Matematiikka.....	96
7.7 Ympäristö- ja luonnontieto.....	106
7.8 Biologia ja maantieto.....	111
7.9 Fysiikka ja kemia.....	120
7.10 Terveystieto.....	130
7.11 Uskonto.....	133

7.12 Elämänkatsomustieto.....	146
7.13 Historia.....	151
7.14 Yhteiskuntaoppi.....	155
7.15 Musiikki.....	157
7.16 Kuvataide.....	163
7.17 Käsityö.....	170
7.18 Liikunta.....	176
7.19 Kotitalous.....	185
7.20 Valinnaiset aineet.....	187
A-ryhmän valinnaisaineet.....	187
B-ryhmän valinnaisaineet (2 kurssia).....	197
C-ryhmän aineet (1 kurssi).....	199
7.21 Oppilaanohjaus.....	204
8 luku Oppilaan arviointi.....	208
8.1 Arviointi opintojen aikana.....	208
8.2 Päätösarviointi.....	214
8.3 Todistukset.....	215
9 luku Erityisen koulutustehtävän mukainen ja erityiseen pedagogiseen järjestelmään tai periaatteeseen perustuva opetus.....	218
9.1 Vieraskielinen opetus ja kotimaisten kielten kielikylpyopetus.....	218
9.2 Kansalliset kielikoulut.....	218
9.3 Kansainväliset kielikoulut.....	218
9.4 Steinerpedagoginen opetus.....	218

Liitteet

- Liite 1. Kirjainmallit, numerot ja välimerkit
- Liite 2. Kielitaidon tasojen kuvausasteikko
- Liite 3. Valtioneuvoston asetus 1435/2001
- Liite 4. Perusopetuksen vähimmäistuntijako
- Liite 5. Opetushallituksen suositus maahanmuuttajien äidinkielen opetuksen perusteiksi
- Liite 6. Lomakkeet:
 - Pedagoginen arvio
 - Oppimissuunnitelma
 - Pedagoginen selvitys
 - Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS)

NOUSIAISTEN KUNNAN PERUSOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMAN KUNTAKOHTAINEN OSIO

1 luku Opetussuunnitelma

1.1 Opetussuunnitelman laatiminen

Opetussuunnitelman perusteet on kansallinen kehys, jonka pohjalta paikallinen opetussuunnitelma laaditaan. Opetuksen järjestäjällä on vastuu opetussuunnitelman laadinnasta ja kehittämisestä. Opetussuunnitelmassa päätetään perusopetuksen kasvatus- ja opetustyöstä ja täsmennetään perusteissa määriteltyjä tavoitteita ja sisältöjä sekä muita opetuksen järjestämiseen liittyviä seikkoja. Perusopetuksen opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon esiopetuksen opetussuunnitelma ja perusopetuksen yhtenäisyys sekä muut kunnassa tehdyt lapsia, nuoria ja koulutusta koskevat päätökset.

Valtakunnalliset ja paikalliset perusopetusta koskevat päätökset muodostavat perusopetusta ohjaavan kokonaisuuden. Nämä päätökset ovat

- perusopetuslaki ja -asetus
- valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta
- esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet
- opetuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma
- opetussuunnitelmaan perustuva perusopetusasetuksen 9 §:n mukainen vuosittainen suunnitelma.

Opettajan tulee opetuksessaan noudattaa opetuksen järjestäjän vahvistamaa opetussuunnitelmaa. Opetussuunnitelma voidaan laatia siten, että siinä on kuntakohtainen osio, alueittaisia tai koulukohtaisia osioita sen mukaan kuin opetuksen järjestäjä päättää. Perusopetuksen opetussuunnitelman yhtenäisyys edellyttää eri opettajaryhmien yhteistyötä opetussuunnitelmaa laadittaessa. Oppilaan huoltajien on voitava vaikuttaa varsinkin opetussuunnitelman kasvatustavoitteiden määrittelyyn. Myös oppilaita voidaan ottaa mukaan opetussuunnitelmatyöhön.

Opetussuunnitelma tulee oppilashuoltoa sekä kodin ja koulun yhteistyötä koskevalta osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa.

Tämä opetussuunnitelma on laadittu Nousiaisten kunnan perusopetuksen 1-9 luokille ja se korvaa aiemmat Nousiaisten kunnan perusopetuksen opetussuunnitelman vuosiluokille 3-9 (hyväksytty sivistyslautakunnassa 14.4.2004 § 29) sekä alkuopetuksen opetussuunnitelman vuosiluokille 1-2 (hyväksytty sivistyslautakunnassa 8.10.2003 § 61). Tämä opetussuunnitelma otetaan käyttöön 1.8.2011 alkaen. Opetussuunnitelmaa valmistelleessa työryhmässä ovat olleet mukana vs. sivistystoimenjohtaja Sini Paasikivi sekä rehtorit Irmeli Talja, Pirjo Rantanen, Marjo Wiberg, Marko Koski ja Pauliina Kallio. Opetussuunnitelman viimeistelyvaiheessa mukana ovat olleet lisäksi erityisopettajat Marjo Aalto, Kaisa Ala-Peltomaa, Susanne Laaksonen, Raija Lammintausta-Kujanpää ja Lisa Vartiainen.

Kuntakohtainen osio täsmentää opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä tavoitteita ja sisältöjä sekä muita nousiaislaiseen koulutuksen järjestämiseen liittyviä seikkoja. Tässä asiakirjassa Nousiaisten kunnan opetussuunnitelman kuntakohtaiset osiot on kirjattu valtakunnallisten opetussuunnitelman perusteiden kunkin alaluvun perään kursivoituna ja Nousiaisten kunnan logolla erotettuna tekstiosuutena.

Nousiaisten kunnassa opetus muodostaa yhtenäisen opetussuunnitelmallisen kokonaisuuden esiopetuksesta perusopetuksen päättövaiheeseen. Esiopetuksen osalta kunnassa noudatetaan esiopetuksen

opetussuunnitelman perusteita, jotka on kirjattu asiakirjaan ”Nousiaisten esiopetussuunnitelma 2011” (hyväksytty koulutuslautakunnassa 16.6.2011 § 71).

1.2 Opetussuunnitelman sisältö

Perusopetuksen opetussuunnitelmasta tulee ilmetä seuraavat seikat sen mukaan kuin opetuksen järjestäminen edellyttää:

- arvot ja toiminta-ajatus
- yleiset kasvatuksen ja opetuksen tavoitteet
- kieliohjelma
- noudatettava paikallinen tuntijako
- toimintakulttuurin, oppimisympäristön ja työtapojen kuvaukset
- opetuksen mahdolliset painotukset
- opetuksen mahdollinen eheyttäminen
- aihekokonaisuuksien toteuttaminen
- opetuksen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain eri oppiaineissa
- valinnaisaineiden opetus
- tavoitteet oppilaan käyttäytymiselle
- yhteistyö esiopetuksen ja muun perusopetuksen kanssa
- kodin ja koulun yhteistyö
- yhteistyö muiden toimijoiden kanssa
- oppimisen ja koulunkäynnin tuki ja tukimuodot luvuissa 4 ja 5 täsmennettyjen ohjeiden mukaisesti
- eri kieli- ja kulttuuriryhmiin kuuluvien oppilaiden opetus
- oppilaan arviointi ja sen perustuminen hyvän osaamisen kuvauksiin ja päättöarvioinnin kriteereihin
- opinnoissa etenemisen periaatteet
- todistukset
- tietostrategia
- toiminnan arviointi ja jatkuva kehittäminen.

Opetussuunnitelman kuntakohtaisten osioiden yhteydessä annetaan muita opetuksen järjestämiseen liittyviä tarkennuksia nousiaislaisista käytänteistä.

2 luku Opetuksen järjestämisen lähtökohdat

2.1 Perusopetuksen arvopohja

Perusopetuksen arvopohjana ovat ihmisoikeudet, tasa-arvo, demokratia, luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön elinkelpoisuuden säilyttäminen sekä monikulttuurisuuden hyväksyminen. Ihmisoikeuksia määrittäviä keskeisiä asiakirjoja ovat YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus. Perusopetus edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä yksilön oikeuksien ja vapauksien kunnioittamista.

Opetuksen perustana on suomalainen kulttuuri, joka on kehittynyt vuorovaikutuksessa alkuperäisen, pohjoismaisen ja eurooppalaisen kulttuurin kanssa. Opetuksessa on otettava huomioon kansalliset ja paikalliset erityispiirteet sekä kansalliskielet, kaksi kansankirkkoa, saamelaiset alkuperäiskansana ja kansalliset vähemmistöt. Opetuksessa otetaan huomioon suomalaisen kulttuurin monipuolistuminen myös eri kulttuureista tulevien maahanmuuttajien myötä. Opetuksen avulla tuetaan oppilaan oman kulttuuri-identiteetin rakentumista sekä hänen osallisuuttaan suomalaisessa yhteiskunnassa ja

globaalistuvassa maailmassa. Sen avulla edistetään myös suvaitsevaisuutta ja kulttuurien välistä ymmärtämystä.

Perusopetuksen avulla lisätään alueellista ja yksilöiden välistä tasa-arvoa. Opetuksessa otetaan huomioon erilaiset oppijat ja edistetään sukupuolten välistä tasa-arvoa antamalla tytöille ja pojille valmiudet toimia yhtäläisin oikeuksin ja velvollisuuksin yhteiskunnassa sekä työ- ja perhe-elämässä.

Perusopetuksessa eri oppiaineiden opetus on poliittisesti sitoutumatonta ja uskonnollisesti tunnustuksetonta.

Perusopetuksen paikallisessa opetussuunnitelmassa tulee tarkentaa opetuksen perustana olevia arvoja. Niiden tulee välittyä opetuksen tavoitteisiin ja sisältöihin sekä jokapäiväiseen toimintaan.

Kasvatus- ja opetustyö perustuu Nousiaisissa positiiviseen ihmiskäsitykseen. Sen pohjalta koulun toiminnan tavoitteena on

- *nuori, jolla on terve itsetunto. Itsetunnon edellytyksenä on kansallisen kulttuuriperinnön tuntemus sekä ihmisen ja luonnon välisen suhteen ymmärtäminen. Koulun toiminnassa tuetaan oppilaan kiinnostuneisuutta ja sitoutumista opiskeluun, niin että hänestä tulisi tasapainoinen ja*
- *suvaitsevainen, muut huomioon ottava nuori;*
- *nuori, joka arvostaa työn tekemistä ja kantaa vastuuta työstään. Samalla hänellä on käsitys oikeasta ja väärästä, ja hän pystyy vastuullisesti ottamaan huomioon toimintansa seuraukset;*
- *nuori, jolla on vahva yleissivistys. Tämä näkyy tietotasolla asioiden laaja-alaisena ja itsenäisenä tiedonhallintana. Taidollisella tasolla se ilmenee itsenäisenä ja kriittisenä ajatteluna sekä aktiivisuutena ja yhteistyökykyisyytenä. Asennetasolla se näkyy haluna pystyä vastaamaan ajan jatkuvien muutosten antamiin haasteisiin.*

2.2 Perusopetuksen tehtävä

Perusopetus on osa koulutuksen perusturva. Sillä on sekä kasvatus- että opetustehtävä. Sen tehtävänä on toisaalta tarjota yksilölle mahdollisuus hankkia yleissivistystä ja suorittaa oppivelvollisuus ja toisaalta antaa yhteiskunnalle väline kehittää sivistyksellistä pääomaa sekä lisätä yhteisöllisyyttä ja tasa-arvoa.

Perusopetuksen on annettava mahdollisuus monipuoliseen kasvuun, oppimiseen ja terveen itsetunnon kehittämiseen, jotta oppilas voi hankkia elämässä tarvitsemiaan tietoja ja taitoja, saada valmiudet jatko-opintoihin ja osallistuvana kansalaisena kehittää demokraattista yhteiskuntaa. Perusopetuksen on myös tuettava jokaisen oppilaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä äidinkielen kehitystä. Tavoitteena on myös herättää halu elinikäiseen oppimiseen.

Yhteiskunnan jatkuvuuden varmistamiseksi ja tulevaisuuden rakentamiseksi perusopetuksen tehtävänä on siirtää kulttuuriperintöä sukupolvelta toiselle, kartuttaa tarvittavaa tietoa ja osaamista sekä lisätä tietoisuutta yhteiskunnan perustana olevista arvoista ja toimintatavoista. Sen tehtävänä on myös kehittää kykyä arvioida asioita kriittisesti, luoda uutta kulttuuria sekä uudistaa ajattelu- ja toimintatapoja.

2.3 Perusopetuksen järjestäminen

Perusopetuslain mukaan opetus järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti ja siten, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa ja

opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön.¹ Oppilaalla on lain mukaan oikeus työpäivinä saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Oppilaalla on myös oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämä tarvittava oppilashuolto sekä laissa määritellyt opintososiaaliset edut ja palvelut.²

Suomen perustuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.³ Suomi on myös sitoutunut kansainvälisiin sopimuksiin, ohjelmiin ja julistuksiin, jotka edellyttävät opetuksen järjestämistä siten, että lasten ja nuorten oppiminen voidaan turvata yhteisessä koulussa.⁴

Opetuksen, ohjauksen ja tuen järjestämisen lähtökohtana on huolenpito hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä. Koulutyö järjestetään siten, että oppilaan hyvinvoinnille, kehitykselle ja oppimiselle on mahdollisimman suotuisat edellytykset. Kouluyhteisön tulee olla turvallinen, ilmapiiriltään kunnioittava sekä ystävällinen. Oppimisympäristön turvallisuutta tai terveyttä vaarantaviin tekijöihin puututaan heti. Koulupäivän tulee rakenteellaan, sisällöillään ja toimintatavoillaan luoda mahdollisuudet rauhalliseen työskentelyyn ja asioihin syventymiseen, yhdessä oppimiseen ja tekemiseen sekä oppimisen ilon ja mielekkyyden kokemuksiin.

Perusopetus edistää kannustavaa vuorovaikutusta, yhteistyötä, yhteistä vastuunottoa ja osallisuutta. Erityistä huomiota kiinnitetään oppilaiden mahdollisuuksiin vaikuttaa omaan ja yhteiseen työskentelyyn sekä toimintaympäristöön. Osallisuuden kautta tuetaan oppimista, hyvinvointia sekä vastuulliseksi ihmiseksi ja yhteiskunnan jäseneksi kasvamista.

Oppilasta tukeva yhteisöllinen koulu arvostaa oppilaiden, opettajien, muiden kouluyhteisön jäsenten ja asiantuntijoiden sekä perheiden merkitystä toiminnassaan. Koulu tekee yhteistyötä esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen, aamu- ja iltapäivätoiminnan, muiden perusopetusta antavien koulujen, jatko-opintoja tarjoavien oppilaitosten, sosiaali- ja terveystoimen sekä muiden lasten kasvua ja kehitystä tukevien toimijoiden kanssa.

2.4 Perusopetuksen rakenne ja tuntijako

Perusopetus on opetussuunnitelmallisesti yhtenäinen kokonaisuus. Opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt määritellään opetussuunnitelman perusteissa oppiaineittain tai aineryhmittäin tuntijaon (A 1435/20.12.2001, 6 §) mukaisten nivelkohtien välisille osioille. Kunkin osion päätteeksi on laadittu oppilaan hyvän osaamisen kuvaus (8. 1). Taide- ja taitoaineiden (musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta) opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt, hyvän osaamisen kuvaukset sekä päättöarvioinnin kriteerit on laadittu oppiainekohtaisille vähimmäistuntimäärille. Opetuksen järjestäjän hyväksymässä opetussuunnitelmassa tuntijako sekä opetuksen tavoitteet ja sisällöt määritellään vuosiluokittain valtioneuvoston asetuksen ja opetussuunnitelman perusteiden pohjalta.

Vuosiluokkien 1–2 opetuksessa tulee ottaa huomioon varhaiskasvatuksen, erityisesti esiopetuksen, antamat valmiudet. Esi- ja perusopetuksesta on rakennettava ehyt ja johdonmukainen kokonaisuus. Alimpien vuosiluokkien opetuksen erityisenä tehtävänä on kehittää valmiuksia myöhempää työskentelyä ja oppimista varten.

¹ Perusopetuslaki (628/1998) 3 § 2 mom. (477/2003), 3 § 3 mom. ja 29 § 1 mom.

² Perusopetuslaki 30 § 1 mom. (642/2010), 31 § 1 mom. ja 31 a § 1 mom. (477/2003)

³ Suomen perustuslaki (731/1999) 6 § 2 mom.

⁴ YK:n Yleissopimus lapsen oikeuksista 1989, Salamancan julistus (Salamanca Statement) 1994, Luxemburgin peruskirja (The Charter on Luxembourg) 1996 ja YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva sopimus 2006

Vuosiluokat 8–9 muodostavat perusopetuksen päättövaiheen, jonka tehtävänä on myös ohjata oppilasta jatko-opintoihin ja kehittää valmiuksia toimia yhteiskunnassa ja työelämässä.

Mikäli yhdysluokkaopetuksessa yhdysluokan eri vuosiluokilla on joissakin oppiaineissa erilaiset viikkotuntimäärät, oppiaineiden vuosiviikkotunnit voidaan myös jakaa osiin ja siten tasata oppiaineiden opetustunnit. Yhdysluokan oppimäärä voidaan opetussuunnitelmassa määritellä myös opintokokonaisuuksiksi jakamalla sitä vuosiluokkiin. Tällöin noudatetaan perusopetusasetuksen 11 §, 3 mom. säännöksiä.

***Nousiaisten perusopetuksen tuntijako vuosiluokille 1-9
(vuosiviikkotuntien vähimmäismäärä)***

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Yht
Äidinkieli ja kirjallisuus	7	7	6	5	3	5	3	3	3	42
A1-kieli, englanti	-	-	2	2	2	2	2	3	3	16
B1-kieli, ruotsi	-	-	-	-	-	-	2	2	2	6
Historia ja yhteiskuntaoppi	-	-	-	-	2	1	2	2	3	10
Uskonto/elämänkatsomustieto	1	1	1	2	1	2	1	1	1	11
Matematiikka	4	4	4	4	4	4	3,5	3,5	3	34
Fysiikka ja kemia	-	-	-	-	1	1	2	2	3	9
Biologia/maantieto (Ympäristö- ja luonnontieto)	2	2	3	3	2	2	2	2	3	21
Musiikki	1	1	1	1	1	1	1	-	-	7
Kuvataide	1	1	1	1	2	2	2	-	-	10
Kotitalous	-	-	-	-	-	-	3	-	-	3
Käsityö	1	1	2	2	2	2	3	-	-	13
Liikunta	2	2	2	2	2	2	2	2	2	18
Opinto-ohjaus	-	-	-	-	-	-	0,5	0,5	1	2
Terveystieto	-	-	-	-	-	-	1	1	1	3
Koulukohtainen taito- ja taideaine MU, KU, KÄS tai LI	1	1	1	1	2	2	-	-	-	8
Valinnaisaineet	-	-	-	-	-	-	-	8	5	13
Yhteensä	20	20	23	23	24	26	30	30	30	226

Yhdysluokan eri vuosiluokilla esimerkiksi 5-6 –luokkien äidinkielessä erilaiset, oppiaineiden vuosiviikkotunnit voidaan tasata siten, että sekä 5. että 6. luokalla äidinkieltä on neljä vuosiviikkotuntia.

3 luku Opetuksen toteuttaminen

3.1 Oppimiskäsitys

Opetussuunnitelman perusteet on laadittu perustuen oppimiskäsitykseen, jossa oppiminen ymmärretään yksilölliseksi ja yhteisölliseksi tietojen ja taitojen rakennusprosessiksi, jonka kautta syntyy kulttuurinen osallisuus. Oppiminen tapahtuu tavoitteellisena opiskeluna erilaisissa tilanteissa itsenäisesti, opettajan ohjauksessa sekä vuorovaikutuksessa opettajan ja vertaisryhmän kanssa. Opittavana on uuden tiedon ja uusien taitojen lisäksi oppimis- ja työskentelytavat, jotka ovat elinikäisen oppimisen välineitä.

Oppiminen on seurausta oppilaan aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta, jossa hän aiempien tietorakenteidensa pohjalta käsittelee ja tulkitsee opittavaa ainesta. Vaikka oppimisen yleiset periaatteet ovat kaikilla samat, oppiminen riippuu oppijan aiemmin rakentuneesta tiedosta, motivaatiosta sekä oppimis- ja työskentelytavoista. Yksilöllistä oppimista tukee vastavuoroisessa yhteistyössä tapahtuva oppiminen. Oppiminen on kaikissa muodoissa aktiivinen ja päämääräsuuntautunut, itsenäistä tai yhteistä ongelmanratkaisua sisältävä prosessi. Oppiminen on tilannesidonnaista, joten oppimisympäristön monipuolisuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Opittaessa avautuu uusia mahdollisuuksia ymmärtää kulttuuria ja kulttuurin sisältämiä merkityksiä sekä osallistua yhteiskunnan toimintaan.

3.2 Oppimisympäristö

Oppimisympäristöllä tarkoitetaan oppimiseen liittyvää fyysisen ympäristön, psyykkisten tekijöiden ja sosiaalisten suhteiden kokonaisuutta, jossa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat.

Fyysiseen oppimisympäristöön kuuluvat erityisesti koulun rakennukset ja tilat sekä opetusvälineet ja oppimateriaalit. Siihen kuuluu lisäksi muu rakennettu ympäristö ja ympäröivä luonto. Opiskelutilat ja –välineet tulee suunnitella ja järjestää siten, että ne mahdollistavat monipuolisten opiskelumenetelmien ja työtapojen käytön. Työvälineiden ja materiaalien sekä kirjastopalvelujen tulee olla oppilaan käytettävissä niin, että ne antavat mahdollisuuden aktiiviseen ja myös itsenäiseen opiskeluun. Oppimisympäristön varustuksen tulee tukea myös oppilaan kehittymistä nykyaikaisen tietoyhteiskunnan jäseneksi ja antaa tilaisuuksia tietokoneiden ja muun mediatekniikan sekä mahdollisuuksien mukaan tietoverkkojen käyttämiseen. Fyysisen oppimisympäristön esteettisyyteen tulee myös kiinnittää huomiota.

Psyykkisen ja sosiaalisen oppimisympäristön muodostumiseen vaikuttavat toisaalta yksittäisen oppilaan kognitiiviset ja emotionaaliset tekijät, toisaalta vuorovaikutukseen ja ihmissuhteisiin liittyvät tekijät.

Oppimisympäristön tulee tukea oppilaan kasvua ja oppimista. Sen on oltava fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallinen, ja tuettava oppilaan terveyttä. Tavoitteena on tukea oppilaan oppimismotivaatiota ja uteliaisuutta ja edistää hänen aktiivisuuttaan, itseohjautuvuuttaan ja luovuuttaan tarjoamalla kiinnostavia haasteita ja ongelmia. Oppimisympäristön tulee ohjata oppilasta asettamaan omia tavoitteita ja arvioimaan omaa toimintaansa. Oppilaille voidaan antaa mahdollisuus osallistua oppimisympäristönsä rakentamiseen ja kehittämiseen.

Oppimisympäristön tulee tukea myös sekä opettajan ja oppilaan välistä että oppilaiden keskinäistä vuorovaikutusta. Sen tulee edistää vuoropuhelua ja ohjata oppilaita työskentelemään ryhmän jäsenenä. Tavoitteena on avoin, rohkaiseva, kiireetön ja myönteinen ilmapiiri, jonka ylläpitämisestä vastuu kuuluu sekä opettajalle että oppilaille.

Perusopetusta annetaan Nousiaisissa Paijulan, Nummen, Kirkonpiirin ja Valpperin alakouluissa sekä Henrikin yläkoulussa. Alakoulu-nimitystä käytetään tässä asiakirjassa vuosiluokkien 1-6 opetusta antavasta koulusta ja yläkoulu-nimitystä vuosiluokkien 7-9 opetusta antavasta koulusta. Nousiaisten kunnassa oppimisympäristöjen kohdalla halutaan pitää huoli siitä, että opiskelutiloja ja -välineitä tulee

olla riittävästi ja niiden tulee olla ajanmukaisia ja monipuolisia. Mahdollisuuksien mukaan oppilaat voivat vaikuttaa oppimisympäristön suunnitteluun ja toteutukseen.

3.3 Toimintakulttuuri

Koulun toimintakulttuuri vaikuttaa merkittävästi koulun kasvatukseen ja opetukseen ja sitä kautta oppimiseen. Tavoitteena on, että koulun kaikki käytännöt rakennetaan johdonmukaisesti tukemaan kasvatus- ja opetustyölle asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Toimintakulttuuriin kuuluvat kaikki koulun viralliset ja epäviralliset säännöt, toiminta- ja käyttäytymismallit sekä arvot, periaatteet ja kriteerit, joihin koulutyön laatu perustuu. Toimintakulttuuriin kuuluu myös oppituntien ulkopuolinen koulun toiminta kuten juhlat, teemapäivät sekä erilaiset tapahtumat. Koulun kasvatustavoitteiden ja arvojen sekä aihekokonaisuuksien tulee konkretisoitua toimintakulttuurissa. Tavoitteena on toimintakulttuuri, joka on avoin ja vuorovaikutteinen sekä tukee yhteistyötä niin koulun sisällä kuin kotien ja muun yhteiskunnan kanssa. Myös oppilaalla tulee olla mahdollisuus osallistua koulun toimintakulttuurin luomiseen ja sen kehittämiseen.

3.4 Opetusmenetelmät ja työtavat

Opetuksessa käytetään oppilaiden edellytykset huomioon ottavia, eri ikäkausiin sekä erilaisiin oppimistehtäviin ja -tilanteisiin soveltuvia menetelmiä ja monipuolisia työtapoja. Niiden avulla tuetaan ja ohjataan koko opetusryhmän ja yksittäisen oppilaan oppimista. Menetelmien ja työtapojen valinnalla luodaan sellaisia vuorovaikutteisen oppimisen sekä yhdessä ja yksin työskentelyn tilanteita, joissa oppilaat voivat kehittää oppimisen ja oman tulevaisuutensa kannalta tärkeitä taitoja. Näitä ovat mm. ajattelun ja ongelmanratkaisun, työskentelyn ja vuorovaikutuksen, itsetuntemuksen ja vastuullisuuden, osallistumisen ja vaikuttamisen sekä ilmaisun ja käden taidot. Työskentelyn tulee edistää monipuolisesti tieto- ja viestintätekniiikan sekä verkossa toimimisen taitoja. Menetelmien ja työtapojen tulee antaa mahdollisuuksia myös eri ikäkausille ominaiseen luovaan toimintaan, elämyksiin ja leikkiin.

Opettaja valitsee opetusmenetelmät ja suunnittelee työtavat vuorovaikutuksessa oppilaiden kanssa. Työtapojen valinnan perusteita ovat, että ne

- virittävät halun oppia
- ottavat huomioon oppimisen prosessuaalisen ja tavoitteellisen luonteen
- ottavat huomioon eri oppiaineiden ja oppiainekokonaisuuksien lähtökohdat ja tavoitteet
- aktivoivat työskentelemään tavoitteellisesti
- edistävät jäsenyteen tietorakenteen muodostumista sekä taitojen oppimista ja niissä harjaantumista
- kehittävät tiedon hankkimisen, soveltamisen ja arvioimisen taitoja
- tukevat oppilaiden keskinäisessä vuorovaikutuksessa tapahtuvaa oppimista
- edistävät sosiaalista joustavuutta, kykyä toimia rakentavassa yhteistyössä sekä vastuun kantamista toisista
- kehittävät valmiuksia ottaa vastuuta omasta oppimisesta, arvioida sitä sekä hankkia palautetta oman toiminnan reflektointia varten
- auttavat oppilasta tiedostamaan omaa oppimistaan sekä mahdollisuuksiaan vaikuttaa siihen
- kehittävät oppilaan oppimisstrategioita ja taitoja soveltaa niitä uusissa tilanteissa

Opetuksen eriyttäminen on kaikkeen opetukseen kuuluva ensisijainen keino ottaa huomioon opetusryhmän tarpeet ja oppilaiden erilaisuus. Huomiota kiinnitetään eri oppilaille ominaisiin oppimistapoihin ja työskentelyn rytmiin, erilaisiin valmiuksiin ja kiinnostuksen kohteisiin sekä itsetuntoon ja motivaatioon kytkeytyviin emotionaalisiin tarpeisiin. Tyttöjen ja poikien väliset sekä oppilaiden yksilölliset kehityserot ja taustat otetaan huomioon. Eriyttämisellä vaikutetaan oppimismotivaation. Opetusta eriyttämällä oppilaille voidaan tuottaa sopivia haasteita ja onnistumisen

kokemuksia sekä tarjota mahdollisuuksia kehittyä ja oppia omien vahvuuksien mukaisesti. Tällöin on tärkeää hyödyntää samassa opetusryhmässä olevien oppilaiden erilaista osaamista ja harrastuneisuutta.

Eriyttäminen edellyttää opettajalta kasvun ja oppimisen prosessien tuntemista, opetusryhmän toiminnan ja ilmapiirin sekä oppilaiden kehittymisen seuranta ja oppimisen arviointia. Opettajien keskinäinen yhteistyö sekä yhteistyö huoltajien, muun henkilöstön ja eri asiantuntijoiden kanssa tukee eriyttämistä.

Eriyttämisen kolme keskeistä ulottuvuutta liittyvät opiskelun laajuuden, syvyyden ja etenemisnopeuden vaihteluun. Eriyttäminen voi kohdistua muun muassa opetuksen sisältöihin, käytettäviin opetusmateriaaleihin ja -menetelmiin, työtapoihin sekä koulu- ja kotitehtävien määrään ja käytettävissä olevaan aikaan. Oppimisympäristöä ja työtapoja voidaan muokata esimerkiksi luomalla tilaisuuksia oppilaiden osallistumiseen, tarjoamalla valinnanmahdollisuuksia, säätelällä tilankäyttöä, ryhmittelemällä oppilaita joustavasti ja hyödyntämällä koulun ulkopuolella tapahtuvia oppimistilanteita. Oppilasta ohjataan oppimaan itselleen parhaiten soveltuvalla tavalla. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden kiinnostuksen kohteet kytkemällä opittavat tiedot ja taidot oppilaille merkityksellisiin kokemuksiin ja toimintamuotoihin. Oppilaat voivat tarvita erilaisia mahdollisuuksia osaamisensa ja edistymisensä näyttämiseen ja hyötyvät aina yksilöllisestä palautteesta.

Kun opetusta toteutetaan yhdysluokissa tai yhdessä esiopetusryhmän kanssa, oppilaiden ikä ja kehitysvaihe sekä eri vuosiluokkien tavoitteet ja omaleimaisuus tulee ottaa huomioon.

Nousiaisten kunnan toimintaperiaatteita ohjaavat uudistuneet oppimiskäsitykset sekä vahva halu kehittää opetusta. Tapakasvatusta pyritään painottamaan, sillä asiallinen, toiset huomioon ottava käytös on nuoren paras käyntikortti maailmalla. Päämääriin edetessään koulu hyödyntää ajankohtaista kasvatustietoutta ja pyrkii tehokkaaseen sekä tulokselliseen yhteistyöhön kotien, elinkeinoelämän ja koko ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

4. luku Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Tässä luvussa kuvataan oppimisen ja koulunkäynnin tuen keskeiset tavoitteet ja järjestäminen sekä tuen rakenne. Oppimisen ja koulunkäynnin tuen tasot, yleinen, tehostettu ja erityinen tuki kuvataan luvuissa 4.1, 4.2 ja 4.3. Luvussa 5 esitetään tarkemmin eri tukimuodot ja niiden käyttö tuen eri tasoilla. Lukujen 4 ja 5 ja niiden alalukujen muodostama kokonaisuus on perustana paikallisen opetus-suunnitelman laadinnalle sekä oppimisen ja koulunkäynnin tuen käytännön toteuttamiselle.

Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

Opetuksen ja tuen järjestämisen lähtökohdista ovat sekä opetusryhmän että kunkin oppilaan vahvuudet ja oppimis- ja kehitystarpeet. Oppimisen ja koulunkäynnin tukeminen merkitsee yhteisöllisiä ja oppimisympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Opetusta ja tukea suunniteltaessa on otettava huomioon, että tuen tarve voi vaihdella tilapäisestä jatkuvaan, vähäisestä vahvempaan tai yhden tukimuodon tarpeesta useamman tukimuodon tarpeeseen.

Jokaisella oppilaalla tulee olla mahdollisuus omista lähtökohdistaan käsin onnistua oppimisessa, kehittyä oppijana sekä kasvaa ja sivistyä ihmisenä. Koulutyössä tulee ottaa huomioon monenlaiset oppijat ja oppimisen erilaiset lähtökohdat ja tavat sekä oppilaiden kulttuuritausta. Oppilaita kannustetaan aloitteellisuuteen ja vastuullisuuteen, tarjotaan haasteita kehittymiselle ja annetaan onnistumista edistävää ohjausta ja tukea. Erityistä huomiota tulee kiinnittää oppimisen esteiden ja oppimisvaikeuksien varhaiseen tunnistamiseen. On tarpeen havaita sekä oppilaaseen että kouluun ja toimintaympäristöön liittyvät tekijät.

Opetukseen osallistuvalla on oikeus saada riittävää kasvun ja oppimisen tukea heti tuen tarpeen ilmetessä.⁵ Opetuksen järjestäjän tulee huolehtia, että oppilaan oikeus tukeen voi toteutua käytännössä, mm. määrittelemällä tuen tarpeen toteuttamiseen ja tuen toteuttamiseen liittyvät vastuut ja työnjako. Tuen tarpeen varhaiseksi havaitsemiseksi oppilaiden tarpeita tulee arvioida jatkuvasti ja aloittaa tuen antaminen riittävän varhain. Tämä ehkäisee ongelmien syvenemistä ja pitkäaikaisvaikutuksia. Tuen tarpeen arvioinnissa voidaan hyödyntää oppilaalle tehtyjen terveystarkastusten ja mahdollisten muiden arviointien tuloksia.⁶ Tuen oikea-aikaisuus sekä tuen oikea taso ja muoto ovat ratkaisevia oppimisen ja kehityksen turvaamiseksi. Oppilaan saaman tuen tulee olla joustavaa, pitkäjänteisesti suunniteltua ja tuen tarpeen mukaan muuttuvaa. Tukimuotoja käytetään sekä yksittäin että yhdessä toisiaan täydentävinä. Tukea annetaan niin kauan ja sen tasoisena kuin se on tarpeellista.

Koulun johdolla on vastuu tuen järjestämiseen ja toteuttamiseen liittyvistä ratkaisuista ja niiden huomioon ottamisesta kaikilla vuosiluokilla ja kaikissa oppiaineissa. Pedagoginen asiantuntemus ja opettajien yhteistyö tuen tarpeen havaitsemisessa sekä tuen suunnittelussa ja toteuttamisessa on tärkeää. Tarvittaessa tuki suunnitellaan ja toteutetaan moniammatillisessa oppilashuoltotyössä. Huoltajalle ja oppilaalle tulee antaa tietoa tukitoimista sekä mahdollisuus esittää näkemyksensä tuen antamisesta. Tuki annetaan oppilaalle omassa koulussa erilaisin joustavin järjestelyin, ellei tuen antaminen välttämättä edellytä oppilaan siirtämistä toiseen opetusryhmään tai kouluun. Erityisesti huolehditaan tuen jatkumisesta lapsen siirtyessä päivähoidosta esiopetukseen ja esiopetuksesta perusopetukseen sekä oppilaan siirtyessä perusopetuksesta toiselle asteelle tai perusopetuksessa koulusta toiseen.

Tuki erityisissä tilanteissa

Oppilas saattaa tarvita tukea erityisissä tilanteissa, kuten sairauden yhteydessä tai vaikeassa elämäntilanteessa. Opetusta voidaan järjestää tällöin mm. sairaalaopetuksena ja koulukodeissa. Sairaalan

⁵ Perusopetuslaki 30 § 1 mom. (642/2010)

⁶ Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa säätelevä valtio-neuvoston asetus) (380/2009) 9 §

sijaintikunta on velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle opetusta siinä määrin kuin se hänen terveystensä ja muut olosuhteet huomioon ottaen on mahdollista.⁷ Koulukotiin sijoitetun oppilaan opetuksesta vastaa koulukodissa toimiva koulu, jos koulukodilla on opetuksen järjestämislupa. Oppilaan kotikunnalla on velvollisuus kotikuntakorvauksen maksamiseen sairaalakoulussa ja koulukotiopetuksessa olevista lapsista ja nuorista.⁸ Muiden kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten opetuksesta vastaa oppilaan asuinkunta.⁹ Lastensuojelulain perusteella sijoitettujen osalta oppilaan kotikunnalle on säädetty velvollisuus maksaa kotikuntakorvaus.¹⁰

Kunta voi osoittaa oppilaan lähikouluksi sopimuksen mukaisesti oman kunnan koulun sijasta myös toisen kunnan koulun, sellaisen yksityisen yhteisön tai säätiön ylläpitämän koulun, jolla on opetuksen järjestämislupa, tai valtion koulun.

Jos oppilas opiskelee sellaisessa yksityisen opetuksen järjestäjän opetuksessa tai valtion koulussa, jossa ei anneta erityistä tukea, opetuksen järjestäjän tulee ilmoittaa erityistä tukea tarvitsevasta oppilaastaan oppilaan asuinkunnalle. Oppilaan asuinkunta päättää erityisen tuen antamisesta ja osoittaa oppilaan sellaiseen kouluun tai muuhun soveltuvaan paikkaan, jossa erityistä tukea annetaan.¹¹

Näissäkin tapauksissa oppilaalla on oikeus kaikkeen perusopetuslain ja opetussuunnitelman perusteiden mukaiseen tukeen. Opetusta antava taho arvioi tuen tarpeen ja päättää tuesta edellä mainittujen normien mukaan.

4.1 Yleinen tuki

Laadukas opetus sekä mahdollisuus saada ohjausta ja tukea oppimiseen ja koulunkäyntiin kaikkina työpäivinä on jokaisen oppilaan oikeus. Koulutyössä tulee ottaa huomioon kaikkien oppilaiden edellytykset ja tarpeet. Koulun toimintatapoja ja -kulttuuria kehitetään niin, että yhteistyötä ja yhdessä tapahtuvaa oppimista voidaan hyödyntää ja oppilaiden erilaisuus voidaan kohdata mahdollisimman hyvin. Välittäminen, huolenpito ja myönteinen ilmapiiri kouluyhteisössä edistävät oppilaan kehitystä ja tukevat hyvää oppimista.

Opettajalla on vastuu opetusryhmän ja sen jokaisen oppilaan erilaisten lähtökohtien ja tarpeiden huomioonottamisesta opetuksessa. Yhteistyö huoltajien, toisten opettajien, muun henkilöstön ja eri asiantuntijoiden kanssa edesauttaa tässä onnistumista. Opettajan tehtävänä on ohjata ryhmää toimimaan niin, että sen sisäinen vuorovaikutus edistää oppimista. Opettaja ohjaa oppilaita tunnistamaan omat voimavaransa, oppimiseen liittyvät vahvuutensa ja kehityshaasteensa. Erityistä huomiota tulee kiinnittää oppilaan oppimisen valmiuksiin ja mahdollisuuteen ottaa vastuuta omasta opiskelusta, sen suunnittelusta, tavoitteenasettelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista. Oppilaiden itsetuntoa, opiskelu motivaatiota sekä oppimaan oppimisen taitoja vahvistetaan kaikissa opiskelutilanteissa ja oppiaineissa.

Opetustyöhön sisältyy myös ohjauksellisia ja oppilashuollollisia tehtäviä. Tuen tarpeiden arviointi ja tarvittavan tuen tarjoaminen kuuluu opettajan työhön ja kaikkiin opetustilanteisiin. Tuki rakennetaan opettajien sekä tarvittaessa muiden asiantuntijoiden yhteistyönä ja vuorovaikutuksessa oppilaan ja huoltajan kanssa.

Oppimisessa ja koulunkäynnissä ilmeneviin tuen tarpeisiin vastataan opetusta eriyttämällä, opettajien yhteistyöllä ja opetusryhmiä joustavasti muuntelemalla. Yhdysluokkaopetuksessa näiden järjestelyjen merkitys korostuu. Koulu käyttää erityisesti tukiopetusta, sen lisäksi voidaan käyttää myös

⁷ Perusopetuslaki 4 § 3 mom.

⁸ Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (1704/2009) 41 § 1, 2, ja 4 mom.

⁹ Perusopetuslaki 4 § 1 mom. (1288/1999)

¹⁰ Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 41 § 3 ja 4 mom.

¹¹ Perusopetuslaki 17 § 5 mom. (642/2010)

oppimissuunnitelmaa, osa-aikaista erityisopetusta tai avustajan työpanosta keinoina vastata opetusryhmän tai yksittäisten oppilaiden tuen tarpeisiin jo ennen tehostetun tuen vaiheeseen siirtymistä.

Oppilaan hyvinvointiin ja oppimismotivaatioon voidaan vaikuttaa myös koulun kerhotoiminnan ja aamu- ja iltapäivätoiminnan avulla, mikäli opetuksenjärjestäjä niitä tarjoaa. Suunnittelemalla ne osaksi oppilaan päivää voidaan lisätä myös turvallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksia.

4.2 Tehostettu tuki

Oppilaalle, joka tarvitsee oppimisessaan tai koulunkäynnissään säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, on pedagogiseen arvioon perustuen annettava tehostettua tukea hänelle tehdyn oppimissuunnitelman mukaisesti.¹² Tehostettua tukea annetaan silloin, kun yleinen tuki ei riitä.

Tehostettu tuki suunnitellaan yksittäistä oppilasta varten kokonaisuutena. Se on luonteeltaan vahvempaa ja pitkäjänteisempää kuin yleinen tuki. Tehostetun tuen avulla tuetaan suunnitelmallisesti oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä ja tuen tehtävänä on ehkäistä ongelmien kasvamista, monimuotoistumista ja kasautumista.

Tehostetun tuen aikana voidaan käyttää kaikkia perusopetuksen tukimuotoja, lukuun ottamatta erityisen tuen päätöksen perusteella annettavaa erityisopetusta, joka kuvataan luvussa 5.1.3. Tehostetun tuen vaiheessa oppiaineiden oppimääriä ei voida yksilöllistää. Sen sijaan osa-aikaisen erityisopetuksen, opintojen yksilöllisen ohjauksen ja joustavien opetusryhmien käytön sekä kodin kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu. Myös oppilashuollon osuutta oppilaan hyvinvoinnin edistäjänä ja ylläpitäjänä vahvistetaan. Tuki tulee järjestää laadultaan ja määrältään oppilaan kehitystason ja yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. On tärkeää huolehtia oppilaan mahdollisuuksista saada onnistumisen kokemuksia oppimisessa ja ryhmän jäsenenä sekä tukea oppilaan myönteistä käsitystä itsestään ja koulutyöstä.

Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä tulee seurata ja arvioida säännöllisesti tehostetun tuen aikana. Mikäli oppilaan tilanteessa tapahtuu muutoksia, oppimissuunnitelma tarkistetaan vastaamaan oppilaan tuen tarvetta.

Pedagoginen arvio tehostettua tukea varten

Tehostetun tuen aloittaminen perustuu pedagogiseen arvioon. Pedagogisessa arviossa kuvataan

- oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tilanne kokonaisuutena
- oppilaan saama yleinen tuki ja arvio sen vaikutuksista
- oppilaan oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta tulisi tukea

Oppilaan opettaja tai opettajat yhdessä laativat kirjallisen pedagogisen arvion. Tarvittaessa, ja etenkin silloin kun kyse on oppilaan hyvinvointiin ja kokonaiskehitykseen liittyvistä ongelmista, arvion laatimisessa käytetään myös muita asiantuntijoita. Yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa on tärkeää sekä tarpeiden selvittämisen että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta. Pedagogisen arvion laatimisessa hyödynnetään oppilaalle jo mahdollisesti osana yleistä tukea laadittua oppimissuunnitelmaa. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma, myös sitä voidaan hyödyntää huoltajan luvalla.

¹² Perusopetuslaki 16 a § 1 mom. (642/2010).

Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa oppilaan siirtyminen takaisin yleisen tuen piiriin käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisesti oppilashuoltoryhmässä tai muulla tavalla järjestettävässä moniammatillisessa oppilashuoltotyössä siten kuin yksittäisen oppilaan asian käsittelystä säädetään.¹³ Tämän käsittelyn jälkeen oppilaalle annettava tehostettu tuki kirjataan oppilaalle laadittavaan oppimissuunnitelmaan. Oppimissuunnitelma käsitellään tarkemmin luvussa 4.5.1.

4.3 Erityinen tuki

Erityistä tukea annetaan niille oppilaille, joiden kasvun, kehityksen tai oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu riittävästi muilla tukitoimilla. Erityinen tuki järjestetään joko yleisen tai pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä. Erityinen tuki muodostuu erityisen tuen päätökseen perustuvasta erityisopetuksesta sekä muista perusopetuksen tukimuodoista.¹⁴ Käytettävissä ovat perusopetuksen kaikki tukimuodot.

Erityisen tuen tehtävänä on tarjota oppilaalle kokonaisvaltaista ja suunnitelmallista tukea niin, että oppilas voi suorittaa oppivelvollisuutensa ja saa pohjan opintojen jatkamiselle peruskoulun jälkeen. Oppilaan itsetuntoa ja opiskelumotivaatiota vahvistetaan ja häntä kannustetaan ottamaan edellytystensä puitteissa vastuuta opiskelustaan.

Erityisen tuen antamiseksi opetuksen järjestäjän tulee tehdä kirjallinen päätös, jota tarkistetaan ainakin toisen vuosiluokan jälkeen sekä ennen seitsemännelle vuosiluokalle siirtymistä.¹⁵ Päätös tehdään hallintolain mukaisesti.¹⁶ Oppilaan oikeusturvan ja opetuksen järjestämisen kannalta merkittävät asiat päätetään erityistä tukea koskevassa päätöksessä. Erityisen tuen päätöksessä tulee päättää oppilaan pääsääntöinen opetusryhmä, mahdolliset tulkittamis- ja avustajapalvelut sekä muut tarvittavat palvelut sekä tarvittaessa oppilaan opetuksen poikkeava järjestäminen.¹⁷ Oppimäärän yksilöllistäminen edellyttää erityisen tuen päätöstä.

Erityisen tuen päätös voidaan tehdä ennen esi- tai perusopetuksen alkamista taikka esi- tai perusopetuksen aikana ilman sitä edeltävää pedagogista selvitystä ja oppimisen tehostetun tuen antamista, jos psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella ilmenee, että oppilaan opetusta ei vamma, sairauden, kehityksessä viivästyminen tai tunne-elämän häiriön taikka muun vastaavan erityisen syyn vuoksi voida antaa muuten.¹⁸ Jos erityisen tuen päätös tehdään perusopetuksen aikana ilman tehostetun tuen antamista, tulee sen perustua oppilaan tilanteen uudelleen arviointiin esimerkiksi onnettomuuden tai vakavan sairauden seurauksena.

Pedagoginen selvitys erityistä tukea varten

Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa tai laillista edustajaa sekä tehtävä oppilaasta pedagoginen selvitys.¹⁹

Pedagogisen selvityksen laatimista varten opetuksen järjestäjän päättämä toimielin, viranhaltija tai työntekijä hankkii

- oppilaan opetuksesta vastaavilta opettajilta selvityksen oppilaan oppimisen etenemisestä
- moniammatillisena oppilashuollon yhteistyönä, esimerkiksi oppilashuoltoryhmässä, tehdyn selvityksen oppilaan saamasta tehostetusta tuesta ja oppilaan kokonaistilanteesta

¹³ Perusopetuslaki 31 a § 4 mom. (642/2010)

¹⁴ Perusopetuslaki 17 § 1 mom. (642/2010)

¹⁵ Perusopetuslaki 17 § 2 mom. (642 /2010)

¹⁶ Hallintolaki (434/2003)

¹⁷ Perusopetuslaki 17 § 2 mom. (642/2010)

¹⁸ Perusopetuslaki 17 § 4 mom. (642/2010)

¹⁹ Perusopetuslaki 17 § 3 mom. (642/2010) ja Hallintolaki 34, 35 ja 36 §

Selvitysten perusteella opetuksen järjestäjä tekee arvion oppilaan erityisen tuen tarpeesta. Näiden kahden selvityksen ja niiden pohjalta laaditun arvion muodostamaa kokonaisuutta kutsutaan pedagogiseksi selvitykseksi.²⁰

Kirjallisessa pedagogisessa selvityksessä kuvataan

- oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tilanne kokonaisuutena
- oppilaan saama tehostettu tuki ja arvio sen vaikutuksista
- oppilaan oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta tulisi tukea
- perusteltu arvio siitä, tarvitseeko oppilas yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän

Tukijärjestelyt voivat sisältää mm. opetus- ja ohjaushenkilöstöön, oppilashuoltoon, avustajiin ja muihin tarvittaviin palveluihin, opetusmenetelmiin ja työtapoihin, opiskelumenetelmiin sekä materiaaleihin ja välineisiin liittyviä tekijöitä. Pedagogisen selvityksen lisäksi erityisen tuen päätöksen valmistelemiseksi tulee tarvittaessa hankkia muita lausuntoja, kuten psykologinen tai lääketieteellinen lausunto tai vastaava sosiaalinen selvitys. Pedagogisen selvityksen laatimisessa hyödynnetään oppilaasta aiemmin laadittua pedagogista arviota ja oppilaan oppimissuunnitelmaa. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma, myös sitä voidaan hyödyntää huoltajan luvalla.

Erityisen tuen tarpeellisuus tulee tarkistaa lain edellyttämässä vaiheissa sekä aina oppilaan tuen tarpeen muuttuessa. Tarkistamista varten oppilaasta tehdään uusi pedagoginen selvitys. Mikäli tarpeen todetaan jatkuvan, erityisen tuen jatkamisesta tehdään päätös. Mikäli katsotaan, että oppilas ei enää tarvitse erityistä tukea, tulee tuen lopettamisesta tehdä päätös. Tällöin oppilas siirtyy saamaan tehostettua tukea.

4.4 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki paikallisessa opetussuunnitelmassa

Tässä luvussa määritellään, miten oppimisen ja koulunkäynnin tuki kuvataan kokonaisuutena paikallisessa opetussuunnitelmassa. Opetussuunnitelman laadintaa koskevat tarkemmat määräykset sisältyvät luvun 4.5 yksilöllisiä suunnitelmia ja luvun 5 eri tukimuotoja käsitteleviin alalukuihin. Paikallinen opetussuunnitelma tulee kodin ja koulun yhteistyön sekä oppilashuollon osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa.²¹

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan oppimisen ja koulunkäynnin tuki, tuen rakenne ja järjestäminen, yleiset tavoitteet sekä eri tukimuotojen käytännön toteutus. Opetussuunnitelmassa selvitetään, miten tuen järjestämiseen liittyvä yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa toteutetaan. Opetussuunnitelmassa kuvataan henkilöstön keskinäinen yhteistyö sekä yhteistyö oppilashuollon palveluista vastaavien ja muiden tarvittavien asiantuntijoiden kanssa tuen tarpeen arvioinnissa, tuen suunnittelussa ja järjestämisessä sekä käytännön toteuttamisessa.

Opetussuunnitelmassa määritellään yleisen tuen tavoitteet, järjestäminen ja toimintatavat, yhteistyö eri toimijoiden kesken sekä oppilaan ja huoltajan kanssa.

Opetussuunnitelmassa määritellään tehostetun tuen tavoitteet, tuen aloittaminen ja siirtyminen takaisin yleisen tuen piiriin. Opetussuunnitelmassa määritellään myös tehostetun tuen järjestäminen ja toimintatavat, yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken sekä yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa.

²⁰ Perusopetuslaki 17§ 3 mom. (642/2010)

²¹ Perusopetuslaki 15 § 2 mom. (477/2003)

Opetussuunnitelmassa määritellään erityisen tuen tavoitteet, erityisen tuen päätöksen tekeminen, tuen aloittaminen ja siirtyminen takaisin tehostetun tuen piiriin. Opetussuunnitelmassa määritellään myös erityisen tuen järjestäminen ja toimintatavat, yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken, yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa sekä oppilaan ja huoltajan kuulemiseen liittyvä menettely.

Oppilaan tukeen liittyvien hallintopäätösten tekijät määritellään opetuksen järjestäjän johtosäännössä.²²

Nousiaisten kunnan perusopetuksessa oppimisen ja koulunkäynnin tuki järjestetään seuraavalla sivulla olevan kaavion mukaisesti.

²² Kuntalaki (365/1995) 14 §

Kaavio kolmiportaisen tuen järjestämisestä.

HYVÄ KOULUPÄIVÄ: laadukas perusopetus, kasvua ja kehitystä tukeva toimintakulttuuri, yhteisöllisyys, kodin ja koulun yhteistyö, turvallisuus...				
YLEINEN TUKI		TEHOSTETTU TUKI		ERITYINEN TUKI
LAKISÄÄTEISET PROSESSIT:	Pedagoginen arvio	Oppimissuunnitelma	Pedagoginen selvitys	Erityisen tuen päätös ja HOJKS
<u>OPETUKSEN JA TUEN SUUNNITTELU:</u>				
Oppimissuunnitelma	Oppimissuunnitelma (pakollinen)		HOJKS (pakollinen)	
	<u>TUKIMUODOT</u>			
eriyttäminen	eriyttäminen	eriyttäminen	eriyttäminen	
oppilaanohjaus	oppilaanohjaus	oppilaanohjaus	oppilaanohjaus	
oppilashuollon tuki	oppilashuollon tuki	oppilashuollon tuki	oppilashuollon tuki	
tukiopetus	tukiopetus	tukiopetus	tukiopetus	
osa-aikainen erityisopetus	osa-aikainen erityisopetus	osa-aikainen erityisopetus	osa-aikainen erityisopetus	
apuvälineet yms.	apuvälineet yms.	apuvälineet yms.	kokoaikainen erityisopetus	
avustajapalvelut	avustajapalvelut	avustajapalvelut	apuvälineet yms.	
ohjaus- ja tukipalvelut	ohjaus- ja tukipalvelut	ohjaus- ja tukipalvelut	avustajapalvelut	
			ohjaus- ja tukipalvelut	
TUEN JÄRJESTÄMINEN: joustavat ryhmittelyt, ryhmäkoko, samanaikaisopetus, tiimiopettajuus, tuki osana kerhotoimintaa sekä aamu- ja iltapäivätoimintaa				

4.5 Yksilölliset suunnitelmat

4.5.1 Oppimissuunnitelma

Oppimissuunnitelma on suunnitelma oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin etenemisestä ja siinä tarvittavista opetusjärjestelyistä sekä oppilaan tarvitsemasta tuesta. Se on hyväksyttyyn opetussuunnitelmaan perustuva kirjallinen, pedagoginen asiakirja. Sitä voidaan tarvittaessa käyttää osana yleistä tukea ja sitä tulee käyttää tehostetun tuen aikana.²³

Oppimissuunnitelman tavoitteena on turvata oppilaalle hyvät edellytykset edetä opinnoissaan. Suunnitelma lisää opettajien tietoisuutta oppilaan tilanteesta ja helpottaa siten kunkin opettajan oman työn suunnittelua ja opettajien keskinäistä sekä kodin kanssa tehtävää yhteistyötä. Oppimissuunnitelmasta huoltaja saa itselleen tietoa ja voi siten paremmin tukea lastaan. Suunnitelman tarkoituksena on myös, että oppilas oppii vähitellen ottamaan vastuuta opiskelustaan ja saa oppimiseensa enemmän tavoitteellisuutta. Suunnitelma antaa pohjan oppilaan edistymisen arvioinnille. Oppimissuunnitelman avulla ei kuitenkaan oppiaineen oppimäärää voida yksilöllistää. Oppimäärän yksilöllistäminen vaatii erityisen tuen päätöksen.

Tehostettua tukea varten tehtävä oppimissuunnitelma perustuu pedagogisessa arvioissa tuotettuun tietoon. Oppimissuunnitelman laativat opettajat yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Laatimiseen osallistuvat tarvittaessa myös muut asiantuntijat. Oppilaan osuus suunnittelussa kasvaa siirryttäessä perusopetuksen ylemmille luokille.

Tehostettua tukea varten laadittavan oppimissuunnitelman tulee sisältää seuraavat tiedot sen mukaan kuin oppilaan opetuksen ja tukitoimien järjestäminen edellyttää:

- oppilaan oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet
- oppilaan oppimiseen, työskentely- ja vuorovaikutustaitoihin sekä koulunkäyntiin liittyvät tavoitteet
- opiskelun erityiset painoalueet eri oppiaineissa
- pedagogiset ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät, opiskelu-
- strategiat, työskentelytavat, kommunikointitavat, erityiset apuvälineet, oppimateriaalit ja muu tuki
- fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen oppimisympäristöön liittyvät, oppilashuollolliset, ohjaukselliset tai muut ratkaisut
- moniammatillisen yhteistyön kuvaus ja eri toimijoiden vastualueet
- yhteistyön toteuttaminen oppilaan ja huoltajan kanssa, huoltajan tarjoama tuki
- edistymisen seuranta ja arviointi, oppilaan mahdollisuus osoittaa osaamisensa eri tavoin, arviointi
- tavat ja ajankohdat sekä oppilaan itsearviointi
- suunnitelman laatimiseen osallistuneet

Suunnitelman laadinnassa hyödynnetään oppilaalle mahdollisesti osana yleistä tukea laadittua oppimissuunnitelmaa sekä pedagogista arviota ja sen yhteydessä kerättyä tietoa. Mikäli oppilaalle on laadittu kuntoutussuunnitelma, myös sitä voidaan hyödyntää huoltajan luvalla. Ensimmäisen luokan oppilaiden oppimissuunnitelma voi rakentua lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman pohjalta, jos sellainen on tehty.

Oppimissuunnitelmassa ei kuvata oppilaan henkilökohtaisia ominaisuuksia. Oppimissuunnitelmaan ei voi hakea muutosta valittamalla eikä muilla muutoksenhakukeinoilla.

²³ Perusopetuslaki 16 a § (642/2010)

Opetussuunnitelmassa voidaan päättää, että eri oppiaineiden opinnoissa voidaan edetä vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijasta oppilaan oman opinto-ohjelman mukaisesti.²⁴ Jos tällainen hallintopäätös tehdään yksittäisen oppilaan kohdalla, tulee hänelle laatia oppimissuunnitelma. Siinä on mainittava opintokokonaisuudet, jotka sisältyvät oppilaan opinto-ohjelmaan, ja määriteltävä niiden suorittamisjärjestys, aikataulu sekä mahdolliset erityistavoitteet.

Oppilaan opiskelu voidaan järjestää erityisin opetusjärjestelyin, jos oppilaalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot, jos perusopetuksen oppimäärän suorittaminen olisi oppilaalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta tai se on perusteltua oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä.²⁵ Erityisistä opetusjärjestelyistä tulee tehdä hallintopäätös, minkä jälkeen oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma.

Perusopetuksen 7-9 vuosiluokkien oppilas voidaan ottaa joustavan perusopetuksen toimintaan²⁶, minkä jälkeen hänelle tulee laatia oppimissuunnitelma. Oppimissuunnitelma sisältää soveltuvien osien samoja osa-alueita kuin tehostetun tuen aikana laadittava oppimissuunnitelma. Lisäksi siinä kuvataan oppilaan joustavan perusopetuksen järjestäminen koulussa ja muissa oppimisympäristöissä.

Oppimissuunnitelma osana yleistä tukea

Jokaiselle oppilaalle voidaan laatia oppimissuunnitelma. Oppimissuunnitelma sisältää soveltuvien osien samoja osa-alueita kuin tehostettua tukea varten laadittava oppimissuunnitelma. Oppilasta varten pohditut tavoitteet ja tukitoimet hyödyttävät oppilaan oppimista ja kasvua. Oppilaan opiskelua voidaan myös syventää ja laajentaa oppimissuunnitelman avulla, silloin kun se on perusteltua oppilaan valmiuksien kannalta.

Oppimissuunnitelma tehostetun tuen aikana

Oppilaalle, joka tarvitsee oppimisessaan tai koulunkäynnissään säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, on annettava tehostettua tukea hänelle tehdyn oppimissuunnitelman mukaisesti.

Oppilaalle järjestettävä tuki kirjataan oppimissuunnitelmaan.²⁷ Oppimissuunnitelma laaditaan aina oppilaalle, joka saa tehostettua tukea. Oppimissuunnitelma on laadittava, ellei siihen ole ilmeistä estettä, yhteistyössä oppilaan ja huoltajan sekä tarvittaessa oppilaan muun laillisen edustajan kanssa.²⁸ Tehostetun tuen vaiheessa opiskelun ja tukitoimien järjestelmällinen suunnittelu tukee oppilaan oppimista, kasvua ja kehitystä.

Erityinen tuki

Oppilaalle, jolle on tehty erityisen tuen päätös, laaditaan oppimissuunnitelman sijasta henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS).

Paikallisen opetussuunnitelman laadinta

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään, miten oppimissuunnitelmaa käytetään osana yleistä tukea. Opetussuunnitelmassa kuvataan tehostettuun tukeen liittyvä oppimissuunnitelman käyttö. Suunnitelmassa määritellään oppimissuunnitelmanlaadinta ja seuranta, toimintatavat, yhteistyö, vas-tuut ja työnjako eri

²⁴ Perusopetusasetus (852/1998) 11 § 3 mom.

²⁵ Perusopetuslaki 18 § 1 mom.

²⁶ Perusopetusasetus 9 b § 1 mom. (1768/2009).

²⁷ Perusopetuslaki 16 a § (642/2010)

²⁸ Perusopetuslaki 16 a § 1 mom. (642/2010)

toimijoiden kesken sekä menettelytavat oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävässä yhteistyössä. Suunnitelman sisältö kuvataan erikseen yleisen ja tehostetun tuen osalta.

Nousiaisten koulutoimella on käytössä oma oppimissuunnitelmalomake.

OPPIMISSUUNNITELMA OSANA YLEISTÄ TUKEA; TARKOITUS JA SISÄLTÖ

Oppimissuunnitelmaa voidaan käyttää, kun sen kirjaaminen selventää yleisen tuen järjestämistä, esimerkiksi opetuksen eriyttämistä, opettajien yhteistyötä, opetusryhmien joustavaa muuntelua, tukiovetusta tai osa-aikaista erityisopetusta. Oppimissuunnitelmaan voidaan kirjata myös oppilaan oppisisältöjen laajentaminen tai syventäminen. Nousiaisissa on päätetty, että oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma osana yleistä tukea silloin, kun tukitoimet ovat säännöllisiä ja oppilasta tuetaan samanaikaisesti usealla eri tavalla. Viimeistään silloin, kun edellä mainitut tukitoimet ovat kestäneet tai niiden voidaan perustellusti arvella kestävän vähintään 5kk, tulee oppilaalle tehdä oppimissuunnitelma.

OPPIMISSUUNNITELMA OSANA TEHOSTETTUA TUKEA; TARKOITUS JA SISÄLTÖ

Nousiaisissa oppimissuunnitelma laaditaan kaikille tehostettua tukea saaville oppilaille.. Oppimissuunnitelman sisältö on eritelty oppimissuunnitelma-lomakkeessa. Oppimissuunnitelma on laadittava myös sellaisille oppilaille, joille on tehty hallintopäätös erityisistä oppimisjärjestelyistä..

TOIMINTATAVAT, YHTEISTYÖ, TYÖNJAKO JA VASTUUT TEHOSTETUN TUEN OPPIMISSUUNNITELMAN LAATIMISESSA JA SEURANNASSA

Luokanopettaja tai luokanvalvoja vastaa siitä, että oppimissuunnitelma laaditaan viipymättä tarpeen ilmennyttyä. Oppimissuunnitelma laaditaan yhteistyössä huoltajien kanssa ja tarvittaessa muita asiantuntijoita hyödyntäen (esim. laaja-alainen erityisopettaja). Oppimissuunnitelma pohjautuu pedagogiseen arvioon eli opettajilta ja oppilashuoltohenkilöstöltä etukäteen hankittuihin tietoihin oppilaan koulunkäyntiä ja oppimista koskeviin tietoihin. Oppimissuunnitelmasta tiedotetaan kaikille niille oppilaan opettajille, joiden opettamia oppiaines sisältöjä suunnitelma koskee taikka joiden oppitunneilla tuen tarve muulla tavalla ilmenee. He osallistuvat myös suunnitelman seurantaan.

Oppimissuunnitelma on määräaikainen ja se voidaan laatia myös lyhyeksi ajaksi. Ajan pituus ja seuranta määritellään oppimissuunnitelmassa. Oppimissuunnitelma päivitetään aina tuen tarpeen tai järjestämisen muuttuessa oleellisesti. Oppilas osallistuu ikätasonsa edellytysten mukaisesti oppimissuunnitelmansa laatimiseen. Hänelle tulee kertoa, mistä oppimissuunnitelmassa on kysymys ja mitä se sisältää. Oppimissuunnitelmaan pyritään kirjaamaan vastuualueita, joista oppilaan tulee itse huolehtia ja näin lisäämään oppilaan omaa vastuunottoa koulunkäyntiinsä liittyvissä asioissa. Myös huoltajien osuus oppilaan koulunkäynnin ja oppimisen tukemisessa määritellään oppimissuunnitelmassa. Oppimissuunnitelma päivitetään vähintään kerran lukuvuoden aikana.

4.5.2 Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

Erityistä tukea koskevan päätöksen toimeenpanemiseksi oppilaalle on laadittava henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Suunnitelmasta tulee ilmetä oppilaan erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisen opetuksen ja muun tuen antaminen.²⁹

Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma on hyväksyttyyn opetussuunnitelmaan perustuva kirjallinen, pedagoginen asiakirja. Oppilaan opettajat laativat suunnitelman yhteis-työssä

²⁹ Perusopetuslaki 17 a § (642/2010)

oppilaan ja huoltajan kanssa, ellei siihen ole ilmeistä estettä. Tarvittavilta osin se valmistellaan moniammatillisena yhteistyönä.

Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman tehtävänä on tukea pitkäjänteisesti oppilaan yksilöllistä oppimis- ja kasvuprosessia. HOJKS on oppilaan oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvä tavoitesuunnitelma sekä suunnitelma opetuksen sisällöistä, pedagogisista menetelmistä ja muista tarvittavista tukitoimista.

HOJKS:in tulee sisältää seuraavat tiedot sen mukaan kuin oppilaan opetuksen ja tukitoimien järjestäminen edellyttää:

- oppilaan oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet
- oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin yleiset tavoitteet
- oppiaineet ja aineryhmät sekä valinnaiset opinnot, joita oppilas opiskelee sekä oppiaineiden vuosi-viikkotuntimäärät
- opiskelun erityiset painoalueet niissä oppiaineissa, joissa oppilaalla on yleinen oppimäärä
- oppilaan muuhun kehitykseen, kuten sosioemotionaalisiin tai motorisiin taitoihin liittyvät tavoitteet
- edistymisen seuranta ja arviointi, oppilaan mahdollisuus osoittaa osaamisensa eri tavoin, arviointi-tavat ja ajankohdat sekä oppilaan itsearviointi
- pedagogiset ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät, opiskelu-strategiat, työskentelytavat, kommunikointitavat, erityiset apuvälineet, oppimateriaalit ja muu tuki
- fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen oppimisympäristöön liittyvät, oppilashuollolliset, ohjaukselliset tai muut ratkaisut
- erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisten tulkitsemis- ja avustajapalveluiden, muiden opetuspalveluiden sekä tuki- ja kuntoutuspalveluiden järjestäminen ja eri toimijoiden vastualueet
- kuvaus oppilaan opetuksen järjestämisestä muun opetuksen yhteydessä ja/ tai erityisopetuksen ryhmässä
- kuvaus siitä, miten ja millä oppitunneilla erityisopetuksen ryhmässä pääsääntöisesti opiskeleva oppilas opiskelee yleisopetuksen ryhmässä
- moniammatillisen yhteistyön kuvaus ja eri toimijoiden vastualueet
- kuvaus oppilaan koulukuljetusten järjestelyistä ja vastuista sekä kuljetusta odottavan oppilaan ohjauksesta ja valvonnasta
- oppilaan mahdollinen osallistuminen aamu- ja iltapäivätoimintaan ja kuvaus yhteistyöstä toiminnan järjestäjän kanssa
- yhteistyön toteuttaminen oppilaan ja huoltajan kanssa, huoltajan tarjoama tuki
- suunnitelman laatimiseen osallistuneet

Mikäli oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, HOJKSiin kirjataan edellä mainittujen yleisten kohtien lisäksi

- luettelo niistä oppiaineista, joissa oppilaalla on yksilöllistetty oppimäärä sekä näiden oppiaineiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt
- edistymisen seuranta ja arviointi, oppilaan mahdollisuus osoittaa osaamisensa eri tavoin, arviointitavat ja ajankohdat sekä oppilaan itsearviointi niissä oppiaineissa, joissa oppilas opiskelee yksilöllistetyn oppimäärän mukaan

Mikäli oppilas opiskelee toiminta-alueittain, HOJKSiin kirjataan edellä mainittujen yleisten kohtien lisäksi

- kuvaus toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan yksilöllisistä tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä toiminta-alueittain
- edistymisen seuranta ja arviointi, oppilaan mahdollisuus osoittaa osaamisensa eri tavoin, arviointitavat ja ajankohdat sekä oppilaan itsearviointi toiminta-alueittain

Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman laatimisessa hyödynnetään oppilaalle osana tehostettua tukea tehtyä oppimissuunnitelmaa sekä pedagogista selvitystä ja sen yhteydessä

kerättyä tietoa. Mikäli oppilaalle on laadittu kuntoutussuunnitelma, myös sitä voidaan hyödyntää huoltajan luvalla.

Henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa ei kuvata oppilaan henkilökohtaisia ominaisuuksia. HOJKS-asiakirjaan voidaan liittää huoltajan antamat yksilöidyt tiedonsiirtoluvat. HOJKSiin ei voi hakea muutosta valittamalla eikä muilla muutoksenhakukeinoilla.

Suunnitelma tulee tarkistaa tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa, oppilaan tarpeiden mukaiseksi.³⁰ Henkilökohtaista opetuksen järjestämistä koskevaa suunnitelmaa muutetaan aina oppilaan tuen tarpeen tai opetuksen tavoitteiden muuttuessa. Kokemukset käytetyistä opetus-järjestelyistä, toimintatavoista ja tukipalveluista voidaan kirjata HOJKSiin, ja hyödyntää tätä tietoa suunnitelman toteutumista arvioitaessa. Jos oppilas siirtyy tehostetun tuen piiriin, hänelle laaditaan oppimissuunnitelma.

Paikallisen opetussuunnitelman laadinta

Opetussuunnitelmassa määritellään henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman laadinta ja seuranta, toimintatavat, yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken sekä menettelytavat oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävässä yhteistyössä.

Nousiaisten opetustoimella on käytössä oma HOJKS-lomake ja ohjeistus.

TOIMINTATAVAT, YHTEISTYÖ, TYÖNJAKO JA VASTUUT HOJKSIN LAATIMISESSA JA SEURANNASSA

Luokanopettaja, erityisluokanopettaja, luokanvalvoja tai aineenopettaja vastaa siitä, että HOJKS laaditaan viipymättä, kun erityinen tuki aloitetaan ja että se tarkistetaan opetussuunnitelman perusteissa määrätyllä tavalla. Opettaja tekee yhteistyötä erityisopettajan ja oppilashuoltohenkilöstön kanssa ja tarvittaessa muita opettajia ja asiantuntijoita hyödyntäen.

HOJKS laaditaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Se pohjautuu oppilaan opettajilta ja oppilashuoltohenkilöstöltä etukäteen hankittuihin oppilaan koulunkäyntiä ja oppimista koskeviin tietoihin eli pedagogiseen selvitykseen. HOJKS:sta tiedotetaan kaikille oppilaan opettajille, joiden opettamia oppiainesisältöjä suunnitelma koskee taikka joiden oppitunneilla tuen tarve muulla tavalla ilmenee. He osallistuvat myös HOJKS:n seurantaan.

Erityisen tuen päätös on määräaikainen. Se tarkistetaan opetussuunnitelman perusteissa määrätyllä tavalla toisen vuosiluokan jälkeen (2.luokan kevätlukukaudella tai viimeistään elokuussa, ennen 3. luokan alkua) ja ennen seitsemännelle vuosiluokalle siirtymistä (6.luokan kevätlukukaudella). Erityistä tukea koskevan päätöksen toimeenpanemiseksi oppilaalle laaditaan HOJKS. Oppilas osallistuu ikätasonsa edellytysten mukaisesti HOJKS:n laatimiseen. Hänelle tulee kertoa, mistä HOJKS:ssa on kysymys ja mitä se sisältää. HOJKS:aan pyritään kirjaamaan vastuualueita, joista oppilaan tulee itse huolehtia ja näin lisäämään oppilaan omaa vastuunottoa koulunkäyntiinsä liittyvissä asioissa. Myös huoltajien osuus oppilaan koulunkäynnin ja oppimisen tukemisessa määritellään HOJKS:ssa. Rehtori vastaa viimekädessä siitä, että HOJKS:t on päivitetty ajallaan.

³⁰ Perusopetuslaki 17 a § (642/2010)

5. luku Oppimisen ja koulunkäynnin tukimuodot

Luvussa 5 kuvataan oppimisen ja koulunkäynnin eri tukimuodot ja niiden käyttö tuen eri tasoilla. Lisäksi luku sisältää joustavan perusopetuksen toimintaa koskevan osuuden. Luvussa kuvataan myös oppilashuolto ja turvallisuuden edistäminen.

5.1 Opetusjärjestelyihin liittyvä tuki

5.1.1 Tukiopetus

Oppilaalla, joka on tilapäisesti jäänyt jälkeen opinnoissaan tai muutoin tarvitsee oppimisessaan lyhytaikaista tukea, on oikeus saada tukiopetusta.³¹ Tukiopetus tulee aloittaa heti, kun oppimiseen liittyvät vaikeudet on havaittu, jotta oppilas ei jäisi pysyvästi jälkeen opinnoissaan. Tukiopetuksella voidaan myös ehkäistä vaikeuksia ennakolta. Tukiopetusta tulee järjestää niin usein ja niin laajasti kuin oppilaan suoriutumisen kannalta on tarpeen. Tukiopetusta voidaan antaa tuen kaikilla tasoilla.

Koulutyö tulee suunnitella siten, että jokaisella oppilaalla on tukiopetusta tarvitessaan mahdollisuus siihen osallistua. Tukiopetusta annetaan joko oppilaan työjärjestyksen mukaisten, sellaisten oppituntien aikana, joihin tuen tarve liittyy, tai oppituntien ulkopuolella. Sitä voidaan antaa samanaikaisopetuksena oppilaan tavallisessa opetusryhmässä, pienryhmässä tai täysin yksilöllisesti. Myös erilaisia joustavia ryhmittelyjä voidaan käyttää tukiopetuksen toteuttamisessa oppituntien aikana.

Tukiopetus on eriyttämisen muoto, jolle ovat ominaisia yksilöllisesti suunnitellut tehtävät, ajan-käyttö ja ohjaus. Tukiopetuksen järjestämisessä tulee käyttää monipuolisia menetelmiä ja materiaaleja, joiden avulla voidaan löytää uusia tapoja lähestyä opittavaa asiaa.

Aloitteen tukiopetuksen antamisesta oppilaalle tekee ensisijaisesti opettaja. Tukiopetusta on pyrittävä järjestämään yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Heille annetaan tietoa tukiopetuksen toteuttamistavoista ja merkityksestä oppimiselle ja koulunkäynnille.

Tukiopetus yleisen tuen aikana

Jokaisen opettajan tehtävänä on seurata oppilaan oppimista ja kasvua sekä mahdollista tuen tarpeen ilmenemistä. Tuen tarve voi johtua poissaoloista tai tilapäisistä oppimiseen tai koulunkäyntiin liittyvistä vaikeuksista.

Tukiopetus tehostetun tuen aikana

Ennen tehostetun tuen aloittamista, osana pedagogista arviota, arvioidaan yleisen tuen aikana annetun tukiopetuksen riittävyys ja vaikutus sekä tukiopetuksen tarve jatkossa. Tehostetun tuen alkaessa tehtävään oppimissuunnitelmaan kirjataan oppilaan tarvitsema tukiopetus, sen tavoitteet ja järjestäminen. Tukiopetuksella voidaan edelleen vastata esimerkiksi poissaoloista johtuviin tilapäisiin tuen tarpeisiin.

Tukiopetus erityisen tuen aikana

Ennen erityisen tuen päätöstä, osana pedagogista selvitystä, arvioidaan tehostetun tuen aikana annetun tukiopetuksen riittävyys ja vaikutus sekä tukiopetuksen tarve jatkossa. Erityisen tuen alkaessa oppilaan tarvitsema tukiopetus, sen tavoitteet ja järjestäminen kirjataan HOJKSiin. Tukiopetuksella voidaan edelleen vastata esimerkiksi poissaoloista johtuviin tilapäisiin tuen tarpeisiin.

³¹ Perusopetuslaki 16 § 1 mom. (642/2010)

Paikallisen opetussuunnitelman laadinta

Tukiopetuksen keskeiset tavoitteet, toimintatavat tukiopetuksen järjestämisessä, yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken sekä oppilaalle ja huoltajille tiedottamiseen ja oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävään yhteistyöhön liittyvät toimintatavat määritellään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

TAVOITTEET JA TOIMINTATAVAT

Tukiopetus on tärkeä eriyttämisen muoto, jolla pyritään ehkäisemään koulunkäynnin ja oppimisen vaikeuksia. Jokaisella oppilaalla tulee olla mahdollisuus saada tukiopetusta. Tämä tulee ottaa huomioon koulun työjärjestyksessä siten, että tukiopetusta voidaan antaa joustavasti oppilaan tarpeeseen vastaten. Tukiopetusta voi antaa kuka tahansa koulun opettaja. Tukiopetusryhmä ei saa olla liian suuri ja se on kohdennettava tarkoituksenmukaisesti oppimisen osa-alueisiin. Toiveen tukiopetukseen pääsemisestä voi esittää myös huoltaja. Tukiopetusta antava opettaja kirjaa ylös tukiopetukseen osallistujat, tukiopetuksen antamisen ajankohdan sekä aiheet, joita tukiopetuksessa on käsitelty. Huoltajille tiedotetaan tukiopetuksen järjestämisestä etukäteen, mikäli tukiopetus on säännöllistä tai tapahtuu oppilaan koulupäivän ulkopuolella. Koulun loma-aikojen ulkopuolella järjestetyt perheiden lomamatkat ja näiden poissaolojen vuoksi jälkeenyjääneisyys opinnoissa ei ole peruste saada tukiopetusta.

5.1.2 Osa-aikainen erityisopetus

Oppilaalla, jolla on vaikeuksia oppimisessaan tai koulunkäynnissään, on oikeus saada osa-aikaista erityisopetusta muun opetuksen ohessa.³² Osa-aikaisella erityisopetuksella voidaan parantaa oppilaan oppimisedellytyksiä ja ehkäistä oppimisen eri alueisiin liittyvien ongelmien kasvua. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan esimerkiksi oppilaille, joilla on kielellisiä tai matemaattisiin taitoihin liittyviä vaikeuksia, oppimisvaikeuksia yksittäisissä oppiaineissa, vaikeuksia opiskelutaidoissa, sosiaalisissa taidoissa tai koulunkäynnissä. Opetuksen järjestäjän tulee huolehtia, että osa-aikaista erityisopetusta varten on tarvittavaa ja riittävää erityispedagogista osaamista.

Osa-aikaista erityisopetusta annetaan joustavin järjestelyin samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai yksilöopetuksena. Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteet ja sisällöt nivelletään oppilaan saamaan muuhun opetukseen. Osa-aikainen erityisopetus suunnitellaan ja oppilaan oppimista arvioidaan opettajien yhteistyönä. Osa-aikaista erityisopetusta voidaan antaa kaikilla tuen tasoilla.

Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttamistavoista tiedotetaan oppilaille ja huoltajille. Osa-aikainen erityisopetus pyritään järjestämään yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Huoltajan tukiopetuksen onnistuneessa toteuttamisessa on keskeinen. Osa-aikaisen erityisopetuksen järjestämisen suunnittelussa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös oppilashuollon palveluista vastaavien kanssa.

Osa-aikainen erityisopetus osana yleistä tukea

Osa-aikaisen erityisopetuksen avulla voidaan vahvistaa oppimiseen tarvittavia perustaitoja. Oppilaan oppimisen vaikeuksiin vaikuttavia tekijöitä tulee arvioida ja oppilaan tulee saada tarvitessaan osa-aikaista erityisopetusta.

Osa-aikainen erityisopetus tehostetun tuen aikana

Tehostetun tuen aikana osa-aikaisen erityisopetuksen merkitys tukimuotona yleensä vahvistuu. Ennen tehostetun tuen aloittamista, osana pedagogista arviota, arvioidaan oppilaan yleisen tuen aikana saaman

³² Perusopetuslaki 16 § 2 mom. (642/2010)

osa-aikaisen erityisopetuksen riittävyys ja vaikutus sekä tarve osa-aikaiseen erityisopetukseen jatkossa. Tehostetun tuen alkaessa tehtävään oppimissuunnitelmaan kirjataan oppilaan tarvitsema osa-aikainen erityisopetus, sen tavoitteet ja järjestäminen.

Osa-aikainen erityisopetus erityisen tuen aikana

Oppilas voi saada osa-aikaista erityisopetusta myös erityisen tuen aikana riippumatta siitä opiskeleeko hän yleisopetuksen ryhmässä tai erityisryhmässä. Oppilaan aiemmin saaman osa-aikaisen erityisopetuksen riittävyys ja vaikutus sekä tarve osa-aikaiseen erityisopetukseen arvioidaan osana pedagogista selvitystä. Oppilaan tarvitsema osa-aikainen erityisopetus, sen tavoitteet ja järjestäminen kirjataan HOJKSiin.

Paikallisen opetussuunnitelman laadinta

Osa-aikaisen erityisopetuksen keskeiset tavoitteet, toimintatavat opetuksen järjestämisessä, yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken, huoltajille tiedottamiseen sekä oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävään yhteistyöhön liittyvät toimintatavat määritellään opetussuunnitelmassa.

Nousiaisten opetustoimessa osa-aikaisen erityisopetuksen toimintatapana kehitetään perinteisen laaja-alaisen erityisopetuksen rinnalle erityisesti samanaikaisopetusta. Osa-aikaisen erityisopetuksen kohdentuminen kouluille suunnitellaan vuosittain rehtoreiden kanssa yhteistyössä kulloistenkin tarpeiden mukaisesti.

Esiopetuksesta ja muilta asiantuntijoilta saatua tietoa hyödynnetään tukea suunniteltaessa. Osa-aikaisen erityisopetuksen tarvetta kartoitetaan myös seulonnoin. Erityisopettaja sopii seulontojen toteuttamisesta luokanopettajan tai aineenopettajan kanssa.

Oppilaalle, jolla on lieviä oppimis- tai sopeutumisvaikeuksia ja joka tarvitsee muun opetuksen yhteydessä erityistä tukea oppimisen edellytysten parantamiseksi, tulee antaa osa-aikaista erityisopetusta. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan muun opetuksen ohessa samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai yksilöllisesti, ja se tulee tavoitteellisesti niveltää oppilaan saamaan muuhun opetukseen. Tarvittaessa oppilaalle tehdään oppimissuunnitelma, joka voidaan laatia yhteistyössä huoltajan, opettajien ja muiden asiantuntijoiden kanssa.

Osa-aikainen erityisopetus on tarkoituksenmukaista silloin, kun oppilas tarvitsee erityisopetusta vain muutamassa oppiaineessa tai tiettyyn oppimisen esteeseen. Osa-aikaista erityisopetusta tarvitsevan oppilaan oppimisen pulmat voivat ilmetä esim. lukemisessa ja kirjoittamisessa, matematiikassa, vieraisissa kielissä tai ne voivat olla luonteeltaan emotionaalisia tai sosiaalisia.

Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteena on tukea oppilaan oppimista, parantaa oppilaan oppimisvalmiuksia, kehittää itsetuntoa ja tuottaa oppimisen iloa. Tärkeintä on se, että oppilas oppii käyttämään hänellä olevia kykyjä parhaalla mahdollisella tavalla, suhtautuu omiin vaikeuksiinsa rehellisesti ja realistisesti ja työskentelee täysipainoisesti. Aloitteen osa-aikaiseen erityisopetukseen pääsystä voi tehdä oppilas itse, opettaja, huoltaja tai oppilashuolto-ryhmä.

Erityisopettaja yhdessä opettajan, huoltajan ja oppilaan kehitystason mukaisesti myös hänen itsensä kanssa arvioi erityisopetuksen tarpeen. Arviointiin voivat tarvittaessa osallistua myös oppilashuollon muut asiantuntijat.

Erityisopettaja kartoittaa yhdessä opettajien kanssa mm. oppilaiden äidinkielen ja matematiikan taitoja sekä sopii ja suunnittelee erityisopetuksen järjestämisen yhteistyössä opettajien ja vanhempien kanssa. Erityisopetus-järjestelyistä tiedotetaan huoltajille.

Osa-aikainen erityisopetus järjestetään oppilaan koulupäivien aikana oppilaan tarpeiden mukaan joko jaksoittain tai jatkuvasti yhdessä tai useammassa oppiaineessa. Opetusta voidaan antaa yksilöllisesti, pienryhmässä tai samanaikaisopetuksena yleisopetuksen opetusryhmässä. Toimintamuoto määräytyy oppilaan tarvitseman tuen laadun ja määrän mukaan.

Tarvittaessa osa-aikaisen erityisopetuksen oppilaalle voidaan laatia oppimissuunnitelma. Oppimissuunnitelma sisältää oppilaan yksilöllisen opinto-ohjelman, opiskeltavat oppiainekokonaisuudet ja aikataulusuunnitelman. Oppimissuunnitelmaan sisältyvät myös arvioinnin periaatteet ja mahdolliset minimisuoritusvaatimukset. Erityisen tärkeää on laatia oppimissuunnitelma niille oppilaille, joiden oppimisvaikeuksia tutkitaan ja kartoitetaan ennen mahdollista siirtoa erityisen tuen piiriin tai joiden oppimisen edistymistä seurataan esimerkiksi pitkän sairauden jälkeen.

5.1.3 Erityisopetus

Erityinen tuki muodostuu erityisopetuksesta ja muusta oppilaan tarvitsemasta, perusopetuslain mukaan annettavasta tuesta.³³ Erityisopetus on erityisen tuen keskeinen pedagoginen osa-alue ja sen tehtävänä on tukea oppilaan oppimista. Sellaisen oppilaan, jolle on tehty erityisen tuen päätös, opetus ja muu tuki annetaan hänelle laaditun henkilökohtaisen opetuksen järjestämisestä koskevan suunnitelman mukaisesti. HOJKS on erityisen tuen päätöksen suunnitelmallista toimeenpanoa ohjaava pedagoginen asiakirja. Siinä ratkaistaan erityisopetuksen järjestämiseen liittyvät seikat ja opetuksen keskeiset tavoitteet, sisällöt sekä oppimisympäristöön ja opetusmenetelmiin liittyvät tekijät siten kuin HOJKSin laatimisen yhteydessä luvussa 4.5.2 on ohjeistettu.

Erityisopetus järjestetään oppilaan etu ja opetuksen järjestämisedellytykset huomioon ottaen muun opetuksen yhteydessä tai osittain tai kokonaan erityisluokalla tai muussa soveltuvassa paikassa. Erityisopetuksessa voidaan poiketa oppiaineista ja niitä koskevasta valtakunnallisesta tuntijaosta sen mukaan kuin erityistä tukea koskevassa päätöksessä määrätään.³⁴ Opetusryhmiä muodostettaessa tulee ottaa huomioon, että kaikki oppilaat voivat saavuttaa opetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet.³⁵ Opetusryhmien muodostamisesta säädetään tarkemmin perusopetusasetuksessa.³⁶

Paikallisen opetussuunnitelman laadinta

Erityisopetuksesta päätetään erityistä tukea koskevan päätöksen yhteydessä, joka on kuvattu luvussa 4.3. Opetussuunnitelmassa määritellään toimintatavat erityisopetuksen järjestämisessä, yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken sekä yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa.

Nousiaisten opetustoimessa erityisopetus järjestetään ensisijaisesti yleisopetuksen ryhmässä tarvittavin tukitoimin. Erityisopetusta voidaan antaa yleisopetuksen opetusryhmässä kunnan jokaisessa koulussa. Opetus voidaan järjestää myös erityisopetuksen pienryhmissä kokoaikaisesti, joustavasti ryhmitellen, jaksoittain tai joustavasti integroiden. Integrointia yleisopetuksen ryhmään pyritään tukemaan mahdollisimman paljon oppilaan edun mukaisesti. Yleisopetuksen opetusryhmien oppilasmäärät pyritään pitämään sellaisina, että erityisen tuen tarpeessa olevien oppilaiden integroiminen on myös käytännön toiminnan kannalta mahdollista ja turvaa kaikkien oppilaiden oikeuden rauhalliseen oppimisympäristöön sekä opettajan yksilölliseen opetukseen. Huoltajille

³³ Perusopetuslaki 17 § 1 mom. (642/2010)

³⁴ Perusopetuslaki 17 § 1 ja 2 mom. (642/2010)

³⁵ Perusopetuslaki 30 § 2 mom.

³⁶ Perusopetusasetus 2 § (893/2010)

tiedotetaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämisen prosessista yleisesti ja lisäksi vielä tarkemmin huoltajakohtaisesti yksittäisen oppilaan tuen järjestämisestä sen eri vaiheissa.

Erityisen tuen antamista koskevan päätöksen sekä erityisen tuen antamista koskevan päätöksen tarkistamisen tekee Nousiaisissa sivistystoimenjohtaja. Erityisen tuen antamista koskevan päätöksen tarkistamisesta yksittäisten oppiaineiden oppimäärien yksilöllistämisen osalta, sekä yksilöllistämistä koskevan päätöksen sekä erityisen tuen antamista koskevan päätöksen purkamisesta vastaa rehtori.

5.1.4 Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen ja opetuksesta vapauttaminen

Opetus järjestetään ottaen huomioon oppilaiden edellytykset ja se voi perustua erilaajuisiin oppimääriin³⁷. Ensisijaisena tavoitteena on tukea oppilaan opiskelua yleisen ja tehostetun tuen avulla siten, että yleisen oppimäärän mukaiset tavoitteet on mahdollista saavuttaa kaikissa oppiaineissa. Esimerkiksi eriyttämisen avulla oppilaan opiskelua voidaan tukea keskittymällä oppiaineen ydinsisältöihin. Mikäli edes ydinsisältöihin liittyvien tavoitteiden saavuttaminen hyväksytysti ei tuesta huolimatta ole oppilaalle mahdollista, yhden tai useamman oppiaineen oppimäärä voidaan yksilöllistää. Kieli- ja kulttuuritausta, poissaolot, motivaation puute tai esimerkiksi puutteellinen opiskelutekniikka eivät sellaisenaan voi olla syynä oppimäärän yksilöllistämiseen, vaan oppilasta tulee tukea näissä asioissa muilla sopivilla tavoilla. Oppilaalle ja huoltajalle tulee selvittää yksilöllistettyjen oppimäärien mahdolliset vaikutukset jatko-opintoihin.

Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen merkitsee oppilaan oppimiselle asetettavan tavoitetaso määrittelemistä hänen omien edellytystensä mukaiseksi. Tavoitteiden tulee kuitenkin olla oppilaalle riittävän haasteellisia.

Oppimäärän yksilöllistamisestä määrätään erityisen tuen päätöksessä. Oppimäärää ei voida yksilöllistää ilman erityisen tuen päätöstä. Ennen erityisen tuen päätöstä tehdään pedagoginen selvitys, joka sisältää arvion oppilaan erityisen tuen tarpeesta. Jos pedagogisessa selvityksessä todetaan, että oppilaan ei tukitoimista huolimatta arvioida saavuttavan oppiaineessa yleisen oppimäärän mukaisia tavoitteita hyväksytysti, oppiaineen oppimäärä yksilöllistetään. Kunkin oppiaineen kohdalla arvioidaan erikseen, voiko oppilas opiskella oppiainetta yleisen oppimäärän mukaan vai tuleeko oppiaineen oppimäärä yksilöllistää. Jos yksilöllistettävien oppiaineiden määrää on tarpeen myöhemmin lisätä tai vähentää, tehdään uusi pedagoginen selvitys ja sen pohjalta uusi erityisen tuen päätös.

Niiden oppiaineiden, joissa oppilaan oppimäärä on yksilöllistetty, tavoitteet, keskeiset sisällöt, oppilaan edistymisen seuranta ja arviointi kuvataan oppilaan HOJKSissa. Kunkin oppiaineen opetuksesta vastaava opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä laativat edellä mainitut HOJKSin sisällöt. Yksilöllistetyn oppimäärän tavoitteet ja sisällöt johdetaan oppiaineen luokka-asteen yleisistä tavoitteista ja sisällöistä, usein myös alempien luokkien tavoitteita ja sisältöjä soveltamalla. Oppilaan opiskelua voidaan tukea lisäksi sopivilla opiskelumateriaaleilla, -välineillä ja -menetelmillä sekä pedagogisilla järjestelyillä.

Jos oppilas opiskelee yksilöllistettyjen oppimäärien mukaan, varustetaan kyseisen oppiaineen numeroarvosana ja sanallinen arvio tähdellä (*) sekä opintojen aikaisessa että päättöarvioinnissa. Todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee maininta siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Oppimäärän yksilöllistäminen on ensisijainen vaihtoehto ennen oppilaan vapauttamista oppimäärän suorittamisesta. Vapauttamiseen oppimäärän opiskelusta tulee olla erityisen painavat syyt. Vapauttamisesta tehdään perusopetuslain 18 §:ssä tarkoitettu hallintopäätös. Oppilaalle, joka on muutoin kuin tilapäisesti vapautettu jonkin aineen opiskelusta, tulee järjestää vastaavasti muuta opetusta tai

³⁷ Perusopetuslaki 17§ 1 ja 2 mom. (642/2010)

ohjattua toimintaa³⁸. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden oppiaineiden opiskelusta vapauttaminen kuvataan luvussa 5.1.5.

Paikallisen opetussuunnitelman laadinta

Opetussuunnitelmassa määritellään oppimäärän yksilöllistämiseen liittyvät toimintatavat osana pedagogisen selvityksen laadintaa, erityisen tuen päätöstä ja HOJKSin laatimista.

Mikäli yleisestä ja tehostetusta tuesta huolimatta oppilas ei saavuta oppiaineen ydinsisältöihin liittyviä tavoitteita (tarkoittaa arvioinnissa arvosanaa viisi), oppimäärä voidaan yksilöllistää. Kunkin oppiaineen opetuksesta vastaava opettaja tai opettajat laativat HOJKS:n sisällöt yhteistyössä rehtorin ja erityisopettajan sekä tarvittaessa esiopettajan kanssa, sekä tarvittaessa ohjaus- ja tukipalveluja tarjoavan koulun kanssa. On huomattava, että opetussuunnitelman perusteiden (8.3.) mukaan oppilaan arviointi myös perusopetuksen päättöarvioinnissa voi yksilöllistettyjen oppimäärien osalta olla sanallinen. Päätöksen oppilaan oppimäärien yksilöllistämisestä sekä yksilöllistämisten mahdollisesta purkamisesta tekee Nousevaisissa rehtori. Ensimmäisiä oppiaineita yksilöllistettäessä päätöksen tekemisen pohjaksi tarvitaan psykologin tai lääkärin lausunto oppimisvaikeuksien laadusta kyseisissä oppiaineissa.

5.1.5 Pidennetty oppivelvollisuus

Jos perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ilmeisesti ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa, alkaa oppivelvollisuus vuotta perusopetuslaissa säädettyä aikaisemmin ja kestää 11 vuotta³⁹. Esiopetus voi pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleville oppilaille annettavassa erityisopetuksessa kestää yhden tai kaksi vuotta⁴⁰. Tarkoitus on vahvistaa oppilaan valmiuksia niin, että hän selviytyisi opiskelustaan perusopetuksessa mahdollisimman hyvin.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat vaikeasti vammaiset lapset. Heitä ovat muun muassa näkö- ja kuulovammaiset sekä muutoin ruumiillisesti tai henkisesti vaikeasti vammaiset tai kehityksessään viivästyneet lapset. Myös vaikea sairaus voi olla syynä pidennettyyn oppivelvollisuuteen⁴¹. Päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista. Lapselle tehdään tällöin myös päätös erityisestä tuesta. Lapsella on oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna oikeus saada esiopetusta⁴². Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevalla lapsella tämä oikeus alkaa sen vuoden syyslukukauden alussa, jolloin lapsi täyttää viisi vuotta. Päätös oppivelvollisuuden pidentämisestä tarvitaan ennen esiopetuksen alkua, jotta oikeus siihen voi toteutua.

Lapsen ohjautuminen riittävän varhain tuen piiriin edellyttää yhteistyötä eri hallintokuntien välillä. Lapsen huoltajalle tulee antaa ajoissa tietoa pidennetyn oppivelvollisuuden eri vaihtoehdoista ja valinnan vaikutuksista. Huoltaja päättää, osallistuuko lapsi oppivelvollisuutta edeltävään esiopetukseen. Esiopetuksen kesto ja perusopetuksen aloittaminen tulee suunnitella lapsen edistymisen, tuen tarpeen ja kokonaistilanteen perusteella.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden opetus voidaan järjestää vaihtoehtoisesti seuraavilla tavoilla:

³⁸ Perusopetusasetus 5 § 1 mom.

³⁹ Perusopetuslaki 25 § 2 mom.

⁴⁰ Perusopetuslaki 9 § 2 mom.

⁴¹ Hallituksen esitys Eduskunnalle koulutusta koskeväksi lainsäädännöksi (HE 86/1997)

⁴² Perusopetuslaki 17 § 4 mom. (642/2010= ja 26 a § 1 mom. (1288/199)

- Lapsi aloittaa oppivelvollisuutta edeltävässä esiopetuksessa sinä vuonna, kun hän täyttää viisi vuotta, jatkaa toisen vuoden oppivelvollisuuden suorittamiseen kuuluvassa esiopetuksessa ja aloittaa tämän jälkeen perusopetuksen.
- Lapsi aloittaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen kuuluvan esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta ja opiskelee esiopetuksessa yhden vuoden, minkä jälkeen hän aloittaa perusopetuksen.
- Lapsi aloittaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen kuuluvan esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta ja opiskelee esiopetuksessa kaksi vuotta. Tällöin lapsi aloittaa perusopetuksen vuotta säädettyä myöhemmin⁴³ eli sinä vuonna, kun hän täyttää 8 vuotta. Perusopetuksen myöhemmästä aloittamisesta on tehtävä erillinen hallintopäätös.

Pidennetyyn oppivelvollisuuden piirissä olevalle, erityistä tukea saavalle lapselle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma esiopetuksen alkaessa. Pidennetyyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden opetus voidaan tarvittaessa järjestää siten, ettei yhteisenä aineena opeteta toista kotimaista kieltä eikä vierasta kieltä, oppiaineita voidaan yhdistää oppiainekokonaisuuksiksi ja jakaa osa-alueisiin siten kuin paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään⁴⁴. Jos oppilas ei enää kuulu pidennetyyn oppivelvollisuuden piiriin, tulee tehdä päätös pidennetyyn oppi-velvollisuuden päättämisestä, jolloin oppilas siirtyy yleisen oppivelvollisuuden piiriin.

Paikallisen opetussuunnitelman laadinta

Opetussuunnitelmassa määritellään pidennetyyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden opetuksen järjestäminen, toimintatavat, yhteistyö esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen kanssa, muu yhteistyö sekä eri toimijoiden vastuut ja työnjako, yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa sekä oppilaan ja huoltajan kuulemiseen liittyvä menettely. Opetussuunnitelmassa päätetään myös, miten oppiaineita mahdollisesti yhdistetään oppiainekokonaisuuksiksi tai jaetaan osa-alueisiin.

Nousiaisissa pidennetyyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden opetus voi kestää 10 tai 11 vuotta ja se alkaa vaihtoehtoisesti seuraavilla tavoilla:

- a) Lapsi aloittaa vapaaehtoisessa esiopetuksessa sinä vuonna, kun hän täyttää viisi vuotta, jatkaa toisen vuoden oppivelvollisuuden suorittamiseen kuuluvana opiskeluna esiopetuksessa (6v.) ja tämän jälkeen aloittaa perusopetuksen (7v.).*
- b) Lapsi aloittaa opiskelun oppivelvollisuuden suorittamiseen kuuluvana opiskeluna esiopetusryhmässä sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta ja opiskelee esiopetuksessa yhden vuoden, minkä jälkeen hän aloittaa perusopetuksen (7v.).*
- c) Lapsi aloittaa opiskelun oppivelvollisuuden suorittamiseen kuuluvana opiskeluna esiopetusryhmässä sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta ja opiskelee esiopetuksessa kaksi vuotta. Tällöin lapsi aloittaa perusopetuksen vuotta säädettyä myöhemmin eli sinä vuonna, kun hän täyttää 8 vuotta. Perusopetuksen myöhemmästä aloittamisesta on tehtävä erillinen hallintopäätös.*

Nousiaisten kunnassa pidennetyyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvien 5-vuotiaiden lasten vapaaehtoinen esiopetus järjestetään Päiväkoti Nuppulan integroidussa erityisryhmässä. 6-vuotiaana pidennetyyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat lapset opiskelevat pääsääntöisesti ikätovereidensa parissa oman lähikoulunsa esiopetusryhmässä. Mikäli on etukäteen tiedossa, että lapsi tarvitsee pienryhmäopetusta siirtyessään kouluun, on mahdollista aloittaa jo 6-vuotiaana tulevan koulun esiopetusryhmässä. Lasten sijoittamisesta esiopetusryhmiin ja perusopetuksen luokkiin vastaa sivistystoimenjohtaja, tehden tiivistä

⁴³ Perusopetuslaki 27§

⁴⁴ Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (Tuntijakoasetus) (1435/2011) 9 § 2 mom.

yhteistyötä rehtorin, esiopettajan, kiertävän erityislastentarhanopettajan ja koulupsykologin kanssa. Myös huoltajien toiveet pyritään ottamaan huomioon.

Lasten kasvun ja kehittymisen tukemisessa panostetaan erityisesti jatkumoon sekä yhteistyöhön ja tiiviiseen yhteydenpitoon eri toimijoiden välillä. Yhteistyötä tehdään alusta alkaen huoltajien, varhaiskasvatuksen, terveydenhuollon, opetustoimen sekä lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaan myös muiden alojen asiantuntijoiden kanssa. Yhteistyö aloitetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jotta lapsi saadaan heti riittävän ja oikein kohdistetun tuen piiriin. Huoltajien varhainen perehtyminen ja sitoutuminen lapsen oppimista ja koulunkäyntiä koskeviin asioihin on ensiarvoisen tärkeää. Lapselle on taattava jatkuva moniammatillinen tuki koko pidennetyn oppivelvollisuuden ajan. Oppilaan HOJKS laaditaan lapsen varhaiskasvatussuunnitelman ja kuntoutussuunnitelman pohjalta. Päätöksen pidennetyistä oppivelvollisuudesta samoin kuin sen mahdollisesta purkamisesta tekee sivistystoimenjohtaja. Oppilasta ja huoltajaa kuullaan ennen päätöksen tekemistä.

5.1.6 Toiminta-alueittain opiskelu

Vaikeimmin kehitysvammaisten oppilaiden opetus voidaan järjestää oppiainejaon sijasta toiminta-alueittain⁴⁵. Myös muulla tavoin vammaisen tai vakavasti sairaan oppilaan opetus voi olla oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä perusteltua järjestää toiminta-alueittain⁴⁶. Opetuksen järjestämisestä oppiainejaon sijasta toiminta-alueittain päätetään erityisen tuen päätöksessä⁴⁷. Opetussuunnitelmaan kuuluvat toiminta-alueet ovat motoriset taidot, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot ja kognitiiviset taidot.

Opetuksen järjestäminen perustuu kokonaisvaltaisten tavoitteiden määrittelyyn, oppilasryhmässä tapahtuvan vuorovaikutuksen edistämiseen sekä toimivan ja motivoivan oppimisympäristön kehittämiseen. Opetuksen suunnittelun lähtökohtana ovat oppilaan vahvuudet ja tavoitteena oppilaan koko potentiaalin käyttöön saaminen. Koulupäivän eri toimintoja hyödynnetään oppimisessa. Toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan kunkin toiminta-alueen tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä edistymisen seuranta ja arviointi kuvataan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa. Tavoitteet asetetaan yksilöllisesti siten, että ne ovat saavutettavissa olevia ja oppilaalle mielekkäitä.

Toiminta-alueet voivat sisältää yksittäisen oppiaineen tavoitteita ja sisältöjä, jos oppilaalla on vahvuuksia jossakin yksittäisessä oppiaineessa. Opetuksen toteuttamisessa eri toiminta-alueiden sisältöjä voidaan yhdistää. Toiminta-alueittain järjestettyyn opetukseen liittyy aina myös kuntouttavia ja hoitavia elementtejä.

Opetuksen suunnittelu ja toteuttaminen edellyttää oppilaan opettajien, muun henkilöstön ja eri asiantuntijoiden välistä yhteistyötä.

Toiminta-alueittain järjestetyssä opetuksessa arviointi tapahtuu toiminta-alueittain. Arviointi annetaan aina sanallisena. Mikäli jokin toiminta-alue sisältää yksittäisen oppiaineen tavoitteita ja sisältöjä, tämä voidaan kuvata osana sanallista arviointia tai todistuksen liitteessä.

Motoristen taitojen oppimisen tavoitteena on vahvistaa oppilaan kehon hahmotusta, edistää kokonais- ja hienomotoristen taitojen kehittymistä sekä antaa mahdollisuuksia monipuolisesti harjoitella taitoja arjen eri tilanteissa. Motoristen taitojen opetuksen tulee sisältää motoristen toimintojen suunnittelun ja ohjauksen, tasapainon, koordinaation, rytmin, kestävyuden ja lihasvoiman kehittämiseen liittyviä osa-alueita.

⁴⁵ Tuntijakoasetus 9 § 3 mom.

⁴⁶ Perusopetuslaki 18 § 1 mom.

⁴⁷ Perusopetuslaki 17 § 2 mom. (642/2010)

Kommunikaatiotaitojen oppimisen lähtökohtana on kontaktin muodostuminen oppilaan kanssa ja sen pohjalle rakentuva kommunikoinnin ymmärtämisen ja tuottamisen harjoittelu. Tavoitteena on, että oppilas on vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa, tulee ymmärretyksi ja ymmärtää itsekin muita ryhmän oppilaita ja aikuisia. Oppilaalle turvataan mahdollisuus käyttää itselleen luonteenomaisia tapoja kommunikoida. Oppilaalla tulee olla käytettävissään vaihtoehtoisia kommunikaatiokeinoja. Kielen ja kommunikaation opetus sisältää kielellistä tietoisuutta, ilmaisua, käsite- ja sanavarastoa, viittomien, merkkien, symbolien, kirjainten ja sanojen tunnistamista ja käyttöä sekä ajattelua kehittäviä osa-alueita. Kommunikaatiotaitoja harjoitellaan eri tilanteissa koulupäivän aikana.

Sosiaalisten taitojen oppimisen tavoitteena on oppilaan vuorovaikutustaitojen kehittyminen. Opetuksen tulee sisältää sosiaalisissa ympäristöissä toimimista sekä vuorovaikutus- ja tunnetaitojen harjoittelua tukevia osa-alueita. Oppilaan itsetuntemusta ja oppimismotivaatiota tuetaan luomalla edellytykset onnistumisen kokemuksiin ja vahvistamalla myönteistä sosiaalisen oppimisen ilmapiiiriä.

Kognitiivisten taitojen oppimisen tavoitteena on, että oppilas aktivoituu ja oppii käyttämään aistejaan ympäröivän todellisuuden hahmottamiseen. Opetuksen tulee tukea oppimiseen, muistamiseen ja ajattelemiseen liittyvien prosessien kehittymistä. Kognitiivisten taitojen tulee sisältää aistien stimulointia ja harjoittamista, valinnan, luokittelun, ongelmanratkaisun ja päätöksenteon sekä syy-seuraussuhteen oppimista edistäviä osa-alueita. Oppiaineiden sisällöistä voidaan saada aineistoa kognitiivisten taitojen oppimiseen.

Päivittäisten taitojen oppimisen tavoitteena on lisätä oppilaan aktiivista osallistumista elinympäristön toimintaan sekä edistää omatoimisuutta ja itsenäistymistä. Opetuksen tulee sisältää terveyttä ja turvallisuutta, arkipäivän elämäntaitoja, asumista ja ympäristössä liikkumista sekä vapaa-ajan viettoa käsitteleviä osa-alueita. Päivittäisten taitojen harjoittelu luo mahdollisuuksia motoristen taitojen, kielen ja kommunikaation, sosiaalisten sekä kognitiivisten taitojen kehittymiselle ja harjoittelulle. Ne puolestaan vahvistavat päivittäisten taitojen hallintaa.

Paikallisen opetussuunnitelman laadinta

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään toiminta-alueittain tapahtuvan opetuksen yleiset tavoitteet, toiminta-alueisiin liittyvät tavoitteet ja kuvataan tarkemmat tavoitteet, sisällöt ja menetelmät osa-alueittain.

Nousiaisten kouluissa ei järjestetä opetusta vaikeimmin vammaisille oppilaille, jotka tarvitsisivat toiminta-alueittain järjestettyä opetusta. Tällaista tukea tarvitsevat oppilaat opiskelevat Turun seudun erityiskouluissa tai varta vasten tätä tarkoitusta varten perustetuilla erityisluokilla.

5.2 Ohjauksellinen ja muu tuki

5.2.1 Kodin ja koulun välinen yhteistyö

Opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa⁴⁸. Opetus ja kasvatusta tulee järjestää yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea⁴⁹. Oppilas elää samanaikaisesti kodin ja koulun vaikutuspiirissä. Tämä edellyttää näiden kasvatusyhteisöjen vuorovaikutusta ja yhteistyötä oppilaan kokonaisvaltaisen terveen kasvun ja hyvän oppimisen tukemisessa. Vuorovaikutus kodin kanssa lisää opettajan oppilaantuntemusta ja auttaa opetuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa.

⁴⁸ Perusopetuslaki 3 § 3 mom.

⁴⁹ Tuntijakoasetus 4 § 1 mom.

Huoltajalla on ensisijainen vastuu lapsensa kasvatuksesta ja siitä, että oppilas suorittaa oppivelvollisuutensa⁵⁰. Koulu tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa oppilaan kasvatuksesta ja opetuksesta kouluyhteisön jäsenenä⁵¹. Tavoitteena on edistää lasten ja nuorten oppimisen edellytyksiä, turvallisuutta ja koko kouluyhteisön hyvinvointia.

On tärkeää, että huoltajilla on mahdollisuus osallistua koulun kasvatustyön tavoitteiden asettamiseen, suunnitteluun ja arviointiin yhdessä opettajien ja oppilaiden kanssa. Koulun on oltava yhteistyössä huoltajan kanssa niin, että hän voi osaltaan tukea lapsensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Kodin ja koulun yhteistyötä toteutetaan sekä yhteisö- että yksilötasolla.

Vastuu kodin ja koulun yhteistyön edellytysten kehittämistä on opetuksen järjestäjällä. Yhteistyö edellyttää koulun henkilöstön aktiivisuutta ja aloitteellisuutta sekä keskustelua ja tiedottamista huoltajan, opettajan ja oppilaan oikeuksista sekä velvollisuuksista. Yhteistyön lähtökohdaksi on eri osapuolien keskinäinen kunnioitus. Kodin ja koulun yhteistyössä otetaan huomioon perheiden erilaisuus, yksilölliset tarpeet sekä perheen kieli- ja kulttuuritausta.

Huoltajille annetaan tietoa opetussuunnitelmasta, opetuksen järjestämisestä, opintoihin liittyvästä arvioinnista, oppilaan tuen tarpeista ja tuen saannin mahdollisuuksista ja huoltajan mahdollisuudesta osallistua kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseen. Kodin ja koulun yhteistyössä seurataan oppilaan poissaoloja. Luvattomista poissaoloista tulee ilmoittaa oppilaan huoltajalle⁵². Koulun tulee antaa huoltajille tietoa oppilashuollon toiminnasta⁵³ sekä kouluyhteisön toimintamalleista ja tiedottamiskäytännöistä erilaisissa ongelma-, onnettomuus- ja kriisitilanteissa.

Käsiteltäessä yksittäisen oppilaan tukeen liittyvää asiaa, oppilaan huoltajalle tulee antaa tietoa oppilasta koskevien tietojen käsittelyyn, tietojensaantiin ja niiden luovuttamiseen sekä salassapitoon liittyvistä kysymyksistä. Huoltajan kanssa tulee käydä läpi esimerkiksi huoltajan yksilöidyn kirjallisen suostumuksen merkitys oppilasta koskevan asian käsittelyssä sekä yhteistyön merkitys oppilaan kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisessa⁵⁴.

Ensimmäisten vuosiluokkien aikana jatketaan esiopetuksen aikana syntynyttä yhteistyötä ja luodaan pohja myös huoltajien keskinäiselle vuorovaikutukselle. Erilaisia kodin ja koulun vuoropuhelua tukevia yhteistyömuotoja tulee kehittää koko perusopetuksen ajan ja erityisesti siirryttäessä kouluasteelta toiselle tai muissa siirtymävaiheissa. Tieto- ja viestintätekniikkaa käytetään parantamaan ja monipuolistamaan tiedon kulkua ja yhteydenpitoa kodin ja koulun välillä. Yhteistyö järjestetään siten, että oppilashuollon ja moniammatillisen yhteistyöverkoston avulla oppilaan koulunkäyntiä ja hyvinvointia voidaan tukea. Perusopetuksen päättövaiheessa huoltajalle tulee antaa tietoa ja mahdollisuus keskustella oppilaan jatkokoulutukseen liittyvistä kysymyksistä ja mahdollisista ongelmista oppilaanohjaajan ja oppilashuollon eri asiantuntijoiden kanssa⁵⁵.

⁵⁰ Perusopetuslaki 26 § 2 mom. (477/2003), Lastensuojelulaki (417/2007) 2 § 1 mom.

⁵¹ Perusopetuslaki 3 § 2 mom. (477/2003), Tuntijakoasetus 2, 3 ja 4 § ja Lastensuojelulaki 2 § 2 mom.

⁵² Perusopetuslaki 26 § 1 mom. (477/2003)

⁵³ Perusopetuslaki 31 a § 3 mom. (642/2010), 3 § 3 mom. ja 26 § 2 mom., Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa säätelevä valtioneuvoston asetus 4 § 2 mom., 9 ja 13 § ja Lastensuojelulaki 9 ja 12 §

⁵⁴ Perusopetuslaki 31 a § 3 ja 4 mom., 40 §, 41 § 4 mom. (642/2010) ja 41 § 1, 2 ja 3 mom.

⁵⁵ Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa säätelevä valtioneuvoston asetus 15 §

Paikallisen opetussuunnitelman laadinta

Kodin ja koulun välistä yhteistyötä koskeva opetussuunnitelman osuus laaditaan yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa⁵⁶. Tällöin otetaan huomioon myös muiden kasvatuksen kannalta keskeisten toimijoiden osallistuminen yhteistyöhön ja tiedonkulun sujuvuus.

Kodin kanssa tehtävän yhteistyön tavoitteet, toimintatavat, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken määritellään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Toimintatapoja määriteltäessä otetaan huomioon kodin ja koulun yhteistyö koko kouluyhteisön tasolla, luokan tasolla sekä yksittäistä oppilasta koskien. Opetussuunnitelmassa kuvataan myös huoltajien osallisuuteen sekä huoltajille tiedottamiseen liittyvät periaatteet, oppilaiden osuus yhteistyössä sekä poissaolojen seurantaan ja luvattomista poissaoloista ilmoittamiseen liittyvät menettelytavat. Suunnitelman tulee sisältää myös yhteistyön toteutumisen seurantaan ja arviointiin liittyvät menettelytavat sekä kuvaus menettelytavoista yhteistyöhön liittyvissä ongelma- ja kurinpitotilanteissa.

Kodin ja koulun yhteistyön tavoitteena on edistää lasten ja nuorten turvallisuutta, hyvinvointia ja muita oppimisen edellytyksiä koulussa ja kotona. Erityisesti tiedonkulkua oppilaan koulutaipaleen nivelvaiheissa pyritään saamaan joustavaksi järjestämällä ns. siirtopalavereja lähettävän ja vastaanottavan tahon välillä sekä tutustumiskäyntejä oppilaalle hänen tulevaan opinahjoonsa.

Huoltajat pääsevät useimmissa kouluissa toimivien vanhempainyhdistysten kautta osallisiksi koulun toiminnan kehittämiseen. Lisäksi koulut pyrkivät aktivoimaan huoltajia muutenkin koulun toimintaan. Tämä voi tapahtua esimerkiksi vanhempien osallistumisella opetussuunnitelmatyöhön ja ennaltaehkäisevään oppilashuoltotyöhön sekä järjestämällä yhteisöllisiä vanhempainiltoja tai muulla yhteistyöllä.

Koulut tiedottavat toiminnastaan muun muassa Wilmassa, koulujen kotisivuilla, lukuvuosi- tai muissa tiedotteissa sekä koulujen omissa tilaisuuksissa. Huoltajat voivat keskustella koulun edustajien kanssa vanhempainilloissa, vanhempaintapaamisissa (”vanhempainvartti”) sekä muissa yksittäistä oppilasta koskevissa tapaamisissa. Nousemisen on päätetty, että kaikissa kouluissa pidetään ”vanhempainvartit” oppilaan asioista huoltajien kanssa kerran lukuvuodessa luokkien 1-8 aikana sekä tarvittaessa 9. luokan aikana. Myös oppilas voi olla tapaamisessa mukana.

Koulujen lukuvuosisuunnitelmissa kuvataan huoltajille tiedottamisen sekä muun yhteistyön toimintatavat ja periaatteet. Koulut tiedottavat huoltajille oppilashuollon sekä sen eri yhteistyötahojen toiminnasta, toimintatavoista eri ongelmatilanteissa taikka yhteistyöhön liittyvissä vaikeuksissa. Tällöin ensisijainen toimintamuoto on neuvottelut kodin ja koulun välillä. Oppilaiden poissaoloja seurataan luokanopettajien kirjausten avulla sekä yläkoulussa Wilman kautta. Luvattomiin poissaoloihin sekä kurinpitomenettelyihin liittyvät toimintatavat kuvataan koulun lukuvuosisuunnitelmassa. Kodin ja koulun yhteistyön arviointia voidaan toteuttaa mm. kyselyjen avulla.

5.2.2 Ohjauksen järjestäminen

Jokaisella oppilaalla on oikeus saada opetuksen lisäksi ohjausta⁵⁷. Ohjaustoiminnan tarkoituksena on tukea oppilaan onnistumista perusopetuksen eri vaiheissa, vahvistaa opiskelutaitoja ja itseohjautuvuutta sekä kehittää oppilaan valmiuksia tehdä opintojaan koskevia valintoja perusopetuksen aikana ja sen jälkeen. Opintojen edetessä työelämään tutustumisen ja tulevaisuuden vaihtoehtojen suunnittelemisen

⁵⁶ Perusopetuslaki 15 § 2 mom. (477/2003)

⁵⁷ Perusopetuslaki 30 § 1 mom. (642/2010)

merkitys kasvaa. Ohjauksella vahvistetaan myös yhteistyötaitoja sekä kykyä toimia erilaisissa ryhmissä ja ottaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä. Ohjauksen tehtävänä on osaltaan estää oppilaiden syrjäytymistä ja edistää tasa-arvoa. Oppilaanohjauksen tehtävä sekä yleiset tavoitteet ja tavoitteet vuosiluokilla 1 – 2, 3 – 6 ja 7 – 9 täsmennetään luvussa 7.21.

Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, esiopetuksen tuottamat valmiudet huomioonottava ja toisen asteen opintoihin ohjaava jatkumo. Ohjauksesta huolehtivat opettajat ja oppilaanohjaaja sekä muu henkilöstö, jotka toimivat yhteistyössä oppilaan koko perusopetuksen ajan ja eri nivelvaiheissa.

Työelämään tutustumisen keskeisiä toteuttamismuotoja ovat työelämän ja yhteiskunnan eri osa-alueiden edustajien vierailut oppitunneilla, työpaikkakäynnit, erilaiset yhteistyöprojektit, eri alojen tiedotusmateriaalin käyttö opetuksessa sekä työelämään tutustumisjaksot (TET) tai työpaikalla tapahtuva opiskelu. Eri oppiaineiden ja aihekokonaisuuksien opetukseen tulee sisällyttää ainesta, joka liittyy opiskelun tuottamat tiedot ja taidot työelämän vaatimuksiin ja mahdollisuuksiin.

Oppilaalla ja huoltajalla tulee olla mahdollisuus saada tietoa perusopetuksen työtavoista, valinnanmahdollisuuksista ja niiden merkityksestä oppilaan oppimiselle, opinnoille ja tulevaisuudelle. On tärkeää, että huoltajalla on tarvittaessa mahdollisuus keskustella koulun edustajien kanssa oppilaan opiskeluun ja valintoihin liittyvistä kysymyksistä.

Ohjaus osana yleistä tukea

Jokaisen opettajan tehtävänä on ohjata oppilasta koulunkäynnissä ja eri oppiaineiden opiskelussa edellä esitettyjen tavoitteiden mukaisesti ja siten ehkäistä ennalta opintoihin liittyvien ongelmien syntymistä. Opettajan tehtävänä on myös oppilaiden persoonallisen kasvun, kehityksen ja osallisuuden tukeminen. Ohjaus liittyy kaikkiin opetustilanteisiin, oppiaineisiin ja oppilaalle annettavaan arviointipalautteeseen. Monipuolista palautetta käytetään suunnitelmallisesti oppilaiden kannustamiseen ja ohjaamiseen.

Ohjaus tehostetun tuen aikana

Ohjauksen näkökulma otetaan huomioon arvioitaessa oppilaan tarvetta tehostettuun tukeen. Ennen tehostetun tuen aloittamista, osana pedagogista arviota, arvioidaan oppilaan yleisen tuen aikana saaman ohjauksen riittävyys ja kohdentuminen oppilaan tarpeita vastaavasti. Tehostetun tuen alkaessa tehtävään oppimissuunnitelmaan kirjataan tarvittaessa myös oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet. Huomiota kiinnitetään oppilaan opiskelutavoissa ja -taidoissa tai yhteistyötilanteissa mahdollisesti ilmeneviin tuen tarpeisiin sekä taitoja vahvistaviin ja opiskelumotivaatiota lisääviin toimintatapoihin ja opiskelun sisältöihin. Ohjauksella vahvistetaan tukea tarvitsevan oppilaan itseluottamusta ja ymmärrystä opiskelun merkityksestä omalle tulevaisuudelle.

Ohjaus erityisen tuen aikana

Ennen erityisen tuen päätöstä, osana pedagogista selvitystä, arvioidaan tehostetun tuen aikana annetun ohjauksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan tarpeet yksilölliseen ja ryhmässä tapahtuvaan ohjaukseen jatkossa. Erityisen tuen päätöksen jälkeen oppilaalle laadittavaan HOJKSiin kirjataan myös ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet. Ohjauksen avulla jatketaan oppilaan opiskelu- ja yhteistyötaitojen sekä itseluottamuksen, opiskelumotivaation ja työelämäntuntemuksen vahvistamista. Päätövaiheen ohjauksessa on tärkeä tuoda esille oppilaalle soveltuvia jatko-opintomahdollisuuksia ja selvittää oppilaan tarvitseman tuen jatkuminen. Ohjauksellista tukea suunniteltaessa tehdään tiivistä yhteistyötä oppilaan ja huoltajan kanssa sekä hyödynnetään myös oppilashuollon palveluista vastaavan henkilöstön ja oppilasta mahdollisesti avustavan muun henkilöstön asiantuntemusta.

Paikallisen opetussuunnitelman laadinta

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään ohjaustoiminnan tavoitteet, toimintatavat sekä yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken. Lisäksi kuvataan, miten yhteistyö eri koulujen ja oppilaitosten, paikallisen työ- ja elinkeinoelämän sekä muiden, ohjauksen kannalta keskeisten toimijoiden kanssa toteutetaan. Työelämään tutustumisen ja erityisesti TET -jakson tavoitteet, toimintatavat ja arviointi kuvataan. Lisäksi opetussuunnitelmasta tulee käydä ilmi, miten oppilas ja hänen huoltajansa saavat tietoa oppilaanohjaukseen kuuluvista seikoista ja miten koulu tekee yhteistyötä ohjaukseen liittyvissä kysymyksissä oppilaiden huoltajien kanssa.

Ohjauksen tavoitteena on antaa oppilaille välineitä itsensä kehittämiseen, yhteisössä toimimiseen ja työelämään suuntautumiseen. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä jatkumo, jonka toteutuminen taataan siten, että ohjaustyöhön osallistuvat opettajat toimivat yhteistyössä opintopolun aikana ja nivelvaiheissa.

Kaikkien opettajien tehtävänä on ohjata oppilasta oppiaineiden opiskelussa sekä auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja oppimisen valmiuksiaan sekä ennaltaehkäistä opintoihin liittyvien ongelmien syntymistä. Jokaisen opettajan tehtävänä on oppilaiden persoonallisen kasvun, kehityksen ja osallisuuden tukeminen. Ohjaus edistää oppilaan kokonaisyhyvinvointia ja sitä toteutetaan moniammatillisessa yhteistyössä. Ohjauksen antamisesta päävastuussa on alakoulussa luokanopettaja ja yläkoulussa oppilaanohjaaja.

Oppilaan turvallista siirtymistä opintopolun nivelvaiheissa tulee tukea oppilaanohjaajien ja toisen asteen oppilaitosten ohjauksesta vastaavien opinto-ohjaajien sekä opettajien välisellä yhteistyöllä, joka ylittää oppilaitosten ja kouluasteiden väliset rajat.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaan kasvua ja kehitystä siten, että oppilas kykenee edistämään opiskelunvalmiuksiaan ja sosiaalista kypsytymään sekä kehittämään elämänsuunnittelun kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja. Ohjauksen tuella oppilas tekee omiin kykyihinsä ja kiinnostuksiinsa perustuvia opiskelua, koulutusta, arkielämää ja elämänuraa koskevia ratkaisuja. Oppilaanohjauksen tarkoituksena on edistää koulutyön tuloksellisuutta, lisätä hyvinvointia koulussa sekä ehkäistä syrjäytymistä. Sen avulla edistetään myös koulutuksellista, etnistä ja sukupuolten välistä tasa-arvoa.

TAVOITTEET

Oppilas

- *oppii itsenäisyyteen, vastuullisuuteen ja itsetuntemukseen*
- *oppii yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja*
- *oppii kehittämään oppimisvalmiuksiaan ja tunnistamaan oppimisvaikeuksiaan sekä etsimään apua ongelmatilanteissa*
- *oppii tuntemaan erilaiset oppimistyylit*
- *oppii kehittämään opiskelutaitojaan ja oman toiminnan arviointitaitojaan*
- *saa tukea ja ohjausta siirryessään koulutuksen eri nivelvaiheissa perusopetuksen sisällä ja perusopetuksen päättövaiheessa*
- *oppii etsimään tietoja ja hankkimaan taitoja opiskelua, tulevaisuutta sekä elämää koskevia suunnitelmia ja valintoja varten käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologian tarjoamia mahdollisuuksia*
- *oppii kehittämään päätöksentekotaitojaan sekä toteuttamaan ja arvioimaan tulevaisuudensuunnitelmiaan myös muuttuvissa olosuhteissa*
- *saa tukea ja ohjausta ammatillisessa suuntautumisessa, myös sukupuolirajat ylittävissä oppiaine-, koulutus- ja ammatinvalinnoissa*

- oppii hankkimaan tietoja yhteiskunnasta, työelämästä ja yrittäjyydestä sekä kasvamaan monikulttuurisuuteen ja kansainvälisyyteen.

7. – 9. luokka

Vuosiviikkotunnit on tuntijaossa määritelty vain luokkamuotoiselle ohjaukselle vuosiluokille 7-9. Luokkamuotoista ohjausta on 7. ja 8. luokalla yhteensä 1 vuosiviikkotuntia, 9. luokalla 1 vuosiviikkotunti. Käytännössä 7. ja 8. luokan kurssi. opiskellaan niin , että 0.6 tuntia opiskellaan 7. luokalla ja 0.4 viikkotuntia 8.luokalla.

Perusopetuksen 7-9 vuosiluokkien ohjaus järjestetään siten, että se tarjoaa oppilaalle kokonaisuuden, joka muodostuu luokkamuotoisesta ohjauksesta, yksilöllisiin toiveisiin ja tarpeisiin syventyvistä henkilökohtaisesta ohjauksesta, sosiaaliseen vuorovaikutukseen perustuvasta pienryhmäohjauksesta sekä työelämään tutustumisesta.

Oppilaanohjauksen tavoitteet ja tehtävä

Oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaan kasvua ja kehitystä, siten, että oppilas kykenee kehittämään opiskelun ja koulutusuranvalinnan kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja. Ohjauksen avulla edistetään koulutyön tuloksellisuutta ja hyvinvointia koulussa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Ohjauksen tavoitteena on edistää sukupuolten välistä, koulutuksellista ja etnistä tasa-arvoa.

Oppilaille tarjotaan henkilökohtaista ohjausta, jolloin heillä on mahdollisuus keskustella opintoihinsa, koulutusuranvalintaan ja henkilökohtaiseen elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Oppilaille järjestetään pienryhmäohjausta, jonka aikana opitaan käsittelemään kaikille yhteisiä muiden oppilaiden kanssa jaettavissa olevia ohjauksellisia kysymyksiä. Peruskoulun päättövaiheessa oppilasta ohjataan ja tuetaan jatko-opiskeluvalinnoissa ja ohjataan käyttämään tietotekniikan tarjoamia mahdollisuuksia tiedonhankinnassa ja urasuunnittelussa. Oppilaille järjestetään työelämään tutustumisen jaksoja koulutusuravalintojen perustaksi ja työn arvostuksen lisäämiseksi. Työelämään tutustumista on kaikilla vuosiluokilla mahdollisuuksien mukaisesti. 7. luokalla TET pyritään toteuttamaan korkeintaan päivänpituuisena sisäisenä TET:na, 8. luokalla kahden päivän pituisena ja 9. luokalla viikon pituisena TET:na.

Tavoitteet

7. luokka:

- kouluyhteisössä toimiminen, perusopetuksen rakenne, jaksojärjestelmä, kurssimuotoisuus ja oppilaan arviointi
- itsetuntemus, itsetunto ja minäkuva, roolit erilaisissa ryhmissä ja elämäntilanteissa
- (KIVa-koulu –tunteja)
- ihmisen elämäntilanne, teini-ikä ja siihen liittyvät tunnot ja tunteet
- oppimistyyli, opiskeluasenteiden ja -arvostusten merkitys motivaatiotekijänä
- muisti ja tekijät, jotka edistävät oppimista
- vastuullisten valintojen tekeminen
- työelämään tutustuminen (korkeintaan päivän pituinen)

Seitsemännen luokan kurssin tavoitteena on tarjota oppilaille tilanteita ja välineitä itsetuntemukselliseen pohdiskeluun ja omien opiskelutaitojen kehittämiseen.

8. luokka

Kahdeksannen luokan kurssin tavoitteena on aloittaa jatko-opintojen suunnittelua

- itsetuntemus
- Suomen koulutusjärjestelmä
- eri ammatteihin tutustumista
- työelämätietous
- työelämään tutustuminen (kahden päivän pituinen TET- jakso koulun hyväksymässä työpaikassa)

9. luokka:

Yhdeksännien luokan kurssin tavoitteena on, että oppilas tuntee keskeiset piirteet koulujärjestelmän eri asteista ja etenemisväylistä. Oppilas on motivoitunut pohtimaan erilaisia opiskelu- ja ammattialavaihtoehtoja ja pystyy tekemään perustellun ja itseään tyydyttävän valinnan peruskoulun jälkeisestä opiskelupaikasta. Oppilas osaa käyttää koulutusuranvalinnan kannalta keskeisiä hakuoppaita ja tietolähteitä. Oppilaan minäkuva on peruskoulun päättövaiheessa siten selkiytynyt, että hän kykenee näkemään yhteyden koulumenestyksen ja jatkokoulutusvalintojen välillä.

- *Suomen koulutusjärjestelmä*
- *jatko-opintomahdollisuudet peruskoulun jälkeen*
- *yhteishaku ja opiskelijavalinnan perusteet*
- *toisen asteen lukio- ja ammatillinen koulutus*
- *tutustuminen käytännön opiskeluun lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa vierailijoiden, vierailujen ja opintoretkien muodossa*
- *tulevaisuudensuunnittelu- ja päätöksentekotaidot*
- *ohjauspalveluiden käyttö*
- *työelämään tutustuminen (viiden päivän pituinen TET- jakso koulun hyväksymässä työpaikassa)*
- *oppilaanohjauksen lopputyö*
- *työelämätietous*
- *työpaikan hakeminen, työhakemus ja työhaastattelu*
- *työturvallisuus, nuoren oikeudet ja velvollisuudet työmarkkinoilla*

HENKILÖKOHTAINEN OHJAUS

7. luokka

Ohjaus painottuu uuteen oppimisympäristöön siirtymiseen, oppimisen ja valinnaisainevalintojen sekä opiskelun suunnittelun ohjaukseen, opiskelutaitojen kehittämiseen itsetuntemuksen kehittämiseen.

8. luokka

Ohjaus painottuu omien saavutusten arviointiin, omien vahvuuksien tunnistamiseen ja itsetuntemuksen lisäämiseen.

9. luokka

Ohjaus painottuu jatko-opintojen ja koulutusvalinnan ohjaukseen ja itsetuntemuksen lisäämiseen

5.2.3 Tulkitsemis- ja avustajapalveluiden järjestäminen

Vammaisella ja muulla tukea tarvitsevalla oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät perusopetuslain mukaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut⁵⁸. Tulkitsemis- ja avustajapalveluiden tarkoituksena on taata oppilaalle oppimisen ja koulunkäynnin perusedellytykset ja mahdollisimman esteetön oppimisympäristö.

Oppilas voi tarvita tulkitsemista esimerkiksi kuulovamman tai kielellisen erityisvaikeuden takia. Hän voi tarvita myös puhetta tukevia ja korvaavia kommunikaatiokeinoja, kuten erilaisia symbolijärjestelmiä puutteellisten kommunikaatiotaitojensa vuoksi. Kielellisen vuorovaikutuksen mahdollisuus ja tukeminen kaikkina koulupäivinä edistää oppilaan kehitystä, sosiaalista kasvua ja osallisuutta kouluyhteisössä. Tavoitteena on, että sekä toiset oppilaat että oppilaan kanssa toimivat aikuiset tuntevat oppilaan tavan kommunikoida. Oppilaan omien kommunikaatiotaitojen kehittäminen mahdollistaa tasavertaisen vuorovaikutuksen muiden kanssa. Kieli on oppimisen keskeinen väline ja kielen kehittyminen vaikuttaa ajattelun ja tunteiden kehitykseen sekä oppilaan identiteetin muotoutumiseen.

⁵⁸ Perusopetuslaki 31 § 1 mom. (477/2003)

Oppilaan kanssa työskentelevät suunnittelevat yhdessä kommunikoinnin tuen eri oppimistilanteissa hyödyntäen tarvittaessa eri asiantuntijoita. Lisäksi suunnitellaan muutkin tukitoimet, kuten oppilaan sijoittuminen luokkatilassa, yksilölliset oppi- ja opetusmateriaalit ja oppilaan mahdollisesti tarvitsemat apuvälineet. Tulkitsemisessa avustava henkilö voi tukea oppimistilanteissa yhtä tai useampaa oppilasta samanaikaisesti. Myös opettaja voi tukea oppilaita kommunikoinnissa viittomien tai muiden symbolien avulla.

Avustajan antaman tuen tulee edistää oppilaan itsenäistä selviytymistä ja omatoimisuutta sekä myönteisen itsetunnon kehittymistä. Avustajapalvelun tavoitteena on tukea yksittäistä oppilasta siten, että hän kykenee ottamaan yhä enemmän itse vastuuta oppimisestaan ja koulunkäynnistään.

Avustajan antama tuki voidaan suunnata yksittäiselle oppilaalle tai koko opetusryhmälle. Oppilas-kohtainen tuki voi olla osa- tai kokoaikaista. Opettajan tehtävänä on suunnitella, opettaa sekä arvioida oppilaan ja koko ryhmän oppimista ja työskentelyä. Avustaja tukee oppilasta oppimiseen ja koulunkäyntiin sekä oppimista tukevaan kuntoutukseen liittyvien tehtävien suorittamisessa opettajan tai terapeuttien ohjeiden mukaisesti ja osallistuu tarvittaessa tuen suunnitteluun. Hän ohjaa oppilasta koulun päivittäisissä tilanteissa.

Tulkitsemis- ja avustajapalveluiden järjestämisestä päättää opetuksen järjestäjä. Oppilaan tulkitsemis- ja avustajapalveluiden tarve, määrä ja laatu arvioidaan oppilaan opettajien ja oppilashuollon henkilöstön yhteistyönä hyödyntäen oppilaan huoltajan antamia tietoja ja mahdollisten koulun ulko-puolisten asiantuntijoiden lausuntoja.

Tulkitseminen ja avustaminen osana yleistä tukea

Oppilas saattaa tarvita tulkitsemis- tai avustajapalveluita ilman, että hänellä on tarvetta muuhun tukeen. Etenkin avustajapalvelun tarve saattaa olla myös lyhytaikainen.

Oikea-aikainen ja riittävä tulkitsemisapu ja mahdollisuus puhetta tukeviin ja korvaaviin kommunikaatiokeinoihin tukee oppilaan oppimista ja ehkäisee oppimisvaikeuksien syntymistä ja vaikeutumista. Avustajan antama tuki parantaa yksittäisen oppilaan tai opetusryhmän oppimisen ja koulun-käynnin edellytyksiä. Sen avulla voidaan joskus ehkäistä kokonaan tehostetun tai erityisen tuen tarve.

Tulkitseminen ja avustaminen tehostetun tuen aikana

Ennen tehostetun tuen aloittamista, osana pedagogista arviota, arvioidaan oppilaan tulkitsemis- ja avustajapalvelujen tarve. Jos oppilas on saanut tulkitsemis- ja avustajapalveluja yleisen tuen aikana, arvioidaan niiden riittävyys ja vaikutus. Tehostetun tuen alkaessa laadittavaan oppimissuunnitelmaan kirjataan oppilaan tarvitsemat tulkitsemis- ja avustajapalvelut, niiden tavoitteet, järjestäminen ja seuranta. Tulkitsemis- ja avustamispalveluiden tarve saattaa lisääntyä tai tuen muodot tarvitsevat uudelleen arviointia tehostetun tuen aikana. Tarvittavat muutokset kirjataan oppimissuunnitelmaan.

Tulkitseminen ja avustaminen erityisen tuen aikana

Oppilaan tehostetun tuen aikana saamien tulkitsemis- ja avustajapalveluiden riittävyys ja vaikutus sekä tulkitsemis- ja avustajapalvelujen tarve jatkossa arvioidaan pedagogisessa selvityksessä. Erityisen tuen päätöksessä päätetään oppilaan tulkitsemis- ja avustajapalveluista.⁵⁹

Oppilaalle laaditaan erityisen tuen päätöksen jälkeen HOJKS, jossa kuvataan oppilaalle järjestettävät tukipalvelut sekä henkilöt, jotka osallistuvat tukipalvelujen järjestämiseen, heidän vastualueensa ja tukipalvelujen toteutumisen seuranta. Tulkitsemisen ja avustamisen määrä ja laatu määritellään yksilöllisesti yhdessä muiden tukitoimien kanssa. Erityisen tuen aikana oppilas tarvitsee usein yksilöllisesti kohdennettuja tukipalveluja.

⁵⁹ Perusopetuslaki 17 § 2 ja 3 mom. (642/2010)

Paikallisen opetussuunnitelman laadinta

Tulkittamis- ja avustajapalveluiden järjestämisen tavoitteet, toimintatavat, hallinnolliset käytänteet sekä yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken määritellään opetussuunnitelmassa.

Tulkittamis- ja avustajapalveluita anotaan sivistystoimenjohtajalta, joka tekee niistä tarvittavat hallinnolliset päätökset. Rehtori vastaa palveluiden käytännön järjestämisestä. Oppilaan tarvitsemat tulkittamis- ja avustajapalvelut kirjataan oppimissuunnitelmaan sekä HOJKS:in.

Tulkittamispalvelut *Nousiaisten kunnassa ei anneta opetusta sellaisille kuulovammaisille oppilaille, jotka kommunikoivat pääsääntöisesti viittomilla tai viittomakielellä. Vaikeasti kuulovammaiset nousiaislaiset lapset opiskelevat pääsääntöisesti Turussa C.O Malmin koulussa. Oppimissuunnitelmassa, erityisen tuen päätöksessä ja HOJKS:ssa kuvataan säännöllisesti tukea tarvitsevien oppilaiden tulkittamispalvelut.*

Koulunkäyntiavustajapalvelut *Koulunkäyntiavustajat (uusi nimike koulunkäynnin ohjaaja) toimivat moniammatillisissa työyhteisöissä. Tarkoituksena on luoda tukea tarvitsevalle oppilaalle turvallinen ja kannustava oppimisympäristö. Koulunkäyntiavustajan työn tavoitteena on oppilaan ohjaaminen, avustaminen ja tukeminen oppimisprosessin eri vaiheissa siten, että oppilaan itsenäisyys ja omatoimisuus korostuvat. Työtehtävät sovitaan rehtorin ja opettajan kanssa ja niiden sisältö ja määrä riippuvat oppilaiden tarpeista. Sekä oppimissuunnitelmassa että erityisen tuen päätöksessä ja HOJKS:ssa kuvataan säännöllisesti tukea tarvitsevien oppilaiden avustajapalvelut. Tarvetta avustajan tukeen voi tilapäisesti ilmetä muillakin oppilailta. Nousiaisten kunnan jokaisessa perusopetuksen koulussa on vähintään yksi koulunkäyntiavustaja. Koulunkäyntiavustajat saattavat toimia koulun yleisavustajina, luokka-avustajina tai henkilökohtaisina avustajina. Lisäksi monilla kouluilla järjestetään aamu- ja iltapäivätoimintaa, jossa osa koulunkäyntiavustajista työskentelee ohjaajina. Koulunkäyntiavustajien sijoittuminen eri kouluihin ja luokkiin määräytyy kulloisenkin tarpeen mukaan. Koulunkäyntiavustajien sijoittumisesta kouluihin tekee päätöksen sivistystoimenjohtaja keskusteltuaan asiasta rehtoreiden kanssa. Koulunkäyntiavustajan ja opettajan yhteistyö perustuu ammatilliseen vuorovaikutukseen ja yhdessä sovittaviin käytäntöihin. Työparityöskentelyn alussa luodaan joustavat toimintatavat ja sovitaan työn jakamisesta kummankin vahvuudet huomioon ottaen. Koulunkäyntiavustajan ja opettajan roolit ovat erilaiset. Opettajalla on vastuu opetuksen suunnittelusta, toteutuksesta ja oppilasarvioinnista. Toimivan työparityöskentelyn edellytyksenä on molemminpuolinen luottamus ja työtehtäviin sitoutuminen.*

Koulunkäyntiavustajan tehtäväkuvan lähtökohtana ovat oppilaiden erityispiirteet ja tarpeet. Koulunkäyntiavustajan toiminnassa painottuu yksilön ja pienryhmän itsenäistymisen ja omatoimisuuden tukeminen opettajan ohjeiden mukaan, kasvatusympäristön toimivuudesta huolehtiminen ja pedagogiset tavoitteet.

Koulunkäyntiavustajan tehtäviin voivat kuulua:

Oppitunneilla avustaminen/ohjaaminen

- Ohjata itsenäisesti oppilasta/ oppilaita opettajan antamien ohjeiden mukaisesti pienryhmissä/luokkatilanteissa
- Ohjata oppilasta hänen kuntoutukseen liittyvissä tehtävissä esim. fysio- tai puheterapeutin ohjeiden mukaisesti, sekä tarvittavien apuvälineiden käytössä

Koulutyöhön liittyvät valmistelut

- Huolehtii opetustilan sekä oppilaan apuvälineiden, oppimateriaalin ja opetusvälineiden järjestämisestä ja valmistamisesta opetustilanteita varten annettujen ohjeiden mukaisesti
- Osallistua opettajan ohjauksessa oppilaan kasvatukseen ja opetukseen

Edistää koulun kasvatustavoitteita

- *Olla aikuisen mallina oppilaille*
- *Tukea oppilaan psyykkistä ja fyysistä hyvinvointia koulupäivän aikana*
- *Ohjata ja avustaa oppilasta fyysisesti selviytymään koulun päivittäisistä tilanteista, esim. WC-käynnit, ruokailut*
- *Osallistua tarvittaessa oppilasta koskeviin neuvotteluihin*
- *Osallistua ulko- ja sisävalvontaan*
- *Avustaa tarvittaessa koulumatkoilla/-kuljetuksissa*

Perushoito

- *Huolehtia oppilaan henkilökohtaisesta hygieniasta, tavaroista ja mahdollisista lääkkeistä yms.*
- *Sekä mahdolliset muut tehtävät, jotka opettaja tai koulun rehtori määrää. Avustajan tehtävistä sovitaan aina tapauskohtaisesti.*

Henkilökohtainen avustaja voi olla oppijan tukena yleisopetuksen ryhmässä tai erityisopetuksen ryhmässä. Henkilökohtaisen avustajan palkkaamiseen tarvitaan aina lääkärin tai psykologin lausunto. Lisäksi selvitetään ao. opettajan ja koulun rehtorin kanssa, onko avustajan palkkaaminen oppilaan koulunkäynnin kannalta välttämätöntä vai voidaanko oppimista tukea muulla tavoin.

5.2.4. Perusopetusta tukeva muu toiminta

Perusopetuksen yhteydessä voidaan oppilaille järjestää kirjastotoimintaa, kerhotoimintaa ja muuta opetukseen läheisesti liittyvää toimintaa⁶⁰. Opetuksen järjestäjä päättää toiminnan järjestämisestä ja laajuudesta. Edellä mainittua toimintaa voidaan tarvittaessa käyttää osana oppilaiden suunnitelmallista tukea.

Koulun kerhotoiminta

Koulun kerhotoiminta on työsuunnitelmassa⁶¹ määriteltä tavoitteellista toimintaa, joka tukee oppilaiden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kasvua ja kehitystä. Toiminnalla lisätään oppilaiden osallisuutta, edistetään eettistä kasvua ja tuetaan yhteisöllisyyttä. Monipuolinen koulun kerhotoiminta antaa oppilaille mahdollisuuden onnistumisen ja osaamisen kokemuksiin. Kerhotoiminnan avulla vahvistetaan kasvatukseen liittyvää kodin ja koulun kumppanuutta ja yhteistyötä.

Kerhotoiminta tukee erilaisten harrastusten viriämistä. Sen tavoitteena on luovan toiminnan ja ajattelun taitojen kehittäminen, omaehtoisuuteen kannustaminen sekä terveellisten elämäntapojen ja liikunnan lisääminen. Kerhotoiminnan tulee tarjota monipuolista, oppilasta arvostavaa toimintaa ja tilaisuuksia myönteiseen, kehitystä rikastavaan vuorovaikutukseen aikuisten ja toisten oppilaiden kanssa. Oppilas voi saada kerhotoiminnasta vahvistusta oppimismotivaatiolleen ja tukea kaikinpuoliseen hyvinvointiinsa. Kerhotyöskentely antaa mahdollisuuden soveltaa ja syventää oppitunneilla opittua. Kerhotoimintaan osallistuminen voidaan myös suunnitella osaksi tehostettua tai erityistä tukea. Kerhotoiminnanvapaaehtoisuus tulee säilyttää.

Kerhotoiminta antaa opettajalle mahdollisuuden oppilaidensa eri puolten parempaan tuntemiseen, mikä osaltaan edistää opettajan valmiutta ottaa opetuksessaan huomioon oppilaiden vahvuudet ja tarpeet. Koulun kerhotoimintaa voidaan järjestää myös aamu- ja iltapäivätoimintaa täydentävänä toimintana. Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään valtakunnallisten aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteiden pohjalta laaditun paikallisen suunnitelman mukaisesti.

⁶⁰ Perusopetuslaki 47 §

⁶¹ Perusopetusasetus 9 §

Paikallisen opetussuunnitelman laadinta

Paikalliseen opetussuunnitelmaan kirjataan perusopetusta tukevan muun toiminnan tavoitteet, toimintatavat, yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken sekä toiminnasta tiedottaminen.

Koulun tarjoaman kerhotoiminnan tavoitteena on tarjota monipuolista, lapsen ja nuoren kasvua ja kehitystä tukevaa vapaa-ajantoimintaa, joka vakiintuu osaksi lapsen ja nuoren koulupäivää. Kerhotoiminnan piiriin pyritään saamaan erityisesti niitä lapsia ja nuoria, joilla ei muutoin ole mahdollisuutta säännöllisiin harrastuksiin. Kerhotoimintaa järjestettäessä otetaan huomioon asuinalueen tarjoamat harrastusmahdollisuudet. Koulun kerhotoimintaa toteuttavat koulun opettajat tai mahdolliset yhteistyö-kumppanit. Rehtorit ottavat kerhotoiminnan huomioon suunnitellessaan työjärjestyksiä. Koulujen lukuvuosisuunnitelmissa kuvataan tarkemmin koulun kerhotoiminta. Koulut tiedottavat kerhotoiminnastaan esimerkiksi vuosittain lukuvuositedotteessa, vanhempainilloissa, koulun kotisivuilla ja yläkoulussa Wilman kautta. Kerhotoimintaa järjestetään kaikissa kunnan perusopetuksen kouluissa.

Monilla kouluilla järjestetään myös aamu- ja iltapäivätoimintaa, josta on olemassa oma suunnitelmansa ”Nousiaisten kunnan aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma” (hyväksytty koulutuslautakunnassa 16.6.2011 § 73). Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta on Nousiaisissa 1- ja 2.luokan oppilaille sekä erityisen tuen tarpeessa oleville 3.-9. luokkien oppilaille tarkoitettua ohjattua ja maksullista toimintaa, jota tarjotaan kaikkina koulupäivinä. Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestää kunta itse sekä yhteistyössä seurakunnan kanssa. Kerhot toimivat koulujen tiloissa tai koulujen läheisyydessä sijaitsevilla seurakunnan omissa tiloissa.

5.3 Joustavan perusopetuksen toiminta

Perusopetuslain mukaan kunta voi järjestää päättämässään laajuudessa perusopetuksen 7-9 vuosiluokkien yhteydessä annettavaa joustavan perusopetuksen toimintaa⁶². Joustavan perusopetuksen toiminnan tavoitteena on vähentää perusopetuksen keskeyttämistä ja ehkäistä syrjäytymistä. Joustavan perusopetuksen toiminnalla tarkoitetaan perusopetuksen opetus-suunnitelman perusteiden mukaan järjestettävää opetusta ja oppimisen ja kasvun tukea. Opetus järjestetään pienryhmämuotoisesti koulussa, työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä moniammatillista yhteistyötä sekä tuki- ja neuvontapalveluita käyttäen.⁶³

Joustavan perusopetuksen toiminta on tarkoitettu niille 7-9 -luokkien oppilaille, joilla on alisuoriutumista ja koulumotivaation puutetta sekä oppilaille, joita näyttäisi uhkaavan syrjäytyminen jatkokoulutuksesta ja työelämästä. Poikkeuksellisesti toimintaan voidaan ottaa myös erityistä tukea saava oppilas, mikäli oppilas kykenee noudattamaan joustavan perusopetuksen toiminnassa käytettävää opetussuunnitelmaa ja järjestelyä voidaan kokonaisuutena pitää oppilaan edun mukaisena.⁶⁴

Oppilas valitaan toimintaan oppilaan tai hänen huoltajiensa tekemän hakemuksen perusteella. Opetuksen järjestäjä päättää oppilasvalinnan perusteista ja valintamenettelystä. Opettaessa oppilaita toimintaan heihin on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita.⁶⁵

⁶² Perusopetuslaki 5 § (1707/2009)

⁶³ Perusopetusasetus 9 a § (1768/2009)

⁶⁴ Perusopetusasetus 9 b § 1 mom. (1768/2009)

⁶⁵ Perusopetusasetus 9 b § 2 mom. (1768/2009)

Joustavan perusopetuksen toiminnan, josta käytetään jäljempänä ilmaisua joustava perusopetus, tavoitteena on vahvistaa kokonaisvaltaisesti oppilaan opiskelumotivaatiota ja elämänhallintaa. Perusopetuksen oppimäärän suorittamisen lisäksi tavoitteena on tukea oppilasta toisen asteen koulutukseen siirtymisessä sekä antaa valmiudet selviytyä opiskelussa. Erityistä huomiota kiinnitetään työ-muotoihin, joilla vahvistetaan huoltajien ja kaikkien joustavassa perusopetuksessa työskentelevien yhteistä kasvatustyötä.

Toiminta toteutetaan perusopetusta koskevien yleisten säädösten ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden tavoitteiden ja sisältöjen mukaisesti. Koulun toimintakulttuuria, toimintatapoja ja opetusmenetelmiä kehitetään vastaamaan joustavaan perusopetukseen valittujen oppilaiden yksilöllisiä tarpeita. Erityisesti huomiota tulee kiinnittää oppilaan hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaan yhteistyöhön, oppilashuoltoon ja ohjaukseen. Opetus järjestetään koulussa lähiopetuksena ja osaksi työpaikoilla sekä muissa oppimisympäristöissä ohjattuna opiskeluna. Oppilasta varten asetetut tavoitteet, oppimisympäristöt sekä tukitoimet suunnitellaan ja toteutetaan siten, että ne vastaavat perusopetuksen tavoitteita. Joustavassa perusopetuksessa painotetaan toiminnallisia ja työpainotteisia opiskelumenetelmiä.

Toiminnassa korostuvat moniammatillinen sekä eri hallintokuntien ja organisaatioiden välinen yhteistyö, johon voivat osallistua mm. ammatilliset oppilaitokset ja lukiot, vapaan sivistystyön oppilaitokset sekä nuorten työpajat. Toiminnan suunnittelua ja organisointia varten voidaan muodostaa ohjausryhmä.

Oppilasvalinnasta tehdään hallintopäätös. Päätös valmistellaan moniammatillisesti oppilashuoltotyössä. Joustavan perusopetuksen oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma tai tarkistetaan hänelle jo aiemmin laadittua oppimissuunnitelmaa. Suunnitelmassa kuvataan oppilaan joustavan perusopetuksen järjestäminen koulussa ja muissa oppimisympäristöissä, moniammatillinen yhteistyö, tarvittavat tuki- ja neuvontapalvelut sekä toiminnan seuranta. Joustavan perusopetuksen oppilas voi saada tarvitsemaansa yleistä tai tehostettua tukea. Mikäli oppilaalle on tehty päätös erityisen tuen antamisesta, joustavan perusopetuksen toteuttaminen kuvataan vastaavalla tavalla henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa. Jos joustavan perusopetuksen toiminta päättyy yksittäisen oppilaan kohdalla ennen perusopetuksen päättymistä, tehdään siitä hallintopäätös.

Joustava perusopetus toteutetaan pienryhmämuotoisesti, mikä edellyttää yleensä oman opetus-ryhmän muodostamista. Opetusta voidaan antaa myös osittain tai kokonaan muun ryhmän yhteydessä.

Muissa oppimisympäristöissä, kuten työpaikoilla, tapahtuva oppiminen on oleellinen osa joustavaa perusopetusta. Se suunnitellaan vastaamaan opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä. Opiskelun tulee sisältää riittävästi opettajan antamaa vuorovaikutteista opetusta myös muissa oppimisympäristöissä toteutettavien opetusjaksojen aikana. Oppilaalle annetaan näille jaksoille opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisia oppimistehtäviä. Suoriutuminen ja oppimistehtävät arvioidaan osana oppilaan arviointia. Koulun tulee sopia kirjallisesti opettajien ja työpaikalla tai muualla koulun ulko-puolella opiskelua ohjaavien henkilöiden yonjaosta ja vastuista. Muissa oppimisympäristöissä toteutettavat opetusjaksot suunnitellaan yhteisymmärryksessä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Oppilaalla on oikeus saada tarvitsemaansa ohjausta sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukea myös näiden jaksojen aikana. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että kaikissa oppimisympäristöissä on huolehdittu työturvallisuudesta ja varauduttu mahdollisten tapaturmien varalta. Opetuksen järjestäjän tulee perehdyttää joustavan perusopetuksen tehtävissä toimivat henkilöt, koulun ulkopuoliset toimijat mukaan lukien, tietosuojaan ja salassapitoon liittyviin säädöksiin.

Opetuksen järjestäminen moniammatillisesti edellyttää, että opettajan lisäksi toimintaan osallistuu nuorten sosiaalisen kasvun tukemiseen, perheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön sekä muuhun tuki- ja neuvontatyöhön perehtynyt, opetuksen järjestäjän nimeämä henkilö tai henkilöitä.

Paikallisen opetussuunnitelman laadinta

Opetussuunnitelmassa kuvataan joustavan perusopetuksen toiminnan keskeiset tavoitteet, järjestäminen ja toimintatavat sekä yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken. Opetussuunnitelman tulee sisältää joustavan perusopetuksen toiminnan oppilasvalinnan perusteet ja valintamenettelyjen kuvaus

Nousiaisten kunnassa ei järjestetä joustavan perusopetuksen toimintaa.

5.4 Oppilashuolto ja turvallisuuden edistäminen

5.4.1 Oppilashuolto

Oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa. Oppilashuoltoon sisältyvät opetuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen oppilashuolto sekä oppilashuollon palvelut, jotka ovat kansanterveyslaissa tarkoitettu kouluterveydenhuolto sekä lastensuojelulaissa tarkoitettu koulunkäynnin tukeminen.⁶⁶

Oppilashuolto kuuluu kaikille kouluyhteisössä työskenteleville sekä oppilashuoltopalveluista vastaaville viranomaisille. Sitä toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa.⁶⁷ Oppilashuolto on sekä yhteisöllistä että yksilöllistä tukea. Oppilashuollolla edistetään lapsen ja nuoren oppimista sekä tasapainoista ja tervettä kasvua ja kehitystä.

Oppilashuollon tehtävänä on osana kouluyhteisön toimintakulttuuria kehittää hyvinvointia tukevaa oppimisympäristöä ja vahvistaa koulun yhteisöllistä toimintatapaa. Yhteisöllisyyttä tuetaan edistämällä oppilaan ja huoltajan osallisuutta kouluyhteisön hyvinvoinnin kehittämisessä. Oppilashuollolla edistetään myönteistä vuorovaikutusta ja keskinäisen huolenpidon ilmapiiriä sekä puututaan tarvittaessa ongelmiin. Tavoitteena on luoda terve ja turvallinen oppimis- ja kasvu ympäristö, suojata mielenterveyttä ja ehkäistä syrjäytymistä sekä edistää kouluyhteisön hyvinvointia.

Oppilashuollossa kehitetään, seurataan ja arvioidaan koko kouluyhteisön, yksittäisten luokkien ja ryhmien hyvinvointia sekä huolehditaan siitä, että oppilaan yksilölliset kasvuun ja kehitykseen sekä terveyteen liittyvät tarpeet otetaan huomioon koulun arjessa.⁶⁸

Oppilashuollossa pyritään kasvun ja oppimisen esteiden, oppimisvaikeuksien sekä muiden ongelmien ehkäisemiseen, tunnistamiseen, lieventämiseen ja poistamiseen mahdollisimman varhain. Erityistä huomiota tulee kiinnittää oppilaan mielenterveyden turvaamiseen. Ehkäisevä lastensuojelu ja terveyden edistämiseen kuuluvat vuosittaiset terveystarkastukset ja tarpeenmukainen terveysneuvonta vahvistavat ongelmien ennaltaehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tuen järjestämistä. Kouluterveydenhuollon laajojen terveystarkastusten suunnittelussa ja toteuttamisessa tarvitaan oppilashuollon moniammatillista yhteistyötä.⁶⁹ Oppilashuollon tehtävänä on seurata jokaisen oppilaan kokonaisvaltaista hyvinvointia ja

⁶⁶ Perusopetuslaki 31 a § 1 mom. (477/2003) ja 2 mom. (642/2010) ja Kansanterveyslaki 14 § 1 mom. kohta 5 (626/2007), Lastensuojelulaki 9 §

⁶⁷ Perusopetuslaki 31 a § 1 mom. (477/2003) ja 2 mom. (642/2010) ja Kansanterveyslaki 14 § 1 mom. kohta 5 (626/2007), Lastensuojelulaki 9 §

⁶⁸ Perusopetuslaki 3 § 2 mom. (477/2003), Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa säätelevä valtioneuvoston asetus 12, 13 ja 15§, Lastensuojelulaki 9 §

⁶⁹ Perusopetuslaki 16 ja 16 a, 17 ja 17 a § (642/2010), Lastensuojelulaki 3, 8, 9 ja 12 §, Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa säätelevä valtioneuvoston asetus 4, 13 §

tarvittaessa tukea oppilasta ja puuttua hyvinvoinnissa tapahtuviin muutoksiin yhteistyössä huoltajan kanssa.

Oppilashuollon yhteistyössä sovitaan menettelytavoista ehkäisevän lastensuojelutyön ja kouluterveydenhuoltoon kuuluvan erityisen tuen toteuttamisessa. Yhteistyössä ja toimintaohjeissa tulee ottaa huomioon oppilaan kasvun ja kehityksen mahdollinen vaarantuminen kasvuympäristössä olevien riskitekijöiden johdosta sekä lastensuojelulain mukainen ilmoitusvelvollisuus lastensuojelutarpeen selvittämiseksi.⁷⁰

Oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioitettava suhtautuminen oppilaaseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen. Työssä tulee turvata se, että oppilaan ja huoltajan näkemyksiä kuunnellaan. Koulun oppilashuoltotyöstä ja sen menettelytavoista tulee antaa tietoa oppilaalle ja huoltajalle. Huoltajalle tulee antaa tietoa siitä, miten oppilasta koskevan oppilashuollollisen asian vireillepano ja valmistelu tapahtuu.⁷¹

Oppilashuoltoa koordinoidaan ja kehitetään oppilashuollon moniammatillisessa yhteistyössä, esimerkiksi oppilashuoltoryhmässä. Yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa⁷² sovitaan yhteistyön yleisistä periaatteista ja rakenteista, käytännön toiminnan järjestämisestä, keskinäisestä työnjaosta ja vastuista. Yhteistyön järjestämisessä otetaan huomioon myös muiden viranomaisten kuten poliisin ja pelastustoimen tai muiden yhteistyökumppaneiden kanssa tehtävä yhteistyö terveyteen ja turvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä.

Oppilashuoltotyötä suunniteltaessa sovitaan erikseen sekä yhteisölliseen terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen että yksittäisen oppilaan tukemiseen ja hänen asioidensa käsittelyyn liittyvät periaatteet ja toimintatavat. Kouluyhteisön yleistä terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintaa voidaan kehittää moniammatillisessa yhteistyössä. Tällöin oppilashuollon yhteistyöhön voi osallistua eri toimijoita salassapidon estämättä toisin kuin yksittäistä oppilasta koskevassa asiassa⁷³, jonka käsittely kuvataan luvussa 5.4.3.

Kouluruokailu

Opetukseen osallistuvalla on annettava jokaisena työpäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty ja ohjattu, täysipainoinen maksuton ateria⁷⁴. Ruokailuhetki on oppilaalle tärkeä. Kouluruokailulla tuetaan oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Kouluruokailun ja koulupäivän aikana mahdollisesti tarjottavien välipalojen järjestämisessä otetaan huomioon kouluruokailun terveydellinen ja sosiaalinen merkitys, ravitsemus- ja tapakasvatuksen tavoitteet sekä ruokailutauon virkistystehtävä. Oppilaille annetaan mahdollisuus osallistua kouluruokailun suunnitteluun ja toteuttamiseen, mikä tukee osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Kouluruokailun järjestämisessä tarvitaan yhteistyötä koulun ja ruokailusta vastaavan henkilöstön kesken. Yhteistyössä oppilaan, huoltajan ja kouluterveydenhuollon henkilöstön kanssa sovitaan tukitoimista ja seurannasta oppilaan yksilöllisissä ravitsemukseen sekä terveyden tai sairauden hoitoon liittyvissä tarpeissa.⁷⁵

⁷⁰ Lastensuojelulaki 25 § 1 mom., Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa säätelevä valtioneuvoston asetus 13 ja 18 §

⁷¹ Perusopetuslaki 31 a § 3 ja 4 mom. (642/2010)

⁷² Perusopetuslaki 15 § 2 mom. (477/2003)

⁷³ Perusopetuslaki 31 a § 3 mom. (642/2010)

⁷⁴ Perusopetuslaki 31 a § 2 mom.

⁷⁵ Perusopetuslaki 3 § 2 mom. ja 31 a § 1 mom., Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa säätelevä valtioneuvoston asetus 13 §

5.4.2 Turvallisuuden edistäminen

Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön⁷⁶. Siihen kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on oppilaiden ja koulun henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Oppimisympäristön turvallisuuden edistäminen on osa kouluyhteisön toimintakulttuuria. Se tulee ottaa huomioon koulun kaikessa toiminnassa.

Oppilashuollon tavoitteena on tukea toimintakyvyn säilymistä myös fyysistä ja psyykkistä turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa. Erilaisissa ongelma-, onnettomuus- ja kriisitilanteissa sekä niiden edellyttämässä jälkihoidossa huolehditaan oppilaan ja koko yhteisön tarvitsemasta psykososiaalisesta tuesta.

Opiskelun esteetöntä sujumista sekä kouluyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä varten koulussa tulee olla järjestyssäännöt tai koulussa sovellettavat järjestysmääräykset, joilla edistetään koulun sisäistä järjestystä⁷⁷. Opetussuunnitelman yhteydessä on myös laadittava suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Suunnitelma tulee toimeenpanna ja sen noudattamista ja toteutumista tulee valvoa.⁷⁸

Väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisy sekä siihen puuttuminen kuuluu kaikille kouluyhteisössä työskenteleville⁷⁹. Väkivalta, kiusaaminen tai häirintä voi olla suoraa tai epäsuoraa sanallista tai fyysistä voimankäyttöä tai sosiaalista manipulointia, joka loukkaa ihmisen fyysistä, psyykkistä tai sosiaalista koskemattomuutta. Tekijänä voi olla oppilas, koulussa työskentelevä aikuinen tai kouluyhteisön ulkopuolinen henkilö.

Kiusaamisella tarkoitetaan systemaattista, tahallista ja toistuvaa samaan henkilöön tai ryhmään kohdistuvaa sanallista tai fyysistä kielteistä toimintaa. Kiusaamiselle on ominaista kiusaajan ja kiusatun välinen voimasuhteiden epätasapaino. Tavallista on myös se, että kiusaaminen tapahtuu ryhmässä. Häirintä voi näyttäytyä epäasiallisena kohteluna ja puheena, joka voi sisältää sukupuoleen liittyviä vihjailevia ilmeitä, eleitä tai kaksimielistä puhetta tai ei-toivottuna fyysisenä kosketuksena. Kiusaamisen ja häirinnän lisäksi kouluyhteisössä voi esiintyä myös muuta ei-toivottua tai aggressiivista ja väkivaltaista käyttäytymistä. Väkivallalla tarkoitetaan tarkoituksellista itseen, toiseen henkilöön, ryhmään tai yhteisöön kohdistettua fyysisen voiman tai vallan käyttöä, uhkailua tai toteutettua. Sen seurauksena voi olla vamma, psyykinen haitta tai kehitykseen liittyvä vaikeus. Kaikkiin näihin tilanteisiin on puututtava.

Oppilaille, heidän huoltajilleen ja koulun henkilöstölle tulee antaa myös tietoa väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän erilaisista ilmenemistavoista, ennaltaehkäisystä ja kouluyhteisön toimintatavoista näissä tilanteissa sekä koulussa sovellettavista järjestysmääräyksistä.

Fyysistä turvallisuutta edistetään huolehtimalla koulurakennukseen, opetustiloihin, opetusvälineisiin, opetuksen järjestämiseen, opetustilanteisiin ja välitunteihin sekä kouluyhteisön ulkopuolella tapahtuvaan opetukseen liittyvistä turvallisuustekijöistä. Opetuksen järjestäjän tulee huolehtia siitä, että työelämään tutustumispaikka on turvallinen ja että oppilaan oppimisympäristö on työelämään tutustumisen aikana oppilaalle turvallinen.⁸⁰ Kouluyhteisön turvallisuuden edistämiseen kuuluvat myös koulukuljetuksiin, tapaturmien ennaltaehkäisyyn ja tietoturvallisuuteen liittyvät tekijät.

⁷⁶ Perusopetuslaki 29 § 1 mom.

⁷⁷ Perusopetuslaki 29 § 3 ja 4 mom.

⁷⁸ Perusopetuslaki 29 § 2, 3 ja 4 mom.

⁷⁹ Perusopetuslaki 29 §, Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa säätelevä valtioneuvoston asetus 12 §

⁸⁰ Perusopetuslaki 29 § 1 mom. Työturvallisuuslaki (738/2002) 9 § ja 10 § ja Terveysturvallisuuslaki (763/1994) 26 ja 27 §

Koulukuljetuksen odotusaikojen valvonnasta ja ohjatusta toiminnasta sekä matkojen aikaisesta turvallisuudesta huolehditaan sopimalla yhteisistä menettelytavoista⁸¹. Niistä sekä kuljetusjärjestelyistä annetaan tietoa oppilaalle ja huoltajalle.

Tapaturmien ehkäisyyn liittyvässä ohjeistuksessa otetaan huomioon tapaturmien torjunnan kansalliset linjaukset ja ohjeistukset sekä toiminnan edellyttämä yhteistyö. Oppilashuollon yhteistyössä sovitaan tapaturmien ennaltaehkäisyyn, ensiapuun, hoitoon ohjaukseen ja tapaturmien seurantaan liittyvistä menettelytavoista. Niistä annetaan tietoa oppilaalle ja huoltajalle.

Turvallisuuden edistämisessä ja turvallisuutta vaarantavien tilanteiden ennaltaehkäisyssä noudatetaan turvallisuutta ohjaavaa lainsäädäntöä, eri oppiaineiden opetukseen laadittuja turvallisuusohjeita sekä muita paikallisia turvallisuutta koskevia linjauksia. Paikallisessa opetussuunnitelmassa näitä ohjeita sovitetaan yhteen.

Kouluyhteisön turvallisuutta ohjaavat myös työturvallisuuslaki ja sen mukainen työsuojelun toimintaohjelma⁸². Muita turvallisuutta ohjaavia säädöksiä ovat pelastuslain- ja asetuksen edellyttämä ajan tasalla oleva pelastussuunnitelma⁸³. Pelastussuunnitelmasta on tiedotettava tarvittavalla tavalla koulun koko henkilökunnalle.

Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että kaikilla kouluilla on turvallisuutta koskevat toimintaohjeet. Kouluyhteisön terveellisyyttä, turvallisuutta ja toimintaohjeiden toteutumista seurataan ja arvioidaan suunnitelmallisesti yhteistyössä kouluterveydenhuollon ja muiden tarvittavien viranomaisten kanssa⁸⁴. Paikallinen yhteistyö opetustoimen eri toimijoiden ja muiden viranomaisten kanssa tukee tarkoituksenmukaista toimintaa turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa ja niiden ennaltaehkäisyssä⁸⁵.

5.4.3 Henkilötietojen käsittely, salassapito ja tietojen luovuttaminen

Henkilötietojen käsittelyssä lähtökohtana on luottamuksellisuus ja yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa. Kun oppilashuoltotyössä käsitellään yksittäistä oppilasta koskevaa asiaa, asian käsittelyyn voivat osallistua ne oppilaan opetukseen ja oppilashuollon järjestämiseen osallistuvat, joiden tehtäviin oppilaan asian käsittely välittömästi kuuluu⁸⁶. Tällaisia henkilöitä voivat olla rehtori tai koulun johtaja, luokanvalvoja tai oppilaan opettaja, kouluterveydenhoitaja, erityisopettaja, oppilaan kanssa työskentelevä koulunkäyntiavustaja, koulupsykologi, koulukuraattori ja yläluokilla myös oppilaanohjaaja ja tarvittaessa koululääkäri ja lastensuojelun sosiaalityöntekijä⁸⁷. Ratkaisu asian käsittelyyn osallistuvista tehdään kunkin käsiteltävän asian ja aiheen perusteella erikseen. Oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan kirjallisella suostumuksella tai niin kuin laissa erikseen säädetään oppilaan asian käsittelyyn voi osallistua myös muita tarvittavia tahoja⁸⁸.

Käsiteltäessä yksittäistä oppilasta koskevaa asiaa oppilashuoltotyössä kirjataan asian vireillepanija, aihe, päätetyt jatkotoimenpiteet ja niiden perustelut, asian käsittelyyn osallistuneet sekä se, mitä tietoja ja kenelle oppilaasta on annettu. Henkilötietojen käsittelystä vastaa rekisterinpitäjänä opetuksen järjestäjä.⁸⁹

⁸¹ Perusopetuslaki 32 § 1 mom. (1139/2003), 34 § 1 mom. (1288/1999), Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa säätelevä valtioneuvoston asetus 12 §

⁸² Työturvallisuuslaki 8, 9 ja 10 §

⁸³ Pelastuslaki (468/2003) 9 § 3 mom., Pelastusasetus (787/2003) 9 ja 10 §

⁸⁴ Perusopetuslaki 29 § 2 mom. (477/2003), Koulu- ja opiskelijaterveydenhuoltoa säätelevä valtioneuvoston asetus 12 §, Työturvallisuuslaki 9 ja 10 §

⁸⁵ Perusopetuslaki 29 § ja 32 §, Pelastuslaki 9 § 3 mom., Pelastusasetus 9 § ja 10 §, Poliisilaki (493/1999) 1 § 1 mom. ja 1 § 2 mom. (21/2001), Työturvallisuuslaki 8 §

⁸⁶ Perusopetuslaki 31 a § 3 mom. (642/2010)

⁸⁷ Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 4/2010 vp

⁸⁸ Perusopetuslaki 31 a § 3 mom. (642/2010)

⁸⁹ Perusopetuslaki 31 a § 4 mom. (642/2010)

Oppilashuoltotyössä käsitellään monia oppilasta ja hänen perhettään koskevia tietoja, jotka ovat lainsäädännön mukaan salassa pidettäviä⁹⁰. Salassapidolla tarkoitetaan asiakirjan pitämistä salassa ja kieltoa ilmaista tieto suullisesti eli vaitiolovelvollisuutta sekä kieltoa käyttää salaista tietoa omaksi eduksi tai toisen vahingoksi.

Salassa pidettäviä ovat mm. tiedot oppilaiden ja heidän perheenjäsentensä henkilökohtaisista oloista, kuten elintavoista, vapaa-ajan harrastuksista, perhe-elämästä, poliittisesta vakaumuksesta, yksityiselämän piirissä esitetyistä mielipiteistä ja osallistumisesta yhdistystoimintaan, sekä tiedot taloudellisesta asemasta, terveydentilasta ja vammaisuudesta.

Salassa pidettäviä ovat myös tiedot tehostetun ja erityisen tuen antamisesta, opetuksesta vapauttamisesta sekä näihin liittyvät asiakirjat ja asiakirjoihin sisältyvät tiedot. Salassa pidettäviä ovat myös oppilashuoltoa koskevat asiakirjat ja niihin sisältyvät tiedot, tiedot oppilaalle suoritetusta psykologisesta testistä tai soveltuvuuskokeesta sekä oppilaan koesuoritukset. Oppilaalle annettavat todistukset ovat julkisia lukuun ottamatta todistuksiin poikkeuksellisesti sisältyvää oppilaan henkilökohtaisten ominaisuuksien sanallista arviointia, joka on salassa pidettävä tieto.⁹¹

Salassapitovelvollisia ovat rehtori, opettajat, opetusharjoittelijat, koulunkäyntiavustajat, kouluterveydenhuollon edustajat, koulukuraattorit, koulupsykologit sekä opetuksen järjestämisestä vastaavien toimielinten jäsenet⁹². Myöskään muut opetuksen järjestäjän palveluksessa olevat henkilöt eivät saa sivullisille ilmaista tietoonsa saamia salassa pidettäviä tietoja eivätkä luovuttaa salassa pidettäviä tietoja sisältäviä asiakirjoja.

Oppilashuoltotyöhön osallistuvilla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilaan opettajalle ja perusopetuslain mukaisesta opetuksesta ja toiminnasta vastaavalle viranomaiselle oppilaan opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot⁹³.

Tiedon luovuttaja joutuu harkitsemaan esimerkiksi sitä, onko kysymys sellaisesta tiedosta, joka on välttämätön oppilaan tai muiden oppilaiden turvallisuuden varmistamiseksi. Luovutettava tieto voi koskea muun muassa sellaista oppilaan sairautta, joka tulee ottaa opetustilanteissa huomioon. Vaikka tiedon luovuttamiselle olisikin edellä todettu lain tarkoittama peruste, yhteistyön ja luottamuksen rakentamiseksi ja turvaamiseksi on syytä pyrkiä aina ensisijaisesti hankkimaan huoltajan suostumus salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen.

Huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella voidaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömiä salassa pidettäviä tietoja pyytää myös muilta tahoilta⁹⁴. Opetuksen järjestäjällä on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada maksutta oppilaan opetuksen järjestämiseksi välttämättömät tiedot sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaiselta, muulta sosiaalipalvelujen tai terveydenhuollon palvelujen tuottajalta sekä terveydenhuollon ammattihenkilöltä⁹⁵.

Jos oppilas siirtyy toisen opetuksen järjestäjän perusopetuslain mukaisesti järjestämään opetukseen tai aamu- tai iltapäivätoimintaan, aikaisemman opetuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava oppilaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot uudelle opetuksen järjestäjälle. Uudella opetuksen järjestäjällä on myös pyynnöstä oikeus saada vastaavat tiedot.⁹⁶ Salassa pidettäviä tietoja ei voida, ilman huoltajan suostumusta, antaa oppilaan siirtyessä

⁹⁰ Perusopetuslaki 40 § (642/2010), Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) 24 § 1 mom. 30 kohta.

⁹¹ Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 24 § 1 mom. 25, 29 ja 30 kohta.

⁹² Perusopetuslaki 40 § 1 mom. (642/2010)

⁹³ Perusopetuslaki 40 § 2 mom. (642/2010)

⁹⁴ Perusopetuslaki 40 § 3 mom. (642/2010)

⁹⁵ Perusopetuslaki 41 § 4 mom. (642/2010)

⁹⁶ Perusopetuslaki 40 § 4 mom. (642/2010)

muuhun kuin perusopetuslain mukaiseen opetukseen, esimerkiksi lukioon tai ammatilliseen koulutukseen.

5.4.4 Oppilashuollon ja turvallisuuden edistäminen paikallisessa opetussuunnitelmassa

Opetussuunnitelma tulee oppilashuollon sekä kodin ja koulun yhteistyön osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa⁹⁷. Opetussuunnitelman laatimisessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Opetussuunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon kunnan muut lasten ja nuorten hyvinvointia ja turvallisuutta koskevat linjaukset.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa tulee kuvata oppilashuollon yhteistyön järjestäminen, sen rakenne, tavoitteet ja toimintatavat. Oppilashuollon osuudessa kuvataan yhteisöllinen ja yksilöllinen tuki ja yhteistyö. Tällöin otetaan huomioon oppilaan ikä ja sekä tuen tarve tilanteissa, joissa oppilaan terve kasvu ja kehitys voi vaarantua. Opetussuunnitelman tulee sisältää hyvinvointia ja turvallisuutta edistävät, ongelmien ennaltaehkäisyä ja lapsen suojelua koskevat menettelytavat sekä kuvaus koulu yhteisön toiminnasta äkillisissä kriiseissä, uhka ja vaaratilanteissa. Opetussuunnitelman tulee sisältää suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä⁹⁸.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan:

1. Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen, sen rakenne, tavoitteet ja toimintatavat

- oppilashuollon palveluiden järjestäminen kunnassa, yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken
- oppilashuoltotyön organisointi
- oppilashuolto yhteisöllisenä toimintana ja osallisuuden vahvistaminen
- yhteistyö kodin, koulun, oppilashuollon palvelujen asiantuntijoiden, muiden asiantuntijoiden ja paikallisten tukiverkoston kanssa
- oppilashuollollinen tuki sekä tarvittaessa yhteistyö lastensuojeluviranomaisten tai poliisin kanssa tilanteissa, joissa lapsen tai nuoren kasvu ja kehitys voi kasvuympäristössä olevien tekijöiden vuoksi vaarantua
- kasvu- ja oppimisympäristön terveyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen, seuranta ja arviointi koulu yhteisössä
- oppilashuollon yleiset kirjaamiskäytännöt, yksittäistä oppilasta koskevan asian vireillepano ja käsittely
- oppilashuollollinen tuki koulunkäynnissä sekä lapsen ja nuoren fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kasvun ja kehityksen tukemisessa
- oppilashuollollinen tuki tehostetun ja erityisen tuen tarpeessa olevan sekä joustavassa perusopetuksessa olevan oppilaan tukemisessa
- oppilashuollollinen tuki oppilaan kehitykseen ja mielenterveyteen liittyvissä vaikeuksissa
- tuki oppilaan elämäntilanteisiin liittyvissä erilaisissa vaikeuksissa esim. perheväkivalta, päihde- tai mielenterveysongelmat perheessä
- kurinpitotilanteissa toimiminen ja oppilashuollollinen tuki kurinpitoviranomaisten yhteydessä tai silloin kun opetukseen osallistuminen on evätty
- oppilashuollon yhteistyö koulutuksen eri siirtymävaiheissa
- yhteistyö oppilaan ohjauksessa sekä jatko-opintojen suunnittelussa
- oppilaan terveyden- tai sairauden hoitoon tarvittavan tuen ja seurannan järjestäminen
- tapaturmien ehkäiseminen, ensiapu, hoitoonohjaus ja seuranta
- poissaolojen ehkäiseminen, seuraaminen ja niistä ilmoittaminen
- tupakoinnin, alkoholin ja päihdeiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

⁹⁷ Perusopetuslaki 15 § 2 mom. (477/2003)

⁹⁸ Perusopetuslaki 29 § 2 mom.

- kouluruokailun ja mahdollisten välipalojen järjestäminen
- koulukuljetusten turvallisuutta sekä odotusaikojen järjestämistä ja turvallisuutta koskevat ohjeet
- henkilöstön, oppilaiden ja huoltajien sekä yhteistyökumppaneiden perehdyttäminen oppilashuollon järjestämistä koskevaan suunnitelmaan
- toimintaohjeiden päivittäminen, toteutumisen seuranta ja arviointi

2. Toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa

Opetussuunnitelman yhteydessä määritellään toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Tätä osuutta voidaan kutsua kriisisuunnitelmaksi. Kriisisuunnitelmaa laadittaessa tehdään yhteistyötä tarvittavien viranomaisten kanssa ja otetaan huomioon muut uhka- ja vaaratilanteita sekä kriisitilanteita koskevat suunnitelmat ja ohjeistukset. Suunnitelmassa kuvataan:

- kriisitilanteiden ehkäisy ja niihin varautuminen
- yhteistyö ja keskinäinen työn- ja vastuunjako kriisitilanteisiin varauduttaessa sekä kriisitilanteissa
- pelastussuunnitelman, koulun järjestyssääntöjen ja muiden turvallisuusohjeiden yhteensovittaminen
- toimintaohjeet erilaisissa äkillisissä kriisitilanteissa
- johtamisen, sisäisen ja ulkoisen tiedottamisen sekä koulujen ja opetuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet äkillisissä kriiseissä
- psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen
- kriisisuunnitelmasta tiedottaminen, siihen perehdyttäminen ja toimintavalmiuksien harjoittelu
- kriisisuunnitelman päivitys ja arviointi.

3. Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Opetuksen järjestäjän tulee laatia opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toimeenpanna suunnitelma ja valvoa sen noudattamista ja toteutumista⁹⁹. Tässä otetaan huomioon sekä oppilaiden keskinäiset että oppilaiden ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet. Suunnitelmassa kuvataan:

- kiusaamisen ehkäiseminen ja siihen puuttuminen
- väkivallan ja aggressiivisen käyttäytymisen ehkäiseminen ja siihen puuttuminen
- häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen
- asian käsittely yksilö-, ryhmä- ja koko yhteisön tasolla, oppilaan yksilöllinen tuki, tarvittava hoito ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että teon kohteena olevan osalta
- yhteydenottotavat kotiin ja yhteistyö huoltajan kanssa
- yhteistyö viranomaisten kanssa
- suunnitelmasta tiedottaminen ja kouluyhteisön henkilöstön, oppilaiden ja huoltajien sekä yhteistyökumppanien perehdyttäminen ohjeisiin
- suunnitelman päivittäminen, toteutumisen seuranta sekä seurantaan liittyvä kirjaaminen ja arviointi.

Huoltajilla on ensisijainen kasvatusvastuu lapsesta ja nuoresta. Koulu vastaa oppilaan kasvuksesta ja oppimisesta kouluyhteisön jäsenenä. Koulu tukee huoltajia kasvatusstyössä niin, että he voivat osaltaan vastata lapsen tavoitteellisesta koulutyöstä. Yhteinen kasvatusvastuu toteutuu koulun ja kodin välisessä yhteistyössä, jonka tavoitteena on edistää lasten ja nuorten oppimisen edellytyksiä, turvallisuutta ja hyvinvointia.

Kotien tuki koulutyölle on erittäin tärkeää. Vanhemmat ovat lapsensa asiantuntijoita, ja näkevät hänet erilaisissa tilanteissa kuin opettajat. Hyvän yhteistyön edellytys on molemminpuolinen luottamus. Vanhempien tietoja ja taitoja käytetään monipuolisesti apuna koulutyössä ja sen suunnittelussa. Kodin ja koulun yhteistyön lähtökohtana on osapuolien tasa-arvoisuus. Huoltajilla on mahdollisuus tutustua koulun kulttuuriin ja osallistua toimintaan esimerkiksi juhlissa, retkillä ja tutustumispäivinä.

⁹⁹ Perusopetuslaki 29 § 2 mom.

Huoltajille annetaan tietoa opetussuunnitelmasta ja opetuksen järjestämisestä. Lukuvuoden alussa kaikkiin koteihin lähetetään tiedote koulun työajoista, yhteystiedoista ja muista tärkeistä koulutyötä koskevista asioista.

Erityisen tärkeää kodin ja koulun yhteistyö on lapsen siirtyessä uuteen kouluun tai päiväkodista tai esiopetuksesta kouluun. Kouluun siirtyminen on tärkeä vaihe lapsen elämässä. Alkuopetuksen opettajan tulee tarkasti tuntea ja huomioida lapsen vahvuudet ja heikkoudet, jotta lapsi saisi oman kehitystasonsa mukaista opetusta ja ohjausta. Tämän vuoksi on välttämätöntä, että opettaja saa tietoa tulevista oppilaistaan, ja koulun sekä varhaiskasvatuksen yhteistyö on tiivistä ja toimivaa.

Oppilashuolto on oppilaista välittämistä ja yhteistyön tekemistä huoltajien kanssa oppilaiden parhaaksi. Oppilashuolto on koulun arkeen rakennettu ja sisäistetty toimintamalli, johon osallistuvat kaikki koulussa opetus- ja kasvatustyötä tekevät aikuiset.¹⁰⁰ Nousiaisten eri koulujen oppilashuollolliset tavoitteet ja yksityiskohtaiset toimintamallit kirjataan koulujen vuosittaiseen työsuunnitelmaan ja ne ovat luettavissa koulujen kotisivuilla, lukuvuositedotteessa ja niistä kerrotaan vanhempaintapaamisissa.

Koulujen oppilashuoltoryhmään kuuluvat useimmiten rehtori, kouluterveydenhoitaja, koulukuraattori, psykologi ja erityisopettaja. Näiden henkilöiden lisäksi ryhmää täydennetään tarvittaessa luokanopettajalla, luokanvalvojalla ja/tai aineenopettajalla. Ryhmän puheenjohtajana toimii koulun rehtori, joka vastaa siitä, että käsitellyt asiat kirjataan.

Oppilashuoltotyössä keskeistä on hyvä yhteistyö oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa. Huoltajia tiedotetaan aina, kun oppilaan asioita käsitellään oppilashuoltoryhmässä tai koulussa ollaan huolestuneita oppimiseen liittyvistä asioista. Oppilas ja huoltaja kutsutaan paikalle, kun oppilaan koulunkäyntiin ja oppimiseen liittyviä asioita käsitellään ja kummankin läsnäolon katsotaan edistävän oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä.

Osana oppilashuoltoa on kouluruokailu, jonka tavoitteena on edistää oppilaan terveellisiä ruokailutottumuksia, kasvattaa hyviin tapoihin ja tuoda esille ruokailun sosiaalista ja kulttuurista merkitystä.

Koulujen järjestyssäännöt ja turvallisuussuunnitelma päivitetään vuosittain ja koulutuslautakunta hyväksyy ne. Koulujen järjestyssäännöt ovat luettavissa koulujen kotisivuilla ja koteihin jaettavassa lukuvuositedotteessa. Luokanopettajat ja -valvojat tiedottavat järjestyssääntöjen keskeisistä asioista oppilaille syyslukukauden alussa. Osana koulujen turvallisuussuunnitelmaa on myös kiusaamisen vastainen ohjelma, jossa Nousiaisten kunnassa toimitaan KiVa-koulu -ohjelman toimintamallia mukaillen. Jokaisella koululla on nimetty turvallisuusvastaava, joka huolehtii järjestyssääntöjen ja turvallisuussuunnitelman päivityksestä.

Pelastusviranomaisen tekee vuosittain koulutilojen tarkastuksen yhteistyössä teknisen toimen kanssa. Tarkastuksen yhteydessä havaitut puutteet tulee korjata välittömästi. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että koulurakennukset ovat hyvässä kunnossa ja oppimisympäristö on turvallinen¹⁰¹. Tämä tarkoittaa sitä, että kiinteistöhoitoon on varattu riittävästi henkilökuntaa (siivoojat, kiinteistöhoitajat). Keskeinen osa turvallista oppimisympäristöä on hyvä yhteistyö kiinteistöhuollon ja siivoojien kanssa. Myös kouluterveydenhoitajia ja koulukuraattoreita tulee olla kouluissa suositusten mukainen määrä. Mikäli henkilöstössä on vajetta, tilanne on korjattava pikaisesti uutta henkilöstöä rekrytoimalla.

Rehtori vastaa opetuksessa käytettyjen välineiden turvallisuudesta. Rehtorin tehtävänä on talousarvioita laatiessaan huolehtia siitä, että määrärahat riittävät opetuskaluston korjaamiseen ja uusien hankintaan. Rehtori huolehtii yhdessä kunnan työsuojelupäällikön sekä ensiapuvastaavien kanssa siitä, että henkilökunnalla on mahdollisuus osallistua maksuttomaan ensiapukoulutukseen työajalla. Rehtori vastaa siitä, että koulujen turvasuunnitelmat ja järjestyssäännöt päivitetään tarvittaessa ja että vuosittain laadittavassa koulun työsuunnitelmassa on kiusaamisen vastainen ohjelma kirjattuna. Näistä kahdesta asiakirjasta tiedotetaan huoltajia vuosittain.

¹⁰⁰ Perusopetuslaki 31 a §

¹⁰¹ Perusopetuslaki 29 §

Opettajan velvollisuutena on perehtyä koulun turvallisuussuunnitelmaan ja järjestyssääntöihin. Mikäli hän havaitsee puutteita koulun turvallisuudessa, on niistä välittömästi ilmoitettava koulun turvallisuusvastaavalle tai rehtorille. Opettaja vastaa omalta osaltaan käytössään olevan luokkatilan järjestyksestä ja turvallisuudesta ja tekee yhteistyötä muiden opettajien kanssa turvallisuusasioiden edistämiseksi. Luokanopettaja tai -valvoja vastaa yleisestä opiskelun ja koulunkäynnin turvallisuuteen liittyvien asioiden tiedottamisesta luokalleen.

Koulukuljetusten tulee sujua joustavasti ja turvallisesti. Koulukuljetuksien osalta noudatetaan koulutuslautakunnan hyväksymiä koulukuljetussääntöjä, joihin on kirjattu mm. ohjeet kuljetusten odotuksen ja koulumatkojen turvallisuuden takaamiseksi.

TURVALLISUUSSUUNNITELMA

1.1. Turvaohjeiden paikka koulussa

- turvaohjeet säilytetään rehtorin kansliassa, opettajanhuoneessa ja osin luokkatiloissa

1.2. Vastuuhenkilöiden nimeäminen

- luokkatilanteessa vastuussa on ao. opettaja, välitunnilla valvova opettaja ja muissa tilanteissa muukin valvoja. Päävastuu on koulun rehtorilla.

1.3. Tärkeät puhelinnumerot

- kaikki tärkeät puhelinnumerot ovat kansliassa, opettajanhuoneessa ja luokissa.

1.4. Häätälmoituksen teko-ohjeet

- sisäinen tiedottaminen: tiedottamisesta huolehtii koko koulun henkilökunta
- ulkopuolinen tiedottaminen: tiedottamisesta huolehtii koulun rehtori
- mediatiedottaminen: tiedottamisesta huolehtii rehtori ja tarvittaessa sivistystoimen sekä kunnan johto.

1.5. Työsuojelu

- työsuojeluvaltuutetun ja työsuojeluasiamiehen nimet ja yhteystiedot ovat opettajanhuoneen ilmoitustaululla.
- tiedottamisesta vastaa työsuojelupäällikkö

PELASTUS- JA VALMIUSSUUNNITELMA

Pelastuslain perusteella laaditaan myös tarkemmat suunnitelmat seuraavien erityisalueiden osalta

2.1. Ensiapuvalmius

- Nimetään vastuuhenkilöt koulukohtaisesti
- Ensiapuvälineiden paikka, kunto ja käyttö
- Ensiapuhenkilöiden koulutus ja taitojen ylläpito: tarjotaan joka syksy mahdollisuus ensiaputaitojen päivittämiseen.
- Ensiapuohteet

2.2. Vaaralliset kemikaalit

1. Vaaratilanteet

- opetustilanteessa käsiteltävät myrkylliset tai paloherkät aineet: myrkylliset, syövyttävät ja paloherkät.
- koulutilojen yhteydessä säilytettävät vaaralliset kemikaalit

- *siivoustilanne*

2.Toimenpiteet

- *kemikaalien luettelointi*
- *aineiden säilyttäminen lukollisessa paikassa*
- *käyttöturvallisuustiedotteiden säilyttäminen ko. alueella*
- *huolehtiminen tarvittavien ensiapuvälineiden toimivuudesta*
- *työturvallisuusohjeiden antaminen oppilaille*
- *toimintaohjeiden antaminen vaaratilanteessa*

3. Vastuuhenkilöt

- *vastuuhenkilöt nimeäminen: asianomaisten aineiden opettajat*

4. Materiaalit

- *ainekohtaiset työturvallisuusohjeet*

2.3 Liikenneturvallisuus

1. Vaaratilanteet

- *koulumatkat*
- *koulukuljetus*
- *siirtymiset koulupäivän aikana: kirjastokäynnit, hammaslääkärikäynnit, liikuntatunneille siirtymiset ja luokkaretket*

2.Toimenpiteet

- *ennakoivat ohjeet*
- *valvonta*
- *koulutus, esim. polkupyörä ja mopo*

3.Vastuuhenkilöt

- *rehtorit ja opettajat*
- *huoltajien tulee omalta osaltaan huolehtia, että koulumatkoilla oppilaiden tulee vastata omasta liikenneturvallisuudestaan.*

4.Materiaalit

- *liikenneturvallisuutta lisäävä henkilökohtainen materiaali esim. kypärät, heijastimet ja kulkuneuvojen varusteet*
- *liikennekasvatusmateriaali*

2.4. Väkiältä

1.Vaaratilanne

a) Sisäinen uhka

- *kiusaamis- ja kriisitilanteet: kiusaamiseen ja kriisitilanteeseen tulee puuttua välittömästi. Tämä on koulun koko henkilökunnan velvollisuus. Asian käsittelyä jatkaa opettaja tai rehtori. Asiassa tulee ensi sijassa pyrkiä sovintoon.*
- *Mikäli tilanne jatkuu, asia viedään huoltajien tietoon ja sitä käsitellään riittävän usein. Samoin tilanne voidaan viedä oppilashuoltoryhmän käsittelyyn ja tarvittaessa asiaan puuttuu myös poliisi. Myös koulun kurinpitörangaistuksia voidaan käyttää.*

b) Ulkoinen uhka

- väkivaltaisesti käyttäytyvä ihminen: henkilöä pyritään rauhoittamaan, saamaan hänet poistumaan paikalta ja ilmoitetaan tarvittaessa poliisille.

2.Toimenpiteet

a) Henkilökunnan tekemät välittömät toimenpiteet

- väliinmeno
- avun hakeminen
- ensiapu
- muiden suojaaminen

b) Opettajan, oppilaanohjaajan tai rehtorin suorittamat jälkitoimenpiteet

- tilanteen selvittely
- ilmoittaminen
- hoitoon ohjaus

3.Vastuuhenkilöt

- opettajat ja rehtorit

4.Materiaalit

- ensiapuvälineet

2.6. Paloturvallisuus

1. Vaaratilanteet

- tekninen työ
- fysiikka ja kemia
- keittiö
- kotitalous
- kuvataide

2. Toimenpiteet

- henkilökuntaa koulutetaan näyttämällä alkusammutuskaluston sijaintipaikat ja opastamalla kaluston käyttöön ja muihin tarvittaviin toimenpiteisiin. Koulutus tapahtuu vuosittain.
- koulukohtaiset paloturvallisuussuunnitelmat

3.Vastuuhenkilöt

- koulukohtaisesti omat turvallisuusvastaavat

4.Materiaalit

- koulukohtainen alkusammutuskalusto

5.Suunnitelmat eri tilanteissa

- koulukohtaiset paloharjoitukset riittävän usein

2.7. Äkillinen onnettomuus, tapaturma ja sairastuminen

1.Vaaratilanteet

- onnettomuus
- tapaturma
- sairastuminen

2. Toimenpiteet

- ensimmäinen paikalle tuleva tekee häilytyksen ja antaa ensiavun taitojensa mukaan
- potilaan lähettäminen terveyskeskukseen tarvittaessa saattajan kanssa
- asianosaisille ilmoittaminen

3. Vastuuhenkilöt

- välituntia valvova opettaja tai muu opettaja

4. Materiaalit

- asiaan kuuluva ensiapukoulutus

2.8. Kuolemantapaus

1. Vaaratilanteet

- koulu- ja työmatkat
- opetustilanteet
- retket ja tutustumiskäynnit

2. Toimenpiteet

- rehtori ottaa yhteyttä lähiomaisiin, esittää osanottonsa ja tiedustelee heidän mielipidettään siitä, miten he haluavat asiasta tiedotettavan
- koko koulun muistotilaisuus, lippu puolitankoon
- asian käsittely luokittain tapauskohtaisesti, kriisiapua tarvittaessa
- osallistutaan hautajaisiin tilanteesta riippuen

3. Vastuuhenkilö

- rehtori ja luokanvalvoja/luokanopettaja

2.9. Ilkivalta

1. Vaaratilanteet

- tapaukset, joissa oppilas tuhoaa koulun, oppilaiden tai henkilökunnan omaisuutta

2. Toimenpiteet

- tilanteeseen välitön puuttuminen
- selvittäminen
- tarvittaessa ilmoitus poliisille ja kotiin

3. Vastuuhenkilöt

- tapausta selvittävä opettaja
- rehtori

JÄRJESTYSSÄÄNNÖT

Jokaisella koululla on erilliset erikseen hyväksytyt järjestyssäännöt

6 luku Kieli- ja kulttuuriryhmien opetus

6.1 Saamelaiset

Nousiaisten kunnassa ei ole saamenkielisiä oppilaita.

6.2 Romanit

Romanioppilaiden opetussuunnitelma laaditaan tarpeen mukaan.

6.3 Viittomakieliset

Viittomakielisten oppilaiden opetussuunnitelma laaditaan tarpeen mukaan

6.4 Maahanmuuttajat

Maahanmuuttajaoppilailla tarkoitetaan näissä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa sekä Suomeen muuttaneita että Suomessa syntyneitä maahanmuuttajataustaisia lapsia ja nuoria. Maahanmuuttajien opetuksessa noudatetaan näitä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita oppilaiden taustat ja lähtökohdat kuten äidinkieli ja kulttuuri, maahanmuuton syy ja maassaoloaika huomioon ottaen. Opetuksella on lisäksi erityistavoitteita. Opetuksen tulee tukea oppilaan kasvamista sekä suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön että oppilaan oman kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Maahanmuuttajalle opetetaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta suomea tai ruotsia toisena kielenä, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen taitonsa ei arvioida olevan äidinkielisen tasoinen kaikilla kielitaidon osa-alueilla. Maahanmuuttajille tulee mahdollisuuksien mukaan järjestää myös oppilaan oman äidinkielen opetusta.

Suomen tai ruotsin kielen ja oppilaan äidinkielen opetuksen ohella tulee maahanmuuttajille antaa tukea myös muilla oppimisen osa-alueilla tasavertaisten oppimisvalmiuksien saavuttamiseksi. Maahanmuuttajaoppilaalle voidaan laatia oppimissuunnitelma, joka voi olla osa oppilaan kotoutumissuunnitelmaa.

Opetuksessa on otettava huomioon maahanmuuttajaoppilaan aikaisempi oppimishistoria sekä kasvatus- ja opetusperinteet. Kodin ja koulun välisessä yhteistyössä otetaan huomioon perheiden kulttuuritausta ja kokemukset lähtömaan koulujärjestelmästä. Huoltajat tutustutetaan suomalaiseen koulujärjestelmään, koulun toiminta-ajatukseen, opetussuunnitelmaan, arviointiin, opetusmenetelmiin sekä oppilaan oppimissuunnitelmaan.

Oppilaan ja hänen huoltajiensa tietämystä oman kieli- ja kulttuurialueensa luonnosta, elämäntavoista, kielistä ja kulttuureista hyödynnetään opetuksessa.

7 luku Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt

7.1 Eheyttäminen ja aihekokonaisuudet

Opetus voi olla ainejakoista tai eheytettyä. Opetuksen eheyttämisen tavoitteena on ohjata tarkastelemaan ilmiöitä eri tiedonalojen näkökulmista rakentaen kokonaisuuksia ja korostaen yleisiä kasvatuksellisia ja koulutuksellisia päämääriä.

Aihekokonaisuudet ovat sellaisia kasvatus- ja opetustyön keskeisiä painoalueita, joiden tavoitteet ja sisällöt sisältyvät useisiin oppiaineisiin. Ne ovat kasvatusta ja opetusta eheyttäviä teemoja. Niiden kautta vastataan myös ajan koulutushaasteisiin.

Aihekokonaisuudet kuvataan tässä kohdassa, mutta ne toteutuvat eri oppiaineissa niille luonteenomaisista näkökulmista oppilaan kehitysvaiheen edellyttämällä tavalla. Opetussuunnitelmaa laadittaessa aihekokonaisuudet tulee sisällyttää yhteisiin ja valinnaisiin oppiaineisiin sekä yhteisiin tapahtumiin, ja niiden tulee näkyä koulun toimintakulttuurissa.

1. IHMISENÄ KASVAMINEN

Koko opetuksen kattavan Ihmisenä kasvaminen -aihekokonaisuuden päämääränä on tukea oppilaan kokonaisvaltaista kasvua ja elämän hallinnan kehittymistä. Tavoitteena on luoda kasvu ympäristö, joka tukee toisaalta yksilöllisyyden ja terveen itsetunnon ja toisaalta tasa-arvoon ja suvaitsevaisuuteen pohjautuvan yhteisöllisyyden kehitystä.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- ymmärtämään omaa fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kasvuaan sekä omaa ainutkertaisuuttaan
- arvioimaan toimintansa eettisyyttä ja tunnistamaan oikean ja väärän
- tunnistamaan esteettisten kokemusten tärkeyden elämänlaadulle
- tunnistamaan oman oppimistyyliänsä ja kehittämään itseään oppijana
- toimimaan ryhmän ja yhteisön jäsenenä.

KESKEISET SISÄLLÖT

- fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen kasvuun vaikuttavia tekijöitä, tunteiden tunnistaminen ja käsittely, vireyteen ja luovuuteen vaikuttavia tekijöitä
- oikeudenmukaisuus, tasa-arvo
- esteettinen havainnointi ja esteettisten ilmiöiden tulkinta
- opiskelutaidot ja pitkäjänteinen, tavoitteellinen itsensä kehittäminen
- toisten huomioon ottaminen, oikeudet, velvollisuudet ja vastuut ryhmässä, erilaisia yhteistoimintatapoja.

NOUSIAINEN VIREÄ VEHRÄÄ TOTEUTTAMINEN

- *kaikissa oppiaineissa ja lisäksi päivänavauksissa, välituntitilanteissa, itsearviointitilanteissa, kahdenkeskisissä tilanteissa oppilaan ja opettajan kanssa sekä ruokailussa.*
- *ryhmätyöt, leikit ja pelit sekä KiVa koulu-ohjelma ja 7. lk opinto-ohjaus*

2. KULTTUURI-IDENTITEETTI JA KANSAINVÄLISYYS

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta ymmärtämään suomalaisen ja eurooppalaisen kulttuuri-identiteetin olemusta, löytämään oma kulttuuri-identiteettinsä sekä kehittämään valmiuksiaan kulttuurien väliseen vuorovaikutukseen ja kansainvälisyyteen.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- tuntemaan ja arvostamaan omaa henkistä ja aineellista kulttuuriperintöään ja näkemään suomalaisen kulttuuri-identiteetin osana alkuperäistä, pohjoismaista ja eurooppalaista kulttuuria
- ymmärtämään oman kulttuurinsa juuria ja monimuotoisuutta sekä näkemään oman sukupolvensa aikaisempien sukupolvien elämäntavan jatkajana ja kehittäjänä
- tutustumaan muihin kulttuureihin ja elämänskatsomuksiin ja saa valmiuksia toimia monikulttuurisessa yhteisössä ja kansainvälisessä yhteistyössä
- ymmärtämään kulttuuri-identiteetin osatekijöitä ja niiden merkitystä yksilölle ja yhteisölle.

KESKEISET SISÄLLÖT

- oma kulttuuri, kotiseudun kulttuuri, suomalaisuus, pohjoismaalaisuus ja eurooppalaisuus
- muita kulttuureita ja monikulttuurisuus
- ihmisoikeudet ja ihmisryhmien välisen luottamuksen, keskinäisen arvostuksen ja onnistuneen yhteistyön edellytyksiä
- kansainvälisyys eri elämänalueilla ja taidot toimia kansainvälisessä vuorovaikutuksessa
- tapakulttuurien merkitys.

NOUSIAINEN VIREÄ VEHREÄ TOTEUTTAMINEN

- *koulun juhlat ja teemapäivät*
- *pyrkimys ystävyyskoulutoimintaan.*
- *retket ja muut vierailut*
- *Henrikin koulun erityinen kansainvälisyyspäivä*
- *oppiaineissa: kotitalous, vieraat kielet, uskonto, historia, äidinkieli ja kirjallisuus, kuvataide sekä musiikki.*
- *tutustuminen paikallisiin kulttuurikohteisiin*

3. VIESTINTÄ JA MEDIATAITO

Viestintä- ja mediataito -aihekokonaisuuden päämääränä on kehittää ilmaisu- ja vuorovaikutustaitoja, edistää median aseman ja merkityksen ymmärtämistä sekä kehittää median käyttötaitoja. Viestintätaidoista painotetaan osallistuvaa, vuorovaikutuksellista ja yhteisöllistä viestintää. Mediataitoja tulee harjoitella sekä viestien vastaanottajana että tuottajana.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- ilmaisemaan itseään monipuolisesti ja vastuullisesti sekä tulkitsemaan muiden viestintää
- kehittämään tiedonhallintataitojaan sekä vertailemaan, valikoimaan ja hyödyntämään hankkimaansa tietoa
- suhtautumaan kriittisesti median välittämiin sisältöihin ja pohtimaan niihin liittyviä eettisiä ja esteettisiä arvoja viestinnässä
- tuottamaan ja välittämään viestejä ja käyttämään mediaa tarkoituksenmukaisesti

- käyttämään viestinnän ja median välineitä sekä tiedonhankinnassa ja – välittämisessä että erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

lisäksi Nousiaisissa

- *luokilla 1-6: puhelimen käyttö, tekstinkäsittelyn perusteet, internetin käyttö, sanomalehtiin tutustuminen, sekä kriittinen suhtautuminen tiedotusvälineiden välittämään tietoon (mm. elokuvat ja televisio-ohjelmat). Luokilla 7-9 syvennetään em. tavoitteita.*

KESKEISET SISÄLLÖT

- omien ajatusten ja tunteiden ilmaisu, erilaiset ilmaisukielet ja niiden käyttö eri tilanteissa
- viestien sisällön ja tarkoituksen erittely ja tulkinta, viestintäympäristön muuttuminen ja monimediaalisuus
- median rooli ja vaikutukset yhteiskunnassa, median kuvaaman maailman suhde todellisuuteen
- yhteistyö median kanssa
- lähdekritiikki, tietoturva ja sananvapaus
- viestintätekniset välineet ja niiden monipuolinen käyttö sekä verkkoetiikka.

TOTEUTTAMINEN

- *eri oppiaineet; äidinkieli, vieraat kielet, historia, yhteiskuntaoppi, tietotekniikka sekä kuvataide*
- *yhteistyö kirjastojen kanssa*

4. OSALLISTUVA KANSALAIKUUS JA YRITTÄJYYS

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta hahmottamaan yhteiskuntaa eri toimijoiden näkökulmista ja kehittää osallistumisessa tarvittavia valmiuksia sekä luoda pohjaa yrittäjämäisille toimintatavoille. Koulun oppimiskulttuurin ja toimintatapojen tulee tukea oppilaan kehittymistä omatoimiseksi, aloitteelliseksi, päämäärätietoiseksi, yhteistyökykyiseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi sekä tukea oppilasta muodostamaan realistinen kuva omista vaikutusmahdollisuuksistaan.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- ymmärtämään kouluyhteisön, julkisen sektorin, elinkeinoelämän ja järjestöjen merkitystä, toimintaa ja tarpeita yhteiskunnan toimivuuden näkökulmasta
- muodostamaan oman kriittisen mielipiteen erilaista asiantuntijuutta hyödyntäen
- osallistumaan tarkoituksenmukaisella tavalla ja oppii ottamaan vastuuta yhteisten asioiden hoidosta omassa kouluyhteisössä ja paikallisyhteisössä
- kohtaamaan ja käsittelemään muutoksia, epävarmuutta ja ristiriitoja sekä toimimaan yritteliäästi ja aloitteellisesti
- toimimaan innovatiivisesti ja pitkäjänteisesti päämäärän saavuttamiseksi sekä arvioimaan omaa toimintaansa ja sen vaikutuksia
- tuntemaan työelämää ja yritystoimintaa sekä ymmärtämään näiden merkityksen yksilölle ja yhteiskunnalle.

KESKEISET SISÄLLÖT

- perustietoja kouluyhteisön, julkisen sektorin, elinkeinoelämän ja järjestöjen toiminnasta sekä työnjaosta
- demokratian merkitys yhteisössä ja yhteiskunnassa
- erilaisia osallistumis- ja vaikuttamiskeinoja kansalaisyhteiskunnassa
- verkostoituminen oman ja yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi

- osallistuminen ja vaikuttaminen omassa koulussa ja elinympäristössä sekä oman toiminnan vaikuttavuuden arviointi
- yrittäjäyys ja sen merkitys yhteiskunnalle, perustietoja yrittäjäydestä ammattina sekä työelämään tutustuminen

NOUSIAINEN VIREÄ VEHREÄ TOTEUTTAMINEN

- *äidinkieli, opinto-ohjaus ja yhteiskuntaoppi*
- *ajankohtaisten asioiden seuraaminen*
- *yrittävien vierailut ja tutustumiskäynnit*
- *leirikoulutoiminta*
- *nälkäpäiväkeräykseen ja taksvärkkiin osallistuminen*
- *Henrikin koulun kioskitoiminta*

5. VASTUU YMPÄRISTÖSTÄ, HYVINVOINNISTA JA KESTÄVÄSTÄ TULEVAISUUDESTA

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta -aihekokonaisuuden päämääränä on lisätä oppilaan valmiuksia ja motivaatiota toimia ympäristön ja ihmisen hyvinvoinnin puolesta. Perusopetuksen tavoitteena on kasvattaa ympäristötietoisia, kestävään elämäntapaan sitoutuneita kansalaisia. Koulun tulee opettaa tulevaisuusajattelua ja tulevaisuuden rakentamista ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestäville ratkaisuille.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- ymmärtämään ympäristönsuojelun välttämättömyyden ja ihmisen hyvinvoinnin edellytykset ja niiden välisen yhteyden
- havaitsemaan ympäristössä ja ihmisten hyvinvoinnissa tapahtuvia muutoksia, selvittämään syitä ja seurauksia sekä toimimaan elinympäristön hyväksi ja hyvinvoinnin lisäämiseksi
- arvioimaan oman kulutuksensa ja arkikäytäntöjensä vaikutuksia ja omaksumaan kestävä kehityksen edellyttämiä toimintatapoja
- edistämään hyvinvointia omassa yhteisössä sekä ymmärtämään hyvinvoinnin uhkia ja mahdollisuuksia globaalilla tasolla
- ymmärtämään, että yksilö rakentaa valinnoillaan sekä omaa tulevaisuuttaan että yhteistä tulevaisuuttamme, ja toimimaan rakentavasti kestävä tulevaisuuden puolesta.

KESKEISET SISÄLLÖT

- ekologisesti, taloudellisesti, kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestävä kehitys omassa koulussa ja elinympäristössä
- yksilön ja yhteisön vastuu elinympäristön tilasta ja ihmisten hyvinvoinnista
- ympäristöarvot ja kestävä elämäntapa
- ekotehokkuus tuotannossa ja yhteiskunnassa sekä arjen toimintavoissa, tuotteen elinkaari
- oman talouden hallinta ja kulutuskäyttäytyminen, kuluttajan vaikuttamiskeinot
- toivottava tulevaisuus ja sen edellyttämät valinnat ja toiminta.

NOUSIAINEN VIREÄ VEHREÄ TOTEUTTAMINEN

- *ympäristöprojektit ja ympäristöpäivä*
- *päivänavaukset ja teemapäivät*
- *sisältöinä seuraavissa aineissa: ympäristö- ja luonnontieto, maantieto, biologia, fysiikka, kemia, käsityö ja kotitalous*
- *vuosittaiset harjoitukset palo- ja pelastustoimen kanssa*

6. TURVALLISUUS JA LIIKENNE

Turvallisuus ja liikenne -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta ymmärtämään turvallisuuden fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia ulottuvuuksia sekä opastaa vastuulliseen käyttäytymiseen. Perusopetuksen tulee antaa oppilaalle ikäkauteen liittyvät valmiudet toimia erilaisissa toimintaympäristöissä ja tilanteissa turvallisuutta edistäen.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- tunnistamaan turvallisuus- ja terveystorjennat, ennakoimaan ja välttämään vaaratilanteita sekä toimimaan terveyttä ja turvallisuutta edistävästi
- edistämään väkivallattomuutta ja toimimaan kiusaamistilanteissa rakentavasti
- toimimaan onnettomuus- ja kriisitilanteissa tarkoituksenmukaisesti
- toimimaan vastuullisesti ja turvallisesti liikenteessä
- vaikuttamaan liikenneympäristön ja muun toimintaympäristön turvallisuuteen
- tuntemaan yhteiskunnan hyvinvointipalveluja.

KESKEISET SISÄLLÖT

- onnettomuuksilta, päihteiltä ja rikollisuudelta suojautuminen omassa elinympäristössä
- työturvallisuus ja ympäristöturvallisuus
- terveyttä, turvallisuutta, väkivallattomuutta ja rauhaa edistäviä toimintamalleja
- väkivallan ulottuvuudet lähiyhteisössä ja yhteiskunnassa
- keskeiset liikennesäännöt ja erilaiset liikenneympäristöt
- muut huomioon otavat liikennekäyttäytyminen, liikenneympäristön turvallisuus ja turvalaitteet
- lähiympäristön vaaranpaikkojen kartoittaminen ja turvallisuuden parantaminen
- turvallisuutta edistävät palvelut
- kodin ja koulun yhteistyö turvallisuuden edistämiseksi.

TOTEUTTAMINEN

- *yhteiskuntaoppi ja ympäristö- ja luonnontieto, liikunta, fysiikka, kemia, käsityö, kotitalous, kuvataide ja äidinkieli*
- *retket, vierailut ja koulumatkat*
- *päivänavaus*
- *työelämään tutustuttaminen*

7. IHMINEN JA TEKNOLOGIA

Ihminen ja teknologia -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta ymmärtämään ihmisen suhdetta teknologiaan ja auttaa näkemään teknologian merkitys arkielämässämme. Perusopetuksen tulee tarjota perustietoa teknologiasta, sen kehittämisestä ja vaikutuksista, opastaa järkeviin valintoihin ja johdattaa pohtimaan teknologiaan liittyviä eettisiä, moraalisia ja tasa-arvokysymyksiä. Opetuksessa tulee kehittää välineiden, laitteiden ja koneiden toimintaperiaatteiden ymmärtämistä ja opettaa niiden käyttöä.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- ymmärtämään teknologiaa, sen kehittämistä ja vaikutuksia eri elämänalueilla, yhteiskunnan eri sektoreilla ja ympäristössä
- käyttämään teknologiaa vastuullisesti
- käyttämään tietoteknisiä laitteita ja ohjelmia sekä tietoverkkoja erilaisiin tarkoituksiin

- ottamaan kantaa teknologisiin valintoihin ja arvioimaan tämän päivän teknologiaan liittyvien päätösten vaikutuksia tulevaisuuteen.

KESKEISET SISÄLLÖT

- teknologia arkielämässä, yhteiskunnassa ja paikallisessa tuotantoelämässä
- teknologian kehitys ja kehitykseen vaikuttavia tekijöitä eri kulttuureissa, eri elämänalueilla eri aikakausina
- teknologisten ideoiden kehittäminen, mallintaminen, arviointi ja tuotteiden elinkaari
- tietotekniikan ja tietoverkkojen käyttö
- teknologiaan liittyvät eettiset, moraaliset, hyvinvointi- ja tasa-arvokysymykset
- tulevaisuuden yhteiskunta ja teknologia.

TOTEUTTAMINEN

- *historia, käsityö, fysiikka, kemia, kotitalous ja tietotekniikka*

7.2 Äidinkielen ja toisen kotimaisen kielen opiskelu

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineeseen on näissä perusteissa määritelty yksitoista eri oppimäärää, jotka ovat suomi, ruotsi, saame, romani ja viittomakieli äidinkielenä, muu oppilaan äidinkieli, suomi ja ruotsi toisena kielenä, suomi saamenkielisille sekä suomi ja ruotsi viittomakielisille. Toisessa kotimaisessa kielessä on ruotsin ja suomen kielessä määritelty A- ja B-oppimäärät sekä kaksikielisille oppilaille tarkoitetut äidinkielenomaiset oppimäärät. Lisäksi perusteiden liitteenä on Opetushallituksen suositus maahanmuuttajaoppilaan äidinkielen opetuksen perusteiksi.

Oppilas opiskelee äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa ja toisessa kotimaisessa kielessä seuraavassa taulukossa mainittuja oppimääriä sen mukaan kuin opetuksen järjestäjä tarjoaa ja oppilaan huoltaja valitsee. Taulukossa oppilaan äidinkielellä tarkoitetaan koulun opetuskieltä (suomi, ruotsi tai saame) tai muuta huoltajan ilmoittamaa kieltä.

Oppilaan äidinkieli	Äidinkieli ja kirjallisuus		Toinen kotimainen kieli	
	yhteinen	erillis-rahoitettu	yhteinen	valinnainen
suomi	suomi	---	ruotsi	---
ruotsi	ruotsi	---	suomi	---
saame	saame ja suomi saamenkielisille	---	---	ruotsi
romani	suomi tai ruotsi	romani	ruotsi tai suomi	---
viittomakieli	viittomakieli ja suomi tai ruotsi viittomakielisille	---	---	ruotsi tai suomi
muu oppilaan äidinkieli	oppilaan äidinkieli ja suomi tai ruotsi toisena kielenä	---	---	ruotsi tai suomi
maahanmuuttaja-oppilaan äidinkieli	suomi tai ruotsi toisena kielenä tai suomi tai ruotsi	oppilaan äidinkieli	ruotsi tai suomi	---

7.3 Äidinkieli ja kirjallisuus

SUOMI ÄIDINKIELENÄ

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen perustehtävänä on kiinnostuttaa oppilas kielestä, kirjallisuudesta ja vuorovaikutuksesta. Opetuksen tulee perustua yhteisölliseen näkemykseen kielestä: yhteisön jäsenyys ja osallisuus tietoon syntyvät, kun oppii käyttämään kieltä yhteisön tavoin. Opetuksen tulee perustua myös oppilaiden kielellisiin ja kulttuurisiin taitoihin ja kokemuksiin ja tarjota mahdollisuuksia monipuoliseen viestintään, lukemiseen ja kirjoittamiseen, joiden avulla oppilas rakentaa identiteettiään ja itsetuntoaan. Tavoitteena on, että oppilaasta tulee aktiivinen ja eettisesti vastuullinen viestijä sekä lukija, joka pääsee osalliseksi kulttuurista, osallistuu ja vaikuttaa yhteiskuntaan.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa opitaan käsitteitä, joilla kielentää maailmaa ja omaa ajattelua: oppilas saa keinoja todellisuuden jäsentämiseen mutta myös mahdollisuuksia irrota siitä, rakentaa uusia maailmoja ja kytkeä asioita uusiin yhteyksiin.

Äidinkieli ja kirjallisuus on tieto-, taito- ja taideaine, joka saa sisältöaineikseen kieli- ja kirjallisuustieteistä sekä viestintätieteistä. Oppiaineen pohjalla on laaja tekstikäsitelmä: tekstit ovat puhuttuja ja kirjoitettuja, kuvitteellisia ja asiatekstejä, sanallisia, kuvallisia, äänellisiä ja graafisia sekä näiden tekstityyppien yhdistelmiä. Opetuksessa on otettava huomioon, että oppilaan äidinkieli on oppimisen perusta: kieli on oppilaalle sekä oppimisen kohde että väline. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävä on suunnitelmallisesti kehittää kieleen pohjautuvia opiskelu- ja vuorovaikutustaitoja.

Äidinkielen oppiminen kattaa laajasti kielen osa-alueet ja tehtävät. Opetuksen tulee kehittää tietoa kielestä ja kirjallisuudesta sekä vuorovaikutustaitoja uusissa ja yhä vaativammassa kielenkäyttö- ja viestintätilanteissa.

VUOSILUOKAT 1-2

Vuosiluokkien 1–2 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen keskeinen tehtävä on jatkaa jo kotona, varhaiskasvatuksessa, erityisesti esiopetuksessa, alkanutta kielen oppimista. Opetuksen tulee olla kokonaisvaltaista, kaikki kielen osa-alueet kattavaa oppilaan arkeen liittyvää suullista ja kirjallista kommunikaatiota, joka tukee oppilaan yksilöllistä kielenoppimista. Opetuksessa on otettava huomioon, että oppilaat voivat olla oppimisprosessissaan hyvin eri vaiheissa.

TAVOITTEET

Oppilaan vuorovaikutustaidot karttuvat

Oppilas

- tottuu koulun vuorovaikutustilanteisiin
- oppii kuuntelemaan keskittyen
- oppii kysymään ja vastaamaan sekä kertomaan omia tietojaan, kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään
- kehittää kielellistä ja fyysistä kokonaisilmaisuaan.

Oppilaan luku- ja kirjoitustaidot kehittyvät

Oppilas

- oppii lukemisen ja kirjoittamisen perustekniikat sekä niiden opettelussa tarpeellisia käsitteitä; hän oppii ymmärtämään harjoittelun sekä säännöllisen lukemisen ja kirjoittamisen merkityksen
- kehittää luku- ja kirjoitustaitoaan, myös medialukutaitoaan, sekä viestintävalmiuksiaan tietoteknisessä oppimisympäristössä
- oppii tarkkailemaan itseään lukijana ja kirjoittajana
- oppii vähitellen omaa tekstiään kirjoittaessaan ottamaan huomioon kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia.

Oppilaan suhde kirjallisuuteen ja kieleen rakentuu

Oppilas

- tutustuu kuunnellessaan ja lukiessaan kirjoitettuun kielimuotoon, hänen sana- ja ilmaisuvarastonsa ja mielikuvituksensa rikastuvat, hän saa aineksia ajatteluunsa ja ilmaisuunsa
- opettelee valitsemaan itseään kiinnostavaa luettavaa ja lukee lukutaitoaan vastaavia kirjoja
- tottuu tarkastelemaan kieltä, sen merkityksiä ja muotoja
- tottuu siihen, että teksteistä puhutaan myös käyttämällä sellaisia käsitteitä kuten äänne, kirjain, tavu, sana, lause, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva.

KESKEISET SISÄLLÖT

Vuorovaikutustaidot

- suullista ja kirjallista ilmaisua erilaisissa koulun vuorovaikutustilanteissa, pari-, pienryhmä- ja luokkakeskusteluja
- keskittyvää, tarkkaa ja päättelevää kuuntelemista
- kuullun, nähdyn, koetun ja luetun työstämistä improvisoinnin, kerronnan, leikin ja draaman avulla, myös muihin taideaineisiin integroiden

Lukeminen ja kirjoittaminen

- lukemista ja kirjoittamista monipuolisesti päivittäin
- painettujen ja sähköisten tekstien avaamista yhdessä keskustellen
- äänne-kirjain-vastaavuuden runsasta harjoittelua
- kirjoitetun kielen ja yleispuhekielen harjoittelua
- sanojen tunnistamista edeten lyhyistä sanoista kohti outoja, pitkiä sanoja; vähittäinen siirtyminen ääneen lukemisesta myös äännettömään lukemiseen
- tekstin ymmärtämistä parantaviin strategioihin tutustumista ja niiden käyttöä
- puheen purkamista sanoiksi, tavuiksi ja äänneiksi; sanojen kirjoittamisen harjoittelua
- kirjainmuotojen piirtämistä, isojen ja pienten tekstauskirjainten sekä kirjoituskirjainten opettelua ja kirjainten yhdistämistä (kirjainmallit, numerot ja välimerkit liitteenä)
- oikean kynäotteen ja tarkoituksenmukainen kirjoitusasennon, silmän ja käden koordinaation sekä myös tietokoneella kirjoittamisen opettelua
- oikeinkirjoitusta sana- ja lausetasolla: sanavälit ja sanan jakaminen eri riveille, isot alkukirjaimet tutuissa nimissä ja lauseiden alussa, lauseiden lopetusmerkit ja niiden käyttö omissa teksteissä
- omiin arkikokemuksiin, havaintoihin, mielipiteisiin ja mielikuvitukseen perustuvien tekstien tuottamista niin, että päähuomio on sisällössä ja luomisen ilossa

Kirjallisuus ja kieli

- kaunokirjallisuutta ja muita tekstejä opettajan luentaa kuunnellen, kuvia katsellen ja vähitellen itse lukien
- kirjojen lukemista ja käsittelyä niin, että keskeistä on elämyksellisyys ja lukukokemusten jakaminen; kirjallisuuden käyttämistä virikkeenä luovassa toiminnassa
- kirjallista keskustelua, jonka yhteydessä käsitteet päähenkilö, tapahtuma-aika ja -paikka sekä juoni; luetun liittämistä omaan elämään, aiemmin luettuun, kuultuun ja nähtyyn
- kirjaston käytön opettelua
- kielen ja sen muotojen ja merkitysten havainnointia

NOUSIAINEN
VIREÄ VÄHÄ
Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tulee perustua yhteisölliseen näkemykseen kielestä: äidinkieli opitaan sosiaalisessa vuorovaikutuksessa, sillä luodaan sosiaalista vuorovaikutusta, siirretään kulttuuriperintöä, rakennetaan identiteettiä. Opittujen käsitteiden avulla saatetaan kielelliseen asuun maailman ilmiöitä.

Kielen merkitys oppimisessa on olennainen, eikä äidinkielen oppiminen rajoitu mihinkään oppiaineeseen, ikäkauteen tai luokkatason. Kielen oppiminen tulee nähdä jatkumona, joka on alkanut jo kotona, päivähoitossa ja esiopetuksessa. Opetuksessa on otettava huomioon, että ensimmäisellä luokalla oppilaat voivat olla oppimisprosessissaan hyvin eri vaiheissa: toiset tutustuvat kirjaimiin, kun toiset lukevat jo itsenäisesti kirjoja.

Kieli on sekä oppimisen kohde että sen väline kaikissa oppimistilanteissa. Äidinkielen oppiminen on kokonaisvaltaista, kaikki kielen osa-alueet kattavaa oppilaan arkeen liittyvää suullista ja kirjallista kommunikaatiota. Oppimisprosessissa lukemaan ja kirjoittamaan oppimisen tulee olla toisiaan tukevia prosesseja, joissa myös tieto kielen äännejärjestelmästä kehittyy.

1. luokka	2. luokka
<p><i>Kuunteleminen ja puhuminen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> * aktiivinen kuuntelu- ja keskittymistaito * ohjeiden mukainen toiminta * ikäkaudelle sopivan kirjallisuuden kuunteleminen * keskustelutaitojen kehittyminen * ymmärtää vastavuoroisuuden merkityksen * asioimistaidot * rohkeus ilmaista itseään * kuullun, nähdyin, koetun ja luetun työstämistä * äänenkäyttö * yksilöllisen esittämisen taidot 	<p><i>Kuunteleminen ja puhuminen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> * harjoitellaan päättelevää ja eläytyvää kuuntelemista * ensimmäisen luokan taitoja syvennetään * kehitetään tilannekohtaista ilmaisua * kielellisen ja fyysisen kokonaisilmaisun vahvistamista, mielikuvituksen käyttöä ja esiintymistottumusten kartuttamista muihin taideaineisiin integroiden * runoja ja loruja ulkoa luettavaksi
<p><i>Kielitieto</i></p> <ul style="list-style-type: none"> * kielen kokonaisvaltainen havainnoiminen * aakkosjärjestys * äänneet * kirjaimet * tavut, tavuttaminen * sanat * lause 	<p><i>Kielitieto</i></p> <ul style="list-style-type: none"> * kielen kokonaisvaltainen havainnoiminen * aakkostaminen ja aakkosjärjestyksen käytön opettelua * lauseen tunnusmerkit: iso alkukirjain ja päättövälimerkit
<p><i>Lukeminen ja kirjallisuus</i></p> <ul style="list-style-type: none"> * lukemisen ja kirjoittamisen päivittäistä harjoittelua * lukuinnostuksen herääminen * äänneiden ja kirjainmerkkien vastaavuudet ja erot - äänne; äänneistä tavuja - tavu; tavuista sanoja -sanoista lauseita * kirjainmuodon tunnistaminen ja motorinen harjoittelu * kielellä leikkiminen * lausetajun muodostuminen sana- ja lausetasolla * monipuolista kirjallisuuteen tutustumista, opettajan luentaa kuunnellen, kuvia katsellen * luokkakirjaston käyttö 	<p><i>Lukeminen ja kirjallisuus</i></p> <ul style="list-style-type: none"> * lukemisen perustekniikan vahvistuminen, sujuvuus, nopeus * vähitellen tapahtuvaa siirtymistä ääneen lukemisessa äännettömään lukemiseen * sanoista lauseita, lauseista tekstejä * painettuihin ja sähköisiin teksteihin tutustumista yhdessä keskustellen * tekstin ymmärtämistä parantaviin strategioihin tutustumista ja toteuttamista niiden käyttämiseen: tekstin sisällön ennakoiminen otsikon ja kuvien perusteella pysähtyminen ymmärtämisen kannaltaärkeissä kohdissa * lausetajun kehittyminen ja luetun ymmärtäminen * koulun ja kunnan kirjaston käyttö
<p><i>Kirjoittaminen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> * pienaakkoset * harjaantumista oikeaan kynäotteeseen, kirjoitusasento, silmän ja käden koordinaatio, tekstin/ viestin tuottaminen 	<p><i>Kirjoittaminen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> * tyyppikirjaimet (isot ja pienet) * kirjainmuotojen sitominen * omien tarinoiden/ tekstien tuottaminen * oikeinkirjoitus; sanavälit ja sanan jakaminen eri riveille * tietokoneella piirtäminen ja kirjoittaminen

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 2. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilaan vuorovaikutustaidot ovat kehittyneet niin, että hän

- on tottunut ilmaisemaan itseään suullisesti: hän osaa kertoa pienelle ryhmälle havainnoistaan ja kokemuksistaan niin, että kuulijat pystyvät seuraamaan kerrontaa
- osaa toimia tarkoituksenmukaisesti arkipäivän puhetilanteissa, seuraa opettajan ja muiden oppilaiden kerrontaa ja keskustelua ja pyrkii puhujana vastavuoroisuuteen; keskustelussa hän reagoi kuulemaansa omilla ajatuksillaan ja kysymyksillä
- osallistuu keskittyen ilmaisuharjoituksiin.

Oppilaan luku- ja kirjoitustaito on kehittynyt niin, että hän

- on edennyt alkavan lukemisen vaiheesta perustekniikan vahvistumisen vaiheeseen; hänen lukemisensa on niin sujuvaa, että hän selviää ikäkaudelleen tarkoitettujen tekstien lukemisesta
- on alkanut jo tarkkailla lukiessaan, ymmärtääkö hän lukemaansa; hän pystyy jo tekemään päätelmiä lukemastaan
- osaa ilmaista itseään myös kirjallisesti niin, että hän selviää oman arkensa kirjoittamistilanteista, hän osaa myös käyttää mielikuvitusta kirjoittaessaan
- osaa käsin kirjoittaessaan jo sitoa kirjaimia toisiinsa; hän osaa tuottaa omaa tekstiä myös tietokoneella
- osaa kirjoittaa helppoja ja tuttuja sanoja jo lähes virheettömästi ja on alkanut käyttää lauseissa lopetusmerkkejä ja lauseen alussa isoa kirjainta.

Oppilaan suhde kirjallisuuteen ja kieleen on rakentunut niin, että hän

- etsii itselleen sopivaa ja mieluista luettavaa; hän käyttää lukutaitoaan viihtymiseen ja myös löytääkseen tietoa
- on lukenut ainakin muutamia, lukutaitoaan vastaavia lastenkirjoja, ja hänen medialukutaitonsa riittää ikäkaudelle suunnattujen ohjelmien seuraamiseen käyttämiseen
- pystyy tekemään ikäkaudelleen ominaisia havaintoja kielestä: hän rohkaistuu erittelemään sanojen tavu- ja äännerakennetta, riittelemään ja pohtimaan sanojen merkityksiä ja muotoja; hän osaa luetella kirjaimet aakkosjärjestyksessä ja osaa käyttää aakkosjärjestystä
- on tottunut kielestä ja teksteistä puhuessaan käyttämään opettuja käsitteitä.

VUOSILUOKAT 3–5

Vuosiluokkien 3–5 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen keskeinen tehtävä on äidinkielen perustaitojen oppiminen. Opetuksen tavoitteena on sujuvan luku- ja kirjoitustekniikan oppiminen, luetun ymmärtämisen syventäminen ja tiedonhankintataitojen kartuttaminen. Oppilasta ohjataan kuuntelemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan erityyppisiä tekstejä.

Kirjallisuuden lukemisella ja monipuolisella kirjoittamisella on näinä vuosina itseisarvoa, mutta niillä tuetaan myös oppilaan lukutaidon, ilmaisuvarojen, mielikuvituksen ja luovuuden kehittymistä. Oppilasta harjaannutetaan myös oman lukukokemuksen jakamiseen ja käsittelemiseen.

TAVOITTEET

Oppilaan vuorovaikutustaidot karttuvat

Oppilas

- oppii erilaisissa viestintätilanteissa aktiivisen kuuntelijan ja viestijän taitoja; hän rohkaistuu osallistumaan keskusteluihin ja pyrkii ottamaan vastaanottajaa huomioon omassa viestinnässään
- oppii toimimaan tekstiympäristöissä, joissa sanat, kuvat ja äänet ovat vuorovaikutuksessa
- kehittää omaa kerrontaansa ja kokonaisilmaisuaan.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä kehittyy

Oppilas

- oppii lukemaan sujuvasti erilaisia tekstejä ja tottuu tarkkailemaan ja arvioimaan itseään lukijana
- tutustuu erilaisiin lukutapoihin ja harjaantuu käyttämään luetun ymmärtämistä parantavia strategioita
- oppii valitsemaan sopivaa luettavaa eri tarkoituksiin ja tottuu pohtimaan ja ilmaisemaan tekstien herättämiä ajatuksia sekä siltaamaan niitä omaan elämäänsä ja ympäristöönsä
- opettelee etsimään tietoa erityyppisistä ikäkaudelleen sopivista lähteistä.

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin kehittyy

Oppilas

- oppii rakentamaan erilaisia tekstejä sekä suullisesti että kirjallisesti
- kehittää taitoaan ilmaista itseään, hänen sanavarastonsa laajenee ja täsmentyy; hän tottuu arvioimaan omaa ilmaisuaan
- oppii kirjoittamaan sujuvasti käsin, saa kokemuksia erilaisten tekstien tuottamisesta tekstinkäsittelyohjelmalla ja oppii käyttämään viestinnän välineitä.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin syvenee

Oppilas

- tutustuu oman maansa ja muitten kansojen kulttuureihin kirjallisuuden, teatterin ja elokuvan keinoin
- lukee paljon ja monipuolisesti lasten- ja nuortenkirjallisuutta ja oppii valitsemaan itselleen kiinnostavaa ja sopivaa luettavaa; hänen positiivinen asenteensa lukemiseen säilyy
- kasvattaa kiinnostustaan kielen toimintaan; hän oppii ymmärtämään kieliopillisen kuvauksen perusasioita ja havaitsemaan ympäristössään puhuttavat eri kielet ja antamaan niille arvon
- oppii perustietoja mediasta ja hyödyntää viestintävälineitä tavoitteellisesti.

KESKEISET SISÄLLÖT

Vuorovaikutustaidot

- viestinnän perustekijöihin tutustumista, vuorovaikutuksen havainnointia
- kertomista ja selostamista, oman mielipiteen esittämistä, asiointia, kysymysten tekoa ja keskustelupuheenvuoroja sekä aktiivisen kuuntelun opettelua
- ilmaisuharjoituksia

Tekstinymmärtäminen

- keskittyvän ja ymmärtävän kuuntelun harjoittelua
- silmäilevää, etsivää, sana- ja asiatarikkaa sekä päättelevää lukemista
- tekstien sisällön ja rakenteen ennustamista kuvien, otsikon ja aikaisempien lukukokemusten ja ennakkotietojen perusteella
- pääasioiden erottamista sivuasioista, tiivistämistä, väliotsikointia, kysymysten esittämistä, muistiinpanojen tekemistä, päätelmien tekoa ja luetun ja kuullun arviointia
- ajatuskarttojen laatimista, tekstin ajatusten pohdintaa ja tekstien vertaamista

Puhe-esitysten ja kirjoitusten laatiminen

- tukisanalistan laatimista ja käyttöä, kontaktin ottamista yleisöön, esityksen jaksottamista ja havainnollistamista, äänenkäytön selkeyttämistä
- tutun asian selostaminen ja kuvailu, juonellinen kertomus, hankittujen tietojen koonti, mielipiteen ilmaisu ja perustelevuus
- oman tekstin suunnittelua, muokkaamista ja viimeistelyä
- palautteen vastaanottamista ja antamista
- otsikoinnin ja kappalejaon opettelua
- selkeän ja sujuvan käsialan opettelemista
- oikeinkirjoituksen perusasioita, yleiskielen käytön harjoittelua

Tiedonhallintataidot

- erilaisten tietokirjojen käyttöä
- erityyppisten tietotekstien avaamista
- kirjaston aineiston ryhmittelyyn ja sisältöihin tutustumista, kirjojen hakua ja varausta, yksinkertaisia tiedonhakuja tietoverkoista ja tiedonhaun vaiheita ohjatusti

Kielen tehtävät ja rakenne

- sanojen merkitysten tarkastelua tekstiyhteydessä
- sanojen ryhmittelyä merkityksen ja taivutuksen perusteella
- taivutuksen tehtävä tekstilauseissa
- lauseet rakenteellisina ja toisiinsa liittyvinä yksikköinä
- puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien vertailua

Kirjallisuus ja muu kulttuuri

- luokan yhteisten kokonaisteosten ja lyhyempien tekstien sekä useiden valinnaisten kirjojen runsasta lukemista ja kuuntelemista sekä niiden käsittelyä ja oman lukukokemuksen jakamista
- keskeisiä kirjallisuuden käsitteitä kuten juoni, pää- ja sivuhenkilö, tapahtuma-aika ja -paikka, sekä niiden käyttöä
- kirjallisuuden ja muiden taiteenalojen yhteyksien etsimistä

Kielen tehtävät ja rakenne		
Tavoitteet: ▪ Oppilas kiinnostuu kielen toiminnasta ja sen periaatteista.		
3.luokka	4.luokka	5.luokka
<ul style="list-style-type: none"> ▪ erisnimet, yleisnimet ▪ yhdyssanat ▪ lauseiden tunnistaminen ja tuottaminen (isot alkukirjaimet, päättövälimerkit) ▪ sanaluokkiin tutustuminen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ yhdyssanat ▪ sanaluokat ▪ verbin persoonamuodot ▪ lausetajun kehittäminen: päälause ja sivulause, pilkun käyttö tavallisimmissa tapauksissa 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ sanaluokat: opitun vahvistaminen ▪ verbin aikamuodot ▪ sijamuodot: nominatiivi, genetiivi, partitiivi

Kirjallisuus		
Tavoitteet: ▪ Oppilas lukee paljon ja monipuolisesti lasten- ja nuortenkirjallisuutta. ▪ Oppilas oppii valitsemaan itselleen kiinnostavaa ja sopivaa luettavaa. ▪ Oppilaan myönteinen asenne lukemiseen säilyy.		
3.luokka	4.luokka	5.luokka
<ul style="list-style-type: none"> ▪ erilaisten tekstien runsas lukeminen ▪ luokan yhteisten ja valinnaisten kokonaisteosten lukeminen ▪ kirjallisuuden lajeihin tutustuminen (esim. sadut ja kertomukset, lorut ja runot) ▪ kertomuksen käsitteisiin tutustuminen (esim. juoni, henkilöt) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ erilaisten tekstien runsas lukeminen ▪ luokan yhteisten ja valinnaisten kokonaisteosten lukeminen ▪ kirjallisuuden lajeihin tutustuminen (esim. seikkailukirjat, sadut) ▪ kertomuksen käsitteisiin tutustuminen (esim. tapahtumat, aika, paikka) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ erilaisten tekstien runsas lukeminen ▪ luokan yhteisten ja valinnaisten kokonaisteosten lukeminen ▪ kirjallisuuden lajeihin tutustuminen (esim. historialliset lasten- ja nuortenkirjat) ▪ kirjallisuuden käsitteisiin tutustuminen (esim. tema, sanoma)

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ elokuvan, teatterin ja median rakentamaan fiktion tutustuminen
--	--	--

Tekstin ymmärtäminen		
Tavoitteet: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Oppilas oppii lukemaan sujuvasti erilaisia tekstejä ja tekemään niistä päätelmiä. ▪ Oppilas tutustuu erilaisiin lukutapoihin ja harjaantuu käyttämään luetun ymmärtämistä parantavia strategioita. 		
3.luokka	4.luokka	5.luokka
<ul style="list-style-type: none"> ▪ ajatuskartan/ mielle-kartan/ käsitekartan laatimisen harjoittelu ▪ ennakoivan lukemisen harjoittelu (sisällön ja rakenteen ennustaminen) ▪ mediatekstin tulkitseminen (esim. sarjakuva) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ päätelmien tekeminen ▪ luetun ja kuullun arvioiminen ▪ mediatekstin tulkitseminen (esim. animaatio) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ tekstin pääasioiden erottaminen yksityiskohdista ▪ tekstin tiivistäminen ▪ mediatekstin tulkitseminen (esim. mainos)

Tiedonhallintataidot		
Tavoitteet: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Oppilas opettelee etsimään tietoa erityyppisistä, ikäkaudelleen sopivista lähteistä. 		
3.luokka	4.luokka	5.luokka
<ul style="list-style-type: none"> ▪ aakkostamisen harjoittelu ▪ kirjaston perusluokitteluun tutustuminen ▪ tiedon etsiminen lapsille suunnatuista tietokirjoista, sanoma- ja aikakauslehdistä ▪ oman luokkakirjaston perustaminen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ monipuolisten tietokirjojen ja muiden lähteiden käytön harjoittelu ▪ kirjaston monipuolinen käyttö 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ tiedon hakeminen tietoverkosta ohjatusti ▪ kirjallisen ja suullisen esityksen laatiminen ohjatusti ▪ monipuolisten tietotekstien (mediatekstien) avaamisen harjoittelu

Oman tekstin tuottaminen (puheilmaisu ja kirjoittaminen)		
Tavoitteet: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Oppilas oppii kirjoittamaan sujuvasti käsin. ▪ Oppilas kehittää taitojaan ilmaista itseään ja tottuu arvioimaan omaa ilmaisuaan. ▪ Oppilas rohkenee ja osaa rakentaa erilaisia tekstejä sekä suullisesti että kirjallisesti. 		
3.luokka	4.luokka	5.luokka
<ul style="list-style-type: none"> ▪ oman tekstin suunnittelun harjoittelu ▪ yleiskielen käytön vahvistaminen ▪ selkeän käsialan harjoittelu ▪ oikeinkirjoituksen perusasioiden harjoittelu ▪ tutun asian selostaminen ▪ mediatekstin tuottaminen (esim. sarjakuva, kuunnelma) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ oman tekstin muokkaaminen ja viimeisteleminen palautteen pohjalta ▪ äänenkäytön harjoittelu erilaisissa puhetilanteissa ▪ mielipiteiden ilmaiseminen ja perusteleminen ▪ mediatekstin tuottaminen (esim. luokkalehti) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ tekstin otsikoiminen ja kappalejaon harjoittelu ▪ suullisen esityksen valmistaminen (esim. tukisanalistan avulla) ▪ hyvän suullisen esityksen periaatteisiin tutustuminen ▪ mediatekstin tuottaminen (esim. videotuotos)

Vuorovaikutustaidot		
Tavoitteet: ▪ Oppilas oppii erilaisissa viestintätilanteissa aktiivisen kuuntelijan ja viestijän taitoja. ▪ Oppilas rohkaistuu osallistumaan keskusteluihin ja pyrkii ottamaan vastaanottajan huomioon viestinnässään.		
3.luokka	4.luokka	5.luokka
▪ viestintärohkeuden ja viestintähalun ylläpitäminen ▪ toisen huomioon ottavan kuuntelemisen harjoittelu ▪ kertomisen ja selostamisen harjoittelu	▪ omien ajatusten esittäminen ja mielipiteiden perusteleva ▪ vastaanottajan huomioon ottaminen viestinnässä	▪ keskustelutaitojen kehittäminen ▪ viestintätilanteen ja välineen huomioon ottaminen ▪ oman kerronnan ja ilmaisun rikastuttaminen (sanaton viestintä)

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 5. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilaan vuorovaikutustaidot ovat kehittyneet niin, että hän

- rohkenee ilmaista itseään sekä suullisesti että kirjallisesti erilaisissa tilanteissa ja haluaa kehittää ilmaisu- ja vuorovaikutustaitojaan; hän osaa käyttää puheenvuoron keskustelutilanteessa
- kertoo ja kuvailee omia havaintojaan ja ajatuksiaan sekä vertailee niitä toisten havaintoihin; hän pystyy jo omassa viestinnässään jonkin verran ottamaan huomioon viestintätilanteen ja -välineen ja pyrkii siihen, että hänen oma viestinsä on ymmärrettävä ja saavuttaa vastaanottajan
- osaa kuunnella toisten ajatuksia, hän osaa myös muodostaa omia mielipiteitä ja pyrkii perustelevaan niitä; hän on tottunut arvioimaan kuulemaansa ja lukemaansa
- osaa tehdä puhutussa ja kirjoitetussa tekstissä käytetyistä keinoista viestin sisältöä ja viestintätilannetta koskevia päätelmiä
- pystyy pitämään tutulle yleisölle pienimuotoisen, selkeän suullisen esityksen; hän osallistuu aktiivisesti ilmaisuharjoituksiin.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä on kehittynyt niin, että hän

Oppilas

- on saavuttanut sujuvan peruslukutaidon
- osaa käyttää luetun ymmärtämistä parantavia strategioita
- tuntee tiedonhankinnan päävaiheet
- on tottunut käyttämään kirjastoa ja pystyy etsimään tarvitsemaansa tietoa painetuista ja sähköisistä lähteistä
- löytää pääasiat, myös teksteistä, joissa on sanoja, ääntä ja kuvia
- erottaa mielipiteen ikäisilleen sopivasta tekstistä ja pohtii tekstin luotettavuutta ja merkitystä itselleen
- käyttää lukutaitoaan sekä hyödykseen että huvikseen.

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin on kehittynyt niin, että hän

- osaa tuottaa kirjallisesti ja suullisesti erilaisia tekstejä kuten kertomuksen, kuvauksen ja ohjeen
- suunnittelee ja ideoi tekstinsä sisältöä ja pystyy rakentamaan tietoon, kokemukseen ja mielikuvitukseen perustuvia tekstejä; hänen kirjoitelmissaan on havaittavissa kirjoittajan oma ääni ja laajeneva sanavarasto

- ymmärtää lauserakenteiden ja kappalejaon merkityksen tekstin jäsentämisessä ja osaa käyttää tietoaan kronologisesti etenevää tekstiä suunnitellessaan ja tuottaessaan; hän osaa käyttää teksteissään vaihtelevasti erimittaisia lauseita ja yhdistää niitä melko sujuvasti.
- osaa tekstata, ja hänelle on kehittynyt luettava sidosteinen käsiala
- osaa tuottaa tekstiä myös tekstinkäsittelyohjelmilla
- hallitsee oikeinkirjoituksesta perusasiat ison ja pienen alkukirjaimen käytössä ja yhdyssanojen muodostamisessa, käyttää oikein lopetusmerkkejä ja on tottunut käyttämään myös muita välimerkkejä.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin on kehittynyt niin, että hän

- hyödyntää kielellisiä havaintojaan ja taitojaan omien ja muiden tekstien ymmärtämisessä ja tuottamisessa
- on tottunut tarkastelemaan tekstiä kokonaisuutena ja erottelemaan sen osia, osaa etsiä ja luokitella tekstien sanoja eri perustein ja ryhmitellä sanoja merkityksen ja taivutuksen perusteella sanaluokkiin
- tietää, että verbeillä voi ilmaista aikaa ja persoonaa
- hahmottaa yksinkertaisen tekstin lauseista subjektin ja predikaatin, hahmottaa lauseen tekstin osaksi
- tuntee puhutun ja kirjoitetun kielimuodon eroja ja hyödyntää niiden työnjakoa jo omassa ilmaisussaan
- on lukenut luokan yhteiset kokonaisteokset, runsaasti lyhyitä tekstejä ja erilaisia valinnaisia kirjoja ja työstänyt niitä eri menetelmin
- pystyy valitsemaan itselleen mieluista luettavaa ja osaa kuvailla itseään lukijana; hän laajentaa lukemalla tietämystään, saa elämyksiä ja kehittää mielikuvitustaan
- on tutustunut myös elokuvan, teatterin ja muun median keinoin rakennettuun fiktion.

VUOSILUOKAT 6–9

Vuosiluokilla 6–9 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen ydintehtävä on laajentaa oppilaan tekstitaitoja lähipiirissä tarvittavista taidoista kohti yleiskielen ja oppilaalle uusien tekstilajien vaatimuksia.

Pyrkimys on, että oppilas tulee entistä tietoisemmaksi tavoitteistaan ja itsestään kielenkäyttäjänä. Hän kehittyi tekstien erittelijänä ja kriittisenä tulkitsijana ja pystyy tuottamaan erityyppisissä viestintätilanteissa tarvitsemiaan tekstejä. Opetuksen tehtävänä on kannustaa oppilasta lukemaan ja arvioimaan kirjallisuutta, myös erilaisia median tekstejä. Opetus ohjaa oppilasta hankkimaan yleissivistävää tietoa kirjallisuudesta ja innostaa häntä tutkimaan kieltä.

TAVOITTEET

Oppilaan vuorovaikutustaidot karttuvat

Oppilas

- kehittää viestintävalmiuttaan ja tilannetajuun
- harjaantuu toimimaan puhujana, lukijana ja kirjoittajana tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen erilaisissa viestintäympäristöissä koulussa ja sen ulkopuolella
- pyrkii suojelemaan vuorovaikutukselle myönteistä ilmapiiriä ja tottuu siihen, että on erilaisia näkemyksiä ja tapoja osallistua vuorovaikutukseen.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä kehittyä

Oppilas

- harjaantuu aktiiviseksi ja kriittiseksi lukijaksi ja kuulijaksi; hänen tulkitsevat ja arvioivat luku- ja kuuntelutaitonsa kehittyvät
- kehittää tekstityyppien ja tekstilajien tuntemustaan ja tottuu ennakoimaan, millaista luku-, kuuntelu- tai tiedonhankintatapaa tekstilaji ja tavoite edellyttävät
- tottuu tiedonhankinnan ja -käytön prosessiin ja oppii käyttämään monenlaisia lähteitä.

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin kehittyy

Oppilas

- kehittyy monipuoliseksi ja omaääniseksi tekstien tekijäksi, joka osaa hyödyntää oppimaansa kielitietoa puhuessaan ja kirjoittaessaan
- rohkaistuu tuomaan esille ja perustelemaan näkemyksiään sekä kommentoimaan rakentavasti muiden ajatuksia
- tottuu suunnittelemaan viestintäänsä ja etenemään tavoitteellisesti puhe- ja kirjoitustehtävissään
- oppii ottamaan huomioon tilanteen, viestintävälineen ja vastaanottajan teksteissään.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin syvenee

Oppilas

- oppii perustietoa omasta äidinkielestään, sen rakenteesta, vaihtelusta ja muuttumisesta
- monipuolistaa lukuharrastustaan; hänen kirjallisuudentuntemuksensa syvenee, ja hän oppii tuntemaan Suomen kirjallisuuden vaihteita ja eri maiden klassikkoja
- saa lisää kokemuksia teatterin ja elokuvan ilmaisukeinoista
- saa käsityksen median ja tekstien mahdollisista tuottamista mielikuvia, muokata maailmankuvaa ja ohjata ihmisten valintoja
- saa mahdollisuuksia avartaa esteettistä kokemusmaailmaansa; hänen eettinen tietoisuutensa vahvistuu, ja hänen näkemyksensä kulttuureista laajenee
- kasvaa suvaitsevaiseksi erilaisia kielenpuhujia kohtaan.

KESKEISET SISÄLLÖT

Vuorovaikutustaidot

- perustietoa vuorovaikutuksesta ja tekstien sisällöstä, rakenteesta ja ilmaisutavasta sekä niiden yhteydestä viestinnän tavoitteeseen, välineeseen ja viestintäsuhteeseen
- tehtävän mukaista etenemistä ja puheenvuorolajien monipuolistamista erityyppisissä keskusteluissa ja viestintäympäristöissä
- puheenvuoron ajoittaminen ja mitoittaminen, kielimuodon valinta, menettely ristiriitatilanteissa ja eriävien näkemysten hyödyntäminen, palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- viestintärohkeus ja -varmuus: omien näkemysten esittämisen ja puolustamisen harjoittelua sekä ilmaisutapojen kehittämistä
- omien luku-, viestintä- ja mediankäyttötottumusten sekä -taitojen arviointia.

Tekstinymmärtäminen

- ymmärtävän ja arvioivan kuuntelun harjoittelua
- silmäilevän, etsivän sekä sana- ja asiatarakan ja päättelevän lukutavan valinta, lukuprosessien hallinnan varmentamista
- siltojen rakentamista tekstin ja vastaanottajan välille, lukukokemusten jakamista
- kaunokirjallisten tekstien tulkintaa ja tarkastelua elämysten antajina ja näkemysten kehittäjinä
- selostavat, kuvailevat, ohjaavat, kertovat, pohtivat ja kantaa ottavat tekstityypit asia- ja kaunokirjallisissa teksteissä
- kulttuurissa keskeisiä tekstilajeja ja tekstien tarkastelua rakenteellisina ja merkityksellisinä kokonaisuuksina
- tekstien verbaalisten, visuaalisten ja auditiivisten keinojen tarkastelua tekstien merkityksen rakentajina
- tekstin sisällön tiivistämistä, mielipideainesten, tekijän tavoitteiden ja keinojen tunnistamista, erittelyä ja arviointia vaikuttavuuden kannalta, tekstien vertaamista eri näkökulmista
- puheeseen, kirjoitukseen ja kuviin kätkeytyneiden näkemysten, arvojen ja asenteiden etsimistä ja arviointia.

Puhe-esitysten ja kirjoitelmien laatiminen

- omien tekstien ja työskentelyn tavoitteiden määrittelyä ja tekstintekoprosessien vakiinnuttamista

- tavallisten jäsentelytapojen harjoittelua, jaksotus-, aloitus- ja päättäntätaidon varmentamista
- tekstien suuntaamista eri kohderyhmille ja erilaisiin viestintävälineisiin ja -tilanteisiin
- omia elämyksiä ja näkemyksiä kuvaavien ja uusia maailmoja rakentavien fiktioiden tuottamista
- yleispuhekielen ja kohteliaan, kuulijan huomioon ottavan ilmaisu- ja viestintätavan opettelua
- kirjoitetun kielen lause- ja virketajun kehittämistä ja oikeinkirjoituksen vakiinnuttamista
- erilajisten tekstien kirjoittamista käsin ja tietotekniikkaa hyödyntäen
- ilmaisukeinojen monipuolistamista.

Tiedonhallintataidot

- tietojen hankintaa erityyppisistä lähteistä: tiedonhankinnan suunnittelua, lähteiden luotettavuuden ja käyttökelpoisuuden arviointia
- muistiinpanojen tekemisen ja yksinkertaisten lähdemerkintöjen opettelua, aineistojen valikointia, ryhmittelyä ja rakentamista esitykseksi.

Suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin

- perustiedot Suomen ja maailman kielitilanteesta ja käsitys kielidemokratiasta sekä äidinkielen merkityksestä
- suomen kielen vaihteita ja vaihtelua
- suomen kielen äänne-, muoto- ja lauserakenteen ominaisuuksia ja vertailua muihin kieliin suomen kielen tilanteenmukaisen, sosiaalisen ja maantieteellisen vaihtelun sekä yleiskielen käytön perusteiden pohdintaa
- kirjallisen yleissivistyksen pohjan luomista: tietoa keskeisistä teoksista ja niiden kirjoittajista sekä Kalevalasta, kansanperinteestä ja Suomen kirjallisuuden päävaiheista
- yhteisten ja valinnaisten kokonaisteosten lukemista, runsaasti myös erilajisten lyhyitten tekstien käsittelyä
- kaunokirjallisuuden luokittelu pää- ja joihinkin alalajeihin
- tekstien tyylillinen pääjako: romanttisten, realististen ja modernististen tekstien tuntomerkkejä
- fiktion rakenteiden erittelyä luokkatasolle sopivia käsitteitä käyttäen
- teatteri- ja elokuvakokemusten hankkimista, kokemusten erittelyä ja jakamista.

Kielen tehtävät ja rakenne

Lause- ja virketajun kehittäminen:

- *käsitteet pää- ja sivulause*
- *sivulauseajit*
- *yksinäislauseen ja yhdyslauseen ero*
- *pilkun käyttö pää- ja sivulauseiden yhteydessä*

Oikeinkirjoitus:

- *iso ja pieni alkukirjain*
- *yhdyssanat ja yhdysmerkin käyttö*
- *vuorosanaviivan ja lainausmerkkien käyttö*

Sijamuodot:

- *opittujen sijamuotojen kertaus*
- *opetellaan sisä- ja ulkopaikallissijat*

Lauseenjäsenet:

- *opetellaan subjekti, predikaatti ja objekti*
- *Sanaluokat:*

- kerrataan kaikki sanaluokat

Yleiskieli ja murre:

- Oppilas ymmärtää yleiskielen ja murteen eron
- Oppilas tutustuu muutamaa suomen kielen murteeseen

Kirjallisuus

- Tarkastellaan asiatekstin ja kaunokirjallisen tekstin piirteitä ja tutustutaan myös mielipideteksteihin
- Luetaan nuorisokirjallisuutta
- Tutustutaan merkittäviin suomalaisiin kirjailijoihin
- Harjoitellaan kirjaston käyttöä ja tehdään yhteistyötä kirjaston kanssa (esim. kirjavinkkaus)
- Opitaan kirjallisuuden termejä: pää- ja sivuhenkilö, miljö, juoni, teema, erilaiset kertojatyyppit

Tekstin ymmärtäminen

- Oppilas harjoittelee ymmärtävää ja arvioivaa kuuntelemista
- Erilaisten lukutapojen harjoittelua: silmäilevä, etsivä, sana- ja asiatarkka sekä päättelevä lukutapa
- Luetaan sekä omia että toisten tekstejä, harjoitellaan palautteen antamista ja saamista
- Harjoitellaan yhdessä tekstin sisällön tiivistämistä, suullista ja kirjallista referointia, tekstin ydinasioiden löytämistä
- Tutustutaan mainontaan ja opitaan ymmärtämään sen keinoja
- Kriittinen lukutaito (TV ja elokuvat, lehdet, internet jne.)

Tiedonhallintataidot

- Erilaisten tietolähteiden hyödyntäminen monipuolisesti
- Oppilas kehittää muistiinpanotekniikkaansa

Oman tekstin tuottaminen (puheilmaisu ja kirjoittaminen)

- Harjoitellaan kielenkäyttöä eri tilanteissa: arkikieli ja yleiskieli
- Harjoitellaan tekstintekoprosessia: tekstin jäsentelyä, jaksotusta, aloitusta ja lopetusta
- Harjoitellaan ilmaisutaitoa ja näyttelemistä
- Oppilaat kirjoittavat erilaisia tekstejä sekä käsin että tietotekniikkaa hyödyntäen.
- Erityishuomio selkeään, luettavaan käsialaan

Vuorovaikutustaidot

- Oppilaan viestintärohkeutta ja varmuutta vahvistetaan suullisten esitysten ja tarinoiden kertomisen avulla
- Oppilas saa perustietoa vuorovaikutuksesta ja ilmaisutavoista

7.LUOKKA

Vuorovaikutustaidot

- Oppilas saa lisätietoa vuorovaikutuksesta ja tekstien sisällöstä, rakenteesta ja ilmaisutavasta sekä niiden yhteydestä viestinnän tavoitteeseen, välineeseen ja viestintäsuhteeseen.
- Oppilas lisää esiintymisvarmuuttaan laatimalla ja esittämällä erilaisia puheenvuoroja.

Tekstin ymmärtäminen

- Harjoitellaan ymmärtävää ja arvioivaa kuuntelua.
- Lähestytään tekstejä eri lukutapoja käyttäen: silmäilevä, etsivä, sana- ja asiatarkka, päättelevä, luova ja eläytyvä lukeminen. Erityishuomio kiinnitetään erilaisten taulukoiden ja muiden graafisten esitysten lukemisen harjoitteluun.

- Harjoitellaan omiin teksteihin liittyvää palautteen antamista ja saamista.
- Käsitellään selostavia, kuvailevia ja kertovia tekstityyppejä.

Puhe-esitysten ja kirjoitelmien laatiminen

- Kerrataan tekstin rakentumisen perusasioita: aloitus- ja lopetustavat, jäsennys, otsikointi.
- Korostetaan suunnittelun osuuden tärkeyttä tekstintekoprosessissa.
- Laaditaan luokassa esitettäviä puhe-esityksiä. Samalla opitaan esiintymistekniikkaa.
- Käsin kirjoitettaessa kiinnitetään erityishuomiota selkeän käsialan käyttämiseen.
- Kerrataan oikeakielisyyssasioista ison ja pienen alkukirjaimen käyttö, yhdyssanat, yhdysmerkin käyttö, suoran esityksen merkitseminen sekä lainausmerkkejä että repliikkiviivaa käyttäen.

Tiedonhallintataidot

- Harjoitellaan tietojen hankintaa erityyppistä lähteistä
- Tiedonhankintaa harjoitellaan myös yhteistyössä kirjaston kanssa, sillä seitsemäsluokkalaisille pidetään kirjastossa aiheeseen liittyvä oppitunti.

Suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin

- Kerrataan sanaluokat.
- Kerrataan sijamuodoista nominatiivi, genetiivi, partitiivi, essiivi, translatiivi
- Luetaan yksi joko valinnainen tai yhteinen kokonaisteos kullakin kurssilla.
- Kerrataan kirjallisuuden peruskäsitteitä (kertoja, pää- ja sivuhenkilöt, miljö, juoni, teema)
- Oppilas tarkastelee suhdettaan mediaan erilaisten tehtävien avulla.
- Oppilas kehittää itseään lukijana lukemalla erilaisia tekstejä.
- Käsitellään elokuvan rakennetta.

8. LUOKKA

Vuorovaikutustaidot

- Oppilailla on väittely- ja keskusteluharjoituksia.

Tekstinymmärtäminen

- Harjoitellaan mielipidetekstien argumentointitapojen tunnistamista.
- Tarkastellaan mainoksia ja niissä käytettyjä vaikuttamisen keinoja.
- Jo aiempina vuosina esille tulleiden tekstityyppien lisäksi tarkastellaan kantaa ottavia tekstejä (erilaisia mielipidetekstejä)

Puhe-esitysten ja kirjoitelmien laatiminen

- Laaditaan omia mielipidetekstejä ja –puhe-esityksiä.
- Käsin kirjoitettaessa kiinnitetään erityishuomiota selkeän käsialan käyttämiseen.
- Kerrataan lausetyypit (pää- ja sivulause, sivulauseiden lajit, yksinäislause, yhdyslause)
- Tässä yhteydessä kerrataan pilkun käyttö.
- Kerrataan keskeiset oikeinkirjoitusseikat: iso ja pieni alkukirjain, yhdyssanat, yhdysmerkin käyttö, suoran esityksen merkitseminen sekä repliikkiviivaa että lainausmerkkejä käyttäen.

Tiedonhallintataidot

- Kehitetään tiedonhankintataitoja erilaisia lähteitä apua käyttäen kirjaesitelmien laatimista varten.

Suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin

- Opetellaan modukset ja lauseenjäsenet.
- Tutustutaan kaunokirjallisuuden lajeihin (pääjaottelu, käsitellään myös eri alalajeja, esimerkiksi kauhukirjallisuus, fantasia, scifi)

- *Innostetaan oppilaita lukemiseen kunnankirjaston järjestämällä kirjavinkkaustunnilla.*
- *Luetaan yksi teos kunkin kurssin aikana.*
- *Syvennetään joukkoviestintätietoutta*

9. LUOKKA

Vuorovaikutustaidot

- *Järjestetään kirjallisuusaiheisia keskusteluja.*

Tekstin ymmärtäminen

- *Kehitetään aktiivisen lukijan roolia erilaisia tekstejä lukemalla.*
- *Kerrataan jo aiempina vuosina esille tulleet yleisimmät tekstityypit.*

Puhe-esitysten ja kirjoitelmien laatiminen

- *Opetellaan laatimaan aineistopohjainen aine.*
- *Harjoitellaan referaatin laatimista.*
- *Syvennetään kirjoitelman rakenteen hallintaa.*
- *Kiinnitetään erityishuomiota selkeän käsialan käyttämiseen.*
- *Kerrataan yleiskielen ja puhekielen erot.*
- *Tarkastellaan slangia ja murteita.*
- *Kerrataan keskeisimmät oikeakielisyyssasiat. (katso aiemmilta vuosiluokilta sama kohta)*

Tiedonhallintataidot

- *Koulu järjestää tiedonhakuun ja lähdekritiikkiin liittyvän oppitunnin yhteistyössä kirjaston kanssa.*
- *Harjoitellaan etsimään ja valikoimaan tarkoituksenmukaista tietoa kirjallisuusesitelmää varten.*

Suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin

- *Keskustellaan äidinkielen merkityksestä ihmiselle.*
- *Tutustutaan suomen sukukieliin.*
- *Tutustutaan suomen kielen vaiheisiin ja vaihteluun.*
- *Opitaan, miten suomen kieleen on saatu ja saadaan uusia sanoja.*
- *Perehdytään suomen kielen ominaispiirteisiin, kuten esimerkiksi astevaihtelu ja vokaalisointu.*
- *Luodaan pohjaa kirjalliselle yleissivistykselle: saadaan tietoa keskeisistä kirjailijoista, tutustutaan heidän teoksiinsa sekä Kalevalaan, kansanperinteeseen ja Suomen kirjallisuuden päivävaiheisiin.*
- *Luetaan yhteisiä ja valinnaisia teoksia sekä myös lyhyempiä tekstejä ja tarkastellaan niitä elämysten antajina ja näkemysten kehittäjinä.*
- *Opitaan tekstien tyylillinen pääjako käymällä läpi romanttisten, realististen sekä modernististen tekstien tuntomerkkejä.*
- *Laaditaan kirjallisuusaiheinen tutkielma.*
- *Harjoitellaan viestintätaitoja laatimalla oma luokkalehti.*

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Oppilaan vuorovaikutustaidot ovat kehittyneet niin, että hän

- haluaa ja rohkenee ilmaista itseään kirjallisesti ja suullisesti sekä ryhmän jäsenenä että yksin esiintyessään
- osoittaa päättelevän ja arvioivan kuuntelemisen taitoa
- osaa ottaa ideointi- ja ongelmanratkaisukeskusteluissa sekä muissa ryhmäviestintätilanteissa puheenvuoron ja esittää ehdotuksen, kannanoton, kysymyksen, lisätietoja ja perusteluja

- edistää ryhmän pääsyä tavoitteeseen sekä osaa toimia rakentavasti myös silloin, kun asioista ollaan eri mieltä
- tuntee keskeisimmät puhutun ja kirjoitetun kielimuodon erot ja ottaa huomioon viestintätilanteen, vastaanottajan ja välineen mm. kielimuotoa valitessaan; hän pystyy vaihtamaan nuorison oman puhekielen tarvittaessa yleispuhekieliseksi
- pystyy havainnoimaan ja arvioimaan äidinkielen taitojaan; hän ottaa vastaan palautetta ja hyödyntää sitä omien taitojensa kehittämiseksi; hän antaa myös rakentavaa palautetta toisille ja työskentelee tavoitteellisesti sekä yksin että ryhmässä.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä on kehittynyt niin, että hän

- osaa keskustella erilaisten tekstien kanssa: hän osaa kysyä, tiivistää, kommentoida, väittää vastaan, esittää tulkintoja ja arvioita sekä pohtia tekstin yhteyksiä omiin kokemuksiinsa ja ajatuksiinsa
- tuntee erilaisten tekstien käyttömahdollisuuksia ja osaa suunnistaa monenlaisessa tekstiympäristössä
- lukee tekstejä, myös erilaisia median tekstejä, tarkoituksenmukaista lukutapaa käyttäen
- erottaa tavallisia tekstityyppejä tekstikokonaisuuksista
- tunnistaa tavallisia kaunokirjallisuuden, median ja arjen tekstilajeja
- osaa vertailla tekstejä, löytää sisällön ydinasiat sekä tekijän mielipiteen ja sen perustelut
- pystyy tiivistämään fiktiivisen tekstin juonen, laatimaan henkilökuvia sekä seuraamaan henkilöiden ja heidän suhteittensa kehitystä
- osaa kuvata runoa ja esittää siitä ajatuksia
- tietää, että tekstillä on tekijä ja tarkoitus, jotka vaikuttavat sen sisältöön, muotoon ja ilmaisuun
- pystyy tekemään havaintoja ja päätelmiä tekstien visuaalisista ja auditiivisistä keinoista
- pystyy tekemään havaintoja kielen keinoista ja huomaa esimerkiksi sananvalintojen, käytetyn kuvakielen, lausemuotojen sekä tyyliarvoltaan erilaisten ilmausten yhteyksiä tekstin tarkoitukseen ja sävyyn
- pystyy käyttämään opettuja kielitiedon ja tekstitiedon käsitteitä tekstejä havainnoidessaan sekä kirjallisuustietoa fiktiivisiä tekstejä käsitellessään.

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin on kehittynyt niin, että hän

- osaa käyttää kirjastoa, tietoverkkoja, tieto- ja kaunokirjallisia teoksia sekä suullisesti välitettyä tietoa tiedonhankinnassaan; hän osaa valita lähteensä ja myös ilmoittaa ne
- tuntee puhe-esityksen ja kirjoitelman laatimisen prosessin ja soveltaa tietoaan tekstejä tuottaessaan
- kokoaa esitykseensä riittävästi aineksia, jäsentelee niitä sekä tuo asiasta esille olennaisen; hänen tekstinsä ajatuskulkua on helppo seurata
- pystyy laatimaan suullisia ja kirjoitettuja tekstejä eri tarkoituksiin, mm. kuvauksia, kertomuksia, määritelmiä, tiivistelmiä, selostuksia, kirjeitä, hakemuksia, yleisönosastokirjoituksia ja muita kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä
- pystyy tuottamaan tekstinsä sekä käsin että tekstinkäsittelyohjelmalla ja muutenkin hyödyntämään työskentelyssään tietotekniikkaa ja viestintävälineitä
- osaa hyödyntää kielitietoaan tekstien tuottamisessa ja tehdä tyyllillisiä, sanastollisia ja rakenteellisia valintoja; hän osaa säädellä virkkeiden rakennetta ja pituutta sekä tarpeen mukaan tiivistää tekstiään
- soveltaa teksteihinsä tietoaan puhutun ja kirjoitetun kielen eroista, kohteliaisuuskeinoista ja oikeinkirjoituskäytänteistä.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja kulttuuriin on kehittynyt niin, että hän

- on saavuttanut lukutaidon, joka riittää myös kokonaisten kirjojen lukemiseen
- löytää itseään kiinnostavaa tieto- ja kaunokirjallisuutta sekä muita tekstejä ja osaa perustella valintojaan

- on lukenut sekä kotimaisesta että ulkomaisesta kaunokirjallisuudesta runoja, satuja, tarinoita, novelleja, esimerkkejä näytelmäteksteistä ja sarjakuvia sekä tuntee Kalevalan runoja ja muutakin kansanperinnettä; kokonaisteoksia hän on lukenut ainakin yhteisesti sovitun määrän
- tuntee kirjallisuuden pääajit, tekstien tyyllillisen pääjaon sekä joitakin kirjallisuuden klassikkoja, jotka edustavat eri aikakausia
- pystyy jakamaan luku- ja katselukokemuksensa muiden kanssa
- osaa puhua kielen äänne-, muoto- ja lauserakenteesta sekä sanastosta; hänellä on tietoa sanaluokista ja tärkeimmistä lauseenjäsenistä, hän tuntee suomen kielen keskeisimmät ominaispiirteet ja pystyy vertailemaan suomen kieltä muihin opiskelemiinsa kieliin; hänellä on käsitys kielisukulaisuudesta ja suomen sukukielistä
- tietää, että suomen kieli vaihtelee tilanteen, käyttäjän ja alueen mukaan
- tietää kielen muuttuvan, hänellä on tietoa äidinkielen asemasta muiden kielten joukossa ja monikulttuurisessa kieliyhteisössä; oppilas tuntee Suomen kielitilanteen, hänellä on perustietoa Suomessa puhuttavista kielistä.

SUOMI TOISENA KIELENÄ

VUOSILUOKAT 1–9

Oppilaille, joiden äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, opetetaan suomea toisena kielenä joko kokonaan tai osittain äidinkielen ja kirjallisuuden suomi äidinkielenä -oppimäärän sijaan. Opetuksen laajuudesta päätetään opetussuunnitelmassa. Nämä opetussuunnitelman perusteet on laadittu suomi toisena kielenä -opetukseen, joka vuosiviikkotunneiltaan vastaa suomi äidinkielenä -opetusta.

Suomi toisena kielenä -oppimäärän lähtökohtana on toisen kielen oppijan oppimistilanne: oppilas oppii suomea suomenkielisessä ympäristössä, ja hänelle kehittyy vähitellen monipuolinen suomen kielen taito oman äidinkielenä rinnalle. Suomi toisena kielenä -oppimäärä eroaa tavoitteiltaan ja sisällöiltään suomi äidinkielenä -oppimäärästä.

Suomi toisena kielenä -opetuksen keskeinen tavoite on, että oppilas saavuttaa perusopetuksen loppuun mennessä mahdollisimman hyvän suomen kielen taidon kaikilla kielitaidon osa-alueilla, pystyy opiskelemaan täysipainoisesti kaikkia perusopetuksen oppiaineita ja että hänen on mahdollista jatkaa opintojaan perusopetuksen jälkeen. Opetuksessa pyritään ohjaamaan oppilasta elinikäiseen oppimiseen niin, että hän voi vähitellen saavuttaa äidinkielisten veroisen suomen kielen taidon ja saa siten tasavertaiset mahdollisuudet toimia ja vaikuttaa suomalaisessa yhteiskunnassa. Yhdessä oman äidinkielen opetuksen kanssa suomi toisena kielenä -opetus vahvistaa oppilaan monikulttuurista identiteettiä ja rakentaa pohjaa toiminnalliselle kaksikielisyydelle.

Suomea toisena kielenä oppivalle suomen kieli on sekä oppimisen kohde että sen väline koko kouluajan. Suomea opitaan kaikissa oppiaineissa, ja suomen opetus toisena kielenä edellyttää yhteissuunnittelua ja yhteistyötä opettajien kesken. Suomi toisena kielenä -oppimäärän tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen taitoa suunnitelmallisesti, ja opetuksessa otetaan huomioon myös muiden oppiaineiden sisältöjä, peruskäsitteitä ja sanastoa.

Opetuksessa tulee ottaa huomioon, että uuden kielen syvälinen oppiminen vie useita vuosia. On kiinnitettävä huomiota siihen, että tavoitteiden saavuttamiseen kuluvaan aikaan voi vaikuttaa oppilaan oman äidinkielen hallinta sekä äidinkielen ja suomen kielen rakenteiden erilaisuus ja kulttuurinen etäisyys.

Tavoitteita asetettaessa ja sisältöjä valittaessa otetaan huomioon oppilaan kokonaistilanne, kuten ikä, kielitaito sekä koulu- ja kokemustausta. Opetuksen lähtökohtana on oppilaan suomen kielen taito, ei luokka-aste, jolla hän opiskelee. Opetuksessa painotetaan viestinnällisyyttä: sanaston kasvattaminen ja kielen rakenteiden harjoittelu kietoutuvat kielitaidon eri osa-alueiden kehittämiseen ja oppijan

kulttuuritietouden lisäämiseen. Opetusmenetelmät ja työtavat tulee valita niin, että oppilas saa mahdollisuuden omaksua oppimisstrategioita, joiden avulla hän pystyy aktiivisesti hyödyntämään koulussa ja koulun ulkopuolella kohtaamaansa kielellistä ja kulttuurista ainesta. Opetuksessa käytetään hyväksi kieliyhteisön keskellä elämistä, ympäristön tarjoamia viestintätilanteita sekä oppilaiden kokemuksia ja havaintoja niistä.

TAVOITTEET

Oppilas oppii perusopetuksen kuluessa

- ymmärtämään normaalitempoista kasvokkaista puhetta, keskustelemaan yleisistä aihepiireistä ja saamaan hyvin selvää opettajan puheesta eri aineiden tunneilla sekä radio- ja televisio-ohjelmista, jos aihepiiri on tuttu
- selviämään käytännön puhetilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella ja tekemään puheessaan eron keskeisten puheen rekisterien välillä
- ymmärtämään eri oppiaineita sekä yleisiä aihepiirejä käsittelevää tekstiä, lukemaan itsenäisesti ja valitsemaan tarkoitukseensa sopivaa kirjallisuutta sekä kehittämään sen avulla sanastoaan ja ymmärtämystään ja löytämään kirjallisuudesta elämyksiä
- kirjoittamaan yksityisiä ja opetukseen liittyviä tekstejä ja esittämään ajatuksiaan kirjallisesti yhtenäisinä kokonaisuuksina sekä käyttämään kirjoittaessaan kirjoitetun kielen rekisteriä
- kehittämään kielellistä tietoisuuttaan ja kielentuntemustaan
- käyttämään erilaisia kielenopiskelulle tyypillisiä työtapoja, tunnistamaan omia oppimisstrategioitaan sekä tarvittaessa muuttamaan niitä tarkoituksenmukaisemmiksi
- arvioimaan kielitaitonsa kehittymistä
- kehittämään kielitaitoaan myös muiden oppiaineiden tunneilla ja luokkahuoneen ulkopuolella
- vertailemaan omaa ja suomalaista kulttuuria sekä viestimään ja toimimaan suomalaisessa kulttuurissa, ymmärtämään oman ja suomalaisen kulttuurin juuria ja arvostamaan molempia kulttuureita.

KESKEISET SISÄLLÖT

Tilanteet ja aihepiirit, joista oppilaan tulee pystyä kommunikoidaan

- Henkilökohtainen elämä, perhe, suku, ystävät; vuoden- ja vuorokaudenajat sekä sää; koti ja asuminen; koulu fyysisenä ympäristönä, oppitunnit, koulutoverit, opettajat ja muu henkilökunta; ruokailu ja puhtaus; ihmisen keho ja vaatetus; julkiset tilat ja palvelut, kuten kauppa, liikenne ja terveydenhoito; maaseutu- ja kaupunki; luonto; vapaa-aika, kulttuuri ja urheilu, matkailu; tiedotusvälineet
- eri oppiaineiden sanasto: sanavaraston laajentaminen ja morfologia, ylä- ja alakäsitteet
- juhlapäivät, kansanperinne, tapakulttuuri; leikit; suomalaiset merkkihenkilöt ja -tapahtumat; arjen perinne ja elämänmuoto.

Rakenteet ja kielitieto

- Äänteiden, rytmin, painotuksen ja intonaation tunnistaminen ja tuottaminen; kirjoitus- ja äännejärjestelmä ja niiden erityispiirteet
- kielen rakenteista keskeisimmät; sanaluokat ja niiden taivuttaminen; verbityypit ja tärkeimmät nimitystyyppit; sija-, persoona- ja aikamuodot sekä modukset pääpiirteissään; lauseenjäsenten tunnistaminen; nominaalimuotojen ja lauseenvastikkeiden tunnistaminen; lausetyypit; sanojen johtamisen pääperiaatteet; välimerkit ja oikeinkirjoitus
- sana, lause, virke; sidoksisuus; erilaisten tekstilajien päätyypit
- puhutun ja kirjoitetun kielen ero; puhutun kielen vaihtelu
- suomi maailman kielten joukossa.

Lukeminen ja kirjoittaminen

- Suomen kielen kirjoitusjärjestelmä, kirjain-äänne -vastaavuus, tavutus, pien- ja suuraakkoset, tyyppikirjaimet

- mekaaninen, sujuva ja ymmärtävä lukutaito; lukutaidon strategioita, kuten ennakointi, päättely ja sekä pääasioiden ja tukisanojen etsiminen tekstistä
- tekstilajit ja kirjoittaminen erilaisiin tarkoituksiin.

Kertomusperinne, kirjallisuus, viestintäkasvatus

- Ikäkauden ja kielitaidon mukaisesti sadut, lorut, kertomukset, runot, arvoitukset, sanalaskut kaunokirjalliset otteet ja kokonaisteokset
- keskeiset kirjailijat ja heidän teoksensa sekä Kalevala ja Suomen kirjallisuuden päävaiheet
- mediatekstit, kovalukutaidon alkeet, elokuva ja teatteri
- kirjaston käyttö, tieto- ja viestintätekniikka, televisio, radio, lehdistö, mainonta
- tiedonhankinta erityyppisistä lähteistä.

Puheviestintä ja vuorovaikutustaidot

- Puheviestinnän strategiat, kuten keskustelun aloittaminen, ylläpitäminen ja päättäminen, mielipiteen ilmaiseminen, kuulijan huomioon ottaminen; kuuntelijan palautekäyttäytyminen
- kulttuurisidonnaiset puheviestintätilanteet, kuten tervehtiminen, puhutteleminen, esittäytyminen, kiittäminen, anteeksi pyytäminen, puhelinkäyttäytyminen
- omien tunteiden, tarpeiden, tietojen ja mielipiteiden esittäminen ja perusteleva
- puuttuvan kielitaidon kompensoiminen esimerkiksi lähikäsitettä käyttämällä tai selittämällä
- neuvottelutaitojen kehittäminen ja rakentava keskusteleminen.

Kielenopiskelutaidot

- Oppikirjan ja sanakirjan käyttö, uusien sanojen ja rakenteiden käyttö omassa tuotoksissa, pari- ja pienryhmäkeskustelu puheviestinnän säännöllisenä harjoittelutapana, merkityksen päättely asiayhteydestä, suomen kielen vertaaminen omaan äidinkieleen, oman tuotoksen tarkkaileminen ja korjaaminen, oman kielitaidon arviointi.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

- Arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki osa-alueet. Päättöarvioinnissa on otettava huomioon, että oppilaan kielitaitoprofiili voi olla hyvinkin epätasainen.

Kieli

Kielen osaamisen taso luokalla 9 taitotasokuvausasteikon (liite) mukaan: B1.1–B1.2.

Kulttuuritaidot

Oppilas

- tuntee suomalaista yhteiskuntaa, kulttuuria ja suomalaisia tapoja
- ymmärtää monikielisuuden ja monikulttuurisuuden merkityksen ja arvostaa sitä
- ymmärtää ja osaa suhteuttaa suomalaisen kulttuurin arvoja omaan arvomaailmaansa.

Opiskelutaidot

Oppilas

on tottunut säännöllisesti käyttämään kielten opiskelulle tyypillisiä työtapoja.

7.4 Toinen kotimainen kieli

Toinen kotimainen kieli on ruotsi.

RUOTSIN KIELI

Ruotsin kielen opetuksen tulee antaa oppilaalle valmiuksia vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön maamme ruotsinkielisen väestön kanssa sekä pohjoismaiseen yhteistyöhön. Opetuksen tehtävänä on totuttaa oppilas käyttämään kielitaitoaan ja kasvattaa häntä arvostamaan Suomen kaksikielisyyttä ja pohjoismaista elämänmuotoa. Oppilas oppii myös, että taitoaineena ja kommunikation välineenä kieli edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua. Oppiaineena ruotsin kieli on taito- ja kulttuuriaine.

RUOTSI A-KIELENÄ

Ruotsin A-oppimäärää voidaan opiskella kaikille yhteisenä tai vapaaehtoisena kielenä. Hyvien opiskelutottumusten omaksuminen kaikille yhteisen kielen opetuksessa luo pohjaa myöhemmin alkaville kielioopinnoille. A-kielen opiskelun myötä oppilaalla alkaa kehittyä myös kulttuurien välinen toimintakyky.

VUOSILUOKAT 3–6

Opetuksen tehtävänä on totuttaa oppilasta viestimään ruotsiksi hyvin konkreettisissa ja itselleen läheisissä tilanteissa aluksi pääsääntöisesti suullisesti ja vähitellen kirjallista viestintää lisäten. Hänen tulee tiedostaa, että kielet ja kulttuurit ovat erilaisia, mutta eivät eriarvoisia. Oppilaalle tulee kehittyä hyviä kielenopiskelutottumuksia.

TAVOITTEET

Kielitaito

Oppilas oppii

- kertomaan perustietoja itsestään ja lähipiiristään sekä viestimään ruotsiksi yksinkertaisissa arkipäivän puhetilanteissa tarvittaessa puhekumppanin apuun tukeutuen
- ymmärtämään arkielämää ja rutiininomaisia tapahtumia käsittelevän tekstin tai puheen keskeisimmän sisällön tilanneyhteyden tukena
- kirjoittamaan lyhyen viestin kaikkein tutuimmissa, helposti ennakoitavissa arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä tilanteissa

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- tuntemaan suomenruotsalaista, ruotsalaista ja muuta pohjoismaista elämänmuotoa
- viestimään ruotsinkielisen kulttuurin edustajien kanssa jokapäiväisissä tilanteissa ruotsinkieliselle kulttuurille luontevalla tavalla

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii

- toimimaan vastuullisesti ja yritteliäästi kielenoppimistilanteissa
- käyttämään pari- ja pienryhmätilanteita hyväkseen kielen opiskelussa
- käyttämään itsenäisesti oppikirjaa, sanakirjaa ja muita tiedonhankintavälineitä
- käyttämään uusia sanoja ja rakenteita omissa tuotoksissaan
- tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja heikkouksiaan kielen opiskelijana sekä arvioimaan työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa tavoitteisiin.

4. LUOKKA.

Tilanteet ja aihepiirit suomen- ja ruotsinkielisen kielialueen näkökulmasta

- lähiympäristö ja siihen olennaisesti kuuluvat tutut henkilöt, asiat ja toiminnot, kuten koti, perheenjäsenet ja ystävät
- koulu ja oppilastoverit sekä opettajat
- asioiminen erilaisissa tilanteissa

Rakenteet

- *presens*
- *en-sanojen yksikkö*
- *kysymyssanoja*
- *lukusanoja*
- *persoonapronomineja*
- *prepositioita*
- *adjektiiveja*
- *apuverbejä*
- *omistusmuotoja*
- *sanajärjestys*

Viestintästrategiat

- *puheen ja kirjoitetun tekstin pääasioiden tunnistaminen*
- *yksinkertaisia viestintätaitoja (esim. kysymyksiin vastaaminen)*
- *puhekumppanin apuun ja nonverbaaliseen viestintään tukeutuminen suullisessa vuorovaikutuksessa*

5. LUOKKA

Tilanteet ja aihepiirit suomen- ja ruotsinkielisen kielialueen näkökulmasta

Aiemmin opitun lisäksi

- *ikäkauteen liittyvät vapaa-ajan toiminnot (esim. matkustaminen)*

Rakenteet

Aiemmin opitun lisäksi

- *en-sanojen monikko*
- *ska*
- *adjektiivin taivutus*
- *pronomineja (esim. hurdan, min, din)*
- *säännöllinen imperfekti*
- *ett-sanojen taivutus*

Viestintästrategiat

- *rajatun tiedon löytäminen tekstistä ja puheesta*
- *oppilas oppii kielitaidon kehitysvaiheeseen sopivat vastaanottamis-, tuottamis- ja vuorovaikutusstrategiat*

6. LUOKKA

Tilanteet ja aihepiirit suomen- ja ruotsinkielisen kielialueen näkökulmasta

Aiemmin opitun lisäksi

- tien kysyminen ja neuvominen
- asioiminen erilaisissa tilanteissa (esim. kaupassa, ravintolassa ja matkalla)
- perustietoja suomenruotsalaisesta, ruotsalaisesta ja muusta pohjoismaisesta elämänmuodosta

Rakenteet

Aiemmin opitun lisäksi

- imperatiivi
- imperfekti
- järjestysluvut, päiväykset
- adjektiivi omistussanan jälkeen
- objektimuodot
- komparatiiveja
- pronomineja

Viestintästrategiat

- omien viestien suunnittelu
- kirjallisiin apuneuvoihin tukeutuminen tekstin tuottamisessa ja tulkitsemisessä
- oppilas oppii kielitaidon kehitysvaiheeseen sopivat vastaanottamis- tuottamis- ja vuorovaikutusstrategiat

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 6. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Kielitaito

Kielen osaamisen taso 6. luokalla taitotasokuvausasteikon (liite) mukaan:

Kuullun ymmärtäminen		Puhuminen		Tekstin ymmärtäminen		Kirjoittaminen	
A1.3	Toimiva	A1.2	Kehittyvä	A1.3	Toimiva	A1.2	Kehittyvä
alkeiskielitaito		alkeiskielitaito		alkeiskielitaito		alkeiskielitaito	

Kulttuuritaidot

Oppilas tuntee oman ja ruotsinkielisen kulttuurin keskeisimpiä sisältöjä, yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas pystyy vuorovaikutukseen ruotsinkielisten henkilöiden kanssa yksinkertaisissa arkipäivän tilanteissa.

Opiskelustrategiat

Oppilas käyttää luontevasti joitakin kielten opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja, kuten pari- ja pienryhmäkeskustelua sekä oppi- ja sanakirjaa, ymmärtää sinnikkään harjoittelun merkityksen ja on tottunut arvioimaan omaa työskentelyään.

VUOSILUOKAT 7–9

Opetuksen tehtävänä on, että oppilaan ruotsin kielen taito laajenee vaativampiin sosiaalisiin tilanteisiin sekä harrastusten, palveluiden ja julkisen elämän alueelle. Kirjoitetun kielen osuus opetuksessa kasvaa. Oppilaan taito toimia ruotsinkielisen kulttuurin edellyttämällä tavalla kasvaa, ja hän hankkii lisää kielten opiskeluun sopivia strategioita.

TAVOITTEET

Kielitaito

Oppilas oppii

- ymmärtämään kouluikäisen nuoren elämään liittyvää sekä yleis- tai asiantietoa sisältävää selkeää yleiskielistä puhetta ja tekstiä
- selviytymään yksinkertaisista sosiaalisista kohtaamisista ja tavallisimmista palvelutilanteista ja kuvailemaan lähipiiriään
- kirjoittamaan suppeita viestejä ja luettelomaisia kuvauksia hyvin tutuista aiheista
- tiedostamaan Suomessa ja Ruotsissa puhutun ruotsin kielen keskeisiä eroavuuksia

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- tuntemaan suomenruotsalaista, ruotsalaista ja muuta pohjoismaista kulttuuria ja ymmärtämään kulttuurierojen syitä
- viestimään ja toimimaan kohdekulttuurissa hyväksyttävällä tavalla tavanomaisissa arkipäivän tilanteissa
- tiedostamaan arvojen kulttuurisidonnaisuuden

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii

- käyttämään erilaisia kielen opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja ja opiskelustrategioita sekä käyttämään hyväksi äidinkielessä oppimaansa
- hyödyntämään tieto- ja viestintätekniikkaa tiedonhankinnassa ja viestinnässä
- tekemään pienimuotoisia projektitöitä itsenäisesti tai ryhmässä
- arvioimaan työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa tavoitteisiin ja tarvittaessa muuttamaan työskentelytapojaan.

KESKEISET SISÄLLÖT

Tilanteet ja aihepiirit suomen- ja ruotsinkielisen kielialueen näkökulmasta

Luokilla 3–6 esiin tulleen lisäksi

- vapaa-ajan vietto ja harrastukset
- matkustaminen
- julkiset palvelut
- opiskelu, työ ja elinkeinoelämä
- kestävä kehitys
- terveys ja hyvinvointi
- tiedotusvälineet.

Rakenteet

- Keskeinen verbioppi
- substantiivien, adjektiivien sekä tavallisimpien pronomien ja prepositioiden käyttö
- keskeinen lauseoppi ja sidosrakenteet.

Viestintästrategiat

- kielellinen tai tilanneviiheisiin perustuva päättely viestin sisällön selvittämiseksi
- vuorovaikutustilanteessa saadun palautteen hyödyntäminen
- puuttuvan kielitaidon kompensointi likimääräisellä ilmaisulla
- oman kielenkäytön tarkkailu
- joidenkin suulliselle vuorovaikutukselle omaisten ilmausten, kuten puheenvuoron aloituksen ja lopetuksen sekä puheenvuoron ottamiseen ja ylläpitämiseen ja palautteen antamiseen liittyvien ilmausten käyttö.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Kielitaito

Kielen osaamisen taso 9. luokalla taitotasokuvausasteikon (liite) mukaan:

Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Tekstin ymmärtäminen	Kirjoittaminen
A2.2 Kehittyvä peruskielitaito	A2.1 Peruskielitaiton alkuvaihe	A2.2 Kehittyvä peruskielitaito	A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe

Kulttuuritaidot

Oppilas tuntee oman ja ruotsalaisen kulttuurin keskinäisiä suhteita, eroja ja yhtäläisyyksiä sekä historiallisia juuria.

Opiskelustrategiat

Oppilas käyttää säännöllisesti kielten opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja. Oppilas on oivaltanut kielen opiskelussa välttämättömän sinnikkään viestinnällisen harjoittelun merkityksen.

RUOTSI B-KIELENÄ (B1)**VUOSILUOKAT 7–9**

Opetuksen tavoitteena on suulliseen vuorovaikutukseen painottuvan ruotsin kielen perustaidon saavuttaminen. Opetus edistää myös oppilaan kielenopiskelutaitojen ja kulttuurien välisen toimintakyvyn kehittymistä.

TAVOITTEET**Kielitaito**

Oppilas oppii

- kertomaan perustietoja itsestään ja lähipiiristään sekä viestimään ruotsiksi arkipäivän tavanomaisissa puhetilanteissa tarvittaessa puhekumppanin apuun tukeutuen
- ymmärtämään jokapäiväisen elämän tapahtumia käsittelevää tekstiä tai puhetta tilanneyhteyden tukemana
- kirjoittamaan lyhyen viestin tutuissa, helposti ennakoitavissa arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä tilanteissa

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- ymmärtämään suomenruotsalaista, ruotsalaista ja muuta pohjoismaista elämänmuotoa
- viestimään ruotsinkielisen kulttuurin edustajien kanssa jokapäiväisissä tilanteissa ruotsinkieliselle kulttuurille luontevalla tavalla.

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii

- käyttämään erilaisia kielen opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja, kuten omien viestien laatimista ja tiedonhankintavälineiden käyttöä
- tarkkailemaan ja korjaamaan tuotostaan sekä korvaamaan kielitaitonsa puutteita käyttämällä erilaisia ymmärtämis- ja viestintästrategioita
- arvioimaan työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa tavoitteisiinsa.

KESKEISET SISÄLLÖT**Tilanteet ja aihepiirit suomen ja ruotsin kielen kielialueen näkökulmasta**

- Lähiympäristö ja siihen olennaisesti kuuluvat tutut henkilöt, asiat ja toiminnot, kuten koti, perheenjäsenet ja ystävät
- harrastukset ja vapaa-ajan vietto

- matkustaminen
- koulu ja oppilastoverit sekä opettajat
- asuminen maalla ja kaupungissa
- ostoksilla käynti ja julkisten palvelujen käyttö
- perustietoja suomenruotsalaista, ruotsalaisesta ja muusta pohjoismaisesta elämänmuodosta.

Rakenteet

- Kaikkein keskeisin verbioppi, substantiivien ja adjektiivien taivutus
- substantiivien ja adjektiivien taivutus
- keskeistä lauseoppia ja sidosrakenteita

Viestintästrategiat

- kielellinen tai tilannevihjeisiin pohjautuva päättely viestin sisällön selvittämiseksi
- vuorovaikutustilanteessa saadun palautteen hyödyntäminen
- oman kielenkäytön tarkkailu
- puuttuvan kielitaidon kompensointi likimääräisellä ilmaisulla
- joidenkin suulliselle vuorovaikutukselle ominaisten ilmausten, kuten puheenvuoron aloitukseen ja lopetukseen sekä puheenvuoron ottamiseen ja ylläpitämiseen sekä palautteen antamiseen liittyvien ilmausten käyttö.

7. LUOKKA

Tavoitteet: Ruotsin kielen hyödyllisyyden perustelevinen ja tutustuminen ruotsin kieleen osana suomalaista kulttuuria.

1. KURSSI

Sisältö:

- *itsestä, perheestä ja kodista kertominen*
- *tervehtiminen*
- *lukusanat, kellonajat, viikonpäivät*
- *verbin preesens*
- *substantiivin yksikkö*
- *persoonapronominit*
- *kysymyssanat ja –lauseet*
- *kielteinen lause*
- *omistusmuoto*
- *adjektiivin taivutus*

2. KURSSI

Sisältö:

- *mielipiteen ilmaiseminen*
- *vapaa-aika*
- *omistusmuoto*
- *päälauseen sanajärjestys*
- *persoonapronominien objektimuodot*
- *substantiivien monikko*
- *apuverbit*

8. LUOKKA

Tavoitteet: Oppilas saa tietoa pohjoismaisista kulttuureista

3. KURSSI

Sisältö:

- *järjestysluvut, päiväys*
- *sanajärjestys*
- *imperatiivi*
- *imperfekti*
- *vaateostokset*
- *voinnista kertominen*
- *ruokasanastoa*

4. KURSSI

Sisältö:

- *lomasuunnitelmista kertominen*
- *tien kysyminen ja neuvominen*
- *man- rakenne*
- *perfekti*
- *prepositioita*
- *sivulause*

9.LUOKKA

Tavoitteet: Oppilas syventää tietojaan Pohjoismaista

5. KURSSI

Sisältö:

- *kahvilassa asioiminen*
- *kännykät ja tekstiviestit*
- *kehon osat*
- *pluskvamperfekti*
- *adjektiivien vertailu*
- *keskeisten rakenteiden kertaus*

6.KURSSI

Sisältö:

- *ympäristö*
- *työelämä*
- *tulevaisuuden suunnitelmat*
- *futuuri*
- *konditionaali*
- *att+infinitiivi*

Kielen osaamisen taso 9. luokalla taitotasokuvausasteikon (liite) mukaan:

Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Tekstin ymmärtäminen	Kirjoittaminen
A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe	A1.3 Toimivan alkeiskielitaito	A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe	A1.3 Toimiva alkeiskielitaito

Kulttuuritaidot

Oppilas tuntee suomenruotsalaisen ja ruotsalaisen sekä muiden pohjoismaisten elämänmuotojen ja kulttuurien keskinäisiä suhteita, eroja ja yhtäläisyyksiä. Oppilas tuntee maamme suomen- ja ruotsinkielisten asukkaiden arkipäivän vuorovaikutusmuotoja ja ymmärtää pohjoismaisen yhteistyön merkityksen.

Opiskelustrategiat

Oppilas käyttää säännöllisesti opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja. Oppilas on oivaltanut kielen opiskelussa välttämättömän sinnikkään viestinnällisen harjoittelun merkityksen.

7.5 Vieraat kielet / Englanti

Vieraan kielen opetuksen tulee antaa oppilaalle valmiuksia toimia erikielisissä viestintätilanteissa. Opetuksen tehtävänä on totuttaa oppilas käyttämään kielitaitoaan ja kasvattaa hänet ymmärtämään ja arvostamaan myös muiden kulttuureiden elämänmuotoa. Oppilas oppii myös, että taitoaineena ja kommunikaation välineenä kieli edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua. Vieras kieli oppiaineena on taito- ja kulttuuriaine.

A-KIELI

A-kieltä opiskellaan kaikille yhteisenä aineena. Lisäksi A-kieli voidaan aloittaa vapaaehtoisena. Hyvien opiskelutottumusten omaksuminen kaikille yhteisen A-kielen opetuksessa luo pohjaa myöhemmin alkaville kieliopinnoille. A-kielen opiskelun myötä oppilailla alkaa myös kehittyä kulttuurien välinen toimintakyky.

VUOSILUOKAT 3–6

Opetuksen tehtävänä on totuttaa oppilas viestimään vieraalla kielellä hyvin konkreettisissa ja itselleen läheisissä tilanteissa aluksi pääsääntöisesti suullisesti ja vähitellen kirjallista viestintää lisäten. Hänen tulee tiedostaa, että kielet ja kulttuurit ovat erilaisia, mutta eivät eriarvoisia. Oppilaalle tulee kehittyä hyviä kielenopiskelutottumuksia.

TAVOITTEET

Kielitaito

Oppilas oppii

- kertomaan perustietoja itsestään ja lähipiiristään sekä viestimään kohdekielellä yksinkertaisissa arkipäivän puhetilanteissa tarvittaessa puhukumppanin apuun tukeutuen
- ymmärtämään arkielämää ja rutiininomaisia tapahtumia käsittelevän puheen tai tekstin keskeisimmän sisällön tilanneyhteyden tukemana
- kirjoittamaan lyhyen viestin kaikkein tutuimmissa, helposti ennakoitavissa arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä tilanteissa.

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- tuntemaan kohdekulttuuria ja tutustuu alustavasti kohdekulttuurin ja suomalaisen kulttuurin yhtäläisyyksiin ja eroihin
- viestimään kohdekulttuurin edustajien kanssa jokapäiväisissä tilanteissa kohdekulttuurille luontevalla tavalla.

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii

- toimimaan vastuullisesti ja yritteliäästi kielenoppimistilanteissa
- käyttämään pari- ja pienryhmätilanteita hyväkseen kielen opiskelussa
- käyttämään itsenäisesti oppikirjaa, sanakirjaa ja muita tiedonhankintavälineitä
- käyttämään uusia sanoja ja rakenteita omassa tuotoksissaan
- tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja heikkouksiaan kielen opiskelijana sekä arvioimaan työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa tavoitteisiin.

KESKEISET SISÄLLÖT

Tilanteet ja aihepiirit oman ja opiskeltavan kielen kielialueen näkökulmasta

- Lähiympäristö ja siihen olennaisesti kuuluvat tutut henkilöt, asiat ja toiminnot, kuten koti ja perheenjäsenet
- koulu ja oppilastoverit sekä opettajat
- asuminen maalla ja kaupungissa
- ikäkauteen liittyvät vapaa-ajan toiminnot
- asioiminen erilaisissa tilanteissa
- perustietoja omasta ja kohdekulttuurista, kielestä riippuen mahdollisesti myös kohdekulttuurista Suomessa.

Rakenteet

- Viestinnän kannalta kullekin kielelle ominainen keskeinen kielioppi
- tarvittaessa kohdekielen kirjoitusjärjestelmä kielialueen normin mukaan.

Viestintästrategiat

- Puheen ja kirjoitetun tekstin pääasioiden tunnistaminen
- rajatun tiedon löytäminen tekstistä ja puheesta
- omien viestien suunnittelu
- puhelumppanin apuun ja nonverbaaliseen viestintään tukeutuminen suullisessa vuorovaikutuksessa
- kirjallisiin apuneuvoihin tukeutuminen tekstin tuottamisessa ja tulkitsemisessä.

A1 - englanti luokat 3-6

KESKEISET SISÄLLÖT

3. LUOKKA

Aihepiirit ja sanasto

- omasta itsestä ja perheestä kertominen
- tervehtiminen ja keskeiset kohteliaisuusfraasit
- numerot 1 - 100
- värit ja muita perusadjektiiveja

- *eläimet*
- *ruoka, juoma, tarjoaminen*
- *liikennevälineet, maaseutu ja kaupunki,*
- *talo, huonekalut, omat tavarat*
- *luonto, sää*
- *koulu, koulutarvikkeet*
- *kehonosat, vaatteet*
- *viikonpäivät*
- *englantilainen joulu*

Rakenteet (käsitellään sanastollisesti)

- *yksikkö ja säännöllinen monikko*
- *yleispreesens*
- *can, can't*
- *persoonapronominit*
- *possessiivipronominit (1. 2. ja 3. p.)*
- *be-verbien taivutus preesensissä (1. 2. ja 3. p.)*
- *have got preesens (1. 2. ja 3. p.)*
- *imperatiivi*
- *prepositiot in, on, under, behind*

4. LUOKKA

Keskeiset sisällöt (3. luokan kertauksen lisäksi)

Aihepiirit ja sanasto

- *aakkoset, tavaaminen*
- *kellonajat*
- *mielipiteitä*
- *harrastuksia*
- *kuukaudet, vuodenaajat*
- *tien neuvominen*
- *kansallisuussanoja, maita, kieliä*
- *kouluaineet*
- *kaupankäynti, hinnat*
- *kysymyssanat*
- *Iso-Britannia; missä muualla englantia puhutaan*
- *englantilaisia koulutapoja*

Rakenteet

- *epäsäännöllinen monikko*
- *vertailumuotoja*
- *'s genetiivi*
- *be-verbien taivutus monikon persoonissa*
- *have got monikon persoonissa*
- *3. persoonan verbien päätte -s*
- *kestopreesens*
- *there is/are*
- *lisää prepositioita*
- *vertailumuotoja (lyhyet adjektiivit)*
- *was, were*
- *possessiivipronominit (kaikki persoonat)*

- *where are you from*

5. LUOKKA

Keskeiset sisällöt

Sanasto ja aihepiirit (4. luokan kertauksen lisäksi)

- *matkailu, matkalipun osto, aikataulut*
- *kotiaskareita, jokapäiväinen elämä*
- *ruoka, asiakkaana ravintolassa*
- *ostoksilla*
- *sairauksia*
- *ammatteja*
- *menneisyydestä kertominen*
- *Lontoo*

Rakenteet (kaikki, uutena esiintyvät lihavoitu)

- *be*
- *have*
- *presens*
- *kestopresens*
- *persoonapronominit*
- *possessiivipronominit*
- *be going to- futuuri*
- *there is/are*
- *prepositiot*
- *artikkelit, yksikkö ja monikko, ainesanat*
- *vertailumuodot (lyhyet adjektiivit)*
- *aakkoset*
- *imperatiivi*
- *järjestysluvut, päivämäärät*
- *imperfekti*
- *adverbit*
- *persoonapronominien objektimuodot*
- *what ...like*

6. LUOKKA

Keskeiset sisällöt

Sanastot ja aihepiirit

- *itsestä kertominen, toisesta kysyminen*
- *sankarit ja idolit*
- *ystävät, harrastukset, kirjeenvaihto*
- *eri maita ja kansallisuuksia*
- *aikakaudet ja kansat historian kuluessa*
- *koulu, loma*
- *henkilökohtaiset ongelmat*
- *omat mieltymykset*
- *tietokoneet*
- *tulevaisuus*

Rakenteet (5. luokan kertauksen lisäksi)

- *verbi + prepositio, prepositioiden käyttö*
- *adverbit*
- *adjektiivien vertailu (lyhyet ja pitkät)*
- *futuuri: will ja be going to*

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 6. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Kielitaito

Kielen osaamisen taso 6. luokalla taitotasokuvausasteikon (liite) mukaan:

	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Tekstin ymmärtäminen	Kirjoittaminen
Englanti	A2.1 Toimiva alkeiskielitaito	A1.3 Kehittyvä alkeiskielitaito	A2.1 Toimiva alkeiskielitaito	A1.3 Kehittyvä alkeiskielitaito
Muut kielet	A1.3 Peruskielitaidon alkuvaihe	A1.2 Toimiva alkeiskielitaito	A1.3 Peruskielitaidon alkuvaihe	A1.2 Toimiva alkeiskielitaito

Kulttuuritaidot

Oppilas tuntee oman ja kohdekielen kulttuurin keskeisimpiä sisältöjä, yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas pystyy vuorovaikutukseen kohdekielen puhujien kanssa yksinkertaisissa arkipäivän tilanteissa.

Opiskelustrategiat

Oppilas käyttää luontevasti joitakin kielten opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja kuten pari- ja pienryhmäkeskustelua sekä oppi- ja sanakirjaa, ymmärtää sinnikkään harjoittelun merkityksen ja on tottunut arvioimaan omaa työskentelyään.

VUOSILUOKAT 7–9

Opetuksen tehtävänä on, että oppilaan kielitaito laajenee vaativampiin sosiaalisiin tilanteisiin sekä harrastuksien, palveluiden ja julkisen elämän alueelle. Kirjoitetun kielen osuus opetuksessa kasvaa. Oppilaan taito toimia kohdekuulttuurin edellyttämällä tavalla kasvaa ja hän hankkii lisää kielten opiskelulle ominaisia strategioita.

Lisäksi Nousiaisissa tavoitteena on, että oppilas tuntee englantia puhuvan maailman perusasioita (kuuluisia henkilöitä, maantietoa, historiaa, tärkeitä tapahtumia, arkielämän tapakulttuuria), pystyy kertomaan perusasioita omasta lähiympäristöstään ja suomalaisesta elämänmuodosta sekä kykenee kohteliaaseen kanssakäymiseen englantia puhuvien ihmisten kanssa arkipäivän tyypillisissä tilanteissa.

TAVOITTEET

Kielitaito, muu kuin englanti

Oppilas oppii

- ymmärtämään kouluikäisen nuoren elämään liittyvää sekä yleis- tai asiantietoa sisältävää selkeää yleiskielistä puhetta ja tekstiä
- selviytymään yksinkertaisista sosiaalisista kohtaamisista ja tavallisista palvelutilanteista ja kuvailemaan lähipiiriään
- kirjoittamaan suppeita viestejä ja luettelomaisia kuvauksia hyvin tutuista aiheista.

Kielitaito, englanti

Oppilas oppii

- ymmärtämään pääajatuksat ja keskeisiä yksityiskohtia myös laajempaa yleistietoa sisältävästi kuullusta tai luetusta, selvästi jäsennetystä tekstistä
- selviytymään myös hiukan vaativammista epävirallisista keskustelutilanteista sekä kertomaan suullisesti tai kirjallisesti arkisista asioista, jotka sisältävät myös jonkin verran yksityiskohtia
- tiedostamaan joitakin keskeisiä eroja englannin kielen eri varianteista.

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- tuntemaan kohdekulttuuria ja ymmärtämään sitä omaa kulttuuristaustaan vasten
- viestimään ja toimimaan kohdekulttuurissa hyväksyttävällä tavalla tavanomaisissa arkipäivän tilanteissa
- tiedostamaan arvojen kulttuurisidonnaisuuden.

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii

- käyttämään erilaisia kielen opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja ja opiskelustrategioita ja käyttämään hyväksi äidinkielessä oppimaansa
- hyödyntämään tieto- ja viestintätekniikkaa tiedonhankinnassa ja viestinnässä
- tekemään pienimuotoisia projektitöitä itsenäisesti tai ryhmässä
- arvioimaan omaa työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa tavoitteisiin ja tarvittaessa muuttamaan työskentelytapojaan.

KESKEISET SISÄLLÖT

Tilanteet ja aihepiirit oman ja opiskeltavan kielen kielialueen näkökulmasta

Luokilla 3–6 esiin tulleen lisäksi

- vapaa-ajan vietto ja harrastukset
- matkustaminen
- julkiset palvelut
- opiskelu, työ ja elinkeinoelämä
- kestävä kehitys
- terveys ja hyvinvointi
- tiedotusvälineet.

Rakenteet

- Verbin perustaivutus ja tärkeimmät aikamuodot
- substantiivien ja adjektiivien sekä yleisimpien pronomien ja prepositioiden käyttö
- keskeinen lauseoppi ja sidosrakenteet.

Viestintästrategiat

- Kielellinen tai tilanneviheisiin perustuva päättely viestin sisällön selvittämiseksi
- vuorovaikutustilanteessa saadun palautteen hyödyntäminen
- puuttuvan kielitaidon kompensointi likimääräisellä ilmaisulla
- oman kielenkäytön tarkkailu
- joidenkin suulliselle vuorovaikutukselle ominaisten ilmausten, kuten puheenvuoron aloitukseen ja lopetukseen sekä puheenvuoron ottamiseen ja ylläpitämiseen ja palautteen antamiseen liittyvien ilmausten käyttö.

7. LUOKKA

Tilanteet ja aihepiirit

- *esittäytyminen, esittely; perheestä, kodista, harrastuksista ja lemmikeistä kertominen*
- *koulunkäynti*
- *ystävyyys*
- *rahankäyttö*
- *vaatesanastoa*
- *ruoka ja ruokapöytäkeskustelu*

Rakenteet

- *Verbin perustaivutus ja tärkeimmät aikamuodot*
- *sijamuotojen yleisimmät muodostustavat ja käyttö sekä yleisimmät prepositiot*
- *keskeinen lauseoppi ja sidosrakenteet*
- *yleispreesens, yleisimperfekti, perfekti, pluskvamperfekti, futuuri*
- *prepositioiden käyttö*
- *perussanajärjestys sekä väite- että kysymyslauseissa*
- *adjektiivien vertailu*
- *1. konditionaali*

8. LUOKKA

Tilanteet ja aihepiirit

- *Eurooppalaisiin nuoriin tutustuminen; maat ja kansallisuudet*
- *Matkustaminen, kulttuurierot*
- *Kulkuneuvojen historiaa*
- *Yhdysvaltojen kulttuuriin ja maantieteeseen tutustuminen, nähtävyydet, arkielämä*
- *Amerikan- ja brittienglannin erot*
- *Koulukiusaaminen*
- *9.11. WTC*
- *Suomi ulkomaalaisten silmin*

Rakenteet

- *Verbin perustaivutus ja tärkeimmät aikamuodot*
- *sijamuotojen yleisimmät muodostustavat ja käyttö sekä yleisimmät prepositiot*
- *keskeinen lauseoppi ja sidosrakenteet*
- *perusaikamuotojen syventämisen lisäksi ensimmäinen ja toinen konditionaali*
- *modaaliapuverbit*
- *artikkelin käyttö; substantiivin yksikkö ja monikko; genetiivi*
- *adjektiivin ja adverbien vertailu*
- *relatiivipronominit*
- *persoonapronominit*

9. LUOKKA

Tilanteet ja aihepiirit

- ihmissuhteet, tunne-elämä, retkeily
- kestävä kehitys, ympäristönsuojelu
- opiskelu, työ ja elinkeinot
- mielipiteen ilmaisu
- tiedotusvälineet, viestintä ja mainonta
- arkielämän teknologia
- nuorisokulttuuri
- taide ja viihde

Rakenteet

- Verbin perustaivutus ja tärkeimmät aikamuodot
- sijamuotojen yleisimmät muodostustavat ja käyttö sekä yleisimmät prepositiot
- keskeinen lauseoppi ja sidorakenteet
- passiivi
- ing-muoto ja infinitiivi
- konditionaalien syventäminen
- epäsuora kysymys ja esitys
- monipuolinen kertaus

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

Kielitaito

Kielen osaamisen taso 9. luokalla taitotasokuvausasteikon (liite) mukaan:

	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Tekstin ymmärtäminen	Kirjoittaminen
Englanti	B1.1 Toimiva peruskielitaito	A2.2 Kehittyvä peruskielitaito	B1.1 Toimiva peruskielitaito	A2.2 Kehittyvä peruskielitaito
Muut kielet	A2.2 Kehittyvä peruskielitaito	A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe	A2.2 Kehittyvä peruskielitaito	A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe

Kulttuuritaidot

Oppilas tuntee kohdekielen kielialueen elämänmuotoa ja historiaa.

Opiskelustrategiat

Oppilas käyttää säännöllisesti kielten opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja. Oppilas on oivaltanut kielen opiskelussa välttämättömän sinnikkään viestinnällisen harjoittelun merkityksen

7.6 Matematiikka

Matematiikan opetuksen tehtävänä on tarjota mahdollisuuksia matemaattisen ajattelun kehittämiseen ja matemaattisten käsitteiden sekä yleisimmin käytettyjen ratkaisumenetelmien oppimiseen. Opetuksen tulee kehittää oppilaan luovaa ja täsmällistä ajattelua, ja sen tulee ohjata oppilasta löytämään ja muokkaamaan ongelmia sekä etsimään ratkaisuja niihin. Matematiikan merkitys on nähtävä laajasti – se vaikuttaa oppilaan henkiseen kasvamiseen sekä edistää oppilaan tavoitteellista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta.

Matematiikan opetuksen on edettävä systemaattisesti, ja sen tulee luoda kestävä pohja matematiikan käsitteiden ja rakenteiden omaksumiselle. Konkreettisuus toimii tärkeänä apuvälineenä yhdistettäessä oppilaan kokemuksia ja ajattelujärjestelmiä matematiikan abstraktiin järjestelmään. Arkipäivän tilanteissa eteen tulevia ongelmia, joita on mahdollista ratkoa matemaattisen ajattelun tai toiminnan avulla, tulee hyödyntää tehokkaasti. Tieto- ja viestintätekniikkaa tulee käyttää oppilaan oppimisprosessin tukemisessa.

VUOSILUOKAT 1–2

Vuosiluokkien 1–2 matematiikan opetuksen ydintehtävinä ovat matemaattisen ajattelun kehittäminen, keskittymisen, kuuntelemisen ja kommunikoinnin harjaannuttaminen sekä kokemusten hankkiminen matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden muodostumisen perustaksi.

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii keskittymään, kuuntelemaan, kommunikoidaan ja kehittämään ajatteluaan ja saa tyydytystä ja iloa ongelmien ymmärtämisestä ja ratkaisemisesta
- saa monipuolisia kokemuksia eri tavoista esittää matemaattisia käsitteitä; käsitteiden muodostusprosessissa keskeisiä ovat puhuttu ja kirjoitettu kieli, välineet, symbolit
- oppilas ymmärtää käsitteiden muodostavan rakenteita
- ymmärtää luonnollisen luvun käsitteen ja oppii siihen soveltuvia peruslaskutaitoja
- oppii perustelemaan ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisin mallein ja välinein, kuvin, kirjallisesti tai suullisesti ja löytää ilmiöistä yhtäläisyyksiä ja eroja, säännönmukaisuuksia sekä syy-seuraussuhteita
- harjaantuu tekemään havaintoja eteen tulevista itsensä kannalta merkityksellisistä ja haasteellisista matemaattisista ongelmista.

KESKEISET SISÄLLÖT

Luvut ja laskutoimitukset

- lukumäärä, lukusana ja numerosymboli
- lukujen ominaisuudet: vertailu, luokittelu, järjestykseen asettaminen, lukujen hajottaminen ja kokoaminen konkreettisin välinein
- kymmenjärjestelmän rakentumisen periaate
- yhteen- ja vähennyslasku sekä laskutoimitusten väliset yhteydet luonnollisilla luvuilla
- kertolaskua ja kertotauluja
- jakolaskua konkreettisilla välineillä
- eri laskutapojen ja välineiden käyttöä: palikoita ja kymmenjärjestelmävälineitä, lukusuora, päässä lasku, paperin ja kynän käyttö
- erilaisten vaihtoehtojen lukumäärän tutkimista
- murtoluvun käsitteen pohjustaminen konkreettisin välinein

Algebra

- säännönmukaisuuksien, suhteiden ja riippuvuuksien näkeminen kuvista
- yksinkertaisia lukujonoja

Geometria

- ympäröivän tilan avaruudellisten suhteiden havainnointi ja kuvailu
- ympäristössä olevien geometrinen muotojen havainnointi, kuvailu ja nimeäminen
- kaksiulotteisten ja kolmiulotteisten muotojen tunnistaminen, selostaminen ja nimeäminen
- geometriset peruskäsitteet, kuten piste, jana, murtoviiva, puolisuora, suora ja kulma
- kaksiulotteisten muotojen tekeminen, piirtäminen ja jäljentäminen sekä kolmiulotteisten kappaleiden tunnistaminen ja rakentaminen
- yksinkertaisia peilauksia ja suurennoksia

Mittaaminen

- mittaamisen periaate
- pituus, massa, pinta-ala, tilavuus, aika ja hinta
- mittavälineiden käyttö
- tärkeimpien mittayksiköiden käyttö, vertailu
- mittaustuloksen arviointi

Tietojen käsittely ja tilastot

- tietojen etsiminen, kerääminen ja tallentaminen
- yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen
- koottujen tietojen esittäminen pylväsdiagrammina

1. Luokan sisällöt Keskeinen lukualue 0 – 20	2. Luokan sisällöt Keskeinen lukualue 0 – 100
<i>Luvut ja laskutoimitukset</i> * lukumäärä, lukusana ja numerosymboli * lukujen ominaisuudet: vertailu, järjestyksen asettaminen, lukujen hajottaminen ja kokoaminen * yhteen- ja vähennyslasku, sekä laskutoimitusten väliset yhteydet luonnollisilla luvuilla * päässä laskua * yksinkertaista kombinatoriikkaa	<i>Luvut ja laskutoimitukset</i> * kymmenjärjestelmän rakentamisen periaate * eri laskutapojen ja välineiden käyttöä * kertolaskuja ja kertotauluja * jakolaskua konkreeteilla välineillä * kerto- ja jakolaskun yhteys * päässä laskua * yksinkertaisia murtolukuja konkreetein välinein * kombinatoriikkaa; erilaisten vaihtoehtojen lukumäärän tutkiminen
<i>Algebrallinen ajattelu</i> * suhteiden ja riippuvuuksien näkemistä * ongelmanratkaisua	<i>Algebrallinen ajattelu</i> * lukujonojen tulkitsemista ja kirjoittamista * ongelmanratkaisua
<i>Geometrian käsitteitä</i> * kaksi- ja kolmiulotteisia muotoja * geometriset peruskäsitteet, kuten piste, jana, suora * yksinkertaisia peilauksia * kuvioiden jäljentämistä	<i>Geometrian käsitteitä</i> * kappaleiden rakentamista * monikulmioiden tekemistä * murtoviiva, puolisuora, kulma * yksinkertaisia suurennoksia
<i>Mittaaminen</i> * mittapisteiden periaate: kuinka monta kertaa mittayksikkö sisältyy mitattavaan * pituus, massa, aika, raha	<i>Mittaaminen</i> * pinta- ala, tilavuus, aika, raha * mittatuloksen arviointia * mittayksiköiden muuntaminen
<i>Tietojen käsittely ja tilastot</i> * yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen	<i>Tietojen käsittely ja tilastot</i> * koottujen tietojen esittäminen pylväsdiagrammina

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 2. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Ajattelun ja työskentelyn taidot

Oppilas

- osoittaa matematiikkaan liittyvien käsitteiden ymmärtämistä käyttämällä niitä ongelmien ratkaisuisissa sekä esittämällä ja selittämällä niitä toisille oppilaille ja opettajalle
- pystyy tekemään perusteltuja päätelmiä ja selittämään toimintaansa ja osaa esittää ratkaisujaan konkreettisin mallein ja välinein, kuvin, suullisesti ja kirjallisesti
- osaa tehdä vertailua, muun muassa pituusvertailua, ja asettaa asioita järjestykseen, löytää asioille vastakohtia, luokitella asioita eri ominaisuuksien mukaan sekä ilmoittaa esineen sijainnin, esimerkiksi käyttämällä sanoja yläpuolella, alla, oikealla, vasemmalla, takana ja välissä; hän osaa vertailla joukkojen suuruuksia käyttäen sanoja enemmän, vähemmän, yhtä monta, paljon ja vähän, sekä kirjoittaa ja käyttää vertailun symboleja $>$, $=$ ja $<$.

Luvut ja laskutoimitukset sekä algebra

Oppilas

- tietää lukujen merkityksen määrän ja järjestyksen ilmaisemisessa, lukujen kirjoittamisen ja lukusuoraesityksen
- hallitsee lukujen hajottamisen ja yhdistämisen, vertailun, summien ja lukujonojen muodostamisen; hän tuntee parilliset ja parittomat luvut
- tuntee ja ymmärtää kymmenjärjestelmän paikkajärjestelmänä sekä osaa käyttää sitä
- ymmärtää yhteen-, vähennys-, kerto- ja jakolaskun sekä osaa soveltaa niitä arkitilanteissa
- osaa etsiä ratkaisuvaihtoehtojen lukumäärän yksinkertaisissa tapauksissa
- tuntee ja osaa esittää konkreettisilla välineillä yksinkertaisia murtolukuja, kuten yksi kahdesosa, yksi neljäsosa ja yksi kolmasosa.

Geometria

Oppilas

- tuntee perusmuodot tasokuvioista ja kappaleista, muun muassa nelikulmio, kolmio, ympyrä, pallo ja kuutio, sekä tietää geometrian peruskäsitteet: piste, jana, murtoviiva, puolisuora, suora ja kulma, ja niiden yhteyden yksinkertaisimpiin tasokuvioihin
- osaa käyttää yksinkertaisia peilauksia ja suurennoksia.

Mittaaminen

Oppilas

- osaa mitata yksinkertaisilla mittavälineillä ja tuntee keskeisimmät suureet, kuten pituus, massa, tilavuus ja aika
- osaa havainnoida tarpeellisen informaation yksinkertaisissa arkipäivän ongelmissa ja osaa käyttää matemaattisia tietojaan ja taitojaan niiden ratkaisemiseen.

VUOSILUOKAT 3–5

Vuosiluokkien 3–5 matematiikan opetuksen ydintehtävinä ovat matemaattisen ajattelun kehittäminen, matemaattisten ajattelumallien oppimisen pohjustaminen, lukukäsitteen ja peruslaskutoimitusten varmentaminen sekä kokemusten hankkiminen matematiikan käsitteiden ja rakenteiden omaksumisen pohjaksi.

KESKEISET SISÄLLÖT

3. LUOKKA

Luvut ja laskutoimitukset

- *kymmenjärjestelmä -käsitteen varmentaminen, tutustuminen 60-järjestelmään, kellonajat*
- *lukujen luokittelua, järjestämistä*
- *kertolaskua*
- *sisältöjako, ositusjako ja jaollisuus*
- *laskualgoritmeja ja päässälaskua*
- *desimaalilukuihin tutustuminen*

Algebra

- *Lausekkeen käsite*

Geometria

- *mittayksiköiden käyttö*
- *mittaustuloksen arviointia ja mittauksen tarkistaminen.*
- *tutustutaan geometriisiin pintoihin ja kappaleisiin.*

4. LUOKKA

Luvut ja laskutoimitukset

- *jakolaskun menetelmiin tutustuminen*
- *murtoluvun käsite ja yksinkertaisia laskutoimituksia murtoluvuilla*
- *desimaaliluvun käsite ja yksinkertaisia laskutoimituksia desimaaliluvuilla*
- *tutustuminen murtoluvun ja desimaaliluvun yhteyteen.*

Algebra

- *lukujonojen tulkitsemiseen ja kirjoittamiseen tutustuminen.*

Geometria

- *ympyrä*
- *erilaisten monikulmioiden tutkiminen ja luokittelu*
- *piiri*
- *mittaustuloksen arviointia ja mittauksen tarkistaminen*

Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

- *Laskimen ja tietokoneen käyttöön tutustuminen*

5. LUOKKA

Luvut ja laskutoimitukset

- murtolukujen supistaminen ja laventaminen
- desimaaliluvun esittäminen murtolukuna
- murtoluvun ja desimaaliluvun välinen yhteys
- murtolukujen ja desimaalilukujen yhteen- ja vähennyslaskua
- desimaalilukujen ja kertominen ja jakaminen luonnollisella luvulla
- laskutoimitusten tulosten arviointi, tarkistaminen ja pyöristäminen
- laskujärjestys ja sulkeiden käyttö.

Geometria

- ympyrän piirtäminen ja sen osat
- kulman mitta ja kulmien luokittelu
- yhdensuuntaiset ja kohtisuorat suorat
- pinta-ala
- kappaleiden geometrinen ominaisuuksien tutkiminen
- mittaamisen periaatteet
- yksiköiden vertailua ja muuntamista

Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

- keskiarvon käsite ja laskeminen
- diagrammien tulkintaan tutustuminen

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 5. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Ajattelun ja työskentelyn taidot

Oppilas

- osoittaa matematiikkaan liittyvien käsitteiden ymmärtämistä käyttämällä niitä ongelman ratkaisussa ja esittämällä niitä monipuolisesti välineillä, kuvilla, symboleilla, sanoilla, lukujen avulla tai diagrammeilla
- pyrkii tietoisesti kohdistamaan tarkkaavaisuutensa havaintoja tehdessään; hän pystyy kommunikoimaan havainnoistaan ja ajatuksistaan monipuolisesti, toimimalla, puhumalla, kirjoittamalla ja symbolien avulla
- osaa kuvata reaali maailman tilanteita ja ilmiöitä matemaattisesti: vertailulla, luokittelulla, järjestämällä, konstruomalla ja mallintamalla
- osaa ryhmitellä tai luokitella annetun ja valitsemansa kriteerin perusteella sekä osaa etsiä yhteistä ominaisuutta; hän osaa erottaa laadullisen ja määrällisen ominaisuuden; hän osaa kuvata asia- ja esineryhmiä tehden niistä tosia ja epätosia väitteitä
- osaa esittää matemaattisia ongelmia uudessa muodossa; hän pystyy tulkitsemaan yksinkertaisen tekstin, kuvan tai tapahtuman ja tekemään suunnitelman ongelman ratkaisemiseksi
- osaa noudattaa sääntöjä.

Luvut, laskutoimitukset ja algebra

Oppilas

- ymmärtää kymmenjärjestelmän myös desimaalilukujen osalta ja osaa käyttää sitä varmasti; hän ymmärtää negatiivisen luvun ja murtoluvun käsitteet sekä osaa esittää niitä eri metodeilla
- osaa esittää laskutoimitukset kirjallisesti ja suullisesti ja tietää eri laskutoimitusten väliset yhteydet; hän osaa etukäteen arvioida tuloksen suuruusluokan ja tehtävän ratkaisemisen jälkeen tarkistaa laskun vaiheet sekä arvioida ratkaisun mielekkyyden
- osaa muodostaa ja jatkaa lukujonoja sekä esittää riippuvuuksia.

Geometria

Oppilas

- osaa muodostaa kuvioita annettuja ohjeita noudattaen; hän pystyy havaitsemaan yksinkertaisten geometrinen kuvioiden ominaisuuksia sekä tuntee tasokuvioiden käsitteiden muodostamaa rakennetta
- tunnistaa yhdenmuotoisuuden; oppilas osaa peilata suoran suhteen sekä suurentaa ja pienentää kuvioita annetussa suhteessa; hän tunnistaa suoran suhteen symmetriset kuviot
- ymmärtää mittaamisen periaatteen; hän osaa arvioida mittauskohteen suuruuden ja mittauksen tuloksen mielekkyyden sekä ilmoittaa mittaus tuloksen sopivalla mittayksiköllä
- osaa laskea suunnikkaiden ja kolmioiden pinta-aloja ja piirejä.

Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Oppilas

- osaa kerätä tietoja, järjestää, luokitella ja esittää niitä tilastoina; hän osaa lukea yksinkertaisia taulukoita ja diagrammeja
- osaa selvittää erilaisten tapausten ja vaihtoehtojen lukumäärän sekä osaa päätellä mahdolloman ja varman tapauksen.

VUOSILUOKAT 6–9

Vuosiluokkien 6–9 matematiikan opetuksen ydintehtävänä on syventää matemaattisten käsitteiden ymmärtämistä ja tarjota riittävät perusvalmiudet. Perusvalmiuksiin kuuluvat arkipäivän matemaattisten ongelmien mallintaminen, matemaattisten ajattelumallien oppiminen sekä muistamisen, keskittymisen ja täsmällisen ilmaisun harjoittelu.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- luottamaan itseensä ja ottamaan vastuun omasta oppimisestaan matematiikassa
- ymmärtämään matemaattisten käsitteiden ja sääntöjen merkityksen sekä näkemään matematiikan ja reaali maailman välisiä yhteyksiä
- laskutaitoja ja ratkaisemaan matemaattisia ongelmia
- loogista ja luovaa ajattelua
- soveltamaan erilaisia menetelmiä tiedon hankintaan ja käsittelyyn
- ilmaisemaan ajatuksensa yksiselitteisesti ja perustelemaan toimintaansa ja päätelmiään
- esittämään kysymyksiä ja päätelmiä havaintojen perusteella
- näkemään säännönmukaisuuksia
- työskentelemään keskittyneesti ja pitkäjänteisesti sekä toimimaan ryhmässä.

KESKEISET SISÄLLÖT

6. LUOKKA

Ajattelun taidot ja menetelmät

- luokittelun ja järjestämisen käyttöä työkaluna
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä

Luvut ja laskutoimitukset

- luonnolliset luvut, kokonaisluvut
- peruslaskutoimitusten varmentaminen
- murtolukujen ja kertominen ja jakaminen luonnollisella luvulla
- prosentin käsite ja sillä laskeminen
- aikalaskut, aikaväli
- kertominen ja jakaminen desimaaliluvuilla
- tutustuminen suhteen käsitteeseen

Algebra

- Lauseke ja sen sieventäminen.
- yhtälöiden ja epäyhtälöiden ratkaisujen etsiminen päättelemällä.

Funktiot

- tutustuminen koordinaatistoon
- lukuparin esittäminen koordinaatistossa

Geometria

- Suurennoksia ja pienennöksiä
- Kolmioihin ja nelikulmioihin liittyviä käsitteitä
- säännölliset monikulmiot
- yhdenmuotoisuus ja mittakaava
- tasokuvioiden piirin ja pinta-alan laskeminen
- kappaleiden nimeäminen ja luokittelu
- geometrista konstruointia
- tutustuminen kappaleiden tilavuuksiin.

Todennäköisyys ja tilastot

- yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen
- todennäköisyyden alkeita

7.LUOKKA

Ajattelun taidot ja menetelmät

- vertailussa ja riippuvuuksissa tarvittavien käsitteiden tulkinta ja käyttö
- matemaattisten tekstien tulkinta ja tuottaminen
- erilaisten ratkaisuvaihtoehtojen lukumäärän tutkiminen.

Luvut ja laskutoimitukset

- rationaaliluvut, reaalityluvut ja niiden laskutoimitukset
- prosenttikäsitteen vahvistaminen
- vastaluku, itseisarvo, käänteisluku
- negatiivisen kokonaisluvun käsite
- pyöristäminen ja arviointi sekä laskimen käyttö
- potenssi, eksponenttina kokonaisluku
- kymmenpotenssimuoto
- juuren käsite ja laskutoimituksia neliöjuurella.

Algebra

- potenssilauseke ja sen sieventäminen
- polynomin käsite
- muuttujan käsite ja muuttujan arvon sijoittaminen lausekkeeseen

Geometria

- tasokuvioiden piirin
- geometrista konstruointia
- symmetria suoran ja pisteen suhteen
- yhtenevyysskuvauksia: Peilaukset, kierto ja siirto tasossa
- kulmien välisiä yhteyksiä
- koordinaatisto

Todennäköisyys ja tilastot

- diagrammien tulkinta

8. LUOKKA**Ajattelun taidot ja menetelmät**

- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut, systemaattinen yritys ja erehdys, vääräksi osoittaminen, suora todistus
- matematiikan historiaa.

Luvut ja laskutoimitukset

- prosenttilasku
- luvun jakaminen alkutekijöihin, lukujen jaollisuussääntöjä
- suhde ja verrannollisuus

Algebra

- polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolasku
- yhtälö ja epäyhtälö
- ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen ja käyttö ongelmanratkaisussa
- vaillinaisen toisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- verranto
- säännönmukaisuuksia, suhteita ja riippuvuuksia
- lukujonojen tutkimista ja muodostamista

Funktiot

- suoraan ja kääntäen verrannollisuus

Geometria

- tasokuvioiden piirin ja pinta-alan laskeminen
- yhdenmuotoisuus ja yhtenevyys
- geometrista konstruointia
- Pythagoraan lause
- kolmion ja ympyrän välisiä yhteyksiä

Todennäköisyys ja tilastot

- diagrammien tulkinta

9. LUOKKA**Ajattelun taidot ja menetelmät**

- Loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten vertailua, järjestämistä, mittaamista, rakentamista, mallintamista, sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä sekä niiden esittämistä
- kombinatoristen ongelmien ratkaisemista eri menetelmillä

Algebra

- yhtälöpari ja sen ratkaiseminen algebrallisesti ja graafisesti

Funktiot

- Riippuvuuden havaitseminen ja sen esittäminen muuttujien avulla
- funktion käsite
- yksinkertaisten funktioiden tulkitseminen ja niiden kuvaajien piirtäminen koordinaatistoon
- funktionkuvaajan tutkimista: funktion nollakohta, suurin ja pienin arvo, kasvaminen ja väheneminen
- lineaarinen funktio ja paraabeli

Geometria

- kappaleen tilavuuden ja pinta-alan laskeminen
- geometrista konstruointia
- trigonometriaa ja suorakulmaisen kolmion ratkaiseminen.

Todennäköisyys ja tilastot

- Todennäköisyyden käsite
- frekvenssi ja suhteellinen frekvenssi
- keskiarvon, tyyppiärvon ja mediaanin määrittäminen
- hajonnan käsite
- tietojen kerääminen, muuntaminen ja esittäminen käyttökelpoisessa muodossa.
- diagrammien laatiminen ja tulkinta
- Klassista ja tilastollista todennäköisyyttä

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8**Ajattelun taidot ja menetelmät****Oppilas**

- huomaa eri tapauksien yhtäläisyydet ja säännönmukaisuudet
- osaa käyttää puheessaan loogisia elementtejä kuten ja, tai, jos niin, ei, on olemassa, ei ole olemassa
- osaa päätellä yksinkertaisten väitelauseiden totuusarvon
- osaa muuntaa yksinkertaisen tekstimuodossa olevan ongelman matemaattiseen esitysmuotoon ja tehdä suunnitelman ongelman ratkaisemiseksi, ratkaista sen ja tarkistaa tuloksen oikeellisuuden
- osaa käyttää luokittelua matemaattisten ongelmien ratkaisuisissa
- osaa esittää järjestelmällisesti mahdolliset ratkaisuvaihtoehdot taulukkoa, puu-, polku- tai muuta diagrammia käyttäen.

Luvut ja laskutoimitukset**Oppilas osaa**

- arvioida mahdollista tulosta sekä laatia suunnitelman laskun ratkaisemisesta ja hänellä on luotettava peruslaskutaito
- korottaa luvun potenssiin, jonka eksponenttina on luonnollinen luku ja pystyy jakamaan luvun alkutekijöihinsä.
- ratkaista tehtäviä, joissa tarvitaan neliöjuurta
- käyttää verrantoa, prosenttilaskua ja muita laskutoimituksia arkielämässä eteen tulevien ongelmien ratkaisemisessa.

Algebra**Oppilas osaa**

- ratkaista ensimmäisen asteen yhtälön
- sieventää yksinkertaisia algebrallisia lausekkeita

- potenssien laskutoimitukset
- muodostaa yksinkertaisesta arkielämään liittyvästä ongelmasta yhtälön ja ratkaista sen algebrallisesti tai päätelemällä
- käyttää yhtälöparia yksinkertaisten ongelmien ratkaisemiseen
- arvioida tuloksen järkevyyttä sekä tarkastaa ratkaisunsa eri vaiheet.

Funktiot

Oppilas

- osaa määrittää pisteen koordinaatit koordinaatistosta
- osaa laatia taulukon lukupareista annetun säännön mukaan
- osaa etsiä lineaarisen funktion nollakohdan
- osaa jatkaa lukujonoa annetun säännön mukaan ja pystyy kertomaan sanallisesti yleisen säännön annetun lukujonon muodostumisesta
- tietää suoran yhtälön kulmakertoimen ja vakion merkityksen; hän osaa määrittää kahden suoran leikkauspisteen piirtämällä.

Geometria

Oppilas osaa

- tunnistaa eri geometriset muodot ja tuntee niiden ominaisuudet
- soveltaa oppimiansa piirin, pinta-alan ja tilavuuden laskutapoja
- käyttää harppia ja viivoitinta yksinkertaisten geometrinen konstruktioiden tekemiseen
- löytää yhdenmuotoisia ja yhteneviä sekä symmetrisiä kuvioita ja pystyy soveltamaan tätä taitoa kolmioiden ja nelikulmioiden ominaisuuksien tutkimisessa
- soveltaa kahden kulman välisiä yhteyksiä yksinkertaisissa tilanteissa
- käyttää Pythagoraan lausetta ja trigonometriaa suorakulmaisen kolmion osien ratkaisemiseen
- suorittaa mittauksia ja niihin liittyviä laskelmia sekä muuntaa tavanomaisimpia mittayksiköitä.

Todennäköisyys ja tilastot

Oppilas osaa

- määrittää mahdollisten tapausten lukumäärän ja järjestää yksinkertaisen empiirisen tutkimuksen todennäköisyydestä; hän ymmärtää todennäköisyyden ja satunnaisuuden merkityksen arkielämän tilanteissa
- lukea erilaisia taulukoita ja diagrammeja ja määrittää annetusta aineistosta frekvenssit, keskiarvon, mediaanin ja tyyppiä.

7.7 Ympäristö- ja luonnontieto

VUOSILUOKAT 1-4

Ympäristö- ja luonnontieto on biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon tiedonaloista koostuva integroitu aineryhmä, jonka opetukseen sisältyy kestävä kehityksen näkökulma. Opetuksen tavoitteena on, että oppilas oppii tuntemaan ja ymmärtämään luontoa ja rakennettua ympäristöä, itseään ja muita ihmisiä, ihmisten erilaisuutta sekä terveyttä ja sairautta.

Ympäristö- ja luonnontiedon opetus tukeutuu tutkivaan ja ongelmankehoiseen lähestymistapaan, jossa lähtökohtana ovat oppilaan ympäristöön ja oppilaaseen itseensä liittyvät asiat, ilmiöt ja tapahtumat sekä oppilaan aikaisemmat tiedot, taidot ja kokemukset. Kokemuksellisen ja elämyksellisen opetuksen avulla oppilaalle kehittyy myönteinen ympäristö- ja luontosuhde.

Ympäristö- ja luonnontiedon lähestymistavat ja sisällöt valitaan oppilaiden edellytysten ja kehitystason perusteella sekä siten, että opiskelutilanteissa voidaan työskennellä myös maastossa. Ympäristö- ja luonnontietoon liittyvät käsitteet voidaan jäsentää kokonaisuuksiksi, joissa tarkastellaan oppilasta, ympäröivää maailmaa ja hänen toimintaansa yhteisön jäsenenä. Näiden kokonaisuuksien opiskelu auttaa häntä ymmärtämään omaa ympäristöään sekä ihmisen ja ympäristön välistä vuorovaikutusta.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- toimimaan ympäristössään turvallisesti, ja itseään suojellen sekä noudattaa annettuja ohjeita koulussa, lähiympäristössä ja liikenteessä
- tuntemaan oman lähiseudun luontoa ja rakennettua ympäristöä sekä havaitsemaan niissä tapahtuvia muutoksia sekä hahmottamaan kotiseutunsa osana Suomea ja Pohjoismaita
- hankkimaan tietoa luonnosta ja ympäristöstä havainnoimalla, tutkimalla ja erilaisia lähdeaineistoja käyttämällä
- tekemään havaintoja eri aisteja ja yksinkertaisia tutkimusvälineitä käyttäen sekä kuvailemaan, vertailemaan ja luokittelemaan havaintojaan
- tekemään yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita
- lukemaan ja laatimaan yksinkertaisia karttoja sekä käyttämään kartastoa
- esittämään eri tavoin ympäristöön ja sen ilmiöihin liittyvää tietoa
- käyttämään niitä käsitteitä, joiden avulla ympäristöä sekä niihin kuuluvia ilmiöitä ja kohteita kuvataan ja selitetään
- suojelemaan luontoa ja säästämään energiavaroja
- psyykkistä ja fyysistä itsetuntemusta, itsensä ja muiden arvostamista ja sosiaalista osaamista
- terveyteen ja sairauteen sekä terveyden edistämiseen, liittyviä käsitteitä, sanastoa ja toimintatapoja sekä tekemään terveyttä edistäviä valintoja.

KESKEISET SISÄLLÖT

Eliöt ja elinympäristöt

- elottoman ja elollisen luonnon peruspiirteet
- erilaisia elinympäristöjä ja eliöiden sopeutuminen niihin
- oman lähiympäristön tavallisimpia kasvi-, sieni- ja eläinlajeja
- luonto eri vuodenaikoina
- kasvien ja eläinten elämänvaiheita
- ruoan alkuperä ja tuottaminen

Oma lähiympäristö, kotiseutu ja maapallo ihmisen elinpaikkana

- oma lähiympäristö
- vuorokauden- ja vuodenaikat
- maaston keskeiset piirteet ja kartta

- kotiseutu ja oma maakunta, niiden luonnonolot ja maisemat sekä rakennettu ympäristö ja ihmisen toiminta
- Suomi, Pohjoismaat ja muut lähialueet sekä maapallo ihmisen elinpaikkana

Ympäristön ilmiöitä

- ääneen ja valoon liittyviä ilmiöitä sekä kuulon ja näön suojele
- lämpöön liittyvien ilmiöitä ja lämmön lähteitä
- yksinkertaisten laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisten rakenteiden lujuuden tutkiminen
- magneettisia ja sähköisiä ilmiöitä

Ympäristön aineita

- arkielämään kuuluvia aineita ja materiaaleja sekä niiden säästävää käyttöä ja kierrätys
- ilman ominaisuuksia sekä palaminen ja paloturvallisuus
- veden ominaisuuksia ja olomuodon muutokset, veden käyttö ja kiertokulku luonnossa

Ihminen ja terveys

- ihmisen keho sekä kasvun ja kehityksen vaiheet pääpiirteissään
- omasta terveydestä huolehtiminen ja arkipäivän terveystottumukset
- sairastaminen ja tavallisimpia lasten sairauksia, toimiminen hätätilanteissa ja yksinkertaiset ensiaputoimet
- perheen ja ystävyyden, tunteiden tunnistamisen ja vuorovaikutuksen merkitys hyvinvoinnille ja mielenterveydelle

Turvallisuus

- kiusaamisen ja väkivallan ehkäisy, fyysisen koskemattomuuden kunnioittaminen, oman koulun turvallisuus, liikennekäyttäytyminen ja vaaratilanteiden välttäminen, koti- ja vapaa-ajan tapaturmat
- sopimukset ja säännöt, hyvät tavat ja toisten huomioon ottaminen, rahan käyttö ja toisen omaisuuden kunnioittaminen

1. luokka	2. luokka
Eliöt ja elinympäristöt * elollinen ja eloton * lähiympäristön lajiston tarkkailua eri vuodenaikoina	Eliöt ja elinympäristöt * ruoan alkuperä ja tuottaminen * pellon ja metsän lajistoa * eliöt ja niiden elinehdot sekä elämänvaiheet
Ympäristön ilmiöitä * sääilmiöitä - sääkartta - miten ilma liikkuu - lumitutkimukset - lämpötilan vaikutus lumeen - lämpömittari ja mittaaminen - sade, sateenkaari	Ympäristön ilmiöitä * ääni - äänen ominaisuuksia, erilaisia ympäristön ääniä, melu * sähkö - sähkökoneet ja niiden turvallinen käyttö - sähkön säästäminen * lämmönlähteet ja lämmitys - miten talot lämpenevät - mistä saadaan lämmitysenergiaa
Turvallisuus * koulun säännöt * liikenneturvallisuus koulumatkalla * lähiympäristön auttajat	Turvallisuus * oikeus fyysiseen ja psyykkiseen turvallisuuteen * arkipäivän uhat * toimiminen tulipalotilanteessa - alkusammutusvälineiden käyttö * avun hälyttäminen 112
Ympäristön aineita * vesi - olomuodot ja ominaisuuksia * arkielämästä tuttuja esineitä - ryhmittelyä ominaisuuksien mukaan	Ympäristön aineita * ilma - ominaisuuksia - ilmansuojele * palaminen

esim. valmistusmateriaali, maatuminen - säästävä käyttö ja kierrätys	- mitä palamiseen tarvitaan - palamattomat materiaalit - herkästi syttyvät materiaalit
<i>Oma lähiympäristö, kotiseutu paikkana</i> * lähiympäristön esim. koulumatkan tai lähikadun havainnollistaminen * luonto huolenpidon kohteena * pohjapiirros esim. luokkakartta, pihakartta	<i>Oma lähiympäristö, kotiseutu paikkana</i> * maapallo - maan malli - maapallon liikkeet ja aika (vrk, kk, v) - Maa taivaankappaleena * ihmisen elinehdot * kartta - symbolijärjestelmän tutkiminen konkreettisesti ympäristössä
<i>Ihminen ja terveys</i> * omasta terveydestä huolehtiminen - ravinto, puhtaus, lepo, pukeutuminen, ryhti, rentoutuminen, liikunta - sairastaminen esim. vilustumisen oireet ja sen hoito - tunteiden tunnistaminen ja mielen hyvinvointi	<i>Ihminen ja terveys</i> * kehon osat pääpiirteittäin - luusto, lihaksisto, verenkierto, hengitys * aistit ja niiden toiminta * ihmisen elämäntapa * perhe, ystävyys ja ihmissuhteet - tutustuminen lähialueen hoiva- ja hoitopalveluihin

3. LUOKKA

Eliöt ja elinympäristö

- *eloton ja elollinen luonto*
- *kotiseudun ympäristö: yleisimpien kasvien, lintujen ja eläinten tunnistaminen*
- *kasvin ja eläimen rakenne*
- *Suomi: luonto, vuodenaajat ja eläimet, Suomen maantietoa*

Oma lähiympäristö

- *maisema, kartta, ilmansuunnat, mittakaavan idea, kartan värit, karttamerkit, kompassi*
- *elinkeinot ja oma kotiseutu*

Ympäristön ilmiöitä

- *vesi: olomuodot, veden kiertokulku luonnossa, veden käyttö*
- *lämpöilmiöt: lämpötilan mittaaminen (<->lämpömittari), lämmön siirtyminen, lämmittäminen*
- *kierrätys ja arkielämään kuuluvien aineiden säästävä käyttö*

Ihminen, terveys ja turvallisuus

- *omasta terveydestä huolehtiminen ja terveystottumukset*
- *ihmisen keho ja kasvu laajemmin*
- *toimiminen hätätilanteessa ja yksinkertaiset ensiaputoimet*
- *turvallinen, terveellinen ja viihtyisä ympäristö*

4. LUOKKA

Eliöt ja elinympäristö

- *erilaisten elinympäristöjen eliöiden havainnoiminen, tunnistaminen ja tunteminen (metsät, niityt ja pellot)*
- *eliöiden rakenne: vihreä kasvi ja sen toiminta*
- *pohjoismaat*
- *maapallo ihmisen elinpaikkana*
- *Suomi: metsät, järvet, meri ja niiden eliöt*

Oma lähiympäristö

- *luonnon ja kulttuuriympäristön erot ja ihmisen vaikutus niihin, luonnonsuojelu*
- *oma kotiseutu, maakunta; tutustuminen*

Ympäristön ilmiöitä

- *ääni ja valo: eteneminen ja heijastuminen, varjot, kuulon ja näön suojeleminen*
- *yksinkertaiset koneet ja niiden toiminta*
- *sähkövirta, sähköturvallisuus, sähkön säästäminen, taskulamppu*
- *ilmakehän ilmiöitä*

Ihminen, terveys ja turvallisuus

- *henkinen hyvinvointi ja mielenterveys: perhe, ystävät, tunteet*
- *liikenne: turvallisuus jalankulkijana, pyöräilijänä*
- *siisti ympäristö lisää turvallisuutta/ viihtyisyyttä*

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 4. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ**Luonnon tutkimisen taidot****Oppilas**

- osaa tehdä havaintoja eri aisteilla sekä osaa kohdistaa huomionsa havaintojen teon kohteen olennaisiin piirteisiin
- osaa kuvailla, vertailla ja luokitella kappaleita ja eliöitä sekä ilmiöitä niiden erilaisten ominaisuuksien perusteella
- osaa tehdä ohjatusti yksinkertaisia tutkimuksia, jotka kohdistuvat luontoon, luonnon ilmiöihin ja rakennettuun ympäristöön
- osaa käyttää erilaisia tietolähteitä ja vertailla eri tavoin hankkimaansa tietoa
- osaa ilmaista luonnosta ja rakennetusta ympäristöstä hankkimaansa tietoa puhuen, kirjoittaen ja piirtäen.

Eliöt ja ympäristöt**Oppilas**

- ymmärtää kuinka elollinen ja eloton luonto eroavat toisistaan ja osaa kuvata eri elinympäristöjen kuten pihan, puiston, metsän, niityn ja pellon piirteitä sekä tunnistaa niiden tavallisimpia eliölajeja; oppilas osaa antaa esimerkkejä selkärangattomista ja selkärangaisista eläimistä
- tuntee vuodenaikojen vaihtelun piirteet ja osaa kuvata kuinka eliöt ovat sopeutuneet eri vuodenaikoihin ja erityisesti Suomen talveen
- tietää mistä ruoka-aineet ovat peräisin ja missä ruoka tuotetaan
- osaa kuvata luonnonympäristön ja rakennetun ympäristön eroja, osoittaa kiinnostusta ja vastuullisuutta niitä kohtaan sekä osaa arvioida ympäristön kauneutta, monimuotoisuutta ja viihtyisyyttä
- ymmärtää kartan ilmaisutavan sekä osaa käyttää kartanluvussa apuna ilmansuuntia, karttamerkkien selitystä ja janamittakaavaa ja osaa laatia yksinkertaisen kartan koulun pihasta ja omasta lähiympäristöstään
- osaa kuvata kotiseutunsa ja oman maakuntansa luonnonoloja ja ihmisen toimintaa
- oppilas osaa hahmottaa Suomea, Pohjoismaita ja muita lähialueita sekä ymmärtää näiden alueiden maisemallisen rikkauden
- ymmärtää kotiseutunsa osana Suomea ja Suomen osana Pohjoismaita sekä ymmärtää maapallon ihmisen elinpaikkana.

Ympäristön aineita ja ilmiöitä**Oppilas**

- osaa käyttää keskeisiä käsitteitä ja hahmottaa käsitteitä kokonaisuuksina
- osaa käyttää yksinkertaisia tutkimusvälineitä, kuten kelloa, pituusmittoja, lämpömittaria ja luuppia, sekä käyttää havaintojen teossa myös itse tehtyjä välineitä

- osaa selittää yksinkertaisten laitteiden, kuten vivun, pyörän, jousen, toimintaa sekä osaa tutkia erilaisten rakenteiden lujuutta
- osaa rakentaa yksinkertaisen virtapiirin pariston, lampun ja johtimien avulla sekä tuntee kodissa käytettäviä sähkölaitteita; hän ymmärtää, että sähkön käyttöön liittyy vaaroja ja osaa käyttää sähkölaitteita turvallisesti
- tuntee erilaisia valon, äänen ja lämmön lähteitä sekä tunnistaa ja osaa tutkia valoon, ääneen ja lämpöön liittyviä ilmiöitä kuten äänen eteneminen, valon eteneminen ja heijastuminen sekä lämmön siirtyminen ja lämmittäminen
- tuntee näön ja kuulon suojelemaan sekä palovammojen ehkäisyyn liittyviä toimenpiteitä ja osaa toimia niiden mukaisesti
- osaa tutkia ilman ja veden ominaisuuksia, veden olomuodon muutoksia ja osaa kuvailla veden kiertokulkua luonnossa
- ymmärtää aineen muuttumisen toisiksi aineiksi esimerkiksi kynttilän tai puun palaessa sekä tuntee herkästi syttyviä aineita ja osaa käyttää alkusammutusvälineitä
- tuntee erilaisten aineiden ja materiaalien ominaisuuksia ja käyttötarkoituksia ja tietää, että kotona voi olla vahingollisia aineita, kuten lääkkeitä, pesu- ja puhdistusaineita sekä liuottimia, tupakka- ja alkoholituotteita
- osaa lajitella jätteitä, ei roskaa ympäristöä sekä osaa säästää vettä, sähköä ja lämpöä.

Ihminen ja terveys

Oppilas

- osaa kuvata kasvun ja kehityksen sekä elämänkulun eri vaiheita, osaa nimetä ihmisen tärkeimmät ruumiinosat ja keskeisiä elintoimintoja
- tuntee terveyttä edistäviä arkikäytäntöjä ja tottumuksia: vuorokausirytmä, riittävä uni ja lepo, ravinto, säännöllinen ruokaileminen, päivittäinen liikunta, oikeat työskentelyasennot koulussa ja kotona, ryhti, suun terveys, hygienia, pukeutuminen
- osaa perussäännöt ryhmässä toimimisesta ja kohteliaasta käytöksestä; hän osaa tunnistaa ja nimetä erilaisia tunteita ja tietää, että tunteiden ilmaisua voidaan säädellä
- osaa kuvata tavallisimpia lasten sairauksia, niiden oireita ja itsehoitoa; hän tietää lääkkeiden käytön perussääntöjä; hän osaa yksinkertaisia ensiaputaitoja sekä osaa hälyttää ja hakea apua tarvittaessa.

Turvallisuus

Oppilas

- osaa kuvata erilaisia kiusaamisen ja väkivallan tunnuspiirteitä; hän tietää yksilön oikeuden fyysiseen koskemattomuuteen sekä tunnistaa hyväksytyt ja ei-toivotut kosketuksen erot; hän tietää, miten tarvittaessa voi hakea apua itselleen, ja tietää, ketkä auttavat koulussa ja lähiyhteisössä
- tietää ikäkautensa mukaisesti, mikä on luvallista toimintaa ja mikä ei
- tietää ja tunnistaa turvallisuutta uhkaavia vaaratekijöitä lähiympäristössä ja liikuttaessa liikenteessä, vesillä tai jäällä; hän tuntee jalankulkijana ja pyöräilijänä keskeiset liikennesäännöt ja ymmärtää, miksi sovittuja ohjeita ja sääntöjä pitää noudattaa.

7.8 Biologia ja maantieto

VUOSILUOKAT 5-6

Biologian opetuksessa tutkitaan elämää ja sen ilmiöitä. Opetus järjestetään siten, että oppilas oppii tunnistamaan eliölajeja, ymmärtämään eliöiden ja niiden elinympäristöjen välistä vuorovaikutusta sekä arvostamaan ja vaalimaan luonnon monimuotoisuutta. Biologian opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta tuntemaan myös itseään ihmisenä ja osana luontoa. Ulkona tapahtuvassa opetuksessa oppilaan tulee saada myönteisiä elämyksiä ja kokemuksia luonnosta sekä oppia havainnoimaan ympäristöä. Biologian opetuksen tulee perustua tutkivaan oppimiseen. Opetusta toteutetaan sekä maastossa että luokkahuoneessa.

Maantiedon opetuksessa tarkastellaan maapalloa ja sen erilaisia alueita. Opetuksen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään luonnon ja ihmisen toimintaan liittyviä ilmiöitä ja niiden välistä vuorovaikutusta eri alueilla. Maantiedon opetuksen tavoitteena on laajentaa oppilaan maailmankuvaa kotimaasta Eurooppaan ja muualle maailmaan. Opetus järjestetään siten, että oppilas saa käsityksen luonnonympäristöjen ja kulttuuriympäristöjen rikkaudesta eri puolilla maapalloa ja oppii arvostamaan niitä. Maantiedon opetuksen tulee luoda pohjaa kansojen ja kulttuurien väliselle suvaitsevaisuudelle ja kansainvälisyydelle.

Vuosiluokilla 5-6 biologian ja maantiedon opetukseen integroidaan myös terveystiedon opetusta. Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että oppilas oppii ymmärtämään omaa kasvuaan ja kehitystään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena prosessina sekä ihmisen ja hänen ympäristönsä välisenä vuorovaikutuksena.

Biologian ja maantiedon opetuksen tulee painottaa vastuullisuutta, luonnon suojelua ja elinympäristöjen vaalimista sekä tukea oppilaan kasvua aktiiviseksi ja kestäväan elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- tuntemaan eliölajeja, niiden rakennetta ja elämää sekä eliölajien sopeutumista elinympäristöihinsä
- hahmottamaan eliökunnan kokonaisuuden ja luokittelemaan eliöitä
- liikkumaan luonnossa sekä havainnoimaan ja tutkimaan luontoa maastossa
- ymmärtämään, että ihminen on ravinnontuotannossaan riippuvainen muusta luonnosta
- kehittämään ympäristölukutaitoaan, toimimaan ympäristöystävällisesti, huolehtimaan lähiympäristöstään ja suojelemaan luontoa
- tietämään perusasiat ihmisen rakenteesta ja elintoiminnoista
- arvostamaan kasvua ja kehitystä jokaisen henkilökohtaisena prosessina, tunnistamaan murrosiän tunnuspiirteitä sekä ymmärtämään ihmisen seksuaalisuutta
- pohtimaan kasvuun, kehitykseen, ihmisten erilaisuuteen ja sosiaaliseen vuorovaikutukseen liittyviä kysymyksiä,
- ottamaan vastuuta omista teoistaan sekä ottamaan huomioon toiset ihmiset.
- laatimaan ja tulkitsemaan karttoja sekä käyttämään tilastoja, diagrammeja, kuvia ja sähköisiä viestimiä maantieteellisen tiedon lähteinä
- hahmottamaan maailmankartan ja tuntemaan sen keskeisen nimistön
- ymmärtämään ihmisen toiminnan riippuvuutta ympäristön tarjoamista mahdollisuuksista maapallolla
- perehtyy Euroopan maantietoon ja maapallon muihin alueisiin sekä oppii arvostamaan ja suhtautumaan myönteisesti vieraisiin maihin, niiden kansoihin ja kulttuureihin.

KESKEISET SISÄLLÖT

Eliöt ja elinympäristöt

- lähialueiden keskeisen eliölajiston tunnistaminen ja ohjattu kasvien keruu
- eliöiden elinympäristöjä kuten metsä ja suo, ravintoketjut sekä metsien hyötykäyttö
- kasvien kasvu ja sen kokeellinen tutkiminen sekä eläinten ja kasvien lisääntyminen
- elintarvikkeiden alkuperä ja tuottaminen sekä puutarhan antimet

Ihmisen rakenne, elintoiminnot, kasvu, kehitys ja terveys

- ihmisen kehon rakenne ja keskeiset elintoiminnot, lisääntyminen sekä murrosiän fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset muutokset
- oman kehon arvostus ja suojeleminen, tervettä kasvua ja kehitystä tukevat ja haittaavat tekijät sekä seksuaalisen kehityksen yksilöllinen vaihtelu
- ihmissuhteisiin, huolenpitoon ja tunteiden säätelyyn liittyvät sosiaaliset tekijät, suvaitsevaisuus sekä ikäkauteen liittyvät oikeudet ja vastuu

Luonnon monimuotoisuus

- luonnon monimuotoisuuden merkitys sekä jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet

Eurooppa osana maailmaa

- Eurooppa maailman kartalla ja Euroopan karttakuva
- Euroopan ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeet sekä ihmisen toiminta

Ihmisten elämän ja elinympäristöjen monimuotoisuus maapallolla

- maailmankartan keskeinen nimistö ja karttataidot
- sademetsät, savannit, arot, aavikot, talvisateiden alueet sekä lauhkean ja kylmän vyöhykkeen alueet ihmisen elinympäristöinä sekä ihmisten monimuotoinen elämä erilaisissa ympäristöissä
- luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutus maapallolla sekä ihmisen toiminnan aiheuttamat muutokset ympäristössä

5. LUOKKA

Eliöt ja elinympäristöt

- *Lähialueiden keskeisen eliölajiston tunnistaminen ja ohjattu kasvien kerääminen*
- *eliöiden elinympäristöjen kuten metsän ja suon tutkiminen, ravintoketjut sekä metsien hyötykäyttö*
- *kasvien kasvu ja sen kokeellinen tutkiminen sekä eläinten ja kasvien lisääntyminen*
- *eliökunnan kokonaisuuden hahmottaminen ja luokittelu.*

Ihmisen rakenne, elintoiminnot, kasvu, kehitys ja terveys

- *Ihmisen kehon rakenne, keskeiset elintoiminnot, lisääntyminen sekä murrosiän fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset muutokset*
- *seksuaalisen kehityksen yksilöllinen vaihtelu, oman kehon arvostaminen ja suojeleminen sekä tervettä kasvua ja kehitystä tukevat ja haittaavat tekijät.*

Luonnon monimuotoisuus

- *Ympäristölukutaidon ja ympäristöystävällisen toiminnan harjoittaminen,*
- *luonnon monimuotoisuuden merkitys sekä jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet.*

Maantieto

Oppilas

- *oppii laatimaan ja tulkitsemaan karttoja sekä käyttämään tilastoja, diagrammeja, kuvia ja sähköisiä viestimiä maantieteellisen tiedon lähteinä*

- oppii hahmottamaan maailmankartan ja tuntemaan sen keskeisen nimistön
- oppii ymmärtämään ihmisen toiminnan riippuvuutta ympäristön tarjoamista mahdollisuuksista maapallolla
- perehtyy Euroopan maantietoon ja maapallon muihin alueisiin sekä oppii arvostamaan ja suhtautumaan myönteisesti vieraisiin maihin, niiden kansoihin ja kulttuureihin.

Aihepiireinä

- Eurooppa osana maailmaa
- Euroopan tarkasteleminen maailman kartalla sekä Euroopan karttakuvan hahmottaminen
- Euroopan ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeet sekä Euroopan eläimistö
- Erilaisten karttojen, karttapallon ja muiden maantieteellisten tietolähteiden käytön sekä tiedon havainnollistamisen harjoittelu.
- Ihmisten elämän ja elinympäristöjen monimuotoisuus maapallolla
- Afrikka
- sadematsät, savannit, arot, aavikot, talvisateiden alueet sekä lauhkean ja kylmän vyöhykkeen alueet
- ihmisen elinympäristönä sekä ihmisen monimuotoinen elämä erilaisissa ympäristöissä

6. LUOKKA

Eliöt ja elinympäristöt

- Eliöiden elinympäristöjen kuten metsän ja suon tutkiminen, ravintoketjut sekä metsien hyötykäyttö
- elintarvikkeiden alkuperä ja tuottaminen sekä puutarhan antimet
- eliökunnan kokonaisuuden hahmottaminen ja luokittelu.
- Ihmisen rakenne, elintoiminnot, kasvu ja kehitys

Ihmisen rakenne, elintoiminnot, kasvu, kehitys ja terveys

- Läheisyyden tarve, ihmissuhteisiin ja tunteiden säätelyyn liittyvät sosiaaliset tekijät sekä
- ikäkauteen liittyvät oikeudet ja vastuu.
- Luonnon ja ympäristön suojeleminen

Luonnon monimuotoisuus

- Ympäristölukutaidon ja ympäristöystävällisen toiminnan harjoittaminen, luonnon
- monimuotoisuuden merkitys sekä jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet.

Maantieto

Oppilas

- oppii laatimaan ja tulkitsemaan karttoja sekä käyttämään tilastoja, diagrammeja, kuvia ja sähköisiä viestimiä maantieteellisen tiedon lähteinä
- oppii hahmottamaan maailmankartan ja tuntemaan sen keskeisen nimistön
- oppii ymmärtämään ihmisen toiminnan riippuvuutta ympäristön tarjoamista mahdollisuuksista maapallolla
- perehtyy Euroopan maantietoon ja maapallon muihin alueisiin sekä oppii arvostamaan ja suhtautumaan myönteisesti vieraisiin maihin, niiden kansoihin ja kulttuureihin.

Aihepiireinä

- Ihmisten elämän ja elinympäristöjen monimuotoisuus maapallolla
- erilaisten karttojen, karttapallon ja muiden maantieteellisten tietolähteiden käytön sekä tiedon havainnollistamisen harjoittelu
- maailmankartan keskeinen nimistö ja karttataitojen harjoittelu
- luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutus maapallolla sekä ihmisen toiminnan aiheuttamat muutokset ympäristössä
- Australia , Oseania ja Aasia

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 6. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- osaa liikkua luonnossa sekä havainnoida ja tutkia luontoa
- osaa kuvata tekemiään yksinkertaisia luontoon ja muuhun ympäristöön liittyviä tutkimuksia sekä selostaa niiden tuloksia
- tunnistaa yleisimpiä kasvilajeja ja osaa kerätä lähiympäristön kasveja ohjeiden mukaisesti

Eliöt ja elinympäristöt

Oppilas

- tuntee eri selkärangkaisryhmät ja tunnistaa lähiympäristön yleisimmät nisäkkäät, linnut ja kalat sekä osaa kertoa esimerkkejä eläinten sopeutumisesta ympäristöönsä
- tietää, että vihreät kasvit valmistavat itse oman ravintonsa yhteyttämisen avulla
- osaa selittää ravintoketjun pääperiaatteet jonkin esimerkin avulla
- ymmärtää ja osaa antaa esimerkkejä siitä, miksi ja miten ihminen on riippuvainen luonnosta ja osaa selvittää peruselintarvikkeiden alkuperän
- osaa antaa esimerkkejä siitä, miten lähiluontoa ja asuinympäristöä voidaan vaalia ja suojella

Ihmisen rakenne, elintoiminnot, kasvu, kehitys ja terveys

Oppilas

- osaa kuvata perusasioita ihmisen rakenteesta ja elintoiminnoista
- osaa tarkastella omaan kasvuunsa ja kehitykseensä liittyviä muutoksia, osaa selittää murrosiän ja seksuaalisen kehityksen muutoksia tytöillä ja pojilla sekä antaa esimerkkejä niiden yksilöllisestä ilmenemisestä
- osaa antaa esimerkkejä siitä, miten tunteiden ilmaisua voidaan säädellä ja siitä, miten asioita voidaan tarkastella myös muiden ihmisten näkökulmasta sekä osaa esimerkein kuvata tunneilmaisuuksiin liittyvää ihmisten erilaisuutta
- tietää ikäkauteensa liittyvät oikeutensa ja vastuunsa

Karttataidot

Oppilas

- osaa etsiä kartastosta tutkimiaan paikkoja, käyttää kartanluvussa hyväkseen karttamerkkejä ja mittakaavoja sekä osaa tulkita erilaisia karttoja
- osaa tulkita tilastoja, diagrammeja, kuvia, ja sähköisten viestimien välittämää tietoa sekä osaa kriittisesti arvioida eri tietolähteitä
- osaa itse laatia yksinkertaisia karttoja ja diagrammeja

Eurooppa osana maailmaa

Oppilas

- tietää pääpiirteissään Euroopan valtiot ja niiden pääkaupungit sekä osaa kuvata luonnonolojen vaihtelua ja ihmisen toimintaa Euroopassa

Ihmisten elämän ja elinympäristöjen monimuotoisuus maapallolla

Oppilas

- tietää maailmankartan keskeisen nimistön, kuten maanosat, valtameret, suurimmat vuoristot sekä sademetsä- ja aavikkoalueet
- tietää, että maapallolla on erilaisia ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä ja osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten ilmasto-olot, kuten lämpötila ja sademäärä, vaikuttavat ihmisen toimintaan, erityisesti maatalouteen ja asumiseen eri vyöhykkeillä sekä osaa kuvata ihmisten elämää erilaisissa ympäristöissä
- osaa kertoa esimerkkejä eri alueilta siitä, miten ihmisen toiminta, kuten kaupunkien ja teollisuuden rakentaminen, liikalaiduntaminen ja polttopuun kerääminen ovat aiheuttaneet muutoksia ympäristössä

- osaa tunnistaa oman kulttuurin ja vieraiden kulttuurien piirteitä.

BIOLOGIA

VUOSILUOKAT 7-9

Biologian opetuksessa tutkitaan elämää, sen ilmiöitä ja edellytyksiä. Opetuksen tulee kehittää oppilaan luonnontuntemusta ja ohjata ymmärtämään luonnon perusilmiöitä. Tavoitteena on, että oppilaat tutustuvat myös evoluutioon, ekologian perusteisiin ja ihmisen rakenteeseen ja elintoihintoihin. Biologian opetuksessa oppilasta ohjataan kiinnittämään huomiota ihmisen ja muun luonnon välisiin vuorovaikutussuhteisiin sekä korostetaan ihmisen vastuuta luonnon monimuotoisuuden suojelussa.

Biologian opetuksen tulee perustua tutkivaan oppimiseen ja kehittää oppilaan luonnontieteellistä ajattelua. Opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle valmiudet havainnoida ja tutkia luontoa sekä hyödyntää biologisen tiedon haussa myös tietoteknisiä mahdollisuuksia. Opetus järjestetään siten, että oppilaat saavat myönteisiä elämyksiä ja kokemuksia luonnossa opiskelusta, oppilaiden ympäristötietoisuus kehittyy ja halu vaalia elinympäristöjä ja elämän eri muotoja kasvaa.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- käyttämään biologialle ominaisia käsitteitä ja tiedonhankinta- ja tutkimusmenetelmiä
- kuvaamaan elämän perusilmiöitä
- tunnistamaan eliölajeja ja arvostamaan luonnon monimuotoisuutta sekä suhtautumaan myönteisesti sen vaalimiseen
- hahmottamaan ekosysteemien rakennetta ja toimintaa
- tuntemaan kasvien kasvattamisen ja viljelyn periaatteita sekä kiinnostuu kasvien kasvattamisesta
- tuntemaan ihmisen perusrakenteen ja keskeiset elintoiminnot sekä ymmärtämään seksuaalisuuden biologisen perustan
- tuntemaan perinnöllisyyteen liittyviä keskeisiä käsitteitä
- tunnistamaan kotiseudun ympäristömuutoksia, pohtimaan niiden syitä ja esittämään ongelmien ratkaisumahdollisuuksia
- ymmärtämään ympäristönsuojelun keskeiset tavoitteet ja luonnonvarojen kestävän käytön periaatteet.

KESKEISET SISÄLLÖT

Luonto ja ekosysteemit

- Kotiseudun keskeisten kasvi-, eläin- ja sienilajien tunnistaminen sekä ohjattu kasvien kerääminen
- ekosysteemi, sen rakenne ja toiminta, metsä- ja vesiekosysteemin ominaispiirteet sekä yhden ekosysteemin omakohtainen tutkiminen
- metsänhoitoon ja kasvinviljelyyn tutustuminen
- luonnon monimuotoisuus

Elämä ja evoluutio

- Solun rakenne ja toiminta
- eliökunnan synty ja kehitys ja eliökunnan järjestelmä
- ihmisen biologinen ja kulttuurinen evoluutio sekä ihmislajin ominaispiirteet
- biotekniikan mahdollisuudet ja niihin liittyvät eettiset kysymykset

Ihminen

- Ihmisen rakenne ja keskeiset elintoiminnot
- ihmisen seksuaalisuus ja lisääntyminen
- perimän ja ympäristön merkitys ihmisen ominaisuuksien kehittymisessä

Yhteinen ympäristö

- Ekologisesti kestävä kehitys sekä ympäristönsuojelun sisältö ja tavoitteet

- oman elinympäristön tilan ja ympäristömuutosten tutkiminen, oman lähiympäristön tilaa parantavien toimien tarkastelu sekä oman ympäristökäyttäytymisen pohtiminen

Vesiekosysteemi (murtovesi ja makeat vedet)

- vesiekosysteemin rakenne ja toiminta
- kotiseudun vesikasvien ja -eläinten tunnistaminen ja tutkiminen
- vesiluonnon monimuotoisuus ja suojelu
- eläinten käyttäytyminen

8.LUOKKA

Metsäekosysteemi

- metsätyypit
- metsän kasvit ja ohjattu kasvukokoelman tekeminen
- sienet, niiden tunnistaminen ja kerääminen
- metsän eläimet, niiden käyttäytyminen ja sopeutuminen ympäristöön

Kasvien rakenne ja elintoiminnat

- kasvisolun rakenne
- fotosynteesi
- kasvuun vaikuttavat tekijät

9.LUOKKA

Ihminen

- ihmisen rakenne ja elintoiminnat
- ihmisen lisääntymisen ja seksuaalisuuden biologinen perusta
- ympäristön vaikutus ihmiseen

Perinnöllisyys, evoluutio ja ympäristönsuojelu

- perinnöllisyystieteen perusteet
- biotekniikan mahdollisuudet ja siihen liittyvät eettiset kysymykset
- eliökunnan synty ja kehitys
- ihmisen evoluutio
- kestävä kehitys ja ympäristönsuojelu

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

Biologian tutkimustaidot

Oppilas osaa

- käyttää mikroskooppia näytteitä tutkiessaan
- työskennellä maastossa ja laboratoriossa annettujen ohjeiden mukaan sekä osaa kerätä kasveja ohjeiden mukaisesti
- toteuttaa itsenäisesti pienimuotoisia tutkimuksia.

Luonto ja ekosysteemit

Oppilas osaa

- jaotella eliöitä pääryhmittäin keskeisten tuntomerkkien avulla ja osaa tunnistaa lähiluonnon kasvi, eläin- ja sienilajeja
- kuvata ekosysteemin perusrakenteen ja toiminnan
- nimetä ja kuvata metsä- ja järvityyppejä
- tehdä pienimuotoisia metsä-, vesi- tai suoekosysteemiin liittyviä tutkimuksia
- selostaa perusasioita metsänhoidosta ja kasvinviljelystä
- kuvata esimerkein luonnon monimuotoisuutta, osaa perustella sen merkitystä ekologisen kestävyuden kannalta sekä tuntee metsien kestäväen käytön periaatteet.

Elämä ja evoluutio

Oppilas osaa

- kuvata pääpiirteet kasvi- ja eläinsolun rakenteesta
- selostaa fotosynteesin ja kuvata sen merkityksen eliökunnan kannalta
- kuvata kasvien, eläinten, sienten ja mikrobien lisääntymistä
- selostaa evoluution peruspiirteet ja ihmisen evoluution vaiheet
- jäsentää eliökunnan pääryhmiin ja perustella ryhmittelyn

Ihminen

Oppilas osaa

- kuvata ihmisen tärkeimpien kudosten, elinten ja elimistöjen rakenteen ja toiminnan pääpiirteet
- selvittää seksuaalisuuden erilaisia ilmenemismuotoja
- selostaa pääpiirteissään sukupuolisolujen synnyn, yhdynnän, hedelmöityksen, raskauden kulun ja synnytyksen
- käyttää periytymiseen liittyviä keskeisiä käsitteitä.

Yhteinen ympäristö

Oppilas osaa

- kuvata ekologisesti kestävästä kehitystä sekä luonnon monimuotoisuuden säilymisen ja ympäristösuojelun merkitystä
- tehdä pienimuotoisia tutkimuksia oman elinympäristönsä tilasta
- kertoa esimerkkejä kotiseutunsa luonnonympäristön muuttumisesta ja osaa antaa esimerkkejä siitä, millä tavalla voi itse toimia kestäväen kehityksen tavoitteiden mukaisesti.

MAANTIETO

VUOSILUOKAT 7-9

Maantiedon opetuksessa tutkitaan maapalloa ja sen erilaisia alueita sekä alueellisia ilmiöitä. Opetuksen tulee kehittää oppilaiden maantieteellistä maailmankuvaa ja sen alueellista perustaa. Maantiedon opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kykyä tarkastella luonnonympäristöä, rakennettua ympäristöä ja sosiaalista ympäristöä sekä ihmisen ja ympäristön välistä vuorovaikutusta paikallistasolta globaalille tasolle saakka. Opetuksen tulee ohjata oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia maailmassa ja arvioimaan niiden vaikutusta luontoon ja ihmisen toimintaan.

Maantiedon opetus järjestetään siten, että oppilaiden kulttuurien tuntemus lisääntyy ja kyky ymmärtää ihmisten elämän ja elinympäristöjen erilaisuutta eri puolilla maailmaa kehittyy. Maantiedon opetuksen tulee toimia siltana luonnontieteellisen ja yhteiskuntatieteellisen ajattelun välillä. Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilaita pohtimaan maapallolla esiintyvien luonnontieteellisten, kulttuuristen, sosiaalisten ja taloudellisten ilmiöiden syy- ja seuraussuhteita. Maantiedon opetuksen tulee tukea oppilaiden kasvua aktiiviseksi ja kestäväen elämäntapaan sitoutuneiksi kansalaisiksi.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- käyttämään ja tulkitsemaan fyysisiä kartoja ja teemakartoja sekä käyttämään muita maantieteellisiä tietolähteitä, kuten diagrammeja, tilastoja, ilmakuvia, satelliittikuvia, valokuvia, kirjallisuutta, uutislähteitä sekä sähköisiä viestimiä
- määrittelemään alueiden sijainnin ja paikkojen väliset etäisyydet
- tehdä pienimuotoisia tutkimuksia oman elinympäristönsä tilasta ymmärtämään planetaarisuuden vaikutuksia maapallolla
- ymmärtämään maanpintaa muokkaavien tekijöiden vaikutuksen maisemassa
- ymmärtämään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta Suomessa, Euroopassa ja muualla maailmassa sekä oppii tietämään syyt, jotka ohjaavat ihmisen toimintojen sijoittumista
- tunnistamaan eri kulttuurien piirteitä, ja oppii suhtautumaan myönteisesti vieraisiin maihin ja niiden kansoihin sekä erilaisten kulttuurien edustajiin
- tuntemaan ja arvostamaan Suomen luonnonympäristöä ja rakennettua ympäristöä sekä oppii hahmottamaan oman alueellisen identiteettinsä
- tietämään, miten Suomessa jokainen kansalainen voi vaikuttaa oman elinympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen
- ymmärtämään ja kriittisesti arvioimaan uutistietoa esimerkiksi maailmanlaajuisista ympäristö- ja kehityskysymyksistä sekä oppii toimimaan itse kestävän kehityksen mukaisesti.

KESKEISET SISÄLLÖT

Maa – ihmisen kotiplaneetta

- Maailman luonnonmaantieteellisen ja kulttuurimaantieteellisen karttakuvan hahmottamien sekä maailman alueellinen jäsentäminen
- maapallon sisäiset ja ulkoiset tapahtumat
- Aasia, Afrikka, Pohjois- ja Etelä-Amerikka, Australia ja Eurooppa: kahden tai useamman maanosan luonnonolojen, ihmistoiminnan ja kulttuuristen piirteiden vertailu

Eurooppa

- Euroopan karttakuvan, luonnonolojen, maiseman ja ihmisen toiminnan peruspiirteet sekä niiden vuorovaikutus Euroopan eri alueilla
- Euroopan maantieteellinen tarkastelu osana maailmaa ja Euroopan tulevaisuus

Suomi maailmassa

- Suomen karttakuva ja maisema
- luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutus Suomen eri alueilla sekä rakennettu ympäristö ja perinnemaisemat
- Suomen väestö ja sen vähemmistökulttuurit
- vaikuttamismahdollisuudet oman ympäristön suunnittelussa ja kehittämisessä
- Suomi osana maailmaa
- oman lähiympäristön tai kotikunnan pienimuotoinen tutkiminen: luonnonympäristö, rakennettu ympäristö ja sosiaalinen ympäristö

Yhteinen ympäristö

- ympäristö- ja kehityskysymykset paikallisesti ja maailmanlaajuisesti sekä ongelmien ratkaisumahdollisuuksien pohtiminen
- Itämeren alueen ympäristökysymykset
- ihminen luonnonvarojen kuluttajana

Pohjois- ja Etelä-Amerikka

- *kartan käyttö: mittakaava, ilmansuunnat ja koordinaatit*
- *Amerikan nimistö ja valtiot*
- *Pohjois- ja Etelä-Amerikan luonnonolojen, elinkeinojen, väestön ja eri kulttuurien vertailu*
- *Napa-alueet*
- *ympäristö- ja kehityskysymykset*

8.LUOKKA

Eurooppa

- *maapallon sisäisten ja ulkoisten tapahtumien vaikutus Euroopassa*
- *vuoden- ja vuorokaudenajat sekä vyöhykkeisyys*
- *Euroopan karttakuva*
- *Euroopan valtioiden luonnonolot, elinkeinot ja erilaiset kulttuurit*
- *Eurooppa osana maailmaa*
- *tutkielma yhdestä Euroopan valtiosta*

9.LUOKKA

Suomi

- *Suomi osana Pohjolaa: kartta ja luonnon erityispiirteet*
- *erilaisiin karttatyypeihin tutustuminen*
- *jääkausi ja sen vaikutukset kallio- ja maaperään*
- *alue-, luonnon- ja talousmaantieteellisiin perusasioihin tutustuminen*
- *maankäytön suunnittelu ja kaavoitus*
- *väestö: muuttoliikkeet ja niiden seuraukset*
- *ympäristönsuojelu: jätteet ja kierrätys*
- *tutkielma yhdestä kunnasta tai maisema-alueesta Pohjoismaissa*

7.9 Fysiikka ja kemia

VUOSILUOKAT 5-6

Fysiikan ja kemian opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan aikaisemmat tiedot, taidot ja kokemukset sekä ympäristön kappaleista, aineista ja ilmiöistä tehdyt havainnot ja tutkimukset, joista edetään kohti fysiikan ja kemian peruskäsitteitä ja periaatteita. Opiskelun tulee innostaa oppilasta luonnontieteiden opiskeluun, auttaa oppilasta pohtimaan hyvän ja turvallisen ympäristön merkitystä sekä opettaa oppilasta huolehtimaan ympäristöstään ja toimimaan siinä vastuullisesti. Opetukseen integroidaan terveystiedon opetusta, jossa oppilaan toimintaa tarkastellaan turvallisuuden ja terveyden näkökulmasta.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- työskentelemään ja liikkumaan turvallisesti itseään ja ympäristöään suojellen sekä noudattamaan annettuja ohjeita
- tekemään havaintoja ja mittauksia, etsimään tietoa tutkittavasta kohteesta sekä pohtimaan tiedon luotettavuutta
- tekemään johtopäätöksiä havainnoistaan ja mittauksistaan sekä tunnistamaan luonnonilmiöihin ja kappaleiden ominaisuuksiin liittyviä syy-seuraussuhteita
- tekemään yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita, joissa selvitetään ilmiöiden, eliöiden, aineiden ja kappaleiden ominaisuuksia sekä niiden välisiä riippuvuuksia
- käyttämään luonnontieteellisen tiedon kuvailemisessa, vertailemisessa ja luokittelussa fysiikan ja kemian alaan kuuluvia käsitteitä
- ymmärtämään päihde- ja vaikuteaineiden vaarallisuuden.

KESKEISET SISÄLLÖT

Energia ja sähkö

- lämmön, valon ja liikkeen aikaansaaminen sähköön avulla sekä sähköturvallisuus
- erilaisia sähkön ja lämmön tuotantotapoja sekä energiavarat

Luonnon rakenteet

- Maan vetovoima ja kitka sekä voimista aiheutuvia liike- ja tasapainoilmiöitä
- turvallinen liikkuminen ja tapaturmien ehkäiseminen
- Maan ja Kuun liikkeet ja näistä aiheutuvia ilmiöitä sekä Aurinkokunnan rakenne ja tähtitaivas

Aineet ympärillämme

- ilman koostumus ja ilmakehä
- veden ominaisuudet ja sen merkitys liuottimena, luonnonvesien tutkiminen sekä veden puhdistaminen
- maaperästä saatavien aineiden luokittelu sekä aineiden erotusmenetelmiä
- elinympäristöön kuuluvien aineiden ja tuotteiden alkuperä, käyttö ja kierrätys sekä niiden turvallinen käyttö
- vaikuttavat aineet päihteissä ja huumaavissa aineissa ja niiden haitat

Massa ja painovoima käytännön esimerkein

- punnitseminen
- tasapainokäsite

Voimat

- *kitka ja ilmanvastus*
- *liikenneturvallisuus: nopeuden merkitys ja massan hitaus (turvavyöt)*

Ilma

- *ilmakehän merkitys*
- *ilmakehän rakenne*
- *ilman suojele*

Vesi

- *veden kiertokulku*
- *veden olomuodot*
- *vesien suojele*
- *veden puhdistaminen*
- *vesi liuottimena*

Muut aiheet

- *Yleisimmät päihteet ja huumaavat aineet sekä niiden aiheuttamat terveyshaitat*

6. LUOKKA**Lämpöoppia**

- *olomuodot*
- *lämpötila*
- *lämpömittarin lukeminen*

Palaminen

- *palamisen edellytykset*
- *hidas palaminen*
- *paloturvallisuus*

Energialähteet

- *sähkö*
- *voimalatyypit (ympäristövaikutukset)*
- *sähkön käyttö*
- *sähkön säästäminen*
- *sähköturvallisuus*
- *ukkoselta suojautuminen*

Avaruus

- *maa, kuu, aurinko*
- *aikakäsitteitä: vuosi (myös karkausvuosi), kuukausi, vuorokausi, aikavyöhyke*

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 6. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ**Luonnon tutkimisen taidot****Oppilas**

- *osaa työskennellä ja toimia turvallisesti itseään ja ympäristöään suojellen sekä noudattaa annettuja ohjeita*

- osaa tehdä havaintoja ja mittauksia eri aisteilla ja mittausvälineillä sekä osaa kohdistaa havaintojen teon kohteen olennaisiin piirteisiin, esimerkiksi liikkeeseen tai lämpötilaan ja niiden muutoksiin
- osaa tehdä johtopäätöksiä havainnoistaan ja mittauksistaan, esittää mittaustuloksiaan esimerkiksi taulukoiden avulla sekä selittää luonnon perusilmiöihin ja kappaleiden ominaisuuksiin liittyviä syy-seuraussuhteita, esimerkiksi mitä suurempi massa kappaleella on sitä vaikeampi se on saada liikkeelle tai pysäyttää
- osaa tehdä yksinkertaisia kokeita, esimerkiksi tutkia mitkä tekijät vaikuttavat kiinteän aineen liukenemiseen
- osaa käyttää käsitteitä, suureita ja niiden yksiköitä aineiden, kappaleiden ja ilmiöiden ominaisuuksien kuvailemisessa, vertailemisessa ja luokittelussa
- osaa koota eri lähteistä löytämäänsä tietoa sekä pohtia sen oikeellisuutta aikaisempien tietojensa, tutkimustensa ja muiden kanssa käytyjen keskustelujen perusteella.

Energia ja sähkö

Oppilas

- tuntee eri jännitelähteitä, kuten paristo ja akku sekä osaa tehdä kokeita, joissa sähköä käytetään valon, lämmön ja liikkeen aikaansaamiseen
- tietää, että sähköä ja lämpöä voidaan tuottaa erilaisten luonnonvarojen avulla sekä osaa luokitella luonnonvaroja uusiutuviin ja uusiutumattomiin.

Luonnon rakenteet

Oppilas

- osaa tutkia vuorovaikutuksista aiheutuvia voimia kuten painovoima, kitka sekä ilman- ja vedenvastus sekä tunnistaa erilaisia liikkeitä
- osaa tutkia miten voima muuttaa liikettä ja soveltaa luonnontieteellistä tietoa liikkumisessa ja liikenteessä
- tunnistaa Maan ja Kuun liikkeistä johtuvia ilmiöitä, kuten vuorokaudenajat, vuodenajat, Kuun vaiheet, pimennykset sekä tuntee Aurinkokunnan rakenteen ja osaa tehdä havaintoja tähtitaivaasta
- osaa kuvata vaaratilanteita liikenteessä ja muussa arkiympäristössä.

Aineet ympärillämme

Oppilas

- tuntee ilman koostumuksen ja osaa ilmakehän kaasujen kemiallisia merkkejä sekä ymmärtää ilmakehän merkityksen elämän ylläpitäjänä
- osaa tutkia erilaisia veden ominaisuuksia sekä tietää miten vesiä puhdistetaan
- osaa luokitella maaperästä saatavia aineita, tuntee maaperän alkuaineiden kemiallisia merkkejä sekä osaa käyttää erilaisia aineiden erottamismenetelmiä kuten suodatus, kiteytys ja seulominen
- tuntee perusasioita ympäristönsä aineiden ja tuotteiden turvallisesta käytöstä ja elinkaaresta sekä osaa tutkia aineiden ja tuotteiden ominaisuuksia esimerkiksi happamuutta
- tuntee keskeisiä asioita tupakasta, päihteistä ja huumaavista aineista, tietää miksi ne ovat haitallisia, ja antaa esimerkkejä siitä, miksi niiden käyttö on vaarallista.

FYSIIKKA

VUOSILUOKAT 7-9

Vuosiluokilla 7 - 9 fysiikan opetuksen ydintehtävänä on laajentaa oppilaan tietämystä fysiikasta ja käsitystä fysikaalisen tiedon luonteesta sekä vahvistaa kokeellisen tiedonhankinnan taitoja.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan aikaisemmat tiedot, taidot ja kokemukset sekä ympäristön kappaleista, aineista ja ilmiöistä tehdyt havainnot ja tutkimukset, joista edetään kohti fysiikan peruskäsitteitä ja lakeja. Kokeellisuuden tehtävänä on auttaa oppilasta hahmottamaan luonnontieteiden luonnetta ja omaksumaan uusia luonnontieteellisiä käsitteitä, periaatteita ja malleja sekä kehittää kokeellisen työskentelyn ja yhteistyön taitoja ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun.

Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin elämän eri tilanteissa. Opetus antaa oppilaalle valmiuksia keskustella ja kirjoittaa fysiikan ja teknologian tiedonalaan kuuluvista asioista ja ilmiöistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä auttaa häntä ymmärtämään fysiikan ja teknologian merkityksen jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.

Fysiikan opiskelu tukee oppilaan persoonallisuuden kehittymistä ja nykyaikaisen maailmankuvan muodostamista sekä antaa valmiuksia tehdä jokapäiväisiä valintoja erityisesti energiavarojen käyttöön ja ympäristön suojeluun liittyvissä asioissa.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- työskentelemään ja tutkimaan luonnonilmiöitä turvallisesti ja yhdessä toisten kanssa
- luonnon tutkimisen taitoja kuten kysymysten tekeminen ja ongelmien hahmottaminen
- havaintojen, mittauksien ja päätelmien tekemistä, vertailua ja luokittelua, hypoteesin esittämistä ja sen testaamista sekä tulosten käsittelyä, esittämistä ja tulkitsemista myös tieto- ja viestintäteknikkaa hyväksi käyttäen
- suunnittelemaan ja tekemään luonnontieteellisen tutkimuksen, jossa vakioidaan ja varioidaan luonnonilmiöissä vaikuttavia muuttujia ja selvitetään muuttujien välisiä riippuvuuksia
- muodostamaan yksinkertaisia malleja ja käyttämään niitä ilmiöiden selittämisessä sekä tekemään yleistyksiä ja arvioimaan tutkimusprosessin ja tulosten luotettavuutta
- käyttämään tarkoituksenmukaisia käsitteitä, suureita ja yksiköitä kuvatessaan fysikaalisia ilmiöitä ja teknologiaan kuuluvia asioita
- arvioimaan eri lähteistä hankkimansa tiedon luotettavuutta
- käyttämään erilaisia graafisia ja algebrallisia malleja ilmiöiden selittämisessä, ennusteiden tekemisessä ja ongelmanratkaisussa
- tuntemaan luonnonilmiöitä ja prosesseja ja niissä tapahtuvia energiamuutoksia, erilaisia luonnon rakenteita ja rakenneosien vuorovaikutuksia sekä ymmärtämään ilmiöiden syy-seuraussuhteita.

KESKEISET SISÄLLÖT

Liike ja voima

- vuorovaikutus ja niistä syntyvät voimat sekä niistä aiheutuvat liike- ja tasapainoilmiöt sekä niiden esiintyminen ympäristössä
- liike, tasaisen ja tasaisesti kiihtyvän liikkeen mallit
- voiman tekemä työ, mekaaninen energia ja teho

Värähdys- ja aaltoliike

- erilaiset värähdys- ja aaltoliikkeiden perusilmiöt sekä aaltoliikkeen synty ja vastaanottaminen sekä havaitseminen, heijastuminen ja taittuminen, sekä niihin liittyvät ominaisuudet, suureet ja lait
- äänen ja valon merkitys ja sovellukset
- optisten laitteiden toimintaperiaatteita

Lämpö

- kappaleiden ja aineiden lämpenemiseen ja jäähtymiseen liittyvät ilmiöt sekä niiden kuvaaminen tarkoituksenmukaisilla käsitteillä ja laeilla sekä lämpöilmiöiden merkitys ja sovellukset
- energian säilyminen ja huononeminen, lämpö energiamuotona

Sähkö

- kappaleiden väliset sähköiset ja magneettiset voimat
- tasavirtapiiri ja virtapiirin perusilmiöt sekä näiden ilmiöiden soveltaminen turvallisesti jokapäiväisessä elämässä ja tekniikassa
- sähkömagneettinen induktio ja sen käyttö energian siirrossa sekä sähkön käyttö kotona

Luonnon rakenteet

- luonnon rakenteet ja mittasuhteet
- rakenneosia koossa pitävät vuorovaikutukset sekä energian sitoutuminen ja vapautuminen rakenneosien välisissä prosesseissa
- radioaktiivinen hajoaminen, fissio ja fuusio, ionisoiva säteily ja sen vaikutus elolliseen luontoon sekä säteilyltä suojautuminen

Kurssi 1

- *Työskentelytavat ja työselostuksen laatiminen*
- *Äänioppi*
- *Valo-oppi*
 - *valon ominaisuudet*
 - *heijastuminen ja tahtuminen*
 - *peilit ja linssit*
 - *optiset laitteet*
 - *värit*

8.LUOKKA

Kurssi 2

Lämpöoppi

- *lämpötila-asteikot*
- *lämmön varastoituminen*
- *olomuodon muutokset*
- *lämpölaajeneminen*
- *lämmön siirtyminen*

Sähköopin perusasiat

- *sähkövaraus*
- *virtapiiri, mittalaitteet ja kytkennät*

9.LUOKKA

Kurssi 3

Mekaniikka

- *tasainen ja kiihtyvä liike*
- *tiheys*
- *kitka*
- *paine ja noste*
- *mekaaninen energia, työ ja teho*
- *yksinkertaiset koneet*
- *tasapaino ja painopiste*

Kurssi 4

Sähköoppi

- *resistanssi, työ, teho ja energia*
- *magnetismi*
- *sähkömagneettinen induktio ja muuntaja*
- *sähkön tuottaminen ja siirto*

Elektroniikan perusteita

Tähtitieteen perusteita

Ydinfysiikan alkeita

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- osaa työskennellä turvallisesti, ohjeita noudattaen ja yhdessä toisten kanssa
- ***osaa tehdä luonnontieteellisen tutkimuksen annetun ohjeen mukaan sekä suunnitella yksinkertaisia kokeita, sopia työnjaosta ja tehtävistä sekä osaa asettaa tavoitteita tai päämääriä yhdessä muiden oppilaiden kanssa***
- osaa laatia pienimuotoisia tutkimusselostuksia, esittää tulokset esimerkiksi taulukkojen ja graafien avulla sekä tulkita niitä
- osaa tehdä kontrolloidun kokeen ja arvioida koejärjestelyn toimivuutta sekä tulosten luotettavuutta, tarkkuutta ja mielekkyyttä
- tietää, että fysiikka on perusluonnontiede, ja että fysiikan tietoja ja kokeellista tiedonhankintamenetelmää käytetään muissa luonnontieteissä ja tekniikassa.

Liike ja voima

Oppilas

- osaa tutkia erilaisia vuorovaikutus- ja liikeilmiöitä sekä käyttää niitä kuvaavia suureita, kuten aika, matka, nopeus, kiihtyvyys ja voima
- osaa tehdä graafisia esityksiä esimerkiksi tasaisen ja kiihtyvän liikkeen mittaustuloksista sekä tulkita niitä sekä käyttää tasaisen liikkeen mallia liikettä koskevien ennusteiden tekemiseen ja keskinopeuden yhtälöä matkan tai ajan arviointiin ja laskemiseen
- ymmärtää yksinkertaisten mekaanisten koneiden, esimerkiksi vivun, toimintaperiaatteen ja tietää mekaanisten koneiden ja erilaisten rakenteiden sovelluksia

- osaa käyttää kappaleiden ja aineiden ominaisuuksia kuvaavia suureita ja osaa selittää niiden avulla havaitsemiaan ilmiöitä, esimerkiksi vertailla aineiden tiheyksiä ja selittää tiheyden avulla erilaisia ilmiöitä, kuten kellumisen ja kuumailmapallon toiminnan
- tuntee työn ja energian välisen yhteyden
- ymmärtää liikenneturvallisuutta koskevien määräysten fysikaalisen perustan.

Värähdys- ja aaltoliike

Oppilas

- tunnistaa aaltoliikkeitä ja niille luonteenomaisia ilmiöitä, esimerkiksi aaltoliikkeen synnyn, etenemisen, vastaanottamisen, heijastumisen ja taittumisen
- tunnistaa erilaisia jaksollisia ilmiöitä ja värähtelijöitä ympäristöstään ja niille ominaisia ilmiöitä sekä osaa luonnehtia kyseessä olevia ilmiöitä niitä kuvaavien suureiden avulla
- osaa tutkia valon heijastumista ja taittumista sekä selittää valonsädettä mallina käyttäen erilaisia näkemiseen liittyviä ilmiöitä ja peilien ja linssien toimintaa
- ymmärtää äänen ja valon merkityksen ihmisen ja yhteiskunnan kannalta, esimerkiksi melu ja siltä suojautuminen sekä valo tiedonsiirrossa.

Lämpö

Oppilas

- tunnistaa ympäristöstä lämmön siirtymiseen ja varastoitumiseen liittyviä ilmiöitä ja osaa tulkita niitä
- osaa luonnehtia lämpöopin perusilmiöitä, kuten lämpölaajenemista ja kappaleen lämpenemistä, niitä kuvaavien suureiden ja kokeellisten lakien avulla
- osaa käyttää lämpenemisen, olomuodon muutosten ja lämpölaajenemisen lakeja tarkastellessaan ja selittäessään ympäristössään tapahtuvia lämpöilmiöitä.

Sähkö

Oppilas

- osaa sähkölaitteiden ja lämpöä tuottavien laitteiden turvallisen ja taloudellisen käytön periaatteet sekä osaa arvioida ja laskea eritehoisten sähkölaitteiden käyttökustannuksia
- ymmärtää jännitteen ja sähkövirran välisen yhteyden suljetussa virtapiirissä ja vastuksien vaikutuksen sähkövirran suuruuteen sekä osaa tehdä ennusteita virtapiirin toiminnasta ja käyttää kytkentäkaaviota virtapiirin mallina
- tuntee sovelluksia kuten sähkölaitteet ja sähköinen viestintä
- tuntee sähköön tuotantoon ja siirtoon liittyviä prosesseja kuten muuntajan toiminta, osaa selittää energian muuntumisen voimalaitoksessa sekä arvioida erilaisten voimalaitosten hyötyjä ja haittoja.

Luonnon rakenteet

Oppilas

- tuntee säteilylajit ja säteilyn vaikutuksia, pystyy erottamaan vaaralliset säteilylajit vaarattomista ja osaa suojautua säteilyltä
- hahmottaa rakenneosien ketjun ja mittasuhteita alkeishiukkasista galakseihin ja osaa havainnollistaa näitä rakenteita ja järjestelmiä sopivilla malleilla
- osaa käyttää keskusteluissaan keskeisiä fysiikan käsitteitä mm. energia, vuorovaikutus ja säteily
- ymmärtää energian säilymisen periaatteen sekä osaa antaa esimerkkejä energian muuntumisesta erilaisissa prosesseissa, kuten puun palamisessa ja kiven putoamisessa.

KEMIA**VUOSILUOKAT 7-9**

Kemian opetuksen tehtävänä vuosiluokilla 7 - 9 on laajentaa oppilaan tietämystä kemiasta ja kemiallisen tiedon luonteesta sekä ohjata luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen käyttämiseen elämän eri tilanteissa. Opetus antaa oppilaille persoonallisuuden kehittymisen ja nykyaikaisen maailmankuvan muodostamisen kannalta välttämättömiä aineksia ja se auttaa ymmärtämään kemian ja teknologian merkityksen jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Kemian opetuksen tulee antaa oppilaille valmiuksia tehdä jokapäiväisiä valintoja ja keskustella erityisesti energian tuotantoon, ympäristöön ja teollisuuteen liittyvistä asioista ja ohjata oppilasta ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Opetus tukeutuu kokeelliseen lähestymistapaan, jossa lähtökohtana on elinympäristöön liittyvien aineiden ja ilmiöiden havaitseminen ja tutkiminen. Tästä edetään ilmiöiden tulkitsemiseen, selittämiseen ja kuvaamiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä. Kokeellisuuden tulee auttaa oppilasta hahmottamaan luonnontieteiden luonnetta ja omaksumaan uusia luonnontieteellisiä käsitteitä, periaatteita ja malleja, kehittää käden taitoja, kokeellisen työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä innostaa oppilasta kemian opiskeluun.

TAVOITTEET**Oppilas oppii**

- työskentelemään turvallisesti ja ohjeita noudattaen
- käyttämään luonnontieteellisen tiedonhankinnan kannalta tyypillisiä tutkimusmenetelmiä, myös tieto- ja viestintäteknikkaa, sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä
- tekemään luonnontieteellisen tutkimuksen, tulkitsemaan ja esittämään tuloksia
- aineiden kiertokulkuun ja tuotteiden elinkaareen liittyviä prosesseja sekä niiden merkityksen luonnolle ja ympäristölle
- tuntemaan aineiden ominaisuuksia kuvaavia fysikaalisia ja kemiallisia käsitteitä ja käyttämään niitä
- aineen rakennetta ja kemiallisia sidoksia kuvaavia käsitteitä ja malleja
- kuvailemaan ja mallintamaan kemiallisia reaktioita reaktioyhtälöiden avulla
- soveltamaan omia tietojaan käytännön tilanteissa ja valinnoissa
- tuntemaan kemian ilmiöiden ja sovellusten merkityksen sekä ihmiselle että yhteiskunnalle.

KESKEISET SISÄLLÖT**Ilma ja vesi**

- ilmakehän aineet ja niiden merkitys ihmiselle ja luonnon tasapainolle
- vesi ja veden ominaisuuksia, kuten happamuus ja emäksisyys
- aineiden paloherkkyys, palamisreaktio, sen kuvaaminen kemian merkkikielellä sekä palamistuotteiden ominaisuudet ja vaikutukset ympäristössä

Raaka-aineet ja tuotteet

- tärkeimmät maankuoresta saatavat alkuaineet ja yhdisteet ja niiden ominaisuuksia sekä tuotteiden valmistus, käyttö, riittävyys ja kierrätettävyys
- sähkökemiallisia ilmiöitä, sähköpari, elektrolyysi ja niiden sovellukset
- alkuaineiden ja yhdisteiden merkitseminen, luokittelu ja erottaminen sekä reaktionopeuksien vertailu
- reaktioyhtälöiden tulkitseminen sekä yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tasapainottaminen
- alkuaineiden ja yhdisteiden ominaisuuksien ja rakenteiden selittäminen atomimallin tai jaksollisen järjestelmän avulla.

Elollinen luonto ja yhteiskunta

- fotosynteesi ja palaminen, energialähteet
- orgaanisten yhdisteiden hapettumisreaktioita ja reaktiotuotteita, kuten alkoholit ja karboksyylihapot sekä niiden ominaisuudet ja käyttö
- hiilivedyt, öljynjalostusteollisuus ja sen tuotteita
- hiilihydraatit, valkuaisaineet, rasvat, niiden koostumus ja merkitys ravintoaineina sekä teollisuuden raaka-aineina
- pesu- ja kosmeettiset aineet ja tekstiilit

NOUSIAINEN 7. LUOKKA
VIREÄ VÄHREÄ

Kurssi 1

Työturvallisuus

Työmenetelmät

- aineiden ryhmittely
- erotusmenetelmät

Aine ja reaktio

- kemian merkkikieli
- kemiallinen reaktio ja yhdiste

Ilma ja vesi

8. LUOKKA

Kurssi 2

Aineiden kemia

- jaksollinen järjestelmä
- sidokset
- hapot, emäkset ja suolat
- luonnon happamoituminen

Hiiliyhdisteiden kemiaa

- hiilivedyt
- öljy
- alkoholit
- karboksyylihapot

9. LUOKKA

Kurssi 3

Hiiliyhdisteiden kemiaa

- hiilihydraatit
- valkuaisaineet
- rasvat

Metallien kemia

- metallien ominaisuudet ja reaktiokyky

Sähkökemia

- sähkökemiallinen jännitesarja

- *sähköparit ja akku*
- *elektrolyysi*

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas

- osaa työskennellä annetun ohjeen mukaan turvallisesti yksin ja ryhmässä
- osaa tehdä yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita, esimerkiksi kokeen, jossa tutkitaan aineen palamista, palamistuotteen liukenemista veteen ja syntyneen vesiliuoksen happamuutta
- osaa esittää kokeidensa tulokset ja tulkita niitä
- tuntee aineiden kiertoprosesseja ja niiden aiheuttamia ilmiöitä luonnossa ja ympäristössä, esimerkiksi hiilen kiertokulku, kasvihuoneilmiö ja happamoituminen
- tuntee kemian ilmiöiden ja sovellusten merkityksen ihmiselle ja yhteiskunnalle, esimerkiksi fotosynteesin merkityksen elollisen luonnon energiavaranolle sekä korroosion ja korroosiolta suojaamisen merkityksen rakentamisessa ja metalliteollisuudessa
- tuntee ympäristöön vaikuttavia aineita, niiden lähteitä, leviämistapoja ja vaikutuksia ihmisen ja luonnon hyvinvointiin, esimerkiksi fossiilisten polttoaineiden palamistuotteita ja raskasmetalleja
- tuntee teollisuuden eri aloja kuten metalli- ja puunjalostusteollisuus sekä niiden tuotteita ja niiden merkityksen jokapäiväisessä elämässä
- osaa tulkita tavaraselosteita, selittää tuotteen elinkaaren ja osaa tehdä valintoja kuluttujana
- osaa käyttää oikeita käsitteitä kuvaillessaan aineiden ominaisuuksia ja kemiallisia ilmiöitä, esimerkiksi happamuutta, sähkönjohtokykyä ja olomuodon muutoksia
- osaa tutkia aineiden ominaisuuksia ja käyttää tuloksia alkuaineiden ja yhdisteiden luokittelussa, tunnistamisessa ja erottamisessa, esimerkiksi epäjalot ja jalot metallit
- osaa kuvata atomia, kemiallisia sidoksia ja yhdisteitä asianmukaisia malleja käyttäen
- osaa tulkita yksinkertaisia reaktioyhtälöitä ja kirjoittaa esimerkiksi hiilen palamisreaktion yhtälön osaa tehdä päätelmiä aineen reaktioherkyydestä atomin uloimman elektronikuoren rakenteen tai alkuaineen paikan perusteella jaksollisessa järjestelmässä

7.10 Terveystieto

VUOSILUOKAT 7–9

Terveystiedon opetus perustuu monitieteiseen tietoperustaan. Terveystiedon opetuksen tarkoitus on edistää oppilaiden terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista. Opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden tiedollisia, sosiaalisia, tunteiden säätelyä ohjaavia, toiminnallisia ja eettisiä valmiuksia.

Opetuksen lähtökohtana on terveyden ymmärtäminen fyysiseksi, psyykkiseksi ja sosiaalisesti toimintakyvyksi. Opetuksessa kehitetään tietoja ja taitoja terveydestä, elämäntavasta, terveystottumuksista ja sairauksista sekä kehitetään valmiuksia ottaa vastuuta ja toimia oman sekä toisten terveyden edistämiseksi.

Terveystieto on oppiaineena oppilaslähtöinen, toiminnallisuutta ja osallistavuutta tukeva. Opetuksen lähtökohtana tulee olla lapsen ja nuoren arki, kasvu ja kehitys sekä ihmisen elämäntavasta. Opetuksessa otetaan huomioon myös yleiset ja koulu- ja paikkakunta-kohtaiset ajankohtaiset terveyteen ja turvallisuuteen liittyvät kysymykset. Opetuksessa kehitetään tärkeitä tiedonhankintaan ja sen soveltamiseen liittyviä taitoja sekä edistetään terveyden ja hyvinvoinnin kriittistä arvopohdintaa.

Terveystietoa opetetaan vuosiluokilla 3-4 osana ympäristö- ja luonnontieto- oppiaineryhmää, vuosiluokilla 5-6 osana biologia/maantietoa ja fysiikka/kemiaa ja itsenäisenä oppiaineena vuosiluokilla 7-9. Terveystiedon opetus tulee suunnitella siten, että oppilaalle muodostuu kokonaisvaltainen kuva terveystiedosta koko perusopetuksen aikana. Terveystiedon sekä biologian, maantiedon, fysiikan, kemian, kotitalouden, liikunnan ja yhteiskuntaopin opetusta tulee suunnitella yhteistyössä. Opetuksen suunnittelussa tehdään yhteistyötä myös oppilashuollon henkilöstön kanssa.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- tuntemaan ihmisen kasvun, kehityksen ja elämäntavun tunnuspiirteitä ja oppii ymmärtämään nuoruuden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä
- ymmärtämään yhteisöllisyyden, ihmissuhteiden sekä keskinäisen huolenpidon merkityksen ihmisten hyvinvoinnissa
- ymmärtämään itseään ja ihmisten erilaisuutta sekä terveyteen, vammaisuuteen ja sairauksiin liittyviä arvoja ja näkemyksiä
- kuvaamaan ja arvioimaan terveyttä edistäviä ja sairauksia aiheuttavia keskeisiä tekijöitä sekä tunnistamaan ja pohtimaan terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä valintoja
- huolehtimaan itsestään ja ympäristöstään, tunnistamaan ennaltaehkäisyn ja avun tarpeen sekä toimimaan tarkoituksenmukaisesti terveyteen, sairauteen ja turvallisuuteen liittyvissä tilanteissa
- tunnistamaan, ymmärtämään ja kehittämään terveydelle ja hyvinvoinnille tärkeitä selviytymisen taitoja
- arvioimaan ympäristön, elämäntavan ja kulttuurin sekä median merkitystä turvallisuuden ja terveyden näkökulmasta
- käyttämään terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä ja tiedonhankintamenetelmiä ja hyödyntämään niitä terveyden edistämiseksi.
- ymmärtämään sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkityksen yhteisöjen kuten perheen, koulun, vertaisryhmän ja yhteiskunnan hyvinvoinnin edellytyksenä

NOUSIAINEN
VIREÄ VÄHÄ **KESKEISET SISÄLLÖT**

7. LUOKKA

- *tupakka, alkoholi ja muut päihteet, mielihyvä ja riippuvuus sekä niihin liittyvät valinnat*
- *tavallisimmat tartuntataudit ja sairaudet, oireiden tunnistaminen, sairastaminen, itsehoito*

- fyysinen kasvu ja kehitys, terveyttä edistävä liikunta, ravitseminen ja terveys
- Ravitsemukselliset tarpeet ja ongelmat eri tilanteissa
- ristiriitojen selvittäminen ja mieltä painavista asioista puhuminen
- ensiapu
- itsetuntemus ja itsetunto
- tunteet ja niiden ilmaiseminen

8. LUOKKA

- nuoruuden kehityksen erityispiirteitä ja tarpeita, kehittyvä seksuaalisuus
- omasta terveydestä huolehtiminen
- tupakka, alkoholi ja muut päihteet, mielihyvä ja riippuvuus sekä niihin liittyvät valinnat
- lasten ja nuorten oikeuksia, toiminnan rajoituksia ja seuraamuksia koskeva lainsäädäntö
- kehitykseen ja elämäntilanteeseen liittyvät muutokset
- fyysinen kasvu ja kehitys; vuorokausirytmien, unen, lepo- ja kuormitus, terveyttä edistävä liikunta, ravitseminen ja terveys
- psyykinen kasvu ja kehitys, perhe ja sosiaaliset suhteet, mielenterveys ja sen vaihtelu, mielen ja ruumiin tasapaino
- liikenneturvallisuus
- sosiaalinen tuki ja turvaverkostot, vuorovaikutustaidot

9. LUOKKA

- Ihmisen elämäntilanne, eri ikäkaudet, syntymä, kuolema
- omasta terveydestä huolehtiminen
- tupakka, alkoholi ja muut päihteet, mielihyvä ja riippuvuus sekä niihin liittyvät valinnat
- kansantaudit
- keskeiset terveydenhuolto- ja hyvinvointipalvelut ja kansalaisjärjestöjen työ
- ympäristö ja terveys, työhyvinvointi, kulttuuri ja terveys
- sosiaalinen kasvu ja kehitys; yksilöllisyys ja erilaisuus, yksilön velvoitteet ja vastuu yhteisössään, suvaitsevaisuus, välittäminen ja huolenpito
- seksuaaliterveys; ihmissuhteet, seksuaalisuus, käyttäytyminen ja niihin liittyvät arvot ja normit
- Terveys, työ- ja toimintakyky voimavarana, henkilökohtaiset voimavarat
- tunteet ja niiden ilmaiseminen, sosiaalinen tuki ja turvaverkostot, vuorovaikutustaidot
- yleisimmät allergiat ja erityisruokavaliot
- kriisit ja niistä selviytyminen
- mielenterveys ja sen vaihtelu

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

Kasvu ja kehitys

Oppilas

- tietää eri ikäkausien piirteitä ja elämäntilanteeseen liittyviä tapahtumia ja osaa tarkastella niitä terveyden näkökulmasta
- osaa selittää, miten uni ja lepo vaikuttavat vireyteen ja hyvinvointiin, antaa esimerkkejä terveyden kannalta tasapainoisesta ja monipuolisesta ravinnosta ja tietää liikunnan terveysvaikutuksia
- osaa kuvata hyvän ystävyys-suhteen ja toimivan yhteisön ominaispiirteitä sekä antaa esimerkkejä keskeisistä vuorovaikutuksen taidoista
- tietää, miten voi hoitaa itseään ja terveyttään
- osaa pohtia ja eritellä nuorten ongelmatilanteiden syitä ja seurauksia sekä kuvata niiden mahdollisia ratkaisuja.

Terveys arkielämän valintatilanteissa

Oppilas

- tietää seksuaaliterveyden perusteita, tietää raskauden ehkäisyn merkityksen ja menetelmiä sekä osaa pohtia ja perustella vastuullista seksuaalikäyttäytymistä
- osaa kuvata ja pohtia päihde- ja vaikuteaineiden kuten tupakan, nuuskan, alkoholin, huumeiden ja liuottimien käyttöön liittyviä riippuvuutta ja terveysriskejä sekä käytön syitä ja seurauksia ja antaa perustellen esimerkkejä keinoista välttää niiden käyttöä
- tunnistaa kiusaamisen ja muun väkivallan tunnuspiirteitä ja osaa tuottaa käytännön esimerkkejä väkivallan ehkäisemisestä ja rakentavasta kommunikaatiosta
- osaa nimetä yleisimpiä tartuntatauteja ja muita sairauksia ja kuvata esimerkein niiden ehkäisyä pääpiirteissään
- tietää liikenneturvallisuuden pääperiaatteita ja osaa kuvata tai esittää, miten erilaisissa vaara- ja onnettomuustilanteissa toimitaan ja annetaan ensiapua

Voimavarat ja selviytymisen taidot

Oppilas

- osaa nimetä, tunnistaa ja ilmaista erilaisia tunteita ja kuvata niiden syitä sekä antaa esimerkkejä siitä, miten niihin perustuvaa käyttäytymistä ja vuorovaikutusta voidaan säädellä tilanteeseen sopivalla tavalla
- osaa tehdä havaintoja tuntemuksistaan ja oireistaan ja tietää lääkkeiden tarkoituksenmukaisen käytön perusteet
- osaa pohtia elämäntapavalintojen merkitystä terveydelle ja perustella tai näyttää esimerkein arkielämän terveyttä edistäviä valintoja
- osaa käyttää keskeisiä terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä sekä käyttää ja arvioida kriittisesti erilaisia terveystiedon tiedonhankintalähteitä

Terveys, yhteiskunta ja kulttuuri

- tietää tavallisimmat kansantaudit ja niiden riskitekijöitä
- osaa kuvata ympäristön terveyttä ja turvallisuutta ja antaa esimerkkejä niitä edistävästä keinoista omassa lähiympäristössään
- tietää oman koulun ja kunnan keskeisiä terveys- ja hyvinvointipalveluja, osaa hakeutua niihin ja kuvata esimerkein, miten palveluja käytettäessä toimitaan tarkoituksenmukaisesti
- osaa kuvata keskeisiä lasten ja nuorten oikeuksia, toiminnan rajoituksia ja seuraamuksia koskevaa lainsäädäntöä.

7.11 Uskonto

KAIKKI USKONTOSIDONNAISET RYHMÄT

Uskonnon opetuksessa tarkastellaan elämän uskonnollista ja eettistä ulottuvuutta oppilaan oman kasvun näkökulmasta sekä laajempaa yhteiskunnallisena ilmiönä. Uskontoa käsitellään yhtenä inhimillisen kulttuurin vaikuttavana pohjavirtana. Uskonnon opetuksessa korostetaan oman uskonnon tuntemista sekä valmiutta kohdata muita uskontoja ja katsomuksia, etenkin suomalaisessa yhteiskunnassa vaikuttavia katsomusperinteitä.

Nousiaisten kirkko

Uskonnon opetuksen tehtävänä on tarjota oppilaalle tietoja, taitoja ja kokemuksia, joista hän saa aineksia identiteetin ja maailmankatsomuksen rakentamiseen. Opetus antaa valmiuksia kohdata uskonnollinen ja eettinen ulottuvuus omassa ja yhteisön elämässä. Opetuksen tavoite on uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys.

Opetuksen tavoitteena on

- perehdyttää omaan uskontoon
- perehdyttää suomalaiseen katsomusperinteeseen
- tutustuttaa muihin uskontoihin
- auttaa ymmärtämään uskontojen kulttuurista ja inhimillistä merkitystä
- kasvattaa eettisyyteen ja auttaa ymmärtämään uskonnon eettistä ulottuvuutta.

Evangelisluterilainen uskonto

Evangelisluterilaisen uskonnon opetuksen lähtökohtana on tutustuttaa oppilas monipuolisesti uskonnolliseen kulttuuriin ja tuoda esiin oppilaan kehityksen ja kasvun kannalta keskeisiä tekijöitä. Oppilasta autetaan ymmärtämään uskonnon merkitystä hänelle itselleen sekä näkemään uskontojen vaikutuksia yhteiskunnassa ja kulttuurissa. Opetuksen tavoite on laaja-alainen uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys.

VUOSILUOKAT 1–5

Evangelisluterilaisen uskonnon opetuksen ydintehtävänä vuosiluokilla 1–5 on aineksien tarjoaminen oppilaan maailmankatsomuksen rakentumiseksi. Opetuksessa tutustutaan oppilaita ympäröivään uskonnolliseen maailmaan tietojen ja omien kokemusten kautta, perehdytään Raamattuun sekä rohkaistaan oppilaita eettiseen arviointiin ja vastuullisuuteen.

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii luottamusta elämään ja itseensä, kohtaamaan rohkeasti tulevaisuuden, ymmärtämään pyhän ulottuvuuden sekä näkemään uskonnon vaikutuksen omassa ja muiden elämässä
- tutustuu Uuteen testamenttiin, Jeesuksen elämään ja opetukseen
- tutustuu Vanhan testamentin keskeisiin kertomuksiin
- ymmärtää kirkkovuoden ja Jeesuksen elämänkaaren välisen yhteyden
- tutustuu luterilaiseen kirkkoon ja seurakunnan toimintaan

- tutustuu muihin kristillisiin kirkkoihin ja ympäröiviin uskonnollisiin ja ei-uskonnollisiin katsomuksiin
- oppii eettisten asioiden pohdintaa, omien tunteiden ja kokemusten jakamista sekä kristillisen etiikan soveltamista.

KESKEISET SISÄLLÖT

Luottamus ja turvallisuus

- oppilaiden kokemuksista ja elämäntilanteista nousevia elämään ja kuolemaan liittyviä asioita
- Jumala Isänä ja Luojana, Herran siunaus sekä Jeesuksen opetukset Jumalan huolenpidosta

Arvokas ja ainutlaatuinen elämä

- minun juureni; perheen ja suvun arvoja ja perinteitä
- toisen ihmisen ja luonnon kunnioitus, valintojen tekeminen ja vastuullisuus
- teemaan liittyviä Raamatun kertomuksia
- suvaitsevaisuus, alustava tutustuminen niihin kirkkoihin, uskontoihin ja vähemmistöihin, jotka liittyvät oppilaiden elämään

Raamatun kertomuksia ja opetuksia

- alku- ja patriarkkakertomukset
- Egyptistä Luvattuun maahan
- Jeesuksen elämä ja opetukset, Isä meidän -rukous

Eettisyyteen kasvaminen

- ihmisen arvo erityisesti luomisen näkökulmasta
- kultainen sääntö, rakkauden kaksoiskäsä ja kymmenen käskyä
- yhdessä elämisen kysymykset ja oikeudenmukaisuus

Luterilaisen kirkon elämä

- seurakunta oppilaan elämässä
- kirkko- ja kalenterivuoden juhlia ja niihin liittyviä kristillisiä sisältöjä ja tapoja
- luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta, armosta, pelastuksesta ja Raamatusta
- seurakunnan keskeisiä toimintoja, kuten jumalanpalvelus, kirkolliset toimitukset, diakonia sekä toiminta seurakunnan jäsenenä
- kristilliset symbolit kirkossa ja oppilaan ympäristössä, kirkkotaide sekä virsiä ja muita hengellisiä lauluja

Oppilaita ympäröivä uskonnollinen maailma

- oppilaiden kohtaamat uskonnot ja kirkot Suomessa ja maailmalla
- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä ja erilaisia piirteitä

KESKEISET SISÄLLÖT

VUOSILUOKAT 1-2

Uskonnon opetus toteutetaan yleensä teemakokonaisuuksina, joissa otetaan huomioon oppilaan elämäntilanteet. Kaikkien aiheiden käsittelyssä otetaan huomioon lähimmäisyyden periaate. Oppilasta autetaan ymmärtämään Raamatun maailmaa ja ajan historiaa.

Luottamus ja turvallisuus

- käsitellään oppilaiden kokemuksista ja elämäntilanteista nousevia elämään ja kuolemaan liittyviä asioita. Tutustutaan Raamatun kertomuksiin ja Jeesuksen opetukseen Jumalan huolenpidosta.

Arvokas ja ainutlaatuinen elämä

- tuetaan oppilaiden eettisyyden ja vastuullisuuden kasvua. Keskeisiä aihealueita ovat elämän ja luonnon kunnioitus, oikeudenmukaisuus, suvaitsevaisuus ja valintojen tekeminen.
- käsitellään teemaan liittyviä Raamatun kertomuksia.
- suvaitsevaisuuteen kuuluu myös tutustuminen muihin kirkkoihin ja uskontoihin, jotka liittyvät oppilaiden elämään.
- painotetaan kristillisessä etiikassa keskeistä kultaisen säännön periaatetta, jonka mukaan ihmisen tulee kohdella toista niin kuin hän toivoo itseään kohdeltavan.

Minun juureni

- pohditaan perheen ja suvun arvoja ja perinteitä.
- tutustutaan seurakunnan keskeisiin toimintamuotoihin, jotka koskettavat oppilasta. Tällaisia ovat jumalanpalvelukset, kirkolliset toimitukset sekä kristillinen palvelu eli diakonia.

Kirkkovuoden juhlat

- tutustutaan kalenteri- ja kirkkovuoden juhliin sekä siihen, miten ja miksi niitä vietetään.
- juhliin valmistautumisen ja vieton yhteydessä tarkastellaan juhlien kristillisiä sisältöjä ja eettistä merkitystä sekä niihin liittyviä tapoja.

1. Luokka	2. Luokka
<i>Oikein ja väärin</i> * oma luokka * olemme erilaisia * luokan säännöt	<i>Oikein ja väärin</i> * tuttu luokka * olemme ystäviä * autamme toisiamme * kiusaamisen ehkäisy * kultainen sääntö
<i>Elämä on Jumalan lahja</i> * olemme Jumalan luomia * oma perhe * Raamattu	<i>Raamattu</i> * Uusi ja Vanha testamentti * erilaisia perheitä
<i>Elämää Palestiinassa</i> * Nasaretin elämää * Nasaretin kodissa * paimenten elämää	<i>Elämää Palestiinassa</i> * Palestiinan luonto * ammatteja Palestiinassa * hyvä paimen
<i>Joulu</i> * kirkkovuosi * adventti * oman perheen jouluperinteitä	<i>Joulu</i> * kirkkovuosi * uusi vuosi * itämaan tietäjät
<i>Jeesus lapsena</i> * synagogassa * Jerusalemin temppeli * Jeesuksen matka pääsiäisjuhille	<i>Jeesus ihmisten parissa</i> * Jeesus opettajana * Jeesus parantajana * Jeesuksen ihmetekoja * Isä meidän- rukous
<i>Pääsiäinen</i> * kirkkovuosi * palmusunnuntai * pääsiäisen tapahtumat * oman perheen pääsiäisperinteitä	<i>Pääsiäinen</i> * kirkkovuosi * pääsiäisen tapahtumat * helatorstai * helluntai
<i>Elämää seurakunnassa</i> * kirkko * pappi * lähetyskäsky	<i>Elämää seurakunnassa</i> * oman srk:n toimintaa ja työntekijöitä

3. LUOKKA

Raamatun kertomuksia ja opetuksia

- Alku- ja patriarkkakertomukset
- Egyptistä luvattuun maahan

4. LUOKKA

Raamatun kertomuksia ja opetuksia

- *Jeesuksen elämä ja opetukset, Isä meidän –rukous.*

Eettisyyteen kasvaminen

- *Ihmisen arvo erityisesti luomisen näkökulmasta*
- *kultainen sääntö, rakkauden kaksoiskäsky ja kymmenen käskyä*
- *yhdessä elämisen kysymykset ja oikeudenmukaisuus.*

5. LUOKKA

Luterilaisen kirkon elämä

- *Seurakunta oppilaan elämässä*
- *kirkko- ja kalenterivuoden juhlia ja niihin liittyviä kristillisiä sisältöjä ja tapoja*
- *luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta, armosta, pelastuksesta ja Raamatusta*
- *seurakunnan keskeisiä toimintoja kuten jumalanpalvelus, kirkolliset toimitukset, diakonia sekä toiminta seurakunnan jäsenenä*
- *kristilliset symbolit kirkossa ja arjen keskellä, kirkkotaide sekä virret ja muut hengelliset laulut.*

Oppilaita ympäröivä uskonnollinen maailma

- *Oppilaiden kohtaamat uskonnot ja kirkot Suomessa ja maailmalla juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä ja erilaisia piirteitä.*

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 5. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas tuntee keskeiset asiat Raamatusta ja Suomen evankelis-luterilaisesta kirkosta ja osaa käyttää oppimaansa lisätiedon hankkimiseen.

Oppilas

- tuntee Raamatun keskeisiä kertomuksia
- tuntee Suomen evankelis-luterilaisen kirkon peruspiirteet ja oman alueensa seurakunnan
- tietää Suomen evankelis-luterilainen kirkon kuuluvan kirkkojen suureen perheeseen ja tuntee myös muita kristillisiä kirkkoja ja yhteisöjä.

Oppilas hahmottaa uskontoa ilmiönä

Oppilas

- ymmärtää uskonnollisen kielenkäytön luonnetta
- tunnistaa uskonnollisia symboleja, käsitteitä ja kielikuvia
- näkee uskonnon vaikutuksia omassa elämässään ja lähiympäristössään.

Oppilas osaa käyttää uskonnollista tietoa

Oppilas

- hahmottaa alustavasti uskon ja tiedon perusluonnetta
- osaa tarkastella itselleen läheisiä elämänskysymyksiä
- pystyy ikäkauttansa vastaavasti hahmottamaan omaa maailmankatsomustaan.

Oppilas osaa toimia eettisesti vastuullisella tavalla

Oppilas

- kykenee eettiseen pohdintaan

- tunnistaa moraaliseen päätöksentekoon vaikuttavia tekijöitä ja ottaa niitä huomioon omassa elämässään.

VUOSILUOKAT 6–9

Evangelisluterilaisen uskonnon opetuksen ydintehtävänä vuosiluokilla 6–9 on syventää ja laajentaa oppilaan ymmärtämystä oman uskonnon ja muiden uskontojen luonteesta ja merkityksestä. Näin tuetaan oppilaan oman maailmankatsomuksen ja eettisen näkemyksen rakentumista.

TAVOITTEET

Oppilas

- tiedostaa maailmankatsomuksensa rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä
- ymmärtää uskonnon ja siihen sisältyvän pyhyiden ulottuvuuden merkitystä ihmisen ja yhteisön elämässä
- perehtyy Raamattuun inhimillisenä ja pyhänä kirjakokoelmana
- perehtyy kristinuskoon, sen syntyyn ja kehitykseen sekä sen merkitykseen ihmisen ja yhteiskunnan elämässä
- perehtyy luterilaiseen kirkkoon ja sen uskonkäsitykseen
- tutustuu keskeisiin maailmanuskontoihin pääpiirteissään
- osaa kunnioittaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä
- tuntee eettisen ajattelun peruskäsitteitä ja kristillisen etiikan perusteita sekä osaa soveltaa näitä eettiseen pohdintaansa ja toimintaansa.

KESKEISET SISÄLLÖT

Oppilaan maailmankatsomuksellinen pohdinta

- elämän merkitys ja rajallisuus
- uskon ja tiedon suhde

Maailmanuskonnot

- keskeisten maailmanuskontojen levinneisyys, kokosuhteet ja uskonnollisen elämän pääpiirteet
- uskonnon ulottuvuudet ja vaikutukset yksilöön, yhteisöön ja kulttuuriin

Raamattu

- Vanha testamentti Israelin kansan vaiheiden ja uskon ilmentäjänä
- Vanha testamentti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin näkökulmasta
- Uusi testamentti Jeesuksen opetuksen ja kristinuskon synnyn ilmentäjänä
- Raamatun synnyn pääpiirteet sekä Raamatun tulkinta ja käyttö
- Raamatun kulttuurivaikutuksia

Kirkko

- keskeiset asiat kristinuskon synnystä ja kehityksestä
- kirkkokunnat, niiden levinneisyys sekä elämän ja uskon pääpiirteet, ekumenia
- kirkkorakennus sekä sen symboliikka ja liittyminen seurakunnan elämään
- kristillinen usko, sen inhimillinen ja yhteiskunnallinen merkitys, erityisesti luterilainen usko, kristilliset symbolit

Suomalainen katsomusperinne

- yleiskuva Suomen uskontotilanteesta, erityisesti luterilainen kirkko ja ortodoksinen kirkko sekä muita kristillisiä kirkkoja ja yhteisöjä, muita uskontoja ja uskonnottomuus
- uskonnonvapaus
- luterilaisen kirkon jäsenyys ja toiminta sekä kristillinen virsi- ja muu musiikkiperinne

- suomalaiset muinaisuskot, katolinen keskiaika, uskonpuhdistus ja sen jälkeinen aika

Ihminen eettisenä olentona

- eettisten normien, periaatteiden ja arvojen tunnistaminen, pohtiminen ja soveltaminen
- kristillinen ihmiskäsitys ja toisen asemaan asettuminen
- ihminen oman elämänsä, yhteiskunnan ja ympäristön muokkaajana
- kristillisen etiikan peruspainotukset kuten profeettojen sanoma, Jeesuksen Vuorisaarna ja vertaukset

KESKEISET SISÄLLÖT

6. LUOKKA

Oppilaan maailmankatsomuksellinen pohdinta

- *Elämän merkitys ja rajallisuus: esim. Lions Quest-teema*
- *uskon ja tiedon suhde.*
- *kristinuskon muodot ja kirkkorakennukset*

7. LUOKKA

Maailmanuskonnot

- *Keskeisten maailmanuskontojen levinneisyys, kokosuhteet ja uskonnollisen elämän pääpiirteet*
- *uskonnon ulottuvuudet ja vaikutukset yksilöön, yhteisöön ja kulttuuriin.*

8. LUOKKA

Kirkko

- *Keskeiset asiat kristinuskon synnystä ja kehityksestä*
- *kirkkokunnat, niiden levinneisyys ja uskon pääpiirteet, ekumenia*
- *kristillinen usko, sen inhimillinen ja yhteiskunnallinen merkitys, erityisesti luterilainen usko, kristilliset symbolit, kirkkorakennus*

Suomalainen katsomusperinne

- *Yleiskuva Suomen uskontotilanteesta, erityisesti kristilliset kirkkokunnat ja yhteisöt*
- *uskonnonvapaus*
- *suomalainen muinaisusko, katolinen keskiaika, uskonpuhdistus ja sen jälkeinen aika.*

9. LUOKKA

Raamattu

- *Vanha testamentti Israelin kansan vaiheiden ja uskon ilmentäjänä*
- *Vanha testamentti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin näkökulmasta*
- *Uusi testamentti Jeesuksen opetuksen ja kristinuskon synnyn ilmentäjänä*
- *Raamatun synnyn pääpiirteet*
- *Raamatun tulkintatavat*
- *Raamatun käyttö*
- *Raamatun kulttuurivaikutuksia.*

Ihminen eettisenä olentona

- *Eettisten normien, periaatteiden ja arvojen tunnistaminen, pohtiminen ja soveltaminen*

- *Kristillinen ihmiskäsitys ja toisen asemaan asettuminen*
- *Kristillisen etiikan peruspainotukset kuten profeettojen sanoma, Jeesuksen Vuorisaarna ja vertaukset.*

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas kykenee hankkimaan syventävää tietoa kristinuskosta ja evankelis-luterilaisesta kirkosta

Oppilas

- tuntee Raamatun keskeisen sisällön
- tuntee kristinuskon syntytahtumat ja hallitsee kristillisten kirkkojen muotoutumisen keskeiset vaiheet
- tuntee Suomen evankelis-luterilaisen kirkon historiaa ja ymmärtää suomalaisen luterilaisuuden perusluonteen
- ymmärtää suomalaista uskonnollisuutta ja katsomusperinnettä.

Oppilas ymmärtää uskontoa ilmiönä

Oppilas

- ymmärtää uskonnollista ajattelua sekä uskonnollisen kokemuksen ja käyttäytymisen luonnetta
- tunnistaa uskontojen vaikutuksia suomalaisessa ja eurooppalaisessa kulttuurissa
- tuntee maailmanuskontojen keskeiset piirteet
- arvostaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä.

Oppilas osaa käyttää uskonnollista tietoa

Oppilas

- tuntee uskon ja tiedon perusluonteen sekä niiden keskinäisen suhteen
- hahmottaa oman maailmankatsomukseensa vaikuttavia tekijöitä
- kykenee keskustelemaan olemassaolon perimmäisistä kysymyksistä.

Oppilas osaa toimia eettisesti vastuullisella tavalla

Oppilas

- kykenee vastuulliseen eettiseen pohdintaan
- tunnistaa omien valintojensa ja tekojensa seurauksia.

Ortodoksinen uskonto

Ortodoksisessa uskonnonopetuksessa keskeistä on oppilaan ortodoksinen identiteetin vahvistaminen ja ylläpitäminen. Oppilasta autetaan ymmärtämään uskonnon merkitystä hänelle itselleen sekä näkemään uskonnon vaikutuksia yhteiskunnassa ja kulttuurissa. Opetuksessa pyritään uskonnollisen ja katsomuksellisen yleissivistyksen saavuttamiseen.

VUOSILUOKAT 1-5

Ortodoksinen uskonnon opetuksen ydintehtävänä vuosiluokilla 1-5 on tietojen, taitojen ja kokemuksen kautta tarjota oppilaalle aineksia oman maailmankatsomuksensa rakentumiseksi ja eettisesti vastuuntuntoiseksi ihmiseksi kasvamiseksi.

TAVOITTEET

Oppilas

- vahvistaa ortodoksista identiteettiään ja ymmärtää pyhyiden ulottuvuutta elämässä
- perehtyy liturgiseen elämään ja kirkkotaiteeseen, ortodoksiseen kirkkovuoteen, pyhien ihmisten elämään, ortodoksisen kristillisyyden peruskäsitteisiin ja oman seurakunnan toimintaan
- tutustuu uskonopin peruskysymyksiin
- perehtyy Raamatun kertomuksiin, niiden sanomaan ja oppii pohtimaan Raamatusta ja oppilaan omasta elämästä nousevia eettisiä kysymyksiä
- tutustuu muihin kristillisiin kirkkoihin ja ympäröiviin uskonnollisiin ja ei-uskonnollisiin katsomuksiin.

KESKEISET SISÄLLÖT

Kirkkovuosi ja pyhät ihmiset

- pyhät ajat ja kirkkovuoden suuret ja keskisuuret juhlat
- oman kirkon ja oppilaan oma suojeluspyhä
- paastot sekä niihin liittyvät eettiset kysymykset
- kirkon suuria opettajia ja marttyyreja

Kirkon jäsenenä

- ortodoksinen perinne perheessä, koulussa, kotipaikkakunnalla, Suomessa, maailmassa
- oman seurakunnan toimintamuodot, erityisesti jumalanpalvelukset ja seurakunnan lapsityö
- luostarien toiminta
- kirkollisia järjestöjä
- lähiympäristön muita kirkkoja ja uskontoja
- oppilaiden kohtaama uskonnollisuus Suomessa ja maailmalla
- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä ja eriyttäviä piirteitä

Raamattu pyhänä kirjana

- alkukertomukset ja patriarkkakertomukset
- Egyptistä Luvattuun maahan
- Jeesuksen elämä ja opetukset, Herran rukous
- evankeliumien kirjoittajat
- ylösnousemus ja uusi elämä
- Uuden testamentin ajanhistoriaa

Liturginen elämä

- jumalanpalvelusten toimittajat ja liturgiajumalanpalvelus
- sakramenteja, erityisesti kaste, mirhalla voitelu, katumus ja ehtoollinen
- kirkkomusiikki: tropareja, jumalanpalvelusveisuja ja muiden pyhien toimitusten veisuja
- kirkko rakennuksena ja pyhänä paikkana
- ikoni kuvana ja pyhänä esineenä

Uskonoppi ja eettisyyteen kasvaminen

- ihminen Jumalan kuvana ja kaltaisena
- Pyhän Kolminaisuuden persoonat ja niiden erityispiirteet
- pelastus ja iankaikkinen elämä
- kirkko ja seurakunta
- kymmenen käskyn etiikka

1-2 LUOKAT

Uskonnon opetus toteutetaan yleensä teemakokonaisuuksina, joissa otetaan huomioon oppilaan elämäntilanteet. Kaikkien aiheiden käsittelyssä otetaan huomioon lähimmäisyyden periaate. Oppilasta autetaan ymmärtämään Raamatun maailmaa ja sen ajan historiaa.

Ortodoksinen perheeni

- tutustutaan ortodoksiseen kirkolliseen perinteeseen perheessä: esimerkiksi ikoni, ristinmerkki, ruoka- ja iltarukoukset, kaste ja nimenanto sekä kodin siunaaminen.
- annetaan oppilaille mahdollisuus tutustua oman perheen ja lähiympäristön muihin kristillisiin kirkkoihin ja uskontoihin.

Oma seurakuntani

- tutustutaan oman seurakunnan toimintamuotoihin, erityisesti jumalanpalveluksiin, kirkkomusiikkiin ja seurakunnan lapsityöhön.
- tarkastellaan kirkkoa rakennuksena sekä pyhänä paikkana.

Jeesuksen elämää

- käydään läpi niitä Jeesuksen elämän pääkohtia, jotka eivät tule esille suurten juhlien yhteydessä.
- käsitellään elämää Jeesuksen ajan Palestiinassa.

Paastoperinne

- käsitellään ortodoksisen ihmiskuvan pohjalta paastoon liittyviä eettisiä kysymyksiä, kuten anteeksipyyttämistä ja -antamista, ystävyyttä, lähimmäisyyttä ja diakoniatyötä sekä ehtoollista ja katumuksen sakramenttia.

Kirkkovuoden juhlat

- tutustutaan ortodoksisten suurten juhlien perinteeseen ja tapoihin.

3. LUOKKA

Kirkkovuosi ja pyhät ihmiset

- pyhät ajat ja kirkkovuoden suuret ja keskisuuret juhlat
- oman kirkon ja oppilaan oma suojeluspyhä

Kirkon jäsenenä

- ortodoksinen perinne perheessä, koulussa, kotipaikkakunnalla, Suomessa, maailmassa
- oman seurakunnan toimintamuodot, erityisesti jumalanpalvelukset ja seurakunnan lapsityö

Raamattu pyhänä kirjana

- alkukertomukset ja patriarkkakertomukset
- Egyptistä Luvattuun maahan
- Uuden testamentin ajanhistoriaa

Liturginen elämä

- jumalanpalvelusten toimittajat ja liturgiajumalanpalvelus
- sakramenteja, erityisesti kaste, mirhalla voitelu, katumus ja ehtoollinen

Uskonoppi ja eettisyyteen kasvaminen

- ihminen Jumalan kuvana ja kaltaisena
- Pyhän Kolminaisuuden persoonat ja niiden erityispiirteet

4. LUOKKA**Kirkkovuosi ja pyhät ihmiset**

- paastot sekä niihin liittyvät eettiset kysymykset

Kirkon jäsenenä

- luostarien toiminta
- kirkollisia järjestöjä

Raamattu pyhänä kirjana

- Jeesuksen elämä ja opetukset, Herran rukous
- evankeliumien kirjoittajat
- ylösnousemus ja uusi elämä

Liturginen elämä

- kirkkomusiikki: tropareja, jumalanpalvelusveisuja ja muiden pyhien toimitusten veisuja
- kirkko rakennuksena ja pyhänä paikkana

Uskonoppi ja eettisyyteen kasvaminen

- pelastus ja iankaikkinen elämä

5. LUOKKA**Kirkkovuosi ja pyhät ihmiset**

- kirkon suuria opettajia ja marttyyreja

Kirkon jäsenenä

- lähiympäristön muita kirkkoja ja uskontoja
- oppilaiden kohtaama uskonnollisuus Suomessa ja maailmalla
- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä ja eriyttäviä piirteitä

Raamattu pyhänä kirjana

- Uuden testamentin ajanhistoriaa

Liturginen elämä

- ikoni kuvana ja pyhänä esineenä

Uskonoppi ja eettisyyteen kasvaminen

- kirkko ja seurakunta
- kymmenen käskyn etiikka

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 5.LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas tuntee keskeiset asiat ortodoksisuudesta

Oppilas

- tuntee liturgiajumalanpalveluksen merkityksen osana ortodoksikristityn elämää
- tuntee pääpiirteissään ortodoksisen kirkkovuoden paasto- ja juhlaperinteen sekä kykenee seuraamaan kirkkovuotta omassa elämässään
- tuntee ortodoksista ihmisenäkemyksiä sekä ortodoksisen kristillisyyden muita peruskäsitteitä ja pystyy soveltamaan niitä omassa elämässään.

Oppilas tuntee Raamatun keskeisiä kertomuksia

Oppilas

- tuntee pääpiirtein Vanhan ja Uuden testamentin erilaisen luonteen
- tuntee Kristuksen opetuksia, elämänvaiheet ja kirkon synnyn
- osaa pohtia Raamatun kertomusten kautta sekä omasta elämästään nousevia eettisiä kysymyksiä ja osaa ottaa niitä huomioon omassa elämässään.

Oppilas osaa käyttää uskonnollista tietoa

Oppilas

- tuntee ortodoksisen uskonopin keskeisiä peruskäsitteitä
- tuntee ortodoksista traditiota osana ortodoksikristityn elämää
- pystyy käyttämään oppimaansa ortodoksisen identiteetin vahvistamiseksi
- kykenee vahvistamaan ortodoksista identiteettiään.

Oppilas tuntee oman uskonnon sekä lähiympäristön uskontoja

Oppilas

- tuntee ortodoksisen kirkon erityispiirteitä
- tunnistaa oman perheensä uskonnollisen taustan
- tuntee oman kotiseurakuntansa toimintaa
- tuntee lähiympäristössään olevia muita kristillisiä kirkkoja ja yhteisöjä.

VUOSILUOKAT 6–9

Ortodoksisen uskonnon opetuksen ydintehtävänä vuosiluokilla 6–9 on syventää ja laajentaa oppilaan ymmärtämystä omasta uskonnollisesta perinteestään sekä muiden uskontojen luonteesta ja merkityksestä. Näin tuetaan oppilaan oman maailmankatsomuksen ja eettisen näkemyksen rakentumista.

TAVOITTEET

Oppilas

- vahvistaa ja syventää ortodoksista identiteettiään ja ymmärtää pyhyiden ulottuvuutta elämässä
- perehtyy liturgiseen elämään ja kirkkotaiteeseen, ortodoksiseen kirkkoon, sen historiaan ja uskonkäsitykseen
- tiedostaa maailmankatsomuksensa rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä ymmärtää uskonnon ja katsomuksen merkityksen ihmisen ja yhteisön elämässä
- perehtyy Raamattuun pyhänä ja inhimillisenä kirjakokoelmana
- tuntee eettisen ajattelun peruskäsitteitä ja ortodoksisen etiikan perusteita sekä osaa soveltaa näitä eettisessä pohdinnassaan ja toiminnassaan
- tutustuu keskeisiin maailmanuskontoihin pääpiirteissään
- osaa arvostaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä.

KESKEISET SISÄLLÖT

6. LUOKKA

Raamattu

- Raamatun synty ja sisältö
- Raamattu pyhänä kirjana

Kirkkohistoria

- kristinuskon synnyn ja kehityksen keskeiset tapahtumat

Liturgiikka ja uskonoppi

- sakramentit
- jumalanpalvelukset: liturgia, vigilia, paastoliturgia ja muita kirkollisia toimituksia

7. LUOKKA

Raamattu

- Profeetat, kuninkaiden aika, psalmit
- Apostolien teot

Kirkkohistoria

- kirkkokunnat sekä ekumenia

Liturgiikka ja uskonoppi

- kirkkorakennus, kirkkotaide ja kirkkomusiikki

8. LUOKKA

Kirkkohistoria

- Suomen ortodoksisen kirkon historia

Maailmanuskonnot

- keskeisten maailmanuskontojen levinneisyys, kokosuhteet,
- peruskokemukset ja uskonnollisen elämän pääpiirteet

Liturgiikka ja uskonoppi

- uskonopin keskeiset kohdat

Etiikka

- ortodoksinen ihmiskäsitys

9. LUOKKA

Kirkkohistoria

- Suomen ortodoksisen kirkon hallinto ja nykytilanne
- Suomen uskonnollisen tilanteen kehitys

Maailmanuskonnot

- Uskonnon ulottuvuudet ja vaikutukset yksilöön, yhteisöön ja
- kulttuuriin

Etiikka

- eettisten normien, periaatteiden ja arvojen tunnistaminen ,
- pohdinta ja soveltaminen
- Vuorisaarnen etiikka

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas kykenee hankkimaan tietoa ortodoksisesta uskosta

Oppilas

- tuntee ortodoksisen kirkkovuoden paasto- ja juhlaperinteen sekä kykenee seuraamaan ortodoksista kirkkovuotta
- tuntee ortodoksisen jumalanpalvelusperinteen
- on muodostanut itselleen yleiskuvan kirkon opista
- tuntee sakramentit sekä muita pyhiä toimituksia ja tuntee niiden merkityksen
- tuntee kirkon eettistä opetusta ja osaa soveltaa sitä omaan elämäänsä.

Oppilas tuntee Raamatun synnyn ja keskeisen sisällön

Oppilas

- tuntee Raamatun sisäisen rakenteen
- ymmärtää Raamatun pelastusilmoituksen
- ymmärtää Raamatun osana kirkon Traditiota
- tuntee Raamatun käytön kristityn jokapäiväisessä elämässä ja tunnistaa eri kirjojen liturgisen käyttöyhteyden.

Oppilas osaa käyttää uskonnollista tietoa

Oppilas

- tietää kristillisen kirkon synnyn, leviämisen ja sen jakaantumisen syyt
- osaa sijoittaa Suomen ortodoksisen kirkon osaksi maailmanlaajuista kirkkoa
- tuntee Suomen ortodoksisen kirkon vaiheet ja niiden vaikutuksen nykyhetkeen
- tuntee oman seurakunnan toimintaa
- tuntee kirkollisia järjestöjä ja niiden toimintaa
- tuntee Suomen ortodoksisen kirkon hallintoa.

Oppilas tuntee maailmanuskontoja

Oppilas

- ymmärtää uskonnon merkityksen ihmiselle
- tunnistaa suuret maailmanuskonnot
- osaa arvostaa eri tavalla uskovia ja ajattelevia ihmisiä.

Muut uskonnot

Muiden uskontojen opetuksessa noudatetaan edellä esitettyjen uskontojen opetussuunnitelmien perusteiden periaatteita, erityisesti kaikille uskontosidonnaisille ryhmille laadittuja tavoitteita.

Muiden uskontojen opetuksesta annetaan opetussuunnitelmien perusteet erillisillä päätöksillä.

7.12 Elämäkatsomustieto

Elämäkatsomustieto oppiaineena on perustaltaan monitieteinen kokonaisuus, jonka lähtökohtiin kuuluu filosofiaa sekä yhteiskunta- ja kulttuuritieteitä. Elämäkatsomustiedon opetuksessa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusittavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämäkatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä tutkia maailmaansa ja ohjata aktiivisesti omaa elämäänsä.

Opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille aineksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitsevaiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Elämäkatsomustiedon opetus tukee kasvua täysivaltaiseen demokraattiseen kansalaisuuteen, joka globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa yhteiskunnassa edellyttää eettisen ajattelu- ja toimintakyvyn kehittämistä, niihin liittyviä laaja-alaisia tietoja ja taitoja sekä katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamista. Elämäkatsomustiedon opetusta ohjaa käsitys oppilaiden mahdollisuudesta kasvaa vapaiksi, tasa-arvoisiksi ja kriittisiksi hyvän elämän rakentajiksi.

VUOSILUOKAT 1–5

Opetuksen ydintehtävänä on tukea lapsen kasvua ja antaa hänelle välineitä tutkia ja rakentaa elämäkatsomustaan ja maailmankuvaansa.

TAVOITTEET

Tavoitteena on edistää oppilaan pyrkimystä

- etsiä ja rakentaa identiteettiään ja elämäkatsomustaan ja sen myötä oppia hahmottamaan kokonaisuuksia, kasvaa kohtaamaan epävarmuutta ja kehittää taitojaan ilmaista itseään
- kehittää arvostelukykyään ja kykyään eettiseen toimintaan ja oppia huomaamaan kohtaamiensa arkipäivän tilanteiden eettiset ulottuvuudet ja käyttämään eettisen ajattelun taitoja ja katsomuksellista harkintaa
- tutustua ihmisoikeuksien, suvaitsevaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja kestävän kehityksen periaatteisiin ja oppia kantamaan vastuuta itsestään, toisista ihmisistä, yhteisöstä ja luonnosta
- tutustua lähiympäristönsä katsomuksiin ja kulttuureihin.

KESKEISET SISÄLLÖT

Sisällöistä muodostetaan opintokokonaisuuksia, joiden tulee sisältää aineksia seuraavista aihepiireistä. Vuosittain käsiteltävät sisällöt voivat vuorotella opetusryhmien koostumuksen mukaan.

Ihmissuhteet ja moraalinen kasvu

- Toisen kohtaaminen ja hänen asemaansa asettautuminen
- hyvä, oikea ja väärä, oikean ja väärän erottaminen, ihmisen hyvyys
- ystävyyden sisältö ja merkitys elämässä
- oikeudenmukaisuus, oikeudenmukaisuuden toteutuminen jokapäiväisessä elämässä, rikkaus ja köyhyys maailmassa
- ajattelun vapaus, uskonnon- ja elämäkatsomuksen vapaus, suvaitsevaisuus ja syrjintä
- hyvä elämä, arvo ja normi, vastuu ja vapaus elämässä.

Itsetuntemus ja kulttuuri-identiteetti

- Kuka olen ja mitä osaan, elämänvaiheet ja toiveet
- erilaisia elämäntapoja, suvaitsevaisuus ja monikulttuurisuus
- suomalainen kulttuuri ja suomalaiset kulttuurivähemmistöt, maailman kulttuuriperintö
- elämäkatsomus, uskomus, luulo, tieto ja ymmärrys, erilaisia elämän- ja maailmankatsomuksia.

Yhteisö ja ihmisoikeudet

- Yhteiselämän perusteita, sääntö, sopimus, lupaus, luottamus, rehellisyys ja reiluus, kultainen sääntö

- lasten oikeudet, oikeus ja velvollisuus, ihmisoikeudet
- tasa-arvo ja rauha, demokratia, tulevaisuuden maailma
- etiikan perusteita, teon moraalinen oikeutus, teon tarkoitus ja seuraus, oman elämäni eettisiä ongelmia ja niiden ratkaisuja.

Ihminen ja maailma

- Ympäristö ja luonto, eloton ja elävä, kauneus luonnossa
- elämän synty ja kehitys, kertomuksia maailman synnystä, maa ja maailmankaikkeus, elämän erilaisia muotoja, syntymä, elämä ja kuolema luonnossa
- luonnon tulevaisuus ja kestävä kehitys, erilaiset aikakäsitykset ja niiden merkitys ihmisten elämässä, maailmanperintö ja ympäristö.

TOTEUTTAMINEN

Opetusta annetaan 1.-3. ja 5.-luokilla 1 vuosiviikkotunti ja 4. luokalla 2 vuosiviikkotuntia. Opetus voidaan antaa vuosiluokkiin sitomattomana yhdysluokkaopetuksena.

Elämäkatsomustiedon opetus on tarkoitettu lähtökohtaisesti uskontokuntiin kuulumattomille oppilaille. Opetussuunnitelmassa tulee lähteä tämän kohderyhmän tarpeista saada tukea eettiselle kasvulleen ja oppia eettisen ajattelun taitoja. Koulun tulee arvostaa ja ottaa huomioon kotien katsomuksellista moninaisuutta.

Elämäkatsomustiedon opetus tukee oppilaan eettistä ja katsomuksellista kasvua lähtökohtanaan kotien arvoperusta. Oppilaalle annetaan mahdollisuuksia hahmottaa maailmankuvaansa ja omaa elämäänsä kysymyksissä, jotka liittyvät ihmissuhteisiin, kulttuuri-identiteettiin, ihmisen ja luonnon suhteeseen sekä yhteisöön.

KESKEINEN SISÄLTÖ

Elämäkatsomustiedon opetussisältöjä lähestytään näkökulmista, jotka suuntaavat toimintaa suvaitsevaisuuteen ja kohtuullisuuteen, oikeudenmukaisuuteen ja reiluuteen, rohkeuteen ja omaan identiteettiin sekä hyvääntahtoisuuteen ja huolenpitoon.

Ihmissuhteet

- opetusryhmässä harjoitellaan ihmissuhde- ja vuorovaikutustaitoja aikuisten ja lasten kesken sekä laajennetaan vuorovaikutussuhteita opetusryhmän ulkopuolelle.

Kulttuuri-identiteetti

- oppilasta tuetaan arvostamaan oman perheensä elämäkatsomusta.
- tutustutaan sellaisten katsomusten ja uskontojen näkemyksiin ja kulttuurisiin ilmenemismuotoihin, jotka ovat edustettuna omassa koulussa tai muuten tulevat esille koulun arjessa ja juhlassa.
- tarkastellaan yhdessä oman koulun tapa- ja juhlaperinnettä.
- opitaan hyväksymään ja arvostamaan kulttuurista erilaisuutta.

Ihmisen ja luonnon suhde

- ohjataan oppilasta myönteisesti kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti tiedostamaan luonnon merkitys ihmiselle sekä oma vastuunsa ympäristöstään.

Yhteisö

- oppilaita ohjataan ymmärtämään, että he ovat arvokkaita yhteisönsä jäseniä, joiden toiminta vaikuttaa muiden hyvinvointiin ja kaikkien yhteiseen tulevaisuuteen.
- pohditaan oman opetusryhmän ja perheen sääntöjä sekä opitaan ymmärtämään ne vastavuoroisina

sopimuksina. Oppilasta ohjataan ottamaan ja kantamaan vuorollaan vastuuta koko ryhmää palvelevista tehtävistä.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 5. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Ihmissuhteet ja moraalinen kasvu

Oppilas

- kykenee arvioimaan erilaisten tilanteiden moraalisia vaatimuksia ja teon moraalista oikeutusta
- ymmärtää tekevänsä väärin toimiessaan vastoin omaksumiaan periaatteita.
- kykenee tutkimaan moraalisia ongelmia yhdessä muiden kanssa ja hyväksyy erilaisten toimintalähtökohtien olemassaolon
- ymmärtää, että konflikteihin on löydettävissä väkivallattomia ratkaisuja.

Itsetuntemus ja kulttuuri-identiteetti

Oppilas

- tunnistaa katsomuksellisia kysymyksiä
- osaa käyttää oppiaineen keskeisiä käsitteitä (elämänkatsomus, kulttuuri, vähemmistö).
- rohkenee esittää omia näkemyksiään ja ymmärtää, että näkemyksiä tulee perustella
- pystyy hahmottamaan katsomusvapauden merkityksen omassa elämässään
- osaa hahmottaa suomalaisuuden osana maailman kulttuurista monimuotoisuutta.

Yhteisö ja ihmisoikeudet

Oppilas

- tuntee ihmisoikeuksien, suvaitsevaisuuden ja oikeudenmukaisuuden periaatteita.
- ymmärtää yhteisten sääntöjen merkityksen
- ymmärtää yksilöllisen vastuullisuuden ja sen, että yksilö kuuluu erilaisiin yhteisöihin.

Ihminen ja maailma

Oppilas

- tuntee erilaisia maailmaa ja ihmisen paikkaa koskevia selityksiä.
- ymmärtää luonnon ja ympäristön tärkeyden ihmiselle
- osaa toimia luontoa kunnioittaen ja on omaksunut kestävän kehityksen periaatteita.

VUOSILUOKAT 6–9

Opetuksen ydintehtävänä on syventää nuoren omaa elämänkatsomusta ja maailmankuvaa koskevaa ymmärrystä. Opiskellaan perustiedot erilaisista katsomuksista ja uskonnoista sekä tuetaan nuoren kasvua vastuulliseksi ja aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi.

TAVOITTEET

Tavoitteena on edistää oppilaan pyrkimystä

- etsiä ja rakentaa identiteettiään ja elämänkatsomustaan ja oppia samalla hahmottamaan kokonaisuuksia, kasvaen kohtaamaan epävarmuutta ja kehittämisen taitojaan ilmaista itseään ja elämänkatsomustaan
- kehittää arvostelukykyään ja kykyään eettiseen toimintaan ja oppia huomaamaan kohtaamiensa arkipäivän tilanteiden eettiset ulottuvuudet ja käyttämään eettisen ajattelun taitoja ja katsomuksellista harkintaa
- omaksua ja sisäistää ihmisoikeuksien, suvaitsevaisuuden, maailman laajuisen oikeudenmukaisuuden ja kestävän kehityksen periaatteita ja oppia kantamaan vastuuta itsestään, toisista ihmisistä, yhteiskunnasta ja luonnosta

- laajentaa katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään ja oppia tuntemaan eri kulttuureissa tärkeinä pidettyjä arvoja, uskomusjärjestelmiä ja elämäkatsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustoja ja välittymistä sekä oppia arvioimaan tieteiden vaikutusta elämäntapaamme.

KESKEISET SISÄLLÖT

Opintokokonaisuudet, jotka voidaan opettaa kursseina, sisältävät syventäviä aineksia luokilla 1–5 käsitellyistä aihepiireistä: ihmissuhteet ja moraalinen kasvu, itsetuntemus ja kulttuuri-identiteetti, yhteisö ja ihmisoikeudet sekä ihminen ja maailma.

Kansalaisuus ja hyvä yhteiskunta

- Yhteiskuntateorian perusteet, demokratia
- politiikka, toimiminen kansalaisena, kestävä kehitys

Katsomusten maailma

- Katsomusten historiaa, katsomusvapaus
- maailmankuva, maailmankatsomus ja elämäkatsomus
- tieto ja tutkimus, luonnollinen ja yliluonnollinen
- uskonto ja uskonnottomuus, oma elämäkatsomus.

Kulttuuri

- Kulttuurin tutkimus, kulttuuri ja luonto
- kulttuuri ja yhteisö, suomalainen kulttuuri, suvaitsevaisuus
- käsityksiä ihmisen ja luonnon suhteesta: humanistinen, utilistinen, mystinen ja luontokeskeinen.

Etiikka ja hyvä elämä

- Etiikan pääsuuntia ja peruskysymyksiä, nuoren moraalinen kasvu
- ihmisoikeusetiikka, ihmisoikeusrikoksia kuten holokausti
- ympäristöetiikka
- monikulttuurisuus eettisenä kysymyksenä.

Tulevaisuus

- Tulevaisuuden tutkiminen
- luonnon ja yhteiskunnan tulevaisuus, maailmanperintö
- minun tulevaisuuteni, toimiminen tulevaisuuden hyväksi.

TOTEUTTAMINEN

Opetusta annetaan 6. luokalla 2 vuosiviikkotuntia ja 7.-9. luokilla 1 vuosiviikkotunti. Opetus voidaan antaa vuosiluokkiin sitomattomana yhdysluokkaopetuksena. Opetus voidaan toteuttaa esim. siten, että 6.-luokalla perehdytään itseen ja yksilöön yhteiskunnan osana, 7.-luokalla maailmankatsomuksiin, 8. – luokalla kulttuurikysymyksiin ja 9.-luokalla erilaisiin eettisiin kysymyksiin.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

Ihmissuhteet ja moraalinen kasvu

Oppilas

- osaa nähdä yhteyden arvovalintojen ja hyvän elämän välillä
- tunnistaa etiikan perusnäkökulmia kuten teon tahallisuuden, tekijän tarkoituksen, teon seurauksien huomioon ottamisen, vastuun ja oikeuksien näkökulmat

- kykenee tunnistamaan moraalidilemmasta eettisen näkökulman ja esittämään siihen eettisen ratkaisun.
- kykenee havainnoimaan eettisiä ulottuvuuksia arkipäivästä, taiteesta, mediasta tai muilta elämän alueilta ja kykenee perustelevaan eron eettisesti kehittyneemmän ja kehittymättömämmän arvion välillä.

Itsetuntemus ja kulttuuri-identiteetti

Oppilas

- tunnistaa ja osaa nimetä keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien olennaisia piirteitä ja kehityskulkuja
- kykenee suhteuttamaan erilaisia kulttuurisia käsitteitä ja symboleja eri katsomusperinteisiin
- ymmärtää sekulaarin ja uskonnollisen katsomuksen eron.
- osaa käyttää oppimiaan kulttuuriin liittyviä käsitteitä ja kykenee hankkimaan tietoa erilaisista katsomuksista.

Yhteisö ja ihmisoikeudet

Oppilas

- tuntee ihmis- ja kansalaisoikeuksien pääpiirteet sekä kykenee selittämään niiden eron
- hahmottaa yksilön eettisen näkökulman suhteessa yhteisöön
- pystyy perustelevaan oikeuksien ja velvollisuuksien keskinäisen riippuvuuden
- tuntee vaihtoehtoisia ja vastakkaisia yhteiskunnallisia näkemyksiä.
- tunnistaa ihmis- ja kansalaisoikeuksien loukkauksia ja osaa arvioida erilaisten tasa-arvo- ja oikeusvaatimusten perusteita
- tuntee nyky-yhteiskunnan ongelmia ja pystyy esittämään sekä optimistisia että pessimistisiä näkemyksiä tulevaisuudesta.

Ihminen ja maailma

Oppilas

- ymmärtää kestävä kehityksen periaatteita
- tuntee ympäristöetiikan lähtökohtia.
- osaa arvioida yksilön eettistä näkökulmaa suhteessa ympäristöön
- ymmärtää yhteiskunnallisten ratkaisujen pitkän tähtäimen vaikutuksia.

7.13 Historia

Historian opetuksen tehtävänä on ohjata oppilasta kasvamaan vastuulliseksi toimijaksi, joka osaa käsitellä oman ajan ja menneisyyden ilmiöitä kriittisesti. Oppilasta ohjataan ymmärtämään, että oma kulttuuri ja muut kulttuurit ovat historiallisen kehitysprosessin tulosta. Opetuksessa käsitellään sekä yleistä että Suomen historiaa.

Opetuksen tehtävänä on antaa oppilaalle aineksia rakentaa identiteettiään, perehtyä ajan käsitteeseen ja ymmärtää ihmisen toimintaa sekä henkisen ja aineellisen työn arvoa.

Louhisaari, Askainen

VUOSILUOKAT 5–6

Perusopetuksen vuosiluokkien 5 ja 6 historianopetuksen tehtävänä on perehdyttää oppilas historiallisen tiedon luonteeseen, sen hankkimiseen ja peruskäsitteisiin sekä omiin juuriinsa ja eräisiin historian merkittäviksi muodostuneisiin tapahtumiin ja ilmiöihin esihistoriasta Ranskan suureen vallankumoukseen saakka. Perusteissa määriteltyjen sisältöjen opetuksessa korostetaan historian toiminnallisuutta ja oppilaan kykyä eläytyä menneisyyteen.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- ymmärtämään, että historian tiedot ovat historioitsijoiden tulkintoja, jotka saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä
- ymmärtämään erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin ja käyttämään oikein käsitteitä esihistoria, historia, vanha aika, keskiaika, uusi aika
- tunnistamaan muutoksia oman perheen tai kotiseudun historiassa ja kuvailemaan muutoksia, joiden on katsottu vaikuttaneen oleellisesti ihmisten elämään, kuten maanviljelyn syntyä
- tunnistamaan esimerkkien avulla jatkuvuuden historiassa
- esittämään muutoksille syitä

KESKEISET SISÄLLÖT

5. LUOKKA

Omat juuret ja historiallinen tieto

- *Oman perheen tai kotiseudun historia*
- *muistelujen, kirjoitusten, esineiden, kuvien ja rakennetun ympäristön merkityksien tulkitseminen.*

Esihistoriallinen aika ja ensimmäiset korkeakulttuurit

- *Kivikauden ihmisten elinolot ja niissä tapahtuneet muutokset pronssin ja raudan keksimisen seurauksena*
- *maanviljelyn aloittamisen, valtioiden synnyn ja kirjoitustaidon keksimisen vaikutukset ihmisten elämään.*

Eurooppalaisen sivilisaation synty

- *Antiikin Ateenan ja Rooman yhteiskunta ja kulttuuri*
- *antiikin heijastuminen tähän päivään.*

Keskiaika

- *Uskontojen vaikutukset ihmisten elämään ja ihmisten eriarvoinen yhteiskunnallinen asema*
- *Suomen liittäminen osaksi Ruotsia.*

6. LUOKKA**Uuden ajan murros**

- *Eurooppalaisen ihmisen maailmankuvan ja arvojen muutokset keskiajan ja uuden ajan taitteessa: renessanssi taiteessa, reformaatio uskonnossa, maailmankuvan avartuminen tieteessä.*

Suomi Ruotsin valtakunnan osana

- *Suomalaisten elämä kuninkaan alamaisina ja suurvallan asukkaina*
- *suomalaisen kulttuurin muotoutuminen*

Vapauden aate voittaa alaa

- *Ranskan suuren vallankumouksen vaikutukset*

Lisäksi yksi seuraavista teemoista, jonka kehitystä tarkastellaan esihistorialliselta ajalta 1800-luvulle saakka:

- jokin Euroopan ulkopuolinen korkeakulttuuri*
- kaupankäynnin kehitys*
- kulttuurin kehitys*
- liikkumis- ja kuljetusvälineiden kehitys*
- väestössä tapahtuneet muutokset.*

Kurssit voidaan opiskella myös vuorokursseina siten, että Suomen ja yleistä historiaa käsitellään erikseen.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 6. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ**Tiedon hankkiminen menneisyydestä****Oppilas**

- osaa erottaa faktan mielipiteestä
- osaa erottaa toisistaan lähteen ja siitä tehdyn tulkinnan

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

- *kronologia: oppilas tietää, että menneisyyttä voi jaotella eri aikakausiin ja pystyy nimeämään yhteiskunnille ja aikakausille ominaisia piirteitä*
- *muutos ja jatkuvuus: oppilas tunnistaa ilmiöiden jatkuvuuden eri aikakaudesta toiseen ja ymmärtää, ettei muutos ole sama kuin edistys, eikä se myöskään merkitse samaa eri ihmisten ja ryhmien näkökulmasta*
- *syy ja seuraus: oppilas osaa eläytyä menneen ajan ihmisen asemaan: hän osaa selittää, miksi eri aikakausien ihmiset ajattelivat ja toimivat eri tavoin*

Historiallisen tiedon käyttäminen**Oppilas**

- *osaa esittää käsiteltävästä asiasta kertomuksen siten, että hän selittää tapahtuman tai ilmiön joidenkin toimijoiden kannalta.*
- *tietää, että jotkut asiat voidaan tulkita eri tavoin, ja hän pystyy selittämään, miksi niin tapahtuu.*

VUOSILUOKAT 7-8

Historian opetuksen tehtävänä vuosiluokilla 7-8 on syventää oppilaan käsitystä historian tiedon luonteesta. Historian opetuksen tehtävänä on vahvistaa oppilaan omaa identiteettiä ja perehdyttää hänet muihin kulttuureihin ja niiden vaikutuksiin.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- hankkimaan ja käyttämään historiallista tietoa
- käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun mielipiteensä niiden pohjalta
- ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin
- selittämään ihmisen toiminnan tarkoituksiperiä ja vaikutuksia sekä ymmärtämään oikeutensa ja vastuunsa kansalaisena
- tuntemaan ihmisoikeudet ja keskeiset ihmisoikeussopimukset
- arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja käyttäen apuna historiallista muutosta koskevaa tietoa.

KESKEISET SISÄLLÖT

Käsiteltävät aihealueet liittyvät Suomen ja maailman historiaan 1800- ja 1900-luvuilla.

7. LUOKKA

Elämää 1800-luvulla ja kansallisuusaate

- Suomen synty ja elämää 1800-luvun Suomessa
- 1800-luvun alun keskeiset valtiolliset muutokset ja kansallisuusaatteen vaikutukset Euroopassa
- kulttuuri kansallisuusaatteen heijastajana Suomessa.

Teollinen vallankumous

- Teollistuminen ja sen vaikutukset ihmisten elämään
- kaupungistuminen.

Murrosten aika Suomessa

- Sääty-yhteiskunnan mureneminen
- Suomen venäläistäminen ja sen vastustus.

Suurvaltojen kilpailusta ensimmäiseen maailmansotaan seurauksineen

- Imperialismi ja sen vaikutukset Euroopan suurvalloille ja siirtomaille
- ensimmäinen maailmansota, sen syyt ja seuraukset
- Venäjän keisarikunnan luhistumisen syyt ja vuoden 1917 vallankumoukset

8. LUOKKA

Suomen itsenäistyminen

- Suomen itsenäistyminen ja sisällissota.

Laman ja totalitarismin aika

- Maailmantalouden romahtaminen ja sen vaikutukset Eurooppaan
- elämää demokratioissa ja diktatuureissa.

Toisen maailmansodan aika

- Toinen maailmansota, sen syyt ja seuraukset

- *Suomi toisessa maailmansodassa ja sodasta selviäminen.*

Suomi 1950-luvulta nykypäivään

- *Elinkeinorakenteen muutos ja sen vaikutukset ihmisten elämään*
- *Suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen.*

Idän ja lännen ristiriidoista etelän ja pohjoisen vastakkainasetteluun

- *Kylmä sota*
- *Maailman jakautuminen köyhiin ja rikkaisiin valtioihin ja siitä aiheutuvat ongelmat.*

Elämää 1900-luvun lopulla ja 2000-luvun alussa

- *Länsimaisen kulutusyhteiskunnan synty ja sen vaikutukset ihmisten elämään ja ympäristöön*
- *Tiedonvälityksen kehitys*

Ihmisoikeuskysymykset ja kansojen yhteistyö

- *Ihmisoikeudet, ihmisoikeusrikokset kuten joukkotuhonta, holokausti ja muut kansanvainot*
- *YK:n toiminta, ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus*
- *Lapsen oikeuksien sopimus, Euroopan ihmisoikeussopimus ja muut keskeiset ihmisoikeussopimukset.*

Lisäksi yksi seuraavista teemoista, jonka kehitystä tarkastellaan 1800-luvulta nykyaikaan saakka:

- Euroopan hajaannuksesta sen yhdistymiseen*
- kulttuurin kehitys*
- tasa-arvoisuuden kehitys*
- teknologian kehitys, esimerkiksi liikumis- ja kuljetusvälineiden kehitys*
- Yhdysvaltojen tai Venäjän kehitys.*

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

Tiedon hankkiminen menneisyydestä

Oppilas

- osaa erotella asiaa selittävät tekijät vähemmän tärkeistä
- pystyy lukemaan erilaisia lähteitä ja tulkitsemaan niitä.

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

- kronologia: oppilas kykenee sijoittamaan opiskelemaansa tapahtumat ajallisiin yhteyksiinsä ja niiden avulla aikajärjestykseen
- muutos ja jatkuvuus: oppilas osaa selittää, miksi jollain elämänalueella ennen toimittiin toisin kuin nykyään
- syy ja seuraus: oppilas osaa esittää historiallisille tapahtumille syitä ja seurauksia

Historiallisen tiedon käyttäminen

Oppilas

- pystyy vastaamaan menneisyyttä koskeviin kysymyksiin käyttämällä eri lähteistä, myös nykYTEknologian avulla saamaansa informaatiota.
- pystyy muodostamaan tapahtumista ja ilmiöistä omia perusteltuja käsityksiä ja arvioimaan niitä.

7.14 Yhteiskuntaoppi

Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on ohjata oppilasta kasvamaan yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi toimijaksi. Perusopetuksen vuosiluokkien 7-9 yhteiskuntaopin opetuksen tulee antaa perustiedot ja -taidot yhteiskunnan rakenteesta ja toiminnasta sekä kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista. Opetuksen tarkoituksena on tukea oppilaan kasvua suvaitseväiseksi ja demokraattiseksi kansalaiseksi ja antaa hänelle kokemuksia yhteiskunnallisesta toimimisesta ja demokraattisesta vaikuttamisesta

VUOSILUOKKA 9

TAVOITTEET

Oppilas

- saa käsityksen yhteiskunnallisen tiedon luonteesta
- oppii hankkimaan ja soveltamaan yhteiskuntaa ja talouselämää käsittelevää informaatiota kriittisesti ja toimimaan aktiivisena vaikuttajana
- oppii tuntemaan julkiset palvelut
- saa valmiuksia työnteon kunnioittamiseen
- oppii yrittäjyyden perusteet ja ymmärtää yrittäjyyden merkityksen yhteiskunnan hyvinvoinnin tekijänä
- oppii ymmärtämään yhteiskunnallisten päätösten vaikutuksia kansalaisten elämään
- kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta ja vaikuttamisesta
- oppii tarkastelemaan ja kehittämään osaamistaan vastuullisena kuluttajana ja yhteiskunnallisena toimijana
- tuntee tekojensa oikeudelliset seuraamukset

KESKEISET SISÄLLÖT

Aihealueina ovat suomalainen yhteiskunta ja talouselämä sekä Euroopan unioni.

Yksilö yhteisön jäsenenä

- perhe, erityyppiset yhteisöt sekä vähemmistö- ja osakulttuurit
- yksilön mahdollisuudet toimia kotikunnassa, oman valtion kansalaisena, Pohjoismaissa ja EU:ssa

Yksilön hyvinvointi

- hyvinvointiyhteiskunnan eri ulottuvuudet
- tasa-arvo ja kestävä kehitys sekä muut keinot hyvinvoinnin edistämiseksi

Vaikuttaminen ja päätöksenteko

- kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa
- demokratia, vaalit ja äänestäminen
- politiikan ja hallinnon toimijat kunnallisella, valtakunnallisella ja EU- tasolla
- media ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen

Kansalaisen turvallisuus

- oikeusjärjestelmä, yksilön oikeudet ja velvollisuudet sekä oikeudellinen vastuu
- liikenneturvallisuus
- turvallisuuspolitiikka: ulkopoliittika, maanpuolustus

Taloudenpito

- yksityisen taloudenpidon periaatteet
- työnteko ja yrittäjyys

Kansantalous

- yksilö ja kotitaloudet kuluttajina ja talouden toimijoina
- ulkomaankaupan ja globaalitalouden merkitys

Talouspolitiikka

- talouden suhdannevaihtelut, työttömyys ja inflaatio sekä niiden vaikutukset yksityistalouksiin
- julkinen talous ja verotus

TOTEUTTAMINEN

- *opetus annetaan kokonaisuudessaan 9. luokalla kolmena erillisenä kurssina.*
- *opetuksessa käytetään monipuolisia työtapoja sekä hyödynnetään tiedotusvälineitä ja tietoverkkoja tiedonhankinnassa.*
- *kurssien sisällöt voidaan käsitellä siten, että opetuksessa voidaan painottaa kulloinkin ajankohtaisia asioita.*

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8**Yhteiskunnallisen tiedon hankkiminen ja käyttäminen****Oppilas**

- kykenee tulkitsemaan kriittisesti median välittämiä tietoja, tilastoja ja graafisia esityksiä
- pystyy perustelemaan käsityksiään yhteiskunnallisista asioista
- osaa vertailla yhteiskunnallisen päätöksenteon ja taloudellisten ratkaisujen eri vaihtoehtoja ja niiden seurauksia

Yhteiskunnallisen tiedon ymmärtäminen**Oppilas**

- ymmärtää, että yhteiskunnallisessa päätöksenteossa ja taloudellisissa ratkaisuissa on olemassa useita vaihtoehtoja.
- ymmärtää yhteiskunnallisen ja taloudellisen toiminnan eettisiä kysymyksiä

7.15 Musiikki

Musiikin opetuksen tehtävänä on auttaa oppilasta löytämään musiikin alueelta kiinnostuksen kohteensa sekä rohkaista oppilasta musiikilliseen toimintaan, antaa hänelle musiikillisen ilmaisuvälineitä ja tukea hänen kokonaisvaltaista kasvuaan. Opetuksen tehtävänä on myös saattaa oppilas ymmärtämään, että musiikki on aika- ja tilannesidonnaista. Se on erilaista eri aikoina, eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa, ja sillä on erilainen merkitys eri ihmisille. Opetuksessa tulee ottaa huomioon, että musiikin ymmärtämisen ja käsitteellistämisen perustana ovat musisoinnin ja musiikin kuuntelun yhteydessä saadut merkitykselliset kokemukset. Musiikin opetus antaa välineitä oppilaan oman musiikillisen identiteetin muodostumiseen prosessissa, jonka tavoitteena on rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista erilaisiin musiikkeihin. Musiikillisia taitoja kehitetään pitkäjänteisellä, kertaamiseen perustuvalla harjoittelulla. Yhdessä musisoiminen kehittää sosiaalisia taitoja, kuten vastuullisuutta, rakentavaa kriittisyyttä sekä taidollisen ja kulttuurisen erilaisuuden hyväksymistä ja arvostamista. Oppilaan kokonaisvaltaisen ilmaisun kehittymistä tulee tukea myös etsimällä yhteyksiä muihin oppiaineisiin. Musiikin opetuksessa sovelletaan teknologian ja median tarjoamia mahdollisuuksia.

Lisäksi Nousiaisissa opetuksessa tutustutaan myös mahdollisuuksien mukaan kunnan paikalliseen musiikkitarjontaan ja -toimintaan sekä tarjotaan mahdollisuus osallistua konsertteihin.

VUOSILUOKAT 1–4

Vuosiluokilla 1–4 musiikin opetuksessa on keskeistä oppilaiden musiikillisen ilmaisun kehittäminen leikinomaisessa ja kokonaisvaltaisessa toiminnassa. Opetuksen tulee antaa oppilaalle kokemuksia monenlaisista äänimaailmoista ja musiikeista sekä rohkaista häntä ilmaisemaan ja toteuttamaan omia mielikuviaan.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- käyttämään luontevasti omaa ääntään ja ilmaisemaan itseään laulaen, soittaen ja liikkuen sekä ryhmässä että yksin
- kuuntelemaan ja havainnoimaan keskittyneesti ja aktiivisesti ääniympäristöä ja musiikkia
- käyttämään musiikin eri elementtejä musiikillisen keksinnän aineksina
- ymmärtämään musiikillisen maailman monimuotoisuutta
- toimimaan vastuullisesti musisoivan ryhmän jäsenenä sekä musiikin kuuntelijana.

KESKEISET SISÄLLÖT

- äänenkäytön harjoituksia puhuen, loruillen ja laulaen, ikäkauteen sopivia laululeikkejä
- lauluohjelmistoa sekä moniäänisyyteen valmentavia lauluharjoituksia
- yhteissoittoon valmentavia harjoituksia ja soitto-ohjelmistoa keho-, rytmi-, ja melodia- ja sointusoittimilla lähtökohtana perussyketajua kehittävät harjoitukset
- monenlaisen musiikin kuuntelua erilaisia aktivointikeinoja käyttäen sekä omien elämysten, mielikuvien ja kokemusten kuvailua
- musiikillista keksintää äänikerronnan, pienimuotoisten äänisommitelmien ja improvisoinnin keinoin
- musiikin elementteihin – rytmiin, melodiaan, harmoniaan, dynamiikkaan, sointiväriin ja muotoon – liittyvää peruskäsitteistöä musisoinnin, kuuntelun, liikunnan ja musiikillisen keksinnän yhteydessä
- laulu-, soitto- ja kuunteluohjelmistoa, joka tutustuttaa oppilaan sekä suomalaisen että muiden maiden ja kulttuurien musiikkiin sisältäen esimerkkejä eri aikakausilta ja eri musiikin lajeista.

1-2 LUOKAT

Musiikin opetuksen tehtävänä on innostaa oppilasta monipuoliseen musiikilliseen ilmaisuun ja toimintaan, jossa keskeistä on yhdessä tekeminen. Yhteisten musiikillisten elämysten ja kokemusten avulla oppilas oppii sekä ryhmässä toimimisen taitoja että musiikin perustaitoja. Opetuksessa on otettava huomioon, että musiikin oppimisessa laulaminen, soittaminen, musiikin kuuntelu ja musiikkiliikunta tukevat toisiaan ja kaikilla oppilailla tulee olla mahdollisuus osallistua niihin. Oppilasta ohjataan hahmottamaan ja havainnoimaan ympäröivää äänimaailmaa, ja häntä rohkaistaan kertomaan havainnoistaan, ajatuksistaan ja tunteistaan. Hänelle tarjotaan kokemuksia musiikin eri alueilta ja eri kulttuurien musiikista, ja häntä kannustetaan osallistumaan yhteisönsä musiikkitoimintaan. Musiikin opetukseen liitetään kuvataiteen, tanssin ja draaman, kirjallisuuden ja käsityön aineksia ja tuetaan näin lapsen kokonaisvaltaista ilmaisuun. Oppilasta ohjataan arvostamaan omaa ja muiden musiikillista toimintaa ja tuotoksia.

TAVOITTEET

Oppilas

- omaksuu musiikillisen ilmaisun perustaitoja ja tietoja
- oppii luonnollista äänenkäyttöä ja rohkaistuu omaan musiikilliseen ilmaisuun laulaen, soittaen ja liikkuen sekä ryhmässä että yksin
- opettelee keksimään omia melodia- ja rytmisommitelmia laulaen ja erilaisia soittimia käyttäen
- tutustuu erilaisiin rytmi- ja melodiasoittimiin kehollisen rytmin ilmaisun ja koordinaation kautta
- oppii kuuntelemaan ja havainnoimaan keskittyneesti ja aktiivisesti ääniympäristöä ja musiikkia
- kokee leikinomaisesti ja kokonaisvaltaisesti erilaisia musiikkiin liittyviä käsitteitä musiikin mukaan liikkuen ja kuunnellen
- oppii ilmaisemaan itseään kehollisesti ja vapautuneesti musiikin
- tutustuu oman maan ja muun maailman musiikkiin
- opettelee tarkastelemaan omaa musiikillista toimintaansa.

KESKEISET SISÄLLÖT

- terveen äänenkäytön perusteet, lastenlauluja ja laululeikkejä, ajankohtaisia lauluja, kuten vuodenaikoihin ja yhteisiin juhliin liittyviä lauluja, oman kulttuurin ja muiden kulttuurien kansanmusiikkia, musiikillista keksintää ja omia melodiasommitelmia
- kehollista rytmistä ilmaisuun, keho- ja rytmisoittimilla soittamista, tutustumista rytmi- ja melodiasoittimiin, äänellistä ilmaisuun, säestystehtäviä lauluihin ja musiikkiliikuntaan
- monipuolista musiikkiin tutustumista myös kuunnellen niin, että painopiste on elämyksellisyydessä, omien arviointien ja mieltymysten pohtimista ja perustelua, musiikillisten ominaisuuksien ja tapahtumien havainnointia
- havaintojen tekemistä äänen ominaisuuksista, äänellistä ja kehollista ilmaisuun, erilaisia äänellisiä kokeiluja
- musiikin peruskäsitteisiin (rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri, dynamiikka) tutustumista laulaen, soittaen, liikkuen ja kuunnellen.

1. luokka	2. luokka
Laulaminen * laululeikit ja –lorut kaikumenetelmänä * erilaisia äänenkäytön alkeisharjoituksia * lauluja koulun tapahtumiin, vuodenajan teemojen mukaan	Laulaminen * lauluohjelmistoa * erilaisia äänenkäytön harjoituksia * laulun sanoja nuoteista * lauluja koulun tapahtumiin, vuodenajan teemojen mukaan
Soittaminen * keho- ja rytmisoiton alkeita	Soittaminen * keho- ja rytmisoittoa
Musiikkiliikunta ja -ilmaisu * leikinomaista liikkumista musiikin mukana	Musiikkiliikunta ja -ilmaisu * kokonaisvaltaista liikkumista musiikin tahdissa
Kuuntelu * monenlaisen musiikin kuuntelua	Kuuntelu * musiikin liittäminen satuihin
Musiikin elementit	Musiikin elementit

* rytmi: perus- ja sanarytmi, nopea, hidas * melodia: korkea, matala * muoto: solo/ tutti * dynamiikka: ääni ja hiljaisuus * musiikin tunnelma	* rytmi: melodiarytmi, tasajakaisuus * melodia: peruskäsitteet * muoto: solo/ tutti * dynamiikka: hiljainen/ voimakas * musiikin erilaiset sävyt
Musiikkiperinne * kansanlaulut	Musiikkiperinne * kansanlaulut

3. LUOKKA

Laulaminen

- kannustetaan ja opetetaan terveeseen äänenkäyttöön
- yksinäisiä lauluja
- suomalaisia kansanlauluja
- lauluja koulun tapahtumien, teemojen ja vuodenaikojen mukaan

Soittaminen

- nokkahuilun alkeet
- perussykkeen harjoittaminen rytmi- ja kehosoittimilla
- lyömä- ja laattasoittimiin perehtyminen

Musiikkiliikunta

- laululeikkejä eri kulttuureista

Kuuntelu

- suomalainen musiikki ja suomalaisia säveltäjiä

Musiikin elementit

- rytmi: nuottimerkintä ja –arvo
- melodia
- harmonia
- dynamiikka: käsitteiden esittäminen

Musiikkiperinne

- kansanlauluja ja –soittimia

4. LUOKKA

Laulaminen

- terve äänenkäyttö
- tutustutaan moniäänisyyteen
- pohjoismaisia ja lähialueiden lauluja
- lauluja koulun tapahtumien, teemojen ja vuodenaikojen mukaan

Soittaminen

- nokkahuilu: soittotekniikan kehittäminen
- yhteissoittoa koulusoittimilla
- rumpukompin alkeet

Musiikkiliikunta ja -ilmaisuu

- improvisointia laulaen, liikkuen ja soittaen

Kuuntelu

- aktiivinen kuuntelu: mielikuvia ja orkesterisoittimia sekä pohjoismaista musiikkia

Musiikin elementit

- *rytmi: erilaisia tahtilajeja ja tempoja*
- *melodia: duuri ja molli*
- *harmonia: duuri ja molli*
- *dynamiikka: käsitteiden sovelluksia*

Musiikkiperinne

- *pohjoismaisia kansanlauluja ja –soittimia*

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 4. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ**Oppilas**

- osaa käyttää ääntään niin, että hän pystyy osallistumaan yksiaäniseen yhteislauluun
- hahmottaa musiikin perussykkeen niin, että pystyy osallistumaan soittamisen harjoitteluun ja yhteissoittoon
- hallitsee lauluohjelmistoa, josta osan ulkoa
- osaa yksin ja ryhmän jäsenenä ääntä, liikettä, rytmiä tai melodiaa käyttäen keksiä omia
- musiikillisia ratkaisuja esimerkiksi kaiku-, kysymys/vastaus- ja soolo/tutti-harjoituksissa
- tunnistaa kuulemaansa musiikkia ja osaa ilmaista kuuntelukokemustaan verbaalisesti, kuvallisesti tai liikkeen avulla
- osaa toimia musisoivan ryhmän jäsenenä ottaen huomioon muut ryhmän jäsenet.

VUOSILUOKAT 5–7

5–7 luokkien musiikin opetuksessa jäsenetään musiikillista maailmaa ja musiikillisia kokemuksia sekä opitaan käyttämään musiikin käsitteitä ja merkintöjä musiikin kuuntelun ja musisoinnin yhteydessä.

TAVOITTEET**Oppilas**

- ylläpitää ja kehittää osaamistaan musiikillisen ilmaisun eri alueilla musisoivan ryhmän jäsenenä toimien
- oppii kriittisesti tarkastelemaan ja arvioimaan erilaisia ääniympäristöjä sekä laajentaa ja syventää musiikin eri lajien ja tyylien tuntemustaan
- oppii ymmärtämään musiikin elementtien, rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, sointivärin
- ja muodon tehtävää musiikin rakentumisessa sekä käyttämään niitä ilmaisevia käsitteitä ja merkintöjä
- rakentaa luovaa suhdettaan musiikkiin ja sen ilmaisumahdollisuuksiin musiikillisen keksinnän keinoin

KESKEISET SISÄLLÖT

- Äänenkäyttöä ja ääni-ilmaisua kehittäviä harjoituksia sekä eri tyyliä ja lajeja edustavaa yksi- ja moniäänistä ohjelmistoa, josta osa ulkoa
- yhteissoittotaitoja kehittäviä harjoituksia sekä monipuolisesti eri musiikkityylejä ja –kulttuureja edustavaa soitto-ohjelmistoa
- monipuolista kuunteluohjelmistoa ja sen jäsentämistä ajallisesti, paikallisesti ja kulttuurisesti
- omien musiikillisten ideoiden kokeilua improvisoiden, säveltäen ja sovittaen esimerkiksi ääntä, laulua, soittimia, liikettä ja musiikkiteknologiaa käyttäen.

Laulaminen

- terve äänenkäyttö
- perehtyminen moniääniseen laulamiseen
- lauluja Euroopasta
- lauluja koulun tapahtumien, teemojen ja vuodenaikojen mukaan

Soittaminen

- tutustuminen erilaisiin orkesteri- ja bändisoittimiin
- rumpukompeja ja rytmipohjia

Musiikkiliikunta ja -ilmaisu

- tutustuminen mahdollisuuksien mukaan eri tanssityyleihin

Kuuntelu

- suomalainen taidemusiikki

Musiikin elementit

- rytmi: erilaisia nuottimerkintöjä, nuottiarvoja, tahtilajeja ja tempoja
- sointiväriin tutustuminen (äänen synty)
- melodia: duuri ja molli
- harmonia: duuri ja molli
- dynamiikka: käsitteiden syventäminen

Musiikkiperinne

- Eurooppalaisia kansanlauluja ja –soittimia

6. LUOKKA

Laulaminen

- terve äänenkäyttö
- mahdollisuuksien mukaan 2-äänisiä lauluja
- lauluja eri puolilta maailmaa
- lauluja koulun tapahtumien, teemojen ja vuodenaikojen mukaan

Soittaminen

- syventyminen erilaisiin orkesteri- ja bändisoittimiin, yhteissoittoa
- erilaisia soittotyylejä ja –yhtyeitä

Musiikkiliikunta ja -ilmaisu

- eri taidemuotojen käyttöä osana ilmaisua

Kuuntelu

- länsimainen taidemusiikki

Musiikin elementit

- rytmi: erilaisia nuottimerkintöjä ja nuottiarvoja, tahtilajeja ja tempoja
- sointiväri: orkesterisoittimet ja äänialat
- melodia: duuri ja molli
- harmonia: duuri ja molli

- *muoto: perusrakenteita*
- *dynamiikka: sovelluksia*

Musiikkiperinne

- *kansanlauluja ja –soittimia eri puolilta maailmaa*

7. LUOKKA

Laulaminen

- *terve äänenkäyttö*
- *lauluja musiikin eri alueilta*
- *lauluja koulun tapahtumien, teemojen ja vuodenaikojen mukaan*

Soittaminen

- *yhteismusisointi, perustekniikoiden kehittäminen bändisoittimilla*
- *akustinen kitara*
- *erilaiset esiintymiset*

Kuuntelu

- *monipuolista musiikin kuuntelua (mm. länsimainen klassinen musiikki ja eri maiden musiikkia)*

Musiikin elementit

- *äänityypit, kuorotyypit*
- *pop-laulun rakenne*
- *nuottikirjoitus*
- *bluesasteikko ja –kaava*

Musiikkiperinne

- *lähiympäristön musiikkia*

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas

- osallistuu yhteislauluun ja osaa laulaa rytmisesti oikein sekä melodialinjan suuntaisesti
- hallitsee jonkin rytmi-, melodia tai sointusoittimen perustekniikan niin, että pystyy osallistumaan yhteissoittoon
- osaa kuunnella musiikkia ja tehdä siitä havaintoja sekä esittää perusteltuja näkemyksiä kuulemastaan
- osaa kuunnella sekä omaa että muiden tuottamaa musiikkia niin, että pystyy musisoimaan yhdessä muiden kanssa
- tunnistaa ja osaa erottaa eri musiikin lajeja ja eri aikakausien ja kulttuurien musiikkia
- tuntee keskeistä suomalaista musiikkia ja musiikkielämää
- osaa käyttää musiikin käsitteitä musisoinnin ja musiikin kuuntelun yhteydessä
- osaa käyttää musiikin elementtejä rakennusaineina omien musiikillisten ideoidensa ja ajatustensa kehittälyssä ja toteutuksessa.

7.16 Kuvataide

Peruskoulun kuvataideopetuksen tehtävänä on tukea oppilaan kuvallisen ajattelun ja esteettisen ja eettisen tietoisuuden kehittymistä sekä antaa valmiuksia omaan kuvalliseen ilmaisuun. Keskeistä kuvataideopetuksessa on ymmärtää visuaalisen kulttuurin ilmenemismuotoja yhteiskunnassa: taidetta, mediaa ja ympäristöä. Opetuksen tavoitteena on, että oppilaalle syntyy henkilökohtainen suhde taiteeseen. Kuvataiteen opetus luo perustaa suomalaisen, oppilaan oman ja hänelle vieraiden kulttuureiden visuaalisen maailman arvostamiselle ja ymmärtämiselle. Kuvataiteen opetuksessa kehitetään taitoja, joita tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Taiteellisen ilmaisun ja toiminnan lähtökohtina ovat ympäristön kuvamaailma, aistihavainnot, mielikuvat ja elämykset. Opetuksen tavoitteena on kehittää mielikuvitusta ja edistää oppilaiden luovan ongelmanratkaisun ja tutkivan oppimisen taitoja. Aihepiirit kytetään oppilaalle merkityksellisiin kokemuksiin. Kuvataiteen opetuksessa tulee ottaa huomioon oppiaineen sisäinen integraatio, jolloin ilmaisulliset, taidolliset ja tiedolliset tavoitteet toteutuvat samanaikaisesti kuvallisissa harjoituksissa. Kuvataiteen keskeisiä sisältöalueita voidaan käsitellä samassa tehtävässä. Oppiaineelle on ominaista teemallisuus, joka mahdollistaa kiireettömän ilmapiirin ja pitkäjänteisen työskentelyn.

VUOSILUOKAT 1–4

Kuvataiteen opetuksessa vuosiluokilla 1–4 tulee harjoittaa monipuolisesti aistihavaintojen tekoa ja mielikuvituksen käyttöä. Lähestymistapa on leikinomainen. Kuvailmaisun perustaidot sekä kuvataiteelle ominaisten työtapojen ja materiaalien käyttö ovat opetuksen perussisältöä. Opetuksessa painotetaan kuvataiteellista prosessia, jonka osia ovat suunnittelu, luonnostelu, työn toteuttaminen ja arviointi. Oppilasta kannustetaan töidensä viimeistelyyn ja niiden säilyttämiseen.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- kuvallisessa ilmaisussa tarvittavia taitoja ja tietoja: havaintojen tekoa, mielikuvien prosessointia, kuvittelun, keksimisen ja luovan ongelmanratkaisun taitoja, esteettisten valintojen tekoa ja niiden perustelua sekä omien tavoitteiden asettelua
- kuvan tekemisen ja tilan rakentamisen taitoja ja materiaalin tuntemusta
- tarkastelemaan omia ja toisten tekemiä kuvia ja keskustelemaan niistä harjoitellen kuvataiteen peruskäsitteiden käyttöä sekä arvostamaan erilaisia näkemyksiä taiteesta ja kuvallisesta viestinnästä
- tuntemaan oman kulttuurinsa ja omassa kokemuspöirissään olevien vieraiden kulttuurien kuvallista perinnettä ja nykytaidetta
- tuntemaan suomalaista rakennusperinnettä, arkkitehtuuria ja muotoilua sekä oman kotipaikkakuntansa tärkeitä rakennuksia ja luonnonympäristöjä
- tarkastelemaan eri medioiden merkitystä omassa elämässään
- käyttämään kuvallisen viestinnän välineitä sekä ymmärtämään todellisen ja kuvitteellisen maailman eroja

Lisäksi Nousiaisissa tavoitteena on, että oppilas

- *havainnoimaan ja arvioimaan ympäristönsä esteettisiä arvoja, viihtyisyyttä ja toimivuutta.*
- *tiedostamaan, että taiteesta ja kuvallisesta viestinnästä on erilaisia näkemyksiä, sekä keskustelemaan omista ja muiden töistä kuvataiteen käsittein*

KESKEISET SISÄLLÖT

Kuvailmaisu ja kuvallinen ajattelu

- kuvallisia ilmaisutapoja ja tekniikoita: maalaamista, piirtämistä, grafiikkaa, muovailua ja rakentelua
- kuvasommittelun elementit: tasapaino, jännite, rytmi, väri, muoto, tila, liike, aika ja viiva
- kuvien tarkastelua ja arviointia sekä kuvataiteen käsitteiden käytön harjoittelua kuvista keskusteltaessa

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- oman paikkakunnan museo- tai taidenäyttelyvierailuja ja taiteilijan työhön tutustumista
- taidekuvien tarkastelua tekemällä omia kuvia ja keskustelemalla kuvista
- esimerkkejä eri aikakausien taiteesta, Suomen kultakauden mestareista ja nykytaiteesta

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

- luontoon, rakennuksiin ja rakennusperintöön tutustumista sekä niiden kuvaamista ja ympäristön muutosten tunnistamista
- esineiden tarkastelua, suunnittelua ja valmistamista sekä kolmiulotteista rakentelua, ympäristösuunnitelmien tai pienoismallien valmistamista

Media ja kuvaviestintä

- kuvakerronnan perusteita: tarinasta kuvaksi, lähikuva ja yleiskuva, kuvan ja tekstin yhdistäminen
- kuvitus, sarjakuva, mainoskuva, valokuvaus, video ja digitaalinen kuva
- television, tietokonepelien, elokuvien, sarjakuvien ja mainonnan visuaalisten viestien kriittistä tarkastelua ja tutkimista

KESKEISET SISÄLLÖT

1-2 LUOKKA

Vuosiluokilla 1-2 kuvataiteen opetuksessa pyritään oppimaan leikin ja tekemisen avulla. Opetuksen lähtökohtana on lapsen oma elämis- ja kokemismaailma. Opetuksessa keskitytään kuvan tekemisen perustaitojen opettelemiseen sekä tutustutaan kuvataiteeseen. Oppilasta rohkaistaan tekemään moniaistisesti esteettisiä havaintoja ja luomaan mielikuvia. Häntä ohjataan ja kannustetaan kertomaan havainnoistaan, ajatuksistaan ja tunteistaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti kuvataiteen keinoin. Opetuksen tavoitteena on, että oppilaalle annetaan kokemuksia kuvataiteen eri alueilta taideteoksia tarkastellen sekä museo- ja näyttelyvierailujen avulla. Kuvataiteen opetuksessa oppilasta ohjataan oma-aloitteisuuteen arvostamalla hänen omia oivalluksiaan, valintojaan ja päätöksiään, sekä tuetaan oppilaan pohtivaa, tutkivaa ja pitkäjänteistä asennetta työskentelyyn. Opetuksessa pyritään kokonaisvaltaiseen ilmaisuun yhdistämällä kuvallisen kulttuurin tuottamiseen ja tarkasteluun myös musiikin, kirjallisuuden, käsityön, tanssin ja draaman aineksia. Oppilasta ohjataan arvostamaan omia ja muiden tuotoksia.

KESKEISET SISÄLLÖT

- piirtäminen, maalaaminen, muovailu ja rakentelu
- grafiikan, valokuvan ja tietotekniikan välineisiin tutustuminen kuvallisessa ilmaisussa
- ilmaisulle sopivan välineen ja materiaalin valinta ja materiaalien ominaisuuksien tutkiminen
- kuvalliset muuntajat: väri, viiva, muoto, valo ja varjo, tila ja liike ilmaisussa
- kirjain kuvailmaisussa
- median kuvaviestinnän kriittinen tarkastelu, tietokonepelien kuvat, TV, elokuva ja video
- luonnon ympäristö, esineympäristö ja rakennettu ympäristö
- taiteilijan ja muotoilijan työ sekä museoiden tehtävä
- kulttuurien välisyys omassa yhteisössä; myytit, kuvat ja esineet.

<p>1. luokka</p> <p><i>Kuvailmaisu ja kuvallinen ajattelu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> * tila- ja liiketaju ja avaruudellinen hahmottaminen - kokemuksia ja elämyksiä erilaisista tiloista * väritaju - oppilaan väri- ilmaisun tukeminen, kehittämien ja rikastuttaminen - väri- ilmaisua ja leikkittelyä erilaisin välinein ja materiaalein - päävärit * muodontaju - muodon ja materiaalin havainnointia eri aistein -perusmuodot 	<p>2. luokka</p> <p><i>Kuvailmaisu ja kuvallinen ajattelu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> * tila- ja liiketaju ja avaruudellinen hahmottaminen - laajennetaan kokemuksia ja elämyksiä erilaisista tiloista - erilaisten tilojen rakentelua mahdollisimman erilaisista materiaaleista * väritaju - oppilaan oman väri- ilmaisun tukeminen, kehittäminen ja rikastuttaminen - värikokeiluja - päävärit, mahdollisuuksien mukaan myös välivärit - valo- varjo * muodontaju: - erilaisten pintarakenteiden ja muotojen tuottamista monipuolisten materiaalien avulla
<p><i>Taiteentuntemus ja kulttuurinen osaaminen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> * taidekuvat läsnä luokassa, välittämässä elämyksiä j motivaatiota omiin tuotoksiin * näyttelykäyntejä mahdollisuuksien mukaan * taidekäsitteiden alkeita * alkavaa tutustumista tyyliisuuntiin ja suomalaisiin taiteilijoihin 	<p><i>Taiteentuntemus ja kulttuurien osaaminen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> * taidekuvat läsnä luokassa, välittämässä elämyksiä ja motivaatiota omiin tuotoksiin * näyttelykäyntejä mahdollisuuksien mukaan * taidekäsitteiden alkeita * alustavaa tutustumista tyyliisuuntiin ja suomalaisiin taiteilijoihin
<p><i>Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> * luonnon- ja lähiympäristön tutkimista * luonto kuvalliseen ilmaisuun innoittajana (ympäristötaide) * tutustuminen arkkitehtuuriin 	<p><i>Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> * luonnon- ja lähiympäristön tutkimista ja sen esteettisyyden arvioimista ja oman lähiympäristön viihtyvyyden lisäämistä * esinesuunnittelun alkeita * rakennuskulttuuri
<p><i>Media ja kuvaviestintä</i></p> <ul style="list-style-type: none"> * todellisuus ja mielikuvat kuvissa * median, TV:n ja kuvaviestinnän tarkastelun harjoittelua * kuvista havainnointi ja kertominen * kuvan ja sanan yhdistäminen 	<p><i>Media ja kuvaviestintä</i></p> <ul style="list-style-type: none"> * todellisuus ja mielikuvat kuvissa. Median ja kuvaviestinnän kriittisen tarkastelun harjoittelu * elokuvista ja videoista havainnointi ja kertominen * tietokonepelien kuvat

3. LUOKKA

Kuvailmaisu ja kuvallinen ajattelu

- *kuvallisia ilmaisutapoja ja tekniikoita: maalaamista, piirtämistä, muovailua ja rakentelua*
- *sommittelun elementit: viiva, väri, muoto, tasapaino, jännite ja rytmi*
- *kuvien tarkastelu ja arvioiminen*

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- *mahdollisuuksien mukaan tutustuminen museoihin ja taidenäyttelyihin*
- *taidekuvien tarkasteleminen tekemällä omia kuvia*

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

- *luontoon, rakennuksiin ja rakennusperintöön tutustuminen sekä niiden kuvaaminen*
- *esineiden tarkastelu, suunnittelu ja valmistaminen*
- *kolmiulotteinen rakentaminen ja pienoismallit*

Media ja kuvaviestintä

- *kuvakerronnan perusteita*
- *kuvitus, sarjakuva ja mainoskuva*
- *television, tietokonepelien, elokuvien, sarjakuvien ja mainonnan visuaalisten viestien tutkiminen*

4. LUOKKA

Kuvailmaisu ja kuvallinen ajattelu

- *kuvallisia ilmaisutapoja ja tekniikoita: maalaamista, piirtämistä, grafiikkaa, ja rakentelua*
- *sommittelun elementit: tila, liike ja aika*
- *kuvien tarkastelu ja niistä keskustelu kuvataiteen käsittein*

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- *mahdollisuuksien mukaan tutustuminen taiteilijan työhön*
- *taidekuvien tarkastelua ja keskustelua kuvataiteen käsitteitä käyttäen*
- *tutustuminen eri aikakausien taiteeseen, Suomen kultakauden mestareihin ja nykytaiteeseen*

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

- *ympäristön muutosten tunnistaminen*
- *ympäristösuunnitelmien ja pienoismallien valmistaminen*

Media ja kuvaviestintä

- *kuvakerronnan perusteita*
- *koulun mahdollisuuksien mukaan: valokuvaus, video ja digitaalinen kuva*
- *television, tietokonepelien, elokuvien, sarjakuvien ja mainonnan visuaalisten viestien tarkastelu*

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 4.LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas

- osaa antaa kuvallisen muodon ajatuksilleen, tunteilleen ja mielikuvilleen sekä muuntaa havaintojaan kuviksi
- osaa sommittelun perusteita kuvan tekemisessä ja tilan rakentamisessa sekä ymmärtää materiaalin ominaisuuksia
- osaa käyttää keskeisiä välineitä ja tekniikoita omassa kuvan tekemisessään sekä käyttää luonnostelua työskentelynsä apuna
- osaa huolehtia työvälineistä ja materiaaleista
- osaa taltioida työskentelyprosessiaan ja käyttää sitä itsearviointissaan
- osaa keskustella omista ja toisten tekemistä kuvista sekä perustella omia taidemielityksiään ja käyttää kuvataiteen peruskäsitteitä
- tietää mitä taiteilijat tekevät, tuntee joidenkin suomalaisten taiteilijoiden teoksia ja omassa kokemuspiirissään olevien vieraiden kulttuurien visuaalista ilmaisua
- osaa toimia museossa ja taidenäyttelyssä sekä taiteen parissa eri yhteyksissä
- osaa ohjatusti käyttää tietolähteinä taideteoksia, ympäristön kuvia, luonnon ja rakennettua ympäristöä, kirjoja, lehtiä, museoita, gallerioita ja tietoverkkoa
- tunnistaa ja osaa arvioida esteettisiä ja eettisiä arvoja omassa lähiympäristössä ja koulussa
- tietää mitä arkkitehdit ja muotoilijat tekevät, ja tuntevat joitakin arkkitehtien ja muotoilijoiden töitä
- osaa arvioida omaa median käyttöönsä, tehdä omia valintoja ja perustella näkökantojaan
- osaa havaita ja arvioida todellisen ja kuvitteellisen maailman eroja
- osaa käyttää joitakin kuvaviestinnän välineitä
- osaa työskennellä yksin ja vuorovaikutuksessa muiden kanssa

VUOSILUOKAT 5 - 9

Kuvataiteen opetuksessa 5–9 luokalla painotetaan kuvan merkitystä ilmaisun ja viestinnän välineenä sekä kuvallisen ilmaisun perusteiden ja tekotapojen sekä mediateknologian hallintaa. Opetuksessa kehitetään oppilaan taiteen ja taidehistorian tuntemusta sekä kuvantulkintataitoja kuvallisten tehtävien avulla. Tavoitteena on, että oppilaiden ymmärrys eri kulttuureista ja niiden välisestä vuorovaikutuksesta kehittyy.

Oppimistilanteiden tulee tukea oppilaiden mahdollisuuksia yhdessä työskentelyyn ja vuorovaikutukseen sekä yhteisiin taide-elämyksiin. Tavoitteena on, että opetuksessa oma työskentely, työprosessin tallentaminen ja arviointi yhdessä toisten kanssa kehittävät oppilaan ymmärrystä kuvataiteen prosesseista ja tukevat kuvallisen ajattelun kehittymistä ja taiteellista oppimista.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- tuntemaan kuvataiteen ja kuvaviestinnän keskeisiä ilmaisutapoja, materiaaleja, tekniikoita ja työvälineitä ja oppii käyttämään niitä tarkoituksenmukaisesti omassa ilmaisussaan
- nauttimaan omien ajatustensa, havaintojensa, mielikuviansa ja tunteidensa ilmaisemisesta kuvallisesti sekä ymmärtämään taiteen tapoja käsitellä elämän erilaisia ilmiöitä
- ymmärtämään taiteellisen prosessin ominaislaatuja taltioidessaan oman työskentelynsä kulkua
- arvioimaan omaa ja toisten kuvallista ilmaisua ja työtapoja: sisällöllisiä, kuvallisia ja teknisiä ratkaisuja sekä käyttämään kuvataiteen keskeisiä käsitteitä
- hyödyntämään kulttuuripalveluja ja sähköisiä viestimiä oman työskentelyn, tiedon hankinnan ja elämysten lähteinä
- tuntemaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja ja käyttämään keskeisiä kuvaviestinnän välineitä omien ajatustensa ilmaisemiseen mediassa
- tarkastelemaan ja arvioimaan taidetta, kuvaviestintää ja ympäristöä esteettisestä ja eettisestä näkökulmasta
- työskentelemään itsenäisesti ja yhteisön jäsenenä kuvataiteen projekteissa

KESKEISET SISÄLLÖT

Kuvailmaisu ja kuvallinen ajattelu

- piirustus, grafiikka, maalaus, keramiikka, kuvanveisto, tilataide ja taide ympäristössä, kuvallisen ajattelun syventäminen
- kuvasommittelun perusteita: tasapaino, jännite, rytmi, muoto, väri, tila, liike, aika ja viiva
- kuvataiteen tyylejä ja kuvasymboliikkaa omassa kuvailmaisussa
- omien havaintojen, ajatusten ja mielikuvien ilmaiseminen kuvallisin keinoin

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- keskeisiä piirteitä taiteen historiassa ja nykytaiteessa sekä eri kulttuurien kuvamaailmassa
- ohjattuja näyttely- tai museovierailuja, taiteilijan työhön tutustumista ja internetin kulttuuripalvelujen hyödyntämistä
- kuvien analysointia: taidekuvan rakenteen tutkimista, sisällöllistä tulkintaa ja taidekriittikää

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

- luonnon ja rakennetun ympäristön vuorovaikutuksen tarkastelua, rakennusperinnön tutkimista sekä erilaisten ympäristöjen tarkastelua ja arviointia esteettisestä, eettisestä, ekologisesta ja suunnittelun näkökulmasta
- arkkitehtuurin ja muotoilun ilmaisukeinoihin, tyylipiirteisiin ja perinteisiin tutustumista,
- suomalaisen arkkitehtuurin ja muotoilun tärkeimpiin edustajiin tutustumista
- tilan havainnointia, suunnittelua ja rakentamista, muotoiluprosessiin tutustumista, materiaalin ja käyttötarkoituksen yhteyden tarkastelua

Media ja kuvaviestintä

- kuvan käyttötarkoituksen tarkastelemista mediassa, mediaesitysten rakenteellista ja sisällöllistä analyysia
- valokuvausta, tai videokuvausta ja digitaalista kuvausta
- kuvakerronnan muotoja: kuvituksen, sarjakuvan ja liikkuvan kuvan erityispiirteitä
- graafista suunnittelua: kuvan ja sanan yhdistämistä, typografian ja taiton perusteita
- mainonnan kanavia ja ilmaisukeinoja
- elokuvien ja TV-ohjelmien analysointia

KESKEISET SISÄLLÖT

5. LUOKKA

Kuvailmaisu ja kuvallinen ajattelu

- *piirustus, maalaus ja taide ympäristössään*
- *sommittelu: muoto, väri, tila*
- *kuvataiteen tyylien käyttäminen kuvailmaisussa*
- *omien havaintojen, ajatusten ja mielikuvien ilmaiseminen kuvallisin keinoin*

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- *tutustuminen keskeisiin piirteisiin taiteen historiassa ja eri kulttuurien kuvamaailmassa.*
- *mahdollisuuksien mukaan ohjattuja näyttelyvierailuja, taiteilijavierailuja ja internetin kulttuuripalvelujen hyödyntämistä*
- *erilaisten taidekuvien tutkimista.*

Media ja kuvaviestintä

- *koulun mahdollisuuksien mukaan: valokuvaus, videokuvaus ja digitaalinen kuva*
- *kuvakerronnan muodot: kuvitus, sarjakuva ja liikkuvan kuvan erityispiirteet*
- *elokuvien ja TV-ohjelmien tarkastelu*

6. LUOKKA

Kuvailmaisu ja kuvallinen ajattelu

- *piirustus, maalaus ja grafiikka*
- *sommittelu: liike ja aika*
- *kuvataiteen tyylien käyttäminen kuvailmaisussa*
- *omien havaintojen, ajatusten ja mielikuvien ilmaiseminen kuvallisin keinoin*

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- *tutustuminen keskeisiin piirteisiin taiteen historiassa ja eri kulttuurien kuvamaailmassa*
- *mahdollisuuksien mukaan ohjattuja näyttelyvierailuja, taiteilijavierailuja ja internetin kulttuuripalvelujen hyödyntämistä*
- *erilaisten taidekuvien tutkimista*

Media ja kuvaviestintä

- *koulun mahdollisuuksien mukaan: valokuvaus, videokuvaus ja digitaalinen kuva*
- *kuvakerronnan muodot: kuvitus, sarjakuva ja liikkuvan kuvan erityispiirteet*
- *elokuvien ja TV-ohjelmien tarkastelu*

7. LUOKKA

Kuvailmaisu ja kuvallinen ajattelu

- *piirustus, maalaus, keramiikka, kuvanveisto ja tilataide*
- *kuvataiteen tyylien ja kuvasymboliikan käyttäminen kuvailmaisussa*
- *omien havaintojen, ajatusten ja mielikuvien ilmaiseminen kuvallisin keinoin*

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- *keskeisiä piirteitä nykytaiteessa ja eri kulttuurien kuvamaailmassa*
- *mahdollisuuksien mukaan ohjattuja näyttelyvierailuja, taiteilijavierailuja ja internetin kulttuuripalvelujen hyödyntämistä*
- *kuvien analysointia: taidekuvan rakenteen tutkimista ja sisällöllistä tulkintaa*

Media ja kuvaviestintä

- *elokuvien ja TV-ohjelmien analysointia*

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas osaa

- ilmaista itseään kuvallisin keinoin
- käyttää kuvan rakentamisen keinoja ja kuvataiteen sekä kuvallisen median keskeisiä materiaaleja ja työskentelytekniikoita
- valita työskentelyssään tavoitteisiinsa sopivimpia materiaaleja ja tekniikoita
- selostaa kuvan tekemisen prosessia luonnoksista valmiisiin töihin
- tunnistaa joitakin keskeisiä kuvataiteen ilmiöitä ja sijoittaa niitä ajalliseen ja kulttuuriseen yhteyteen
- tarkastella ja tulkita taiteen ja viestinnän kuvia
- hyödyntää taiteilijavierailuja, näyttely- tai museokäyntejä ja Internetin kulttuuripalveluja
- erottaa, arvioida ja arvottaa erilaisten ympäristöjen ja esineitten esteettisiä ja ekologisia ominaisuuksia
- tunnistaa suunnittelu- ja muotoiluprosessin eri vaiheet ja soveltaa niitä työskentelyssään
- tunnistaa kulttuuri- ja tyylipiirteitä arkkitehtuurissa ja esineissä
- kuvaviestinnän ja mediateknologian perusteita: valokuvausta tai videokuvausta ja digitaalista kuvan käsittelyä ja graafista suunnittelua
- analysoida mediaesitysten sisältöjä, rakennetta ja visuaalista toteutusta
- havainnoida ja arvioida omaa oppimistaan ja hyödyntää muilta saatua palautetta omassa työskentelyssään
- taltioida työskentelyprosessiaan ja käyttää sitä hyödykseen itsearviointissa
- työskennellä itsenäisesti ja yhteistyössä vuorovaikutteisesti muiden kanssa tehtävän vaatimalla tavalla
- ohjatusti käyttää taideteoksia, ympäristön kuvia, luonnonympäristöä ja rakennettua ympäristöä, kirjoja, lehtiä, museoita, gallerioita ja tietoverkkoa tietojen ja elämysten lähteinä.

7.17 Käsityö

Käsityön opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaan käsityötaitoa niin, että hänen itsetuntonsa sen varassa kasvaa ja hän kokee iloa ja tyydytystä työstään. Lisäksi hänen vastuuntuntonsa työstä ja materiaalin käytöstä lisääntyy ja hän oppii arvostamaan työn ja materiaalin laatua ja suhtautumaan arvioiden ja kriittisesti sekä omiin valintoihinsa että tarjolla oleviin virikkeisiin, tuotteisiin ja palveluihin.

Opetus toteutetaan oppilaan kehitysvaihetta vastaavin aihepiirein ja projektein kokeillen, tutkien ja keksien. Käsityön opetuksen tehtävänä on ohjata oppilasta suunnitelmalliseen, pitkäjänteiseen ja itsenäiseen työntekoon, kehittää luovuutta, esteettisiä, teknisiä ja psyykkis-motorisia kykyjä, ongelmanratkaisutaitoja sekä ymmärrystä teknologian arkipäivän ilmiöistä. Oppilasta johdatetaan tutustumaan suomalaiseen ja myös muiden kansojen käsityön kulttuuriperinteeseen.

VUOSILUOKAT 1–4

Käsityön opetuksen ydintehtävä vuosiluokilla 1–4 on perehdyttää oppilas käsityötietoihin ja -taitoihin sekä herättää hänen kriittisyytensä, vastuuntuntonsa ja laatutietoisuutensa työskentelyssä ja materiaalivalinnoissa. Oppilasta autetaan omaksumaan suunnittelutaitoja ja hän oppii perusvalmiuksia suunnitelmiansa toteuttamiseen. Häntä ohjataan käyttämään käsityössä tarvittavia perustyövälineitä sekä erilaisia koneita turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Hänen pitkäjänteisyyttään ja ongelmanratkaisutaitojaan kehitetään sekä ryhmässä että itsenäisessä työssä. Monipuolinen työskentely, taidon kehittyminen ja osaamisen kokemus antavat työniloa, ja oppilaassa syntyy myönteinen asenne työn tekemistä ja opiskelua kohtaan. Opetus toteutetaan samansisältöisenä kaikille oppilaille käsittäen sisältöjä teknisestä työstä ja tekstiilityöstä.

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii tuntemaan käsityöhön liittyviä käsitteitä ja käyttämään erilaisia materiaaleja, työvälineitä ja menetelmiä
- omaksuu positiivisen asenteen työsuojeluun, oppii turvallista työvälineiden, koneiden ja laitteiden käyttöä sekä oppii huolehtimaan oppimisympäristönsä viihtyisyydestä
- oppii käsityön perustekniikoita ja tuotesuunnittelua sekä harjaantuu niiden edellyttämässä taidoissa, jolloin hänen ajattelun taitonsa ja luovuutensa kehittyvät
- oppii avaruudellista hahmottamista suunnittelussaan ja työskentelyssään
- oppii kiinnittämään huomiota tuotteiden esteettisiin ominaisuuksiin, väreihin ja muotoihin
- oppii valmistamaan, huoltamaan ja korjaamaan arkipäivän käytännöllisiä tuotteita
- oppii ottamaan vastuuta omasta esineympäristöstään ja ymmärtää, että tuotteilla on elinkaari
- tutustuu tietoteknisten välineiden käyttöön käsityöprosessin eri vaiheissa ja erilaisissa oppimisympäristöissä
- oppii vähitellen hallitsemaan kokonaisen käsityöprosessin
- tutustuu arkielämään liittyvään teknologiaan
- oppii arvioimaan ja arvostamaan omaa ja muiden työtä.

KESKEISET SISÄLLÖT

- keskeisiä tekstiili- ja teknisen työn materiaaleja, työvälineitä ja työtapoja
- työskentelyyn ja työtilaan liittyvät turvallisuustekijät
- omien töiden suunnittelua ja sen yhteydessä suunnitelmien toteuttamiseen tarvittavien tekniikoiden kokeilua ja harjoittelua, suunnitelmien erilaisia kuvaustekniikoita sekä tuotteiden valmistamista
- kotipaikkakunnalle omaleimaisia, sekä vanhoja että moderneja käsityötuotteita, -välineitä, -materiaaleja ja työtapoja niihin liittyvine harrastuksineen ja ammatteineen tulevaisuuden

mahdollisuuksina sekä piirteitä lähiympäristössä mahdollisesti vaikuttavien muiden kulttuurien käsityöperinteestä

- oppilasta lähellä olevia, luonnossa ja rakennetussa ympäristössä esiintyviä ilmiöitä ja niiden teknologisia sovelluksia
- materiaalin ja tuotteiden huolto, kunnostus ja korjaus sekä kierrätys ja uudelleen käyttö.

TEKSTIILITYÖN KESKEISET SISÄLLÖT JA TAVOITTEET

1-2 LUOKAT

Askartelu: repiminen, värittäminen, taittelu, leikkaaminen, liimaaminen, muotoilu käsin ja apuvälinein, rakentelu ja painaminen (malline, leimasin)

Kankaanpainanta, tuputtaminen, sabloona

Huovutus, taso ja pallo

Lankatyöt

- punonta, pujottaminen, palmikointi, letitys, solmeilu, tupsu, virkkaus (-ketju tai sormin), kiinteä silmukka

Ompelu

- solmu, neulan käyttö, leikkaaminen, päättäminen, nuppineulan käyttö, täyttäminen kaavan piirtäminen, etupistoja, luotospistoja, pykäpisto

Kudonta: pujottelua

3.- 4. LUOKKA

Ompelu

- *ompelekoneen käyttöön tutustuminen*
- *suora ommel ja siksak*
 - *sauman ja päärmeen ompelu*
 - *ompeleen päättäminen*
 - *yksinkertaisen kaavan käyttö*
- *kankaan leikkaaminen*

Neulonta

- *silmukoiden luominen*
- *oikea silmukka*
- *tasoneule*

Kirjonta

- *käsinkirjontaa erilaisin pistoin (esim. etu-, pykä-, ketju- ja ristipisto yms.)*

Virkkaus

- *alkusilmukka*
- *ketjusilmukka*
- *kiinteä silmukka*

Yhdysluokkaopetus on huomioitu sisällöissä siten, että perustekniikoiden opetteluun ei ole haluttu määrätä erityistä luokka-astetta. Esimerkiksi neulonta voidaan ottaa joko kolmannella tai neljännellä luokalla.

TEKNISEN TYÖN KESKEISET SISÄLLÖT JA TAVOITTEET

1-2 LUOKKA

Erilaisten työvälineiden turvallista kokeilua: sahaaminen, hiominen, liittäminen, naulaus, liimaus

Pintakäsittely, värittäminen, maalaaminen

Metallilangan taivuttaminen

Folion pakotus

3. LUOKKA

Oman suunnittelun harjoittelu. Syvennetään aiemmin opittuja tietoja ja taitoja.

4. LUOKKA

Oppilas oppii valmistamaan ohjatusti oman suunnittelun mukaisen työn.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 4. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas

- osaa ohjatusti tuottaa luovia ideoita ja kokeilla teknisiä ratkaisuja sekä suunnitella toteuttamiskelpoisen tuotteen
- työskentelee ohjattuna tarkoituksenmukaisesti suunnitelmaansa toteuttaen ja työturvallisuuden huomioon ottaen
- hallitsee käsityön perustekniikoita, tuntee keskeisiä käsitteitä ja tunnistaa perusmateriaaleja
- työskentelee pitkäjänteisesti sekä ryhmän jäsenenä että itsenäisesti, haluaa kehittyä käsityöntekijänä ja tuntee vastuunsa yhteisistä työvälineistä, työtilojen järjestyksestä ja viihtyisyydestä
- ymmärtää elinympäristön teknologisia toimintaperiaatteita
- arvioi ja arvostaa omaa ja toisten työskentelyä, oppimista sekä työn tuloksia
- suhtautuu myönteisesti omaan ja muiden kansojen kulttuuriperintöön.

VUOSILUOKAT 5–7

Käsityön opetuksen ydintehtävänä vuosiluokilla 5–7 on syventää ja kurtuttaa oppilaan käsityötietoja ja -taitoja siten, että hän kykenee entistä itsenäisemmin tekemään tarkoituksenmukaisia materiaali-, työtapa- ja työvälinevalintoja käsityöprosessin eri vaiheissa. Häntä rohkaistaan luovaan suunnitteluun ja itseohjautuvaan työskentelyyn sekä ohjataan arvostamaan työn ja materiaalin laatua. Oppilaiden yhteistyötaitoja kehitetään toteuttamalla yhteishankkeita oppilasryhmissä eri oppiaineitten ja paikkakunnan työ-, tuotanto- ja kulttuurielämän edustajien kanssa. Opetus käsittää kaikille oppilaille yhteisesti sekä teknisen työn että tekstiilityön sisältöjä, minkä lisäksi oppilaalle voidaan antaa mahdollisuus painottua käsityöopinnoissaan kiinnostuksensa ja taipumustensa mukaan joko tekniseen työhön tai tekstiilityöhön.

TAVOITTEET

Vuosiluokkien 1–4 tavoitteita käsitellään syvällisemmin, ja lisäksi tulevat seuraavat tavoitteet:

Oppilas

- oppii suunnittelemaan ja valmistamaan laadukkaita, tarkoituksenmukaisia ja esteettisiä tuotteita sekä ottamaan työskentelyssään huomioon myös eettiset, ekologiset ja taloudelliset arvot
- perehtyy suomalaiseen ja soveltuvin osin myös muiden kansojen muotoilu-, käsityö- ja teknologiakulttuuriin saaden siten ainesta oman identiteettinsä rakentamiseen ja omaan suunnittelutyöhönsä
- perehtyy perinteiseen ja nykyaikaiseen teknologiaan liittyviin tietoihin ja taitoihin, joita voi soveltaa arkielämässä, jatko-opinnoissa, tulevilla työtehtävissä ja harrastuksissa
- oppii arvostamaan ja tarkastelemaan kriittisesti omaa ja muiden työtä sekä etsimään luovia ratkaisuja havaitsemiinsa ongelmiin itsenäisesti ja yhteistyössä muiden kanssa käyttäen apunaan erilaisia tietolähteitä
- oppii ottamaan kantaa teknologian kehittymiseen ja sen merkitykseen ihmisten, yhteiskunnan ja luonnon hyvinvoinnissa
- oppii ymmärtämään yritystoimintaa ja teollisia tuotantoprosesseja.

Nousiaisissa voidaan antaa mahdollisuus painottua vuosiluokilla 5-7 tekstiilityöhön ja teknisen työhön. 7. luokalla järjestetään tekstiili- ja teknisen työn välille yhteisiä sisältöjä, joissa oppilas tutustuu em. aineiden tiloihin, laitteisiin ja välineisiin sekä tekniikoihin.

KESKEISET SISÄLLÖT

Käsityön yleiset sisällöt

- Tuote- ja prosessi-ideointi
- muodot, sommittelu ja värit
- materiaali- ja kuluttajatietous
- tarkoituksenmukainen materiaalien käyttö
- erilaiset työjärjestykset ja työohjeet
- käsityössä esiintyvien ongelmien ja sovellusten yhteys muihin oppiaineisiin, mm. kuvataiteeseen, luonnontieteisiin ja matematiikkaan
- erilaisia suunnitelmien ja tuotosten kuvaus-, raportointi- ja dokumentointitekniikoita
- tietoa ja elämyksiä suomalaisesta kulttuurista, perinteestä ja muotoilusta sekä vaikutteita muista kulttuureista
- oman paikkakunnan tuotantoelämään ja yrittäjyyteen tutustuminen
- oman työskentelyn ja sen tulosten arviointi sekä osallistuminen myös toisten töiden yhteiseen tarkasteluun.

Teknisen työn sisällöt

Visuaalinen ja tekninen suunnittelu

- Tekninen piirtäminen, mallintaminen ja tietotekniikan sovelluksia suunnittelussa
- erilaisten materiaalien tarkoituksenmukainen ja luova käyttö eri käyttötarkoituksissa ja eri tekniikoin
- rakennettu ympäristö ja erilaiset tuotteet sekä niiden sisältämä symbolinen merkitys eli viesti
- erilaisten laitteiden toimintaperiaatteita, rakenteita, teknologisia käsitteitä ja järjestelmiä sekä niiden sovelluksia.

Valmistaminen

- Teknisessä työssä tarvittavat käsityövälineet ja koneet sekä niiden taitava ja turvallinen käyttö
- teknisen työn eri materiaaleja ja valmistustekniikoita sekä niiden luova valinta, yhdistäminen ja työstäminen
- monipuolista laiterakentelua

- kodin ja vapaa-ajan välineiden huolto, kunnostus ja kierrätys.

Tekstiilityön sisällöt

Visuaalinen ja tekninen suunnittelu

- Tekstiili- ja muotihistoriaa soveltuvin osin kodin tekstiilejä ja vaateetusta koskevien aihepiirien yhteydessä
- sisustustekstiilien, vaatteiden ja tekstiilitaiteen symbolinen merkitys eli viesti
- tietoteknisiä sovelluksia ja uusi teknologia suunnittelun apuvälineinä
- tekstiilituotteiden kolmiulotteisen muodon konstruointi, esim. kaavoituksen perusteita
- tekstiilimateriaalien tarkoituksenmukainen ja luova käyttö eri käyttötarkoituksissa ja eri tekniikoin.

Valmistaminen

- Tekstiilityön perinteisiä ja moderneja työvälineitä ja koneita, niiden oikea valinta käyttökohteeseen, toimintaperiaatteet, turvallinen käyttö sekä huolto
- tekstiilityön eri materiaaleja ja valmistustekniikoita sekä niiden valinta, yhdistäminen ja työstäminen luovasti
- tekstiilituotteiden hoito ja huolto sekä kierrätys.

NOUSIAINEN VIREÄ VEHREÄ **TEKSTIILITYÖN KESKEISET SISÄLLÖT JA TAVOITTEET**

5. -6. LUOKKA

Ompelu

- *ompeelukoneen käytön harjaannuttaminen*
- *ohjekirjaan tutustuminen*
- *ommelvarat*
- *yksinkertaisen kirjoitetun työohjeen noudattaminen*
- *kaavan asettelu kankaalle*

Neulonta

- *nurja silmukka*
- *langan jatkaminen ja värin vaihtaminen*
- *neuletyön päättely*
- *suljettu neule*

Kirjonta

- *taitojen harjaannuttaminen*

Virkkaus

- *pylväs*

Tekstiilitieto

- *luonnonkuidut*

7.LUOKKA

Ompelu

- *Ompelukoneen käytön harjaannuttaminen*
- *puolaaminen*

- *neulan vaihto*
- *napin ompelu*
- *vetoketjun ompelu*
- *saumurin käyttöön tutustuminen*

Neulonta

- *joustinneule*
- *kaventaminen ja lisääminen*

Kirjonta

- *taitojen harjaannuttaminen ja uusiin pistoihin tutustuminen*

Tekstiilitieto

- *kuitujen jaottelu ja ominaisuudet*

Yhdysluokkaopetus on huomioitu sisällöissä siten, että perustekniikoiden opetteluun ei ole haluttu määrätä erityistä luokka-astetta. Esimerkiksi neulonnassa nurja silmukka voidaan opettaa jo viidennellä luokalla, kuitenkin viimeistään kuudennella luokalla.

Jokaisella luokka-asteella harjaannutetaan oppilasta tekstiilityön perustaidoissa siten, että 7. luokan päättyessä oppilaan odotetaan hallitsevan perustekniikat sekä niissä tarvittavien työvälineiden käyttö. Mahdollisuuksien mukaan tutustutaan myös erilaisiin erikoistekniikoihin esim. kudonta, kankaanpainanta ja värjäys, huovutus, erilaiset lankatyöt, askartelu jne. Tavoitteena on monipuolisten kädentaitojen kehittäminen erilaisten materiaalien, työvälineiden, työtapojen ja toteutettavien tuotteiden avulla. Oppilaan suunnittelu- ja ongelmanratkaisutaidon kehittäminen on erityisasemassa jokaisessa työssä. Suunnitteluun paneudutaan vähitellen siten, että alimmilla luokilla oman suunnittelun osuus on vähäisempää, kuten värin tai muodon valinta, ylemmillä luokilla taitojen lisääntyä siirrytään kohti suurempaa itsenäisyyttä vuosiluokalta toiselle siirryttäessä.

TEKNISEN TYÖN KESKEISET SISÄLLÖT JA TAVOITTEET

5. LUOKKA

*Töiden vaatimustason nostaminen
Visuaalisen suunnittelun huomioiminen*

6. LUOKKA

*Ongelmanratkaisun toteuttaminen
Lopputyön valmistaminen*

7. LUOKKA

*Konetyöskentely
Työturvallisuuden korostaminen
Materiaalituntemuksen sekä työvälinetuntemuksen lisääminen*

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

Visuaalinen ja tekninen suunnittelu

Oppilas

- havaitsee myös itsenäisesti ongelmia, kehittää luovasti ideoita ja suunnittelee ohjatusti tuotteita, joissa on pyritty ottamaan huomioon käytettävissä oleva aika, välineet, materiaalit, tuotteiden esteettisyys, ekologisuus, kestävyys, taloudellisuus ja tarkoituksenmukaisuus
- ymmärtää suunnittelemansa tuotteet myös viestiksi ympäristölle
- dokumentoi suunnitelman esimerkiksi kuvallisesti, sanallisesti, näyttein, pienoismallin avulla tai muulla tavoin siten, että siitä käy ilmi, millainen idea on ja millä tavoin se on tarkoitus valmistaa
- osaa ohjatusti käyttää suunnittelussaan aineksia suomalaisesta ja muiden kansojen muotoilu-, käsityö- ja teknologiakulttuurista.

Valmistaminen

Oppilas

- työskentelee tarkoituksenmukaisesti ja huolellisesti työturvallisuusohjeita noudattaen sekä huolehtii työympäristönsä järjestyksestä ja viihtyisyydestä
- hallitsee perustekniikoita siten, että tuotteesta tulee tarkoituksenmukainen, viimeistelty, ekologinen ja esteettinen
- osaa työskennellä tavoitteisesti yksin tai tiimeissä
- osaa ohjatusti käyttää työssään kehittynyttä teknologiaa ja ymmärtää teknologian käsitteitä, järjestelmiä ja niiden sovelluksia
- osaa soveltaa muissa oppiaineissa oppimaansa tietoa ja taitoa.

Itsearviointi ja prosessin pohdinta

Oppilas

- kykenee ohjatusti tarkastelemaan omaa työskentelyään ja oppimistaan
- havaitsee vahvuuksia ja heikkouksia prosessissa ja tuloksissa
- osoittaa arvioinnissa kritiikinsietokykyä ja haluaa suunnata toimintaansa palautteen mukaisesti
- arvioi ideoitaan ja tuotteitaan esteettisin, taloudellisin, ekologisista ja tarkoituksenmukaisuuskriteerein
- ymmärtää teknologian, kulttuurin, yhteiskunnan ja luonnon välisiä riippuvuuksia
- muodostaa realistisen kuvan taidoistaan ja kehittymismahdollisuuksistaan.

7.18 Liikunta

Liikunnanopetuksen päämääränä on vaikuttaa myönteisesti oppilaan fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen toimintakykyyn ja hyvinvointiin sekä ohjata oppilasta ymmärtämään liikunnan terveydellinen merkitys.

Liikunnanopetus tarjoaa oppilaalle sellaisia taitoja, tietoja ja kokemuksia, joiden pohjalta on mahdollista omaksua liikunnallinen elämäntapa.

Liikunta on toiminnallinen oppiaine, jossa edetään leikin ja taitojen oppimisen kautta kohti omaehtoista harrastuneisuutta. Tämä edellyttää yksilöllisten kehittymismahdollisuuksien huomioon ottamista. Liikunta ja oppimiskokemukset vahvistavat oppilaan itsensä tuntemista ja ohjaavat suvaitsevaisuuteen.

Liikunnan opetuksessa tulee korostaa yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta, reilua peliä ja turvallisuutta. Liikunnanopetuksen yhteydessä on korostettava turvallista liikennekäyttäytymistä. Liikunnanopetus pohjautuu kansalliseen liikuntaperinteeseen.

Opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon luonnon olosuhteet ja vuodenaajat, paikalliset olosuhteet, lähiympäristön ja koulun tarjoamat mahdollisuudet sekä oppilaan erityistarpeet ja terveydentila.

VUOSILUOKAT 1–4

Vuosiluokkien 1–4 liikunnan opetuksessa tulee ottaa huomioon oppilaan valmiudet sekä yksilölliset kehitysmahdollisuudet. Opetus toteutetaan leikinomaisesti kannustavassa ilmapiirissä ja se etenee motorisista perustaidoista kohti lajitaitoja. Liikunnan opetuksen lähtökohta on oppilaiden aktiivisuus ja opetuksessa hyödynnetään oppilaiden mielikuvitusta ja omia oivalluksia.

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii monipuolisesti motorisia perustaitoja ja saa virikkeitä harrastaa liikuntaa
- oppii hyvinvointia edistäviä ja turvallisia liikuntatapoja sekä perus uimataidon
- harjaantuu sekä itsenäisen työskentelyn taidoissaan että yhteistyötaitoissaan ilman keskinäisen kilpailun korostumista
- oppii toimimaan sovittujen ohjeiden mukaan ja reilun pelin hengessä.

Lisäksi Nousemisen tavoitteeksi on asetettu, että

- *kaikki oppilaat käyvät uimakoulun (uinnin alkeisopetus 8 kertaa) viimeistään 1. luokalla, mikäli eivät ole osallistuneet uimakouluun jo esiopetuksessa.*
- *uinnin opetusta tulisi järjestää uimahallissa 3-4 lk:lla 4 kertaa lukuvuodessa*

KESKEISET SISÄLLÖT

- juoksua, hyppyjä, heittoja sekä niiden soveltamista liikuntamuotoihin
- voimistelua ilman välineitä, välineillä ja telineillä
- musiikki- ja ilmaisuliikuntaa sekä tansseja
- leikki-, viite-, pienpelejä ja eri palloilulajeja
- luontoliikuntaa
- talviliikuntaa
- veteen totuttautumista ja uintiharjoituksia
- liikunnallisia leikkejä.

1-2 LUOKAT

Liikunnan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaan fyysistä kuntoa, motorisia taitoja ja yleisiä oppimisedellytyksiä. Liikunnan avulla tuetaan myös oppilaan sosiaalisia ja kognitiivisia taitoja sekä opetetaan ymmärtämään liikunnan terveydellinen merkitys.

Liikunnan opetuksen tulee olla monipuolista ja luoda valmiuksia harrastaa liikuntaa sekä hankkia myöhemmin ulko- ja sisäliikunnan lajitaitoja. Opetuksessa korostetaan leikinomaisuutta ja otetaan huomioon vuodenaajat sekä paikallisten olosuhteiden tarjoamat mahdollisuudet. Turvallisten liikuntatuntien edellytyksenä on opetuksen eriyttäminen tarpeen mukaan. Pari- ja pienryhmissä tapahtuva harjoittelu opettaa yhteistoimintaa ja toisen huomioon ottamista. Yhteistoimintataitojen harjoittamiseksi järjestetään joukkuepelejä ja harjoitellaan pari- tai pienryhmissä.

KESKEISET SISÄLLÖT

- *leikit, harjoitteet ja pelit, joissa on tilaa oppilaan aktiivisuudelle, mielikuvitukselle ja oivalluksille*
- *monipuolisesti eri liikuntalajeja, kuten yleisurheilutyyppejä harjoitteita, voimistelua eri muodoissa ja luonnossa tapahtuvaa liikuntaa*
- *veteen totuttautuminen, vesileikit sekä uintiharjoitteet*
- *musiikkiliikunta, pikkutanssit ja luovat tanssiharjoitteet.*

1. luokka	2. luokka
Perusliikunta * käveleminen, juokseminen, hyppääminen, heittäminen, kiipeileminen	Perusliikunta * käveleminen, juokseminen, hyppääminen, heittäminen, kiipeileminen varmistuu
Voimistelu * perusvoimistelu * välinevoimistelu * telinevoimistelu	Voimistelu * perusvoimistelu * välinevoimistelu * telinevoimistelu
Musiikki- ja ilmaisuliikunta * musiikkiliikunta * tanssi/ laululeikki * lastentanssi * pikkutansseja (esim. suomalainen kansantanssi) * luova liikunta	Musiikki- ja ilmaisuliikunta * musiikkiliikunta * tanssi * lastentanssi * suomalainen kansantanssi * luova liikunta
Palloilu ja mailapelit * pallonkäsittelyharjoituksia monenlaisilla palloilla * erilaisia pelivälineitä ja niiden käyttötarkoituksia * alkeispelejä	Palloilu ja mailapelit * pallonkäsittelyharjoituksia monenlaisilla palloilla * erilaisia pelivälineitä ja niiden käyttötarkoituksia * alkeispelit monipuolistuu
Luontoliikunta * koulun ja lähiympäristön maasto * karttakäsité, pihakartta * retkeily	Luontoliikunta * koulun ja lähiympäristön maasto * karttakäsité * karttamerkkejä * retkeily
Vesiliikunta * uinnin alkeet 8 kertaa	Vesiliikunta * uimataidon kehittäminen
Talviliikunta * perusluistelutaitoja (esim. kaatuminen, lähtöjä, liukuja, jarrutuksia, hyppyjä) * lyhyiden matkojen hiihto tasaisella maalla * talviliikuntavälineiden käsittely	Talviliikunta * perusluisteluharjoituksia * lyhyiden matkojen hiihto * alkeispelejä * talviliikuntavälineiden käsittely

3. LUOKKA

Palloilu

- *Oppilas tutustuu seuraavien palloilulajien alkeispeleihin: jalkapallo, koripallo, pesäpallo, käsipallo ja salibandy.*

Yleisurheilu

- *reaktioleikit, pallonheitto, pituushyppy, turbokeihäs ja erilaiset juoksut.*

Uinti

- *esi- ja alkuopetuksessa opittujen taitojen kertaus*
- *rintauinnin, selkäuinnin ja vapaauinnin alkeisharjoittelu*

Suunnistus

- *pihakarttaan tutustuminen, kartan suuntaaminen, oppilas tuntee ja osaa käyttää erilaisia karttamerkkejä.*

Luistelu

- *eteenpäin ja taaksepäin luistelun alkeet ja harjoittelu*

Hiihto

- *oppilas osaa hiihdon perustekniikat ja pystyy hiihtämään maastossa.*

Voimistelu:

- *perus- ja kuntovoimistelu: hypyt ja hyppelyt, taivutukset ja heilahdukset, käynti ja juoksu, askeleet eri suuntiin, rytmi- ja liikesommitelmat, kuperkeikan kertaaminen ja kehittäminen ja*

kärrynpyörä

- *välineet: hernepussi, pallo, hyppynaru ja vanne.*
- *telineet: permanto/matto, penkki/puomi, arkku, puolapuut, köydet, renkaat, trampoliini/ponnu*
- *musiikkiliikunta*

4. LUOKKA

Palloilu

- *oppilas osaa eri palloilulajien perustaidot ja säännöt: jalkapallo, koripallo, pesäpallo ja salibandy.*

Yleisurheilu

- *pallonheitto, pituushyppy, turbokeihäs, erilaiset juoksut ja kuulantönnön alkeet*

Uinti

- *oppilas varmentaa uimataitoaan tavoitteena pystyä uimaan 50 m.*

Suunnistus

- *osaa arvioida matkan pituutta*
- *varmennetaan kartanlukutaitoa*
- *opitaan lisää karttamerkkejä*

Luistelu

- *eteenpäin ja taaksepäin luistelun varmentaminen*
- *jarrutusten harjoittelu*
- *tutustuminen jääpelien sääntöihin pelaamalla*

Hiihto

- *perinteisen hiihdon perustekniikan harjoittelu*

Voimistelu:

- *perus- ja kuntovoimistelu: lisää hyppyharjoitteita esim. voltin kehittäminen, pää- ja käsiseisonta tuen avulla*
- *välineet: hernepussi, pallo, hyppynaru ja vanne*
- *telineet: permanto/matto, penkki/puomi, arkku, puolapuut, köydet, renkaat, trampoliini/ponnu*

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 4. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas

- *hallitsee motorisia perustaitoja ja osaa soveltaa niitä eri liikuntamuodoissa*
- *osaa juosta, hypätä ja heittää*
- *osaa voimisteluliikkeitä ilman välineitä, välineillä ja telineillä*
- *osaa ilmaista itseään liikunnan avulla ja liikkua rytmin tai musiikin mukaan*
- *osaa käsitellä pelivälineitä leikeissä ja harjoituksissa sekä toimia peleissä*
- *osaa liikkua luonnossa opetuskarttaa hyväksi käyttäen*
- *osaa luistelussa liukumisen, eteenpäin luistelun ja jarrutuksen*
- *pystyy liikkumaan suksilla monipuolisesti*
- *pystyy uimaan monipuolisesti uintisyvyisessä vedessä*
- *toimii pitkäjänteisesti ja suhtautuu realistisesti omiin suorituksiinsa*
- *osaa pukeutua tarkoituksenmukaisesti liikuntaa varten ja huolehtia puhtaudestaan*
- *toimii itsenäisesti ja ryhmässä sovittujen ohjeiden mukaan sekä osallistuu vastuullisesti ja yritteliäästi liikunnan opetukseen.*

VUOSILUOKAT 5–9

Vuosiluokkien 5–9 liikunnanopetuksessa tulee ottaa huomioon tässä kehitysvaiheessa korostuvat sukupuolten erilaiset tarpeet sekä oppilaiden kasvun ja kehityksen erot. Monipuolisen liikunnanopetuksen avulla tuetaan oppilaan hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen ja yhteisöllisyyteen sekä luodaan valmiuksia omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen. Opetuksessa annetaan mahdollisuuksia liikunnallisiin elämyksiin ja tuetaan oppilaan itsensä ilmaisua.

TAVOITTEET

Oppilas

- kehittää edelleen motorisia perustaitoja ja oppii liikunnan lajitaitoja
- oppii ymmärtämään liikunnan merkityksen hyvinvoinnin ja terveyden ylläpitämisessä
- oppii kehittämään ja tarkkailemaan toimintakykyään
- kehittää uimataitoaan ja opettelee vedestä pelastamisen taitoja
- oppii toimimaan turvallisesti ja asianmukaisesti liikuntatilanteissa
- oppii toimimaan itsenäisesti ja ryhmässä
- opettelee hyväksymään itsensä ja suvaitsemaan erilaisuutta
- tutustuu liikunnan harrastusympäristöihin ja osaa etsiä tietoa liikunnan harrastamismahdollisuuksista.

NOUSIAINEN
VIREÄ VEHREÄ

Nousiaisissa tavoitteena on lisäksi, että

- *uinnin opetusta tulisi järjestää uimahallissa 5-9 lk:lla 2 kertaa lukuvuodessa.*

KESKEISET SISÄLLÖT

- juoksua, hyppyjä ja heittoja eri liikuntalajeissa
- voimistelua ilman välineitä, välineillä ja telineillä
- musiikki- ja ilmaisuliikuntaa sekä tanssia
- pallopelejä
- suunnistusta ja retkeilyä
- talviliikuntaa
- uintia ja vesipelastusta
- toimintakyvyn kehittämistä ja seuranta sekä lihahuolto
- uusiin liikuntamuotoihin tutustumista ja liikuntatietoutta.

NOUSIAINEN
VIREÄ VEHREÄ

5. LUOKKA

Palloilu:

- *oppilas harjaantuu eri palloilulajien pelitaidoissa ja sääntöjen tuntemuksessa: jalkapallo, koripallo, pesäpallo, salibandy.*
- *oppilas tutustuu lentopallon ja käsipallon viitepeleihin ja pelitaitoihin.*

Yleisurheilu:

- *kuulantyöntö, pituushyppy, pikajuoksut ja kestävyysjuoksu sekä erilaiset hyppyharjoitteet*

Uinti

- *oppilas oppii rintauinnin ja selkäuinnin tekniikat*
- *harjoittelee jalat ja pää edellä hyppyä.*

Suunnistus

- *oppilas oppii tekemään oikeita reitinvalintoja*

Luistelu

- *kaarreluistelun harjoittelu*
- *opittujen taitojen varmentamista*

Hiihto:

- *oppilas varmentaa hiihto- ja mäenlaskutaitojaan*

Voimistelu:

- *parannetaan jo opittuja perustietoja ja –taitoja*
- *lihasvoimaharjoitteet: kuntopiiri*
- *vaaka*
- *päälläseisannon ja käsin seisannon kehittäly*
- *välineet: tytöillä uutena keila*
- *telineet: samat kuin aikaisemmin, korkeuden nosto*
- *liikeyhdistelmien kehittäly*

6. LUOKKA*Palloilu:*

- *oppilas osaa noudattaa palloilulajien sääntöjä, joita koulussa käytetään*
- *oppilaan pelitaidot kehittyvät entistä paremmiksi: jalkapallo, koripallo, pesäpallo, salibandy, käsipallo ja lentopallo*

Yleisurheilu:

- *pikajuoksun lähdön alkeet*
- *aitajuoksuun tutustuminen*
- *korkeushyppy (floppi)*
- *varmennetaan jo opittuja lajitaitoja*

Uinti:

- *oppilas pystyy uimaan 100 m rintauintia tai selkäuintia*
- *varmennetaan jo opittuja taitoja*

Suunnistus:

- *oppilas oppii käyttämään kompassia suunnistamisen apuna*

Luistelu:

- *sovelletaan opittuja taitoja eri peleissä ja leikeissä*

Hiihto:

- *oppilas varmentaa hiihto- ja mäenlaskutaitojaan*

Voimistelu:

- *parannetaan edelleen eri tietoja ja taitoja*
- *pyritään tekemään pidempiä liikesarjoja*
- *perustanssien opettelu (valssi ja jenkka)*

7. LUOKKA

Palloilu:

- *Fyysisen kunnon osa-alueiden kehittäminen.*
- *Palloilulajien perustaidot ja – säännöt (koripallo, lentopallo, pesäpallo, sulkapallo, salibandy, tennis, erilaiset viitepelit ja palloleikit)*
- *Sääntöjen merkitys, reilu peli.*
- *Yhteistyön ja toisten huomioon ottamisen merkitys joukkueessa.*

Perusliikunta

- *yleisurheilun lajitaitojen kehittäminen (kestävyysjuoksu, pikajuoksu, korkeus- ja pituushyppy, kuulantyoöntö)*
- *motoristen perustaitojen kehittäminen*
- *innostaminen yrittämään ja asettamaan tavoitteita*
- *harjoittelun ja sisukkaan työskentelyn merkityksen sisäistäminen*
- *kuntopiirit, kuntosaliharjoittelu, kuntotestit*

Uinti

- *Uimataidon ylläpito ja harjaannuttaminen (rintauinti, selkäuinti, sukeltaminen ja vedestä pelastaminen)*
- *Vesiliikunnasta nauttiminen kunnon kohottajana ja rentouttavana liikuntamuotona*

Suunnistus

- *Luonnossa liikkuminen ja jokamiehen oikeudet*
- *Suunnistustaidon oppiminen (kartanluku ja kompassin käyttö)*
- *Luonnon kunnioittaminen ja arvostaminen*
- *Suunnistaminen helpoilla suunnistusradoilla*

Talviliikunta

- *Oppitaan liikkumaan ulkona kaikkina vuodenaikoina ja pukeutumaan asiallisesti sään ja olosuhteiden mukaan.*
- *Kerrataan luistelun perustaidot.*
- *Tutustutaan jääpeleihin (jääpallo, ringette tai kaukalopallo ja jääkiekko).*
- *Harjaannutetaan hiihdon perustaitoja.*
- *Saadaan kuntoa, iloa ja virkistystä.*

Voimistelu

- *lihaskunnon, voiman, notkeuden, liikkuvuuden ja koordinaatiokyvyn kehittäminen*
- *itseluottamuksen vahvistaminen ja oman kehon hallinta*
- *voimistelusta iloa ja virkistystä sekä henkisesti että ruumiillisesti.*
- *Aerobic, teline- ja/tai välinevoimistelua*

Musiikki- ja ilmaisuliikunta

- *fyysisen kunnon osa-alueiden kehittäminen.*
- *kehonhallinnan vahvistaminen.*
- *rohkaistuminen luovuuteen ja itsensä ilmaisuun.*
- *erilaisiin tanssityyleihin ja – askeliin tutustuminen (eri maiden kansantansseja, oman tanssin suunnittelu, disco- ja vakiotanssien askeleet (valssi, jenka, yleisaskel))*

8. LUOKKA

Palloilu:

- fyysisen toimintakyvyn osa-alueiden kehittäminen
- yhteistyön harjoittelua joukkuepeleissä
- erilaisia pallo- ja mailapelejä kuntoilumuotoina ja ”me-hengen” luojana

Perusliikunta

- yleisurheilun lajitaitojen kehittäminen (kestävyysjuoksu, pikajuoksu, korkeus- ja pituushyppy, kiekonheitto, kuulantyoöntö)
- motoristen perustaitojen kehittäminen
- innostusta oman suorituskyvyn ylläpitämiseen ja kehittämiseen
- kuntopiirit, kuntosaliharjoittelu, kuntotestit

Uinti

- Uinti- ja pelastustaitojen ylläpito
- Eri uintityylit, sukeltaminen ja vedestä pelastaminen

Suunnistus

- suunnistustaitojen kehittäminen (kartanluku ja kompassin käyttö)
- luonnossa liikkumisesta nauttiminen
- kestävyuden, ketteryuden ja keskittymiskyvyn kehittäminen
- harjoitellaan suunnistamista erilaisilla suunnistusradoilla

Talviliikunta

- kunnan kohottaminen
- opitaan nauttimaan liikkumisesta ulkona myös talvella.
- luistelu ja jääpelit
- hiihto kuntoliikuntamuotona

Voimistelu

- fyysisen kunnan kehittäminen
- liikevaraston lisääminen
- virikkeitä oman kunnan ylläpitämiseen
- itseluottamuksen kehittäminen ja omien kykyjen tunteminen
- aerobic-tyyppisen voimistelun eri muodot, teline- tai välinevoimistelu, rentousharjoitukset.

Musiikki- ja ilmaisuliikunta

- liikehallinnan ja rytmitajun kehittäminen
- tietoa erilaisista tanssilajeista (kansantanssit, seuratanssit ja yleisimmät paritanssit)
- itseluottamuksen kehittäminen
- toisten huomioon ottaminen ja yhteistyötaitojen harjoittelu
- hyvät tavat
- improvisointi ja ilmaisuliikunta

9. LUOKKA

Palloilu:

- fyysisen toimintakyvyn osa-alueiden kehittäminen
- yhteistyön tekeminen joukkuepeleissä
- erilaiset pallo- ja mailapelit kuntoilumuotona ja ”me-hengen” luojana.

Perusliikunta

- *motoristen perustaitojen kehittäminen*
- *innostusta oman suorituskyvyn ylläpitämiseen ja kehittämiseen*
- *virikkeitä oman harrastuksen löytämiseen*
- *itsenäiseen työskentelyyn ja omatoimiseen liikunnan harrastamiseen oppiminen*
- *kestävyysjuoksu, pikajuoksu, korkeus- ja pituushyppy, kiekon- ja keihäänheitto.*
- *kuntopiirit, kuntosaliharjoittelu, kuntotestit.*

Uinti

- *uimataidon ylläpito*
- *uinti kuntoilumuotona*

Suunnistus

- *Suunnistustaitojen kehittäminen (kartanluku ja kompassin käyttö)*
- *Opitaan nauttimaan vapaudesta liikkua luonnossa.*
- *kestävyyden, ketteryuden ja keskittymiskyvyn kehittäminen*
- *Suunnistaminen erilaisilla suunnistusradoilla.*

Talviliikunta

- *Kunnon kohottaminen*
- *Opitaan nauttimaan liikkumisesta ulkona myös talvella.*
- *Luistelu ja jääpelit*
- *Hiihto kuntaliikuntana*

Voimistelu

- *fyysisen kunnon kehittäminen*
- *liikevaraston lisääminen*
- *virikkeitä oman kunnon ylläpitämiseen ja liikuntaharrastusten löytämiseen*
- *itseluottamuksen kehittäminen ja omien kykyjen tunteminen*
- *aerobic-tyyppisen voimistelun eri muodot, teline- ja välinevoimistelu, rentousharjoitukset, jooga.*

Musiikki- ja ilmaisuliikunta

- *liikehallinnan ja rytmitajun kehittäminen*
- *tutustumista erilaisiin tanssilajeihin (kansantanssit, seurataanssit, yleisimmät paritanssit)*
- *improvisointi ja ilmaisuliikunta*
- *itseluottamuksen kehittäminen*
- *oppia yhteistyökykyä sekä toisten huomioonottamista ja hyväksymistä*

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas

- osaa ydintaidot juoksuissa, hypyissä ja heitoissa
- osaa voimistelun, välinevoimistelun ja telinevoimistelun liikkeitä
- osoittaa toiminnassaan ymmärtävänsä rytmin merkityksen liikunnassa ja tanssissa
- osaa yleisimpien pallopelien perusteet ja pelaa niitä sovittujen sääntöjen mukaan
- osaa suunnistaa karttaa ja kompassia apuna käyttäen sekä tietää jokamiehen oikeuksista ja velvollisuuksista
- osaa luistella sujuvasti
- hallitsee hiihdon harrastamiseen tarvittavat perustekniikat
- hallitsee uimataidon sekä osaa vesipelastamisen taitoja
- tuntee liikunnan ja terveyden välisiä yhteyksiä
- osaa ylläpitää, arvioida ja kehittää toimintakykyään

- osoittaa oppimis- ja yrittämishalua koululiikunnassa, varustautuu liikuntatunnille asiallisesti ja huolehtii puhtaudestaan
- toimii vastuullisesti ja ottaa toiset huomioon sekä noudattaa sopimuksia, sääntöjä ja reilun pelin periaatetta.

7.19 Kotitalous

VUOSILUOKKA 7

Kotitalouden opetuksen tarkoituksena on kehittää arjen hallinnan edellyttämiä käytännön taitoja, yhteistyövalmiuksia ja tiedonhankintaa sekä niiden soveltamista arkielämän tilanteissa. Tehtävänä on ohjata oppilasta ottamaan vastuuta terveydestään, ihmissuhteistaan ja taloudestaan sekä lähiympäristön viihtyisyydestä ja turvallisuudesta.

Kotitalouden opetuksen tulee perustua käytännön toimintaan ja ryhmässä toimimiseen sekä oppilaan omien lähtökohtien huomioon ottamiseen ja kokonaisvaltaisen kasvun tukemiseen. Oppiaineessa perehdytään moniin ihmisen hyvinvoinnin ja hyvän elämän kannalta tärkeisiin kysymyksiin, jotka käsittelevät nuorta itseään, kotia ja perhettä sekä niiden yhteyksiä muuttuvaan yhteiskuntaan ja ympäristöön. Kotitalouden opetus tarjoaa mahdollisuuksia opetuksen eheyttämiseen ja yhteistyöhön muiden oppiaineiden kanssa ja soveltaa käytäntöön useiden eri alojen tietoa.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- ymmärtämään hyvien tapojen ja tasa-arvon merkityksen yksilön ja perheen hyvinvoinnin kannalta
- pohtimaan kotitalouden arjen hallintaa ja sen yhteyksiä omiin valintoihinsa ja toimintaansa
- tekemään ruokatalouden, asunnon ja tekstiilien hoitoon liittyviä perustehtäviä ja käyttämään tarkoituksenmukaisia, turvallisia ja kestävän kehityksen mukaisia aineita, välineitä ja työtapoja
- toimimaan harkitsevana ja vastuunsa tuntevana kuluttajana sekä tiedostamaan kulutukseen liittyviä ongelmia
- tiedostamaan kotitalouksien toimintaan liittyvää kansallista kulttuuria sekä kansainvälistymisen ja monikulttuurisuuden tuomia mahdollisuuksia.

KESKEISET SISÄLLÖT

Perhe ja yhdessä eläminen

- Hyvät tavat, tapakulttuuri ja kodin juhlat
- sosiaalinen vastuu ja välittämisen ilmapiiri
- tasa-arvo ja ajankäyttö perheessä.

Ravitsemus ja ruokakulttuuri

- Ravitsemussuositukset ja terveellinen ruoka
- ruoan laatu ja turvallisuus
- perusruoanvalmistusmenetelmät
- aterioiden suunnittelu ja erilaisia ruokailutilanteita suomalaisessa ruokakulttuurissa
- ruokakulttuurien muuttuminen.

Kuluttaja ja muuttuva yhteiskunta

- Oman rahankäytön suunnittelua
- kuluttajan vastuu ja vaikutusmahdollisuudet

- tuotteiden ja palvelujen hankinta ja käyttö
- kulutuksen ympäristövaikutukset.

Koti ja ympäristö

- Asunnon ja tekstiilien hoito
- kotitalouden jätehuolto
- kotitalouskoneiden ja kodin laitteiden käyttöä

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot

Oppilas

- osaa noudattaa hyviä tapoja ja ottaa muut huomioon käyttäytymisellään sekä toimia itsenäisesti ja ryhmässä
- tuntee kotitaloustyön suunnittelun, tasapuolisen työnjaon ja ajankäytön perusteita ja osaa soveltaa niitä oppimistilanteessa

Käytännön työtaidot

- tuntee ruoka-aineiden ominaisuuksia, tavallisimpia ruoanvalmistuksen menetelmiä ja osaa käyttää näitä hyväkseen ruoanvalmistuksessa
- osaa valmistaa ohjatusti suomalaisia perusruokia ja leivonnaisia ja koostaa ateriansa ravitsemussuosituksen huomioon ottaen
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia työtapoja ja tavallisimpia kodinkoneita ja –välineitä turvallisesti
- osaa tulkita tekstiilien hoito-ohjeita ja hoitaa tavallisimpia tekstiilejä
- osaa tehdä kodin siivouksen perustehtäviä
- osaa toimia ympäristöä säästäen, valita tarkoituksenmukaisia pesu- ja puhdistusaineita sekä huolehtia kodin jätteiden peruslajittelusta

Tiedonhankinta- ja käsittelytaidot

Oppilas

- osaa etsiä ja hyödyntää kotitalouden tietoja eri lähteistä, tulkita yleisimpiä tuote- ja pakkausmerkintöjä ja symboleja sekä pohtia erilaisen tiedon luotettavuutta
- osaa pääpiirteittäin kertoa mistä kotitalouksien menot koostuvat ja tehdä oman rahankäyttösuunnitelmansa
- tuntee tärkeimmät kuluttajan vastuu ja vaikutusmahdollisuudet

7.20 Valinnaiset aineet

Perusopetuksen valinnaisten aineiden tehtävä on syventää ja laajentaa perusopetuksen yhteisten oppiaineiden, erityisesti taide- ja taitoaineiden, mukaan luettuna kotitalous, sekä haluttaessa aihekokonaisuuksien tietoja ja taitoja oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisten aineiden tehtävä on myös antaa oppilaille mahdollisuus syventää harrastuksiaan ja löytää uusia kiinnostuksen kohteita. Valinnaisten aineiden tulee tukea perusopetuksen tavoitteita

Valtioneuvoston asetuksen 1435/2001 6 §:ssä on määritelty valinnaisten aineiden yhteenlaskettu vähimmäisviikkotuntimäärä sekä niiden jakaminen

- oppiaineiden syventäviin tai soveltaviin oppimääriin
- useasta oppiaineesta muodostettuihin kokonaisuuksiin
- vieraisiin kieliin
- tietotekniikkaan liittyviin aineisiin.

Opetussuunnitelmassa päätetään jokaisen valinnaisen aineen nimi, laajuus, tavoitteet, sisällöt sekä vuosiluokat, joilla sitä tarjotaan.

Vieraiden kielten osalta näissä perusteissa on määritelty A- ja B-kielinä opetettavien valinnaisten kielten tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Muista valinnaisista kielistä päätetään opetussuunnitelmassa.

Mikäli opetuksen järjestäjän hyväksymässä tuntijaossa ylitetään perusopetusasetuksen määrittelemä oppilaan vähimmäisviikkotuntimäärä, voivat viikkotunnit ylityksen osalta sisältää myös valinnaisia aineita.

Tuntijaossa on vuosiluokilla 1–4 taide- ja taitoaineiden (musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta) vähimmäistuntimäärän lisäksi varattu kuusi vuosiviikkotuntia näille aineille yhteistä opetusaikaa. Myös vuosiluokilla 5–9 on kuusi vuosiviikkotuntia näiden aineiden yhteistä opetusaikaa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa taide- ja taitoaineiden yhteinen opetusaika voidaan jakaa mainittujen aineiden kesken yhteisesti kaikille oppilaille tai se, taikka osa siitä voidaan jättää oppilaskohtaisesti valittaviksi taide- ja taitoaineiden syventäviksi opinnoiksi.

VALINNAISET KURSSIT LUOKILLA 7-9

NOUSIAINEN
VIREÄ VEHREÄ

Nousiaisissa järjestetään A2-kielen opetusta niille 8. ja 9. luokan oppilaille, jotka ovat aloittaneet vapaaehtoisen A2-kielen (saksa) opiskelun alakoulussa. Vuosiluokilla 8 ja 9 valinnaisaineita opiskellaan 8. luokalla yhteensä 8 tuntia ja 9. luokalla 5 tuntia viikossa. A-ryhmän valinnaisaineita valitaan kaksi. A-ryhmän aineita opiskellaan 2 kurssia sekä 8. että 9. luokalla. B-ryhmän valinnaisainetta opiskellaan vain 8. luokalla. Sitä opiskellaan kaksi kurssia eli kaksi tuntia viikossa. C-ryhmän valinnaisainetta opiskellaan yksi kurssi, 2h viikossa puolen vuoden ajan. 8. luokalle valitaan kaksi kurssia, joista toinen syksyksi ja toinen kevääksi. 9. luokalla C-valinnaisainetta opiskellaan vain keväällä. Valinnaisainetarjonnan monipuolistamiseksi 8. ja 9. luokan kevään kurssi voi olla yhteinen.

A-ryhmän valinnaisaineet

NOUSIAINEN
VIREÄ VEHREÄ **A2-KIELI SAKSA**

8. LUOKKA

Matkoilla ja kotona

- lomasta kertominen, mielipiteen ilmaisu
- asuminen
- kerrataan aikaisemmin opittuja rakenteita
- preteriti, epäsuora kysymys
- suomen konditionaalien vastineet

Tiedonvälitys

- tutustuminen Itävaltaan ja Sveitsiin
- radio, elokuvat, internet
- adjektiivin taipuminen
- imperatiivi, modaaliapuverbin kertaus
- järjestysluvut

9. LUOKKA

Tärkeintä elämässä

- perhe, tulevaisuus, työharjoittelu ja ammatit
- sivulauseiden kertaus, futuuri, substantiivien genetiivi, refleksiiviverbit

Maailma ympärillämme

- ympäristö, nuorten ongelmat, luonto, historia
- maantieteelliset nimet
- passiivi, konjuktiivin pluskvamperfekti, adjektiivin taipuminen, sijamuotojen kertaus

Arviointi: hyvä (8)

1. Puheen ja tekstin ymmärtäminen

Oppilas:

- ymmärtää itselleen esitettyjä henkilökohtaisia kysymyksiä, käskyjä ja kehotuksia, kunhan ne tarvittaessa toistetaan, sekä ymmärtää yleiskielistä puhetta tutuista aiheista.
- ymmärtää puhetta tarpeeksi selviytyäkseen tavallisimmista arkipäivän tilanteista, esim. kaupassa, pankissa, postissa, opastettaessa yms.
- löytää ja ymmärtää tarvitsemiaan tietoja esim. aikatauluista, ruokalistasta, opasteista
- ymmärtää lyhyitä kirjallisia viestejä, esim. kirjeistä, kortteja ja sähköpostia
- ymmärtää pääkohdat aihepiiriltään tutusta, lyhyestä asiatekstistä

2. Suullinen ja kirjallinen tuottaminen

Oppilas:

- saattaa puhua vielä epävarmasti ja tehdä virheitä, mutta viesti välittyy
- käyttää kielelle ja kohdemaan kulttuurille ominaisia ilmauksia esim. tervehdittäessä, esiteltäessä (teitittely/sinuttelu), kiitettäessä jne.
- pystyy selviytymään lyhyistä sosiaalisista vuoropuheluista, ilmaisemaan mielipiteensä sekä pyytämään toistoa tarvittaessa
- pystyy kertomaan yhtenäisillä virkkeillä ymmärrettävästi itsestään ja lähiympäristöstään
- pystyy kirjoittamaan lyhyen, yhtenäisen ja virheistä huolimatta ymmärrettävän tekstin tutusta aiheesta, esim. itsestään, kotimaastaan ja harrastuksistaan
- pystyy kirjoittamaan ymmärrettävästi lyhyitä, yksinkertaisia arkipäivän viestejä, esim. kirjeitä, kortteja

3. Kulttuurikompetenssi

Oppilas ymmärtää kielen ja kulttuurin yhteyden, tuntee keskeisiä kohdekulttuuriin kuuluvia normeja, arvoja ja tapoja sekä tietää keskeisiä asioita kielialueen maantieteestä, elinkeinoista ja kulttuureista.

Arviointikriteereitä käytetään soveltaen sekä A2- että B2- saksan arviointiin.

VALINNAINEN KIELI (B2-KIELI)

Valinnaisen kielen opetuksen tulee painottua puheviestintään kaikkein tavanomaisimmissa arkipäivän tilanteissa ja toimia samalla johdantona pitempikestoisille kyseisen kielen opinnoille toisen asteen koulutuksessa. Nämä opetussuunnitelman perusteet on laadittu neljälle vuosiviikkotunnille.

TAVOITTEET

Kieli

Oppilas oppii

- kommunikoidaan puhekumppanin tukemana kaikkein tavallisimmissa tilanteissa
- ymmärtämään arkielämää ja rutiininomaisia tapahtumia käsittelevää tekstiä tai puheen keskeisen sisällön
- tuottamaan vastaavanlaisista asioista lyhyitä suullisia ja kirjallisia viestejä.
- Taitotasosteikolla ilmaistuna tavoitteena on puheen ja kirjoittamisen osalta taso A1.1–A1.2 ja kuullun ja luetun ymmärtämisen osalta taso A1.2–A1.3.

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- viestimään arkitilanteissa kohdekulttuurille luontevalla tavalla
- tuntemaan kielialueen kulttuuria
- suhtautumaan arvostavasti kohdekulttuurin edustajiin.

Oppimaan oppiminen

Oppilas oppii

- käyttämään rohkeasti kielitaitoaan
- hyödyntämään muissa kielissä hankkimiaan tietoja, taitoja ja strategioita
- arvioimaan omaa työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa annettuihin tavoitteisiin.

KESKEISET SISÄLLÖT

Tilanteet ja aihepiirit

- Tapakulttuuriin liittyvä kieli perusvuorovaikutustilanteissa
- itsestä ja lähiympäristöstä puhuminen
- perhe ja vapaa-aika
- selviytyminen arkipäivän viestintätilanteista, kuten kaupassa käynti, ruokaileminen ja matkustaminen.

Rakenteet

- Viestinnän kannalta kullekin kielelle ominainen lauseenmuodostus ja keskeinen kielioppi.

Viestintästrategiat

- Kielitaidon kehitysvaiheeseen sopivat vastaanottamis-, tuottamis- ja vuorovaikutusstrategiat.

ARVIOINTI, KAIKKI OPPIMÄÄRÄT

Arvioinnin tulee perustua sekä suulliseen että kirjalliseen kielitaitoon.

Tavoitteet: Saksan kielen hyvä ääntäminen ja puhevalmius jokapäiväisissä tilanteissa. Kirjallisten viestien ymmärtäminen ja tuottaminen. Tutustuminen saksankielisten maiden kulttuuriympäristöön, erityisesti tapoihin ja arvoihin.

8. LUOKKA

Arkipäivän tilanteita

- tervehdykset ja kohteliaisuus
- ostotilanne
- kotona ja koulussa
- viikonpäivät ja kuukaudet
- verbin preesenstaivutus
- substantiivien suvut
- kysymyslauseet

Viestinnän alkeita

- mielipiteen ilmaiseminen
- itsestä ja harrastuksista kertominen
- kirje
- vierailu ja toivotuksia
- kellonajat
- kieltolauseet
- akkusatiivi

9. LUOKKA

Vapaa-aikaa viettämässä

- kotimaasta kertominen
- sään kuvailu
- matkalipun ostaminen
- tien kysyminen ja neuvominen
- voinnin tiedustelu
- juhlatraditioita
- perfekti
- imperatiivi
- datiivi

Kotona ja matkoilla

- virallinen viesti
- kotipaikasta kertominen
- ravintolassa
- rahanvaihto
- puhelinkäyttäytyminen
- sivulause

8. LUOKKA

Tavoite: Seurataan suomalaisen nuoren lomavierailua Etelä-Ranskassa. Kielenkäytön perustilanteet, tervehtiminen, esittelyt sekä asioimiset kahviloissa, kaupoissa ja asemilla tulevat tutuiksi tarinan edetessä. Tekstit ovat pääosin keskustelun muodossa, joten suullinen harjoittelu on keskeisellä sijalla.

Tervetuloa Ranskaan

- tervehtiminen, esittely, voinnin kysyminen
- perheenjäsenten ja asunnon esittelyt
- paikan kysyminen ja kertominen
- säästä kertominen
- koulun esitleminen
- artikkelit
- olla-verbien taivutukset
- numerot 1 - 69 ja kellonajat
- kysymyslauseita
- säännöllisen verbin taivutus
- viikonpäivät ja kuukaudet

Arkielämää

- matkasuunnitelmista kertominen
- huoneiston etsiminen
- tapaamisen sopiminen
- numerot 70 - 1000
- adjektiivit
- prepositioiden käyttöä
- epäsäännöllisten verbien taivutuksia
- partitiiviartikkelit

9. LUOKKA

Tavoite: Tekstit johdattavat uusien henkilöhahmojen avulla erilaisiin jokapäiväisen elämän tilanteisiin. Tutustutaan ranskalaiseen ruokakulttuuriin ja opitaan asioimaan ravintolassa ja liikkeissä. Tutustutaan Pariisiin. Suorasanaista kerrontaa tulee keskustelun rinnalle.

Saapuminen Pariisiin

- henkilön kuvailu ja ruumiinosat
- ravintolassa asioiminen
- vaateostoksilla käyminen
- tien neuvominen
- kirjeen laatiminen
- futuuri
- pronomineja
- epäsäännöllisten verbien taivutuksia
- käskymuodot

Itse teossa

- aamutoimista kertominen
- ympäristön ja asunnon kuvailu
- refleksiiviverbit
- perfekti
- kieltosanat

Arviointi: hyvä (8)

1. Ymmärtäminen

1.1. Puheen ymmärtäminen

Oppilas

- ymmärtää yksinkertaisia henkilökohtaisia kysymyksiä, käskyjä ja kehotuksia, kun un puhe on normaalia hitaampaa ja toistetaan tarvittaessa
- selviytyy tavallisimmista jokapäiväisen elämän tilanteista, esimerkiksi kaupassa, postissa, pankissa, lippumyymälässä, ruokailutilanteissa, yms.
- pystyy tunnistamaan pääkohdat hänelle kohdistetusta puheesta, joka käsittelee oppilaalle läheisiä asioita selkeästi ja yksinkertaisesti

1.2. Tekstin ymmärtäminen

Oppilas

- saa selville pääkohdat hänelle osoitetuista viesteistä, esim. kirjeistä
- pystyy löytämään tarvitsemiaan tietoja yksinkertaisissa ranskalaisen kulttuurin arkitilanteissa esim. ruokalistaista, aikatauluista ja ilmoituksista
- ymmärtää apuneuvoja (sanakirja) käyttäen pääsisällön lyhyistä, tuttuja aihepiirejä käsittelevistä teksteistä

2. Tuottaminen

2.1. Puhuminen ja vuorovaikutus

Oppilas

- hallitsee kielenkäytön perustilanteet, tervehtimiset, esittelyt ym. ranskankielisen kulttuurin mukaiset ilmaukset tavallisimmista kontaktitilanteissa, esim. teitittelyn/sinuttelun
- pystyy kertomaan muutamalla lauseella ymmärrettävästi itsestään ja lähiympäristöstään
- osaa esittää tutuista aiheista yksinkertaisia kysymyksiä sekä käyttää nousevaa intonaatiota osoittamaan kysymystä
- pystyy toimimaan tavallisimmista arkipäivän vuorovaikutustilanteissa, esim. ostoksilla, lippumyymälöissä, ruokailutilanteissa

2.2. Kirjoittaminen

Oppilas

- pystyy kirjoittamaan lyhyitä, yksinkertaisia viestejä arkisista aiheista, kuten kortteja, kutsuja, sähköpostia
- pystyy kirjoittamaan lyhyen tekstin tutusta aiheesta, esim. kertomaan itsestään, lähiympäristöstään ja harrastuksistaan

3. Kulttuurikompetenssi

Oppilas

- ymmärtää kielen ja kulttuurin yhteyden
- tietää keskeisiä asioita kielialueen maantieteestä ja ranskan kieltä puhuvista maista
- tuntee ranskalaisen elämän ja tapakulttuurin erityispiirteitä, arvoja ja uskomuksia

TEKSTIILITYÖ (2h/viikko, kurssit 1.-4.)

Tavoite:

- kehittää ja harjaannuttaa oppilaan silmän ja käden yhteistyötä ja hienomotorista työskentelyä käsityötaitojen avulla oppilaan kehitysvaiheen mukaan
- kehittää oppilaan suunnittelutaitoja harjaannuttamalla avaruudellista hahmottamista, ongelmanratkaisutaitoja ja loogista ajattelukykyä suunnittelun ja tekemisen avulla
- opettaa myönteistä työntekoa kehittämällä oppilaan työskentelyn suunnitelmallisuutta, pitkäjännitteisyyttä ja omatoimisuutta sekä arvostamaan omaa ja toisen työtä
- opettaa oppilasta huomioimaan kestävän kehityksen periaatteet kantamalla vastuunsa kuluttamisesta ja ympäristöstä

Sisältö:

Valinnaisessa tekstiilityössä harjaannutetaan jo aikaisemmin opittuja perustietoja ja -taitoja edelleen. Tarkoituksena on tutustua mahdollisimman monipuolisesti eri tekniikoihin, materiaaleihin ja työtapoihin. Erikoisesti pyritään itsenäiseen suunnitteluun ja oman työskentelyn jatkuvaan kehittämiseen tavoitteena laadukas, esteettinen ja käyttökelpoinen tuote.

Valmistettavat tuotteet ja työt liittyvät vaatetukseen ja pukeutumiseen sekä sisustukseen ja asumiseen. Materiaalina voi olla mikä tahansa käsityölliseen toimintaan sopiva materiaali.

TEKNINEN TYÖ (2 tai 4 viikkotuntia, kurssit 1.-4.)

Tavoite: Valinnaisen teknisen työn opetuksen tavoitteet kohdistuvat erityisesti

- käden taitojen jatkuvaan kehittämiseen
- teknisen suunnittelu- ja ajattelukykyyn luomiseen ja ylläpitämiseen
- tekemisen ilon ja onnistumisen kokemiseen
- perinteisiin käsityötapoihin tutustumiseen ja kunnioittamiseen
- erilaisten materiaalien, koneiden, laitteiden ja työvälineiden käytön hyödyntämiseen
- tunnollisen ja turvallisen työnteon arvostamiseen ja sisäistämiseen
- oman tekemisen arviointiin ja raportointiin

Kannustetaan oppilasta luottamaan itseensä ja kykyihinsä sekä asennoitumaan myönteisesti työturvallisuuteen, työntekoon, työtoveriin sekä tekniikkaan.

Sisältö:

Teknisen työn valinnee oppilaat kehittävät edelleen tietotaitojaan erityisesti puu- ja metallitekniikan, sähkö- ja konetekniikan sekä teknisen piirtämisen osa-alueilla. Mahdollisuuksien mukaan tekniikoissa otetaan huomioon oppilaiden/ kodin erityistoiveet ja –tarpeet.

Puutekniikassa valmistetaan oman suunnitelman tai valmiin piirustuksen pohjalta erilaisia tuotteita kuten käyttö- ja koriste-esineitä.

Metallitekniikassa perehdytään mm. puikko- ja MIG/MAG – hitsaukseen, metallisorvaukseen, kuumataontaan ja kovajuottoon sekä metallin muovitukseen.

Sähkö- ja konetekniikassa valmistetaan elektronisia laitteita IC -sovellutuksena. Tutustutaan erilaisten moottoreiden toimintaan. Perehdytään tarpeiden mukaan polkupyörän tai mopon huoltoon ja kunnossapitoon.

Tekninen piirtäminen: Työsuunnitelman osana yksinkertaisen teknisen piirustuksen laatimisen ja tulkitsemisen jatkuvaa harjoittelua.

Työtavat:

Oppimis- ja opetustilanteissa työskennellään vaihtelevasti tehtävästä ja työvaiheesta riippuen joko yksin, pareittain tai ryhmissä. Työtilassa, työtilanteissa ja työstökoneilla noudatetaan työturvallisuusmääräyksiä ja perustellaan niiden tarpeellisuus ja merkitys. Työskentelyn jälkeen oppilaat toimivat vuorollaan järjestäjinä, huolehtivat vastuualueensa järjestyksestä ja koneiden siisteydestä.

NOUSIAINEN VIREÄ VEHREÄ KOTITALOUS (kurssit 1.-4.)

Tavoitteet:

Rohkaista oppilasta työtehtävissä itsenäiseen tiedonhankintaan ja jo opittujen taitojen soveltamiseen. Oppilasta ohjataan taloudellisuuteen ja kodintöiden suunnitelmalliseen toteuttamiseen.

8. LUOKKA

Kurssien sisällöt:

- suunnitellaan syksyä ja kerrataan kesänmakuja – säilöntää
- ateriasuunnittelua ja toteutuksen arviointia
- kalenterivuoden juhlia
- suomalainen leipäkulttuuri
- taloudellisia ateriakokonaisuuksia ruoka-aineryhmittäin
- erityisruokavaliot
- puhdas, viihtyisä koti, varmuutta vaatehuoltoon

9. LUOKKA

Kurssien sisällöt:

- säästölinjalla, ruokamenot kohtuullisiksi; ateriakokonaisuuksia pienellä budjetilla
- elintarvikkeiden turvallisuus
- suomalainen ruokakulttuuri
- makuja ja elämyksiä, kansainvälistä gastronomiaa
- itse suunniteltuja ateriakokonaisuuksia ja toteutuksen arviointia
- kodin juhlien suunnittelua ja toteutusta
- viisaita ja taloudellisia valintoja kotona tehdyn ja puolivalmisteiden välillä
- lisää varmuutta kodin siistimistöihin ja vaatehuoltoon

NOUSIAINEN VIREÄ VEHREÄ MUSIIKKI

Tavoitteet:

- Perusmusisointitaitojen vahvistaminen soittamalla ja laulamalla (ryhmän kulloinenkin kokoonpano säätää painotukset).
- muutama keskeisiin musiikkiteoksiin ja musiikin ilmenemismuotoihin tutustuminen sekä klassisessa että kevyessä musiikissa.
- Esiintymistilanteet
- Erilaiset projekti- ja parityöt.

8. LUOKKA

- kitaran-, basson- ja rumpujensoiton sekä yhtyelaulun kehittäminen
- kotimaisia musiikintekijöitä
- näyttämömusiikki

9. LUOKKA

- perusmusisointitaitojen kehittäminen jatkuu
- ajankohtaista ohjelmistoa, esiintymisiä
- ulkomaisia musiikintekijöitä
- jazz
- musiikin historian aikakaudet
- musiikki ammattina

KUVATAIDE (2 h/ viikko, kurssit 1.-4.)

Sisältö:

Oman kuvailmaisun kehittäminen monipuolisten keinojen ja välineiden avulla. Kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin ilmiöihin tutustuminen suunnittelutaitojen, kuvallisen työskentelyn, taiteen, taiteentuntemuksen, mediateknologian ja kuvaviestinnän kautta omakohtaista ilmaisu tukien ja syventäen.

Tavoitteet:

- Havaintojen tekeminen kaksi- ja kolmiulotteisesta ympäristöstämme.
- Tietojen kartuttaminen kuvallisen ilmaisun tavoista, historiasta ja nykytilasta.

Lisäksi Nousiaisissa tavoitteena

- Taitojen harjoittelu erilaisilla taiteen, muotoilun ja mediateknologian menetelmillä.
- Kuvailmaisun keinoihin tutustuminen, kokeileminen ja soveltaminen; kuvallinen tunneilmaisu.
- Kuva ja kuvallinen ilmaisu osana taidetta, suunnittelua ja mediaa.

8. LUOKKA

- piirtäminen, akvarelli/ peiteväri ja grafiikan painomenetelmät.
- kuvanveisto, tilataide ja ympäristön tarkastelu esteettisestä ja suunnitelmallisesta näkökulmasta.
- muotoilun ilmaisukeinot ja tyylipiirteet; materiaalin ja käyttötarkoituksen yhteyden tarkastelu.
- kuvitus, sarjakuva, valokuvaus ja kuvan käsittely.
- tehtäväkohtaisesti yleistä taidehistoriaa.

9. LUOKKA

- piirtäminen ja maalaus.
- arkkitehtuurin ilmaisukeinot ja tyylipiirteet.
- kuvan käyttö mediassa, mainonta ja graafinen suunnittelu.
- elokuvan perusteet, kuvaus ja liikkuvan kuvan erityispiirteet.
- maailmantaiteen tyylikausia ja nykytaiteeseen tutustumista; kuvasymboliikka.
- pakopisteperspektiivit ja yhdistelmäperspektiivien kokeilua

8. LUOKKA

Kurssi 1: Tietotekniikan perustaidot

Sisältö

- tietokoneen hallinnan perustaidot
- tietoturva, yksityisyys
- näppäilytaito: kymmensormijärjestelmän alkeet
- tutustutaan tavallisimpiin hyötyohjelmiin

Työtapa

- Opiskellaan työskentelemällä opettajaohjoisesti sekä itsenäisesti tietokoneilla.

Kurssi 2: Tietokone ilmaisuvälineenä

Sisältö

- tekstinkäsittely
- esitysgrafiikka

Työtapa

- Työskennellään itsenäisesti tietokoneella

9. LUOKKA

Kurssi 3: Tiedonhallinta

Sisältö

- Tietokanta
- Taulukkolaskenta

Työtapa

- Työskennellään itsenäisesti tietokoneella

Kurssi 4: Ohjelmointi

Sisältö

- ohjelmointikielen perusteet
- yksinkertaisten ohjelmien tekeminen, esim. oman kotisivun koodaaminen

Työtapa

- Itsenäinen työskentely tietokoneella ja tutkimus ryhmissä

Tavoitteet:

Oppilas

- pystyy käyttämään itsenäisesti tietokonetta.
- tiedostaa tietoturvan ja yksityisyyden merkityksen tietokonetta käytettäessä.
- hallitsee tekstinkäsittelyn ja kymmensormijärjestelmän perustaidot.
- osaa tehdä oman esityksen esitysgrafiikkaohjelmaa käyttäen.
- osaa käyttää taulukkolaskennan ja tietokantaohjelman perustoimintoja.
- ymmärtää ohjelmoinnin peruserätykset ja osaa tehdä yksinkertaisia ohjelmia koulussa käytettävillä ohjelmointikielillä.

Arvostelu (arvosana 8):

Oppilas hallitsee hyvin opiskelun tavoitteissa mainitut taidot.

8. LUOKKA

Oma talouteni

- Mikä on oma talous? (esim. rahankäyttö, velanotto ja sen riskit, työnhaku)
- raha ja pankit (esim. maksutavat, pankit ja niiden tehtävät, sijoittamisen aakkoset)
- kauppa (esim. koti- ja ulkomaankauppa, hinnan muodostuminen, kuluttajansuoja)
- viestintä (esim. puhelin, posti, sähköposti)
- vakuutukset (esim. sosiaalivakuutukset, vapaaehtoiset vakuutukset)
- asuminen (esim. asunnon etsiminen, vuokrasopimus, asuntokauppa)
- verot (esim. verokortti, veroilmoitus)

9. LUOKKA

Yrittäjyys ja markkinointi

- yrittäjyys (esim. yritteliäs asenne, yrittäjän ominaisuudet)
- yritystoiminnan merkitys yhteiskunnassa
- yrityksen liikeidean kehittäminen
- yrityksen perustaminen (esim. luvat, rahoitus, yritysmuodot)
- markkinointi (esim. mainokset, PR-toiminta)
- yhdistystoiminta ja kokouksen pitäminen
- kirjanpidon alkeet
- kulttuurit ja matkailu (esim. suomalaisena maailmalla turistina ja kauppiana)

Työtavat: Opiskelussa käytetään paljon oppilaskeskeisiä työtapoja. Opiskelu on käytännönläheistä ja toiminnallista. Oppilaat tekevät esitelmiä ja muita projektitöitä sekä ryhmissä että itsenäisesti. Perustietojen opetuksen lisäksi seurataan ajankohtaisia asioita ja etsitään itse tietoa. Oppitunneilla pyritään järjestämään tutustumiskäyntejä yrityksiin.

Arviointi: Arvioinnin pohjana ovat kokeiden lisäksi muut tuotokset, aktiivisuus ja harrastuneisuus sekä omatoimisuus ja yhteistyötaidot. Ekonomia on yhteiskuntaopin valinnainen kurssi.

B-ryhmän valinnaisaineet (2 kurssia)

1. KUVATAIDE (8.lk 2 kurssia)

Tavoitteet:

Oppilas kehittää omaa kuvallista ilmaisuaan, syventyy erilaisten materiaalien ja tekniikoiden mahdollisuuksiin sekä oppii tuomaan kuvallisesti esiin omia ajatuksiaan ja näkemyksiään.

Sisältö:

Opetellaan kuvittamisen, sarjakuvan ja kuvailmaisun perusteita, grafiikan painomenetelmiä ja graafista ilmaisua, piirtämistä, maalaamista, tussipiirrosteknikoita sekä valokuvauksen perusteita.

2. KOTITALOUS (8.lk kurssit 1.-2.)

Tavoitteet:

Oppilas tutustuu erilaisiin ruoka-aineisiin ja niiden käyttöön ruoanvalmistuksessa ja leivonnassa. oppilas oppii itsenäisesti valmistamaan edullista arkiruokaa ja leivonnaisia.

Sisältö:

Erilaisten ruokien ja leivonnaisten valmistusta annettujen ohjeiden sekä itsesuunniteltujen kokonaisuuksien pohjalta.

3.LIIKUNTA, KUNNON KURSSI

Tavoitteet:

Oppilas

- kehittää edelleen motorisia perustaitoja ja oppii liikunnan lajitaitoja
- oppii ymmärtämään liikunnan merkityksen hyvinvoinnin ja terveyden ylläpitämisessä
- oppii kehittämään ja tarkkailemaan toimintakykyään
- oppii toimimaan turvallisesti ja asianmukaisesti liikuntatilanteissa
- oppii toimimaan itsenäisesti ja ryhmässä
- opettelee hyväksymään itsensä ja suvaitsemaan erilaisuutta
- tutustuu liikunnan harrastusympäristöihin ja osaa etsiä tietoa liikunnan harrastamis-mahdollisuuksista.

Keskeiset sisällöt:

- juoksua, hyppyjä ja heittoja eri liikuntalajeissa
- kuntosali- ja voimaharjoittelu
- pallopelejä
- talviliikuntaa
- toimintakyvyn kehittämistä ja seurantaan sekä lihahuoltoon
- uusiin liikuntamuotoihin tutustumista ja liikuntatietoutta.

4. TEKNINEN TYÖ

Yrittäjyyttä käytännössä (Teknisen työn ja tekstiilikäsityön yhteinen kurssi)

Hyödynnetään molempien aineiden välineistöä ja materiaaleja. Soveltuu tytöille ja pojille.

Tavoite:

Tutustutaan tuotteen suunnitteluun, valmistukseen ja markkinointiin yrittäjän näkökulmasta. Kehittää oppilaan työskentelyn suunnitelmallisuutta, pitkäjänteisyyttä ja vastuun ottamista omasta työstä.

Sisältö:

Teoriaa käytännön lomassa: tutustutaan tuotesuunnittelun ja yrittäjyyden perusteisiin. Oppilaalla on mahdollisuus käyttää sekä teknisen että tekstiilityön tekniikoita oman suunnitelman ja mieltymyksen mukaan. Esimerkki: tuote valmistetaan teknisessä ja myyntipakkaus tekstiilissä.

Työtavat: *Yksilö- ja parityöskentelyä oppimis- ja opetustilanteista riippuen.*

Kurssin tavoite:

Valmistetaan esitys (n. 30 min.) koulun ulkopuolelle, esimerkiksi lasten konsertti päiväkotilapsille.

Kurssin sisältö:

Perehdytään erilaisiin soitto- ja laulutapoihin joihin ei A- valinnaisessa välttämättä ole aikaa, esimerkiksi stemmalaulua. Laaditaan valituista kappaleista toimiva kokonaisuus. Dramatisoidaan esitys tarpeen mukaan.

C-ryhmän aineet (1 kurssi)**Tavoitteet:**

Oppilas oppii tutkimaan ja ymmärtämään luonnonilmiöitä sekä työskentelemään itsenäisesti ja ryhmässä. Hän oppii suhtautumaan kriittisesti saamiinsa tuloksiin ja ilmaisemaan eri tavoin tutkimustuloksiaan.

Sisältö:

Kurssi on tarkoitettu niille, jotka ovat kiinnostuneita kemian ja fysiikan töiden tekemisestä. Kurssilla tehdään erilaisia tutkimuksia luonnonilmiöistä. Kurssi sopii kaikille oppilaille.

Puhumalla paras**Tavoitteet:**

Ilmaisutaidon opetuksessa painottuvat elämyksellisyys ja oma tekeminen. Tavoitteena on kehittää yksilöllistä esiintymistä ja vuorovaikutustaitoja sekä rohkaista monipuoliseen ilmaisuun. Oppilas harjaantuu myös antamaan ja saamaan rakentavaa palautetta.

Sisältö:

Kurssilla harjoitellaan erilaisia puheviestintätilanteita, keskustellaan sekä tehdään esimerkiksi improviisaatioharjoituksia ja roolileikkejä. Kurssin aikana harjaannutaan lisäksi antamaan ja saamaan rakentavaa palautetta.

Arviointi:

Arvioinnissa korostetaan aktiivisuutta, oma-aloitteisuutta, yhteistyökykyä ryhmä-työskentelyssä sekä yhteisen vastuun ottamista.

3. ITALIAA MATKAILIJALLE (8. ja 9. lk)

Tavoitteet:

Oppilas kiinnostuu italian kielestä ja maan kulttuurista. Hän oppii selviytymään italian kielellä yksinkertaisimmista kielenkäyttötilanteista, joita hän matkailijana voi kohdata.

Sisältö:

- tervehtiminen, esittäytyminen ja hyvästely
- lukusanat
- viikonpäivät, kuukaudet
- kaupassa asiointi
- aikataulujen ja aukioloaikojen tiedustelu
- kahvin, virvokkeiden ja ruuan tilaaminen
- substantiivin suvut ja artikkelin käyttö
- säännöllisten verbien preesens
- tärkeimpien epäsäännöllisten verbien preesens
- adjektiivin taivutus

Arviointi:

1. Puheen ja tekstin ymmärtäminen

Oppilas:

- ymmärtää hänelle esitettyjä yksinkertaisia henkilökohtaisia kysymyksiä, jotka toistetaan tarvittaessa
- ymmärtää yksinkertaisia käskyjä ja kehotuksia
- ymmärtää kieltä riittävästi selviytyäkseen matkailijana tavallisimmista arkipäivän kielenkäyttötilanteista, esimerkiksi hotellissa, kaupassa, pankissa jne., kunhan viestit tarvittaessa toistetaan

2. Puheen tuottaminen

Oppilas:

- hallitsee ääntämisen keskeisimmät säännöt, ääntää ymmärrettävästi, vaikka virheitä esiintyykin
- osaa tervehtiä, esitellä itsensä, ja hyvästellä
- osaa kertoa perheestään ja harrastuksistaan
- pystyy muodostamaan yksinkertaisia henkilökohtaisia kysymyksiä sekä vastaamaan hänelle esitettyihin vastaaviin kysymyksiin
- pystyy esittämään tavallisimpiin arkielämän tilanteisiin liittyviä kysymyksiä, esim. osaa kysyä tietä, tiedustella aikatauluja ja hintoja
- osaa pyytää viestin toistoa silloin, kun ei ymmärrä

3. Kulttuurikompetenssi

- oppilas tietää keskeisiä asioita Italian kulttuurista, maantieteestä ja elinkeinoista

NOUSIAINEN VIREÄ VEHRÄÄ 4. MUSIIKKI (8. luokka ja 9. luokka)

Yhtyelaulu ja -soitto

Tavoitteet:

Oman äänenkäytön ja esiintymistaitojen sekä yhteissoittotaitojen kehittäminen

Sisältö:

- *äänenuodostus ja äänenkäyttö*
- *yhteismusisointiharjoitukset*
- *ajankohtainen ohjelmisto*
- *esiintymistilaisuudet*

NOUSIAINEN VIREÄ VEHRÄÄ 5. KOTITALOUS

Taitavan leipojan keittiö (8.lk)

Tavoitteet:

Oppilas tuntee ja osaa valmistaa eri taikinatyyppit ja saa varmuutta leivonnan perus-tekniikoissa sekä oppii huomaamaan kotona tekemiseen liittyvät arvot.

Sisältö:

Harjoitellaan leivonnan perustekniikoita ajankohtaisia raaka- aineita hyödyntäen ja vuoden ajan juhlat huomioiden.

Makuja maailmalta (8,9.lk.)

Tavoitteet:

Oppilas oppii suhtautumaan mielenkiinnolla ja ymmärtävästi eri maiden ruokakulttuureihin ja hakemaan niistä tietoja itsenäisesti.

Sisältö:

Tutustutaan eri maiden ruokakulttuureihin ja valmistetaan niille tyypillisiä ruokia ja leivonnaisia.

NOUSIAINEN VIREÄ VEHRÄÄ 6. KUVATAIDE

Tila ja muoto (8. lk.)

Tavoitteet:

Oppilas oppii tekemisen kautta erilaisia kolmiulotteisen taiteen, suunnittelun, sommittelun ja ilmaisun keinoja.

Sisältö:

Harjoitellaan muodon antamista erilaisin kolmiulotteisin keinoin ja välinein. Tutustutaan tila- ja veistotaiteen, muotoilun ja tuotesuunnittelun perusteisiin esitystekniikkaa, keramiikkaa ja erilaisia rakentelumenetelmiä käyttäen.

Media- ja kuvaviestintä (8. ja 9 lk.)**Tavoitteet:**

Oppilas oppii tekemään ja tutkimaan mainoskuvaa, valokuvauksen perusteita sekä tutustuu elokuvaan ja liikkuvan kuvan erityispiirteisiin.

Sisältö:

Tutustutaan mediaan ja kuvaviestintään oman tekemisen kautta. Mainosten ja julisteiden graafista suunnittelua, käyttökuvaa valokuvauksen keinoin sekä elokuvan ja leikkauksen perusteita.

7. MATEMATIIKKA LUKIOON AIKOVILLE (9.lk)**Tavoitteet:**

Polynomien, yhtälö- ja funktio-opin tietojen täydentäminen jatko-opintoja varten.

Sisältö:

- polynomien kerto- ja jakolasku
- yhtälöt ja yhtälöparit
- korkeamman asteen yhtälöt

8. TEKNINEN TYÖ**Liikennekasvatus (8.luokka)****Tavoite:**

Antaa valmiuksia selviytyä liikenteessä turvallisesti.

Sisältö:

Asenteet, liikennesäännöt ja –merkit, luvat ja vakuutukset, mopon rakenne, moottoritietous ja tekniikka, ajo-opetusta tarpeen mukaan, valmennus mopokorttikokeeseen ja ensiaputaidot.

Työtavat:

Yksilö- ja parityöskentelyä oppimis- ja opetustilanteista riippuen.

Elektroniikka- askartelu (Yhteinen 8.-9.lk. oppilaille)**Tavoite:**

Antaa valmiuksia ymmärtää elektronisia laitteita ja niiden osien toimintaa sekä oppia mahdollisten vikojen havaitsemisen ja korjaamisen taitoja.

Sisältö:

Perehdytään elektroniikkaan yleisesti. Opitaan rakentamaan elektroninen laite, jossa tutustutaan piirilevyn valmistamiseen, komponenttien tehtäviin, osien juottamiseen sekä valmistetaan laitteelle tarkoituksenmukainen kotelo.

Työtavat:

Yksilö- ja parityöskentelyä

Tiimityöskentely tavaksi (8.lk)

Tavoite:

- oppii toimimaan ryhmässä ja erilaisten ihmisten kanssa
- kehittää edelleen motorisia perustaitoja ja oppii liikunnan lajitaitoja
- oppii ymmärtämään liikunnan merkityksen hyvinvoinnin ja terveyden ylläpitämisessä
- oppii kehittämään ja tarkkailemaan toimintakykyään
- oppii toimimaan turvallisesti ja asianmukaisesti liikuntatilanteissa
- oppii toimimaan itsenäisesti ja ryhmässä
- opettelee hyväksymään itsensä ja suvaitsemaan erilaisuutta
- tutustuu liikunnan harrastusympäristöihin ja osaa etsiä tietoa liikunnan harrastamis- mahdollisuuksista.

Sisältö:

- juoksua, hyppyjä ja heittoja eri liikuntalajeissa
- kuntosali- ja voimaharjoittelu
- pallopelejä
- talviliikuntaa
- toimintakyvyn kehittämistä ja seurantaan sekä lihashuoltoa

Mailapeli- ja palloilukurssi (8.-9.-lk)

Tavoite:

- tutustuu eri mailapeli- ja palloilulajeihin
- oppii pelien tekniikan, säännöt ja harjoitusmuodot
- kehittää omaa teknistä osaamista eri laji- ja peliharjoitteiden muodoissa

Sisältö:

- eri pallo- ja mailapelejä

10. TEKSTILITYÖ: TAITOJA TULEVAISUUTEEN (8. TAI 9.LK)

Tavoite:

- kehittää kädentaitoja monipuolisin tekniikoin
- kannustaa monipuoliseen taidolliseen ilmaisuun
- edistää erilaisten työtapojen tuntemusta
- harjaannuttaa vastuulliseen, innovatiiviseen ja laadukkaaseen työskentelyyn (=sisäinen yrittäjyys)
- tutustua sisustussuunnittelun perusteisiin, värien merkitykseen ja käyttöön

Sisältö:

- suunnitellaan ja toteutetaan sisustukseen liittyviä töitä sekä kirjallisia että konkreettisia tuotteita mahdollisimman monipuolisin tekniikoin

Tavoite:

- Venäläisten kirjainten hallitseminen
- Yksinkertaisessa kommunikaatiotilanteessa, esimerkiksi matkailijana, käytettävän sanaston hallinta

Sisältö:

- Opettelemme venäläiset kirjaimet
- Harjoitteleme tervehdyksiä, toivotuksia, esittelyjä ja muuta yksinkertaista kieltä
- Opettelemme numerot
- Tutustumme internetin avulla Moskovaan ja Pietariin

7.21 Oppilaanohjaus

Oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaan kasvua ja kehitystä siten, että oppilas kykenee edistämään opiskeluvalmiuksiaan ja sosiaalista kypsymistään sekä kehittämään elämänsuunnittelun kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja. Ohjauksen tuella oppilas tekee omiin kykyihinsä ja kiinnostuksiinsa perustuvia opiskelua, koulutusta, arkielämää ja elämänuraa koskevia ratkaisuja. Oppilaanohjauksen tarkoituksena on edistää koulutyön tuloksellisuutta, lisätä hyvinvointia koulussa sekä ehkäistä syrjäytymistä. Sen avulla edistetään myös koulutuksellista, etnistä ja sukupuolten välistä tasa-arvoa.

Oppilaan turvallista siirtymistä opintopolun nivelvaiheissa tulee tukea oppilaanohjaajien ja toisen asteen oppilaitosten ohjauksesta vastaavien opinto-ohjaajien sekä opettajien välisellä yhteistyöllä, joka ylittää oppilaitosten ja kouluasteiden väliset rajat.

Tavoitteet:**Oppilas**

- oppii itsenäisyyteen, vastuullisuuteen ja itsetuntemukseen
- oppii yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja
- oppii kehittämään oppimisvalmiuksiaan ja tunnistamaan oppimisvaikeuksiaan sekä etsimään apua ongelmatilanteissa
- oppii tuntemaan erilaiset oppimistyylit
- oppii kehittämään opiskelutaitojaan ja oman toiminnan arviointitaitojaan
- saa tukea ja ohjausta siirtyessään koulutuksen eri nivelvaiheissa perusopetuksen sisällä ja perusopetuksen päättövaiheessa
- oppii etsimään tietoja ja hankkimaan taitoja opiskelua, tulevaisuutta sekä elämää koskevia suunnitelmia ja valintoja varten käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologian tarjoamia mahdollisuuksia
- oppii kehittämään päätöksentekotaitojaan sekä toteuttamaan ja arvioimaan tulevaisuudensuunnitelmiaan myös muuttuvissa olosuhteissa
- saa tukea ja ohjausta ammatillisessa suuntautumisessa, myös sukupuolirajat ylittävissä oppiaine-, koulutus- ja ammatinvalinnoissa
- oppii hankkimaan tietoja yhteiskunnasta, työelämästä ja yrittäjyydestä sekä kasvamaan monikulttuurisuuteen ja kansainvälisyyteen.

VUOSILUOKAT 3-6

Vuosiluokkien 3-6 aikana oppilaanohjauksen tehtävänä on ohjata oppilasta itsenäistymiseen ja vastuullisuuteen koulutyössä ja tehtävien tekemisessä. Oppilasta tulee ohjata myös hänen tehdessään ainevalintoja perusopetuksen aikana ja nivelvaiheissa. Vuosiluokkien 3-6 aikana aloitetaan tutustuminen ammatteihin ja työelämään.

Ohjauksen tehtävänä on lisäksi ohjata oppilaita kehittämään tiedonhankinnan valmiuksia ja käyttämään monipuolisia työtapoja. Oppilasta tulee ohjata myös yhteistoiminnallisuuteen ja toisten ihmisten huomioon ottamiseen.

Oppilaanohjausta toteutetaan vuosiluokkien 3-6 aikana pääasiassa eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Ohjaukseen voidaan myös varata oppitunteja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Myös vuosiluokkien 3 – 6 oppilaiden tulee saada henkilökohtaista ohjausta opiskelunsa ja valintojensa tukemiseksi sekä erilaisissa arkielämän kysymyksissä.

VUOSILUOKAT 7-9

Perusopetuksen 7-9 vuosiluokkien oppilaanohjaus tulee järjestää siten, että se tarjoaa oppilaalle kokonaisuuden, joka muodostuu:

- luokkamuotoisesta ohjauksesta
- yksilöllisiin kysymyksiin syventävästä henkilökohtaisesta ohjauksesta
- sosiaaliseen vuorovaikutukseen perustuvasta pienryhmäohjauksesta
- työelämään tutustumisesta.

Oppilaalle tulee järjestää henkilökohtaista ohjausta, jolloin oppilaalla on mahdollisuus keskustella opintoihinsa, koulutus- ja ammatinvalintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Oppilaalle tulee järjestää pienryhmäohjausta, jonka aikana hän oppii ryhmässä käsittelemään kaikille yhteisiä tai kunkin ryhmään osallistuvan opiskelijan henkilökohtaisia, muiden oppilaiden kanssa jaettavissa olevia ohjauksellisia kysymyksiä.

Perusopetuksen päättövaiheessa oppilasta tulee ohjata ja tukea jatko-opiskeluvalinnoissa sekä ohjata käyttämään opetus- ja työhallinnon sekä muita yhteiskunnan tarjoamia ohjaus-, neuvonta- ja tietopalveluita.

Työ- ja elinkeinoelämän sekä koulun välisen yhteistyön tavoitteena on, että oppilas hankkii tietoa ammattialoista, ammateista ja työelämästä sekä saa virikkeitä yrittäjyydestä.

Oppilaalle tulee järjestää työelämään tutustumisjaksoja koulutus- ja ammatinvalintojensa perustaksi ja työn arvostuksen lisäämiseksi. Oppilaan tulee voida hankkia omakohtaisia kokemuksia työelämästä ja ammateista aidoissa työympäristöissä. Työelämään tutustumisen yhteydessä oppilaalle tulee järjestää mahdollisuus arvioida hankkimiaan tietoja ja kokemuksia. Opetussuunnitelmaan tulee laatia suunnitelma työelämään tutustumisen järjestelyistä.

LUOKKAMUOTOINEN OHJAUS

Tavoitteet:

Oppilas

- oppii itsetuntemusta ja vuorovaikutustaitoja
- muodostaa kokonais käsityksen koulun toimintatavoista ja opiskelumahdollisuuksista
- oppii käyttämään erilaisia opiskelumenetelmiä ja tiedonhankintakanavia sekä arvioimaan omia opiskelutaitojaan
- oppii kehittämään hänelle sopivia opiskelustrategioita

- tuntee Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteet ja oppii etsimään tietoa jatko-opiskelumahdollisuuksista
- hankkii perustietoa työelämästä ja eri ammattialoista ja
- opettelee etsimään tietoa opiskelusta ja työnteosta ulkomailla.

Luokkamuotoinen ohjaus

7. LUOKKA, puoli kurssia

- *Kurssin toteutumisajankohta syyslukukausi*

Tavoitteet:

- *oppilas tuntee ja koulun toimintatapoja*
- *oppilas oppii käyttämään erilaisia opiskelumenetelmiä ja tiedonhankintakanavia sekä arvioimaan omia opiskelutaitojaan*

Sisältö:

- *Pääpaino koulu yhteisössä toimiminen ,perusopetuksen rakenne ,eteneminen ja oppilaan arviointi*
- *Oppiminen ja opiskelun taidot*
- *Itsetuntemus, kyvyt ja taipumukset*
- *Persoonallisuuteni*

8. LUOKKA, puoli kurssia

- *Kurssin suorittamisajankohta kevätlukukausi*

Tavoitteet:

- *Oppilas oppii tuntemaan hänelle sopivia opiskelustrategioita*
- *Tuntee Suomen koulujärjestelmän ja tutustuu jatko-opiskelumahdollisuuksiin*

Sisältö:

- *Suomen koulujärjestelmä*
- *Jatko-opintomahdollisuudet peruskoulun jälkeen*
- *Itsetuntemus*
- *Työelämä tietous ja ammattialat*

9. LUOKKA, 1 kurssi

- *Kurssin suorittamisajankohta syyslukukausi*

Tavoitteet:

- *Oppilas hankkii perustietoa työelämästä ja eri ammattialoista*
- *Oppilas opettelee etsimään tietoa opiskelusta ja työnteosta*
- *Oppilas osaa tehdä päätöksen jatko-opinnoista*

Sisältö:

- *Tulevaisuuden suunnittelu – ja päätöksentekotaidot*
- *jatko-opintomahdollisuudet peruskoulun jälkeen ja hakeutuminen jatko-opintoihin*
- *tuntee ohjaus- tiedotus- ja neuvontapalvelut*

TET

- *Toteutetaan pääsääntöisesti 9. luokalla viikon mittaisena jaksena syyslukukaudella*
- *Pyritään toteuttamaan ajanjaksona, jolloin oppilaalla menee opinto-ohjauksen kurssi*

Tavoitteet:

- *oppilas saa ensi käden tietoa työelämästä ja ammateista*
- *oppilas saa aineksia opiskelu- ja uranvalintaratkaisuihin*
- *oikeaa suhtautumista työntekoon*
- *työelämän pelisääntöjen ymmärtämistä*
- *oppilas saa olla mukana työyhteisössä koulun ulkopuolella*

9.luokan TET-työpaikalla**Sisältö:**

- *valmistetaan oppilasta hakemaan omatoimisesti TET-paikka*
- *työhakemuksen laadinta*
- *valmennetaan TET-paikkaan*
- *haastattelu TET-paikassa*
- *raportin laadinta tai TET-päiväkirjan pito*
- *TETiä pyritään suorittamaan muussa kuin omassa yrityksessä*

8.luokan TET työpaikalla

- *TET voidaan järjestää mahdollisuuksien mukaan 3-5 päivän mittaisena*
- *Sisältö sama kuin 9.luokalla*
- *Mikäli mahdollista TET suoritetaan huoltajan työpaikalla*

7.luokan TET koulussa

- *TET voidaan järjestää mahdollisuuksien mukaan 1-2 päivän mittaisena, jolloin kaksi oppilasta /luokka tutustuu koulun tai kunnan palveluammatteihin esim. keittiö, siivous, palvelutalo, päiväkotit, vanhainkoti*
- *Oppilas tutustuu työelämään haastattelemalla esim. huoltajaa*

8 luku Oppilaan arviointi

Oppilaan arviointi jaetaan arviointiin opintojen aikana ja päättöarviointiin, joilla on erilaiset tehtävät.

8.1 Arviointi opintojen aikana

ARVIOINNIN TEHTÄVÄ

Opintojen aikaisen arvioinnin tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kuvata, miten hyvin oppilas on saavuttanut kasvulle ja oppimiselle asetetut tavoitteet. Arvioinnin tehtävänä on auttaa oppilasta muodostamaan realistinen kuva oppimisestaan ja kehittymisestään ja siten tukea myös oppilaan persoonallisuuden kasvua.

ARVIOINNIN PERIAATTEET

Opintojen aikaisen arvioinnin tulee olla totuudenmukaista ja perustua monipuoliseen näyttöön. Arvioinnin tulee kohdistua oppilaan oppimiseen ja edistymiseen oppimisen eri osa-alueilla. Arvioinnissa otetaan huomioon sen merkitys oppimisprosessissa. Oppilaan arviointi muodostaa kokonaisuuden, jossa on tärkeää opettajan antama jatkuva palaute. Arvioinnin avulla opettaja ohjaa oppilasta tiedostamaan omaa ajatteluaan ja toimintaansa sekä auttaa oppilasta ymmärtämään oppimistaan. Oppilaan edistymistä, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan suhteessa opetussuunnitelman tavoitteisiin ja kuvauksiin oppilaan hyvästä osaamisesta.

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta sekä päättöarvioinnin kriteerit määrittelevät kansallisesti sen tieto- ja taitotason, joka on oppilaan arvioinnin pohjana. Numeroarvostelua käytettäessä hyvän osaamisen kuvaus määrittelee tason arvosanalle kahdeksan (8). Sanallisessa arvioinnissa kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta tukee opettajaa hänen arvioidessaan oppilaan edistymistä, ja se on arvioinnin perusta kuvattaessa, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet. Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta on laadittu jokaisen oppiaineen osion päätteeksi tuntijaon nivelkohtaan.

Opetussuunnitelmassa tulee määritellä yleiset ja oppiainekohtaiset arvioinnin periaatteet. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee antaa etukäteen tietoa arvioinnin perusteista ja pyydettyä on selvitettävä jälkikäteen, miten niitä on arvioinnissa sovellettu.

Oppiaineet, aineryhmät ja käyttäytyminen arvioidaan sanallisesti, numeroarvosteluna tai näiden yhdistelmänä. Numeroarvosana kuvaa osaamisen tasoa. Sanallisella arvioinnilla voidaan kuvata myös oppilaan edistymistä ja oppimisprosessia. Yhteisten aineiden arvioinnissa tulee todistuksissa käyttää numeroarvostelua viimeistään kahdeksannella vuosiluokalla. Jos oppilas suorittaa jonkin yhteisen oppiaineen kaikki opinnot ennen tätä, tulee numeroarvostelua käyttää lukuvuositolidistuksessa jo sinä lukuvuonna, jolloin kyseisen oppiaineen opiskelu päättyy. Sanallista arviointia käytettäessä lukuvuositolidistuksesta tulee käydä ilmi, onko oppilas saavuttanut vuosiluokan tavoitteet hyväksytysti. Valinnaisten aineiden arvioinnista päätetään opetussuunnitelmassa.

Arviointipalautetta tulee antaa oppilaalle ja hänen huoltajalleen lukuvuositolidistusten lisäksi riittävästi ja monipuolisesti. Tietoa tulee antaa oppilaan edistymisestä, vahvuuksista sekä niistä oppimisen alueista, joita on kehitettävä. Arviointipalautetta voidaan antaa välitodistuksin, erilaisin tiedottein ja arviointikeskusteluissa tai muilla tavoin.

Nousiaisissa on päätetty, että yhteisten aineiden arvioinnissa numeroarviointi otetaan käyttöön viimeistään viidennellä luokalla: numeroarviointi 3-4 lk AI, MA, AI-kieli, YMP ja UE, muuten

sanallinen. Alkavissa aineissa numeroarviointi vasta lukuvuositodistuksessa. Valinnaiset aineet arvioidaan numeroin lukuun ottamatta vieraan kielen ensimmäistä väliarviointia.

Oppiaineiden yleiset arviointikriteerit

Näiden kriteerien tarkoituksena on yhtenäistää koulun opetuksen arviointia. Suoritukset arvioidaan suhteessa oppilaiden kehitystasoon ja opetussuunnitelman tavoitteisiin. Yleiset kriteerit kuvaavat oppilaan opintomenetystä arvosanoilla 4-10. Nämä kriteerit esitellään oppilaille ja heidän huoltajilleen lukuvuoden työtä suunniteltaessa. Sanallisessa arvioinnissa oppilas on suorittanut vuosiluokan keskeiset oppisisällöt, mikäli hän on saavuttanut vähintään välttävät tiedot ja taidot eri oppiaineissa. Sanallisessa arvioinnissa merkitään lisätietoihin ne oppiaineet, joissa oppilas saa hylätyn suorituksen.

10 Erinomaiset tiedot ja taidot

Oppilas on saavuttanut oppiaineen tavoitteet erinomaisesti ja hän pystyy hyödyntämään ja soveltamaan oppimaansa töissään ja tehtävissään. Hän kykenee kriittiseen ajatteluun ja ongelmanratkaisuun. Hän työskentelee oma-aloitteisesti ja tavoitteellisesti sekä osallistuu rakentavasti oppituntien kulkuun. Hän suoriutuu erinomaisesti tehtävistään, on aktiivinen oppija ja hallitsee myös oppisisältöjen ulkopuolista tietoa.

9 Kiitettävät tiedot ja taidot

Oppilas on saavuttanut oppiaineen keskeiset tavoitteet kiitettävästi ja pystyy yleensä hyödyntämään ja soveltamaan oppimaansa töissään ja tehtävissään. Hän työskentelee oma-aloitteisesti ja itsenäisesti. Hän suoriutuu hyvin tehtävistään ja osallistuu aktiivisesti oppituntien kulkuun. Hän osoittaa oppiaineen harrastuneisuutta.

8 Hyvät tiedot ja taidot

Oppilas on saavuttanut oppiaineen keskeiset tavoitteet hyvin ja pystyy usein hyödyntämään oppimaansa töissään ja tehtävissään. Hän työskentelee yleensä itsenäisesti ja vastuullisesti. Hän tekee työnsä hyvin ja osallistuu oppituntien kulkuun rakentavasti.

7 Tyydyttävät tiedot ja taidot

Oppilas on saavuttanut keskeiset tavoitteet ja hän pystyy ajoittain hyödyntämään oppimaansa töissään ja tehtävissään. Hän selviytyy perustehtävistä. Hänen työskentelynsä on suhteellisen passiivista tai vaihtelevaa.

6 Kohtalaiset tiedot ja taidot

Oppilas on saavuttanut oppiaineen keskeiset tavoitteet puutteellisesti ja pystyy vain harvoin hyödyntämään oppimaansa töissään ja tehtävissään. Hänen työskentelynsä on passiivista ja hänen selviytymisensä perustehtävistä tuottaa vaikeuksia. Hän osallistuu oppituntien kulkuun harvoin.

5 Välttävät tiedot ja taidot

Oppilas on saavuttanut oppiaineen keskeiset tavoitteet vain välttävästi. Hänen työskentelynsä on erittäin passiivista ja hänen on vaikea selviytyä myös perustehtävistä. Oppilaan asenne koulutyöhön on melko kielteinen.

4 Hylätty

Oppilaan työskentely on heikkoa ja tuesta huolimatta hän ei edisty opinnoissaan riittävästi. Oppilas on passiivinen ja suhtautuu välinpitämättömästi ja jopa kielteisesti koulunkäyntiin.

Opetussuunnitelmassa kuvataan

- koulun yleiset ja oppiaineiden arvioinnin periaatteet

- miten oppilas ja huoltaja saavat tietoa arvioinnin perusteista ja hyvän osaamisen kuvauksista tuntijaon nivelkohdissa
- miten ja minkälaista palautetta oppilaalle ja huoltajalle annetaan lukuvuositodistuksen lisäksi.

Oppilaan arviointi lukuvuositodistuksessa perustuu tuntijaon nivelkohdissa kuvaukseen oppilaan hyvästä osaamisesta:

- 2. vuosiluokan päättyessä äidinkielessä ja kirjallisuudessa sekä matematiikassa
- 4. vuosiluokan päättyessä ympäristö- ja luonnontiedossa, musiikissa, kuvataiteessa, käsityössä ja liikunnassa
- 5. vuosiluokan päättyessä äidinkielessä ja kirjallisuudessa, matematiikassa ja uskonnossa/elämänkatsomustiedossa
- 6. vuosiluokan päättyessä A–kielessä, biologiassa ja maantiedossa, fysiikassa ja kemiassa, historiassa sekä vapaaehtoisessa A–kielessä.

Päätösarviointi perustuu kaikissa yhteisissä oppiaineissa opetushallituksen määrittämiin perusopetuksen päätösarvioinnin kriteereihin.

OPINNOISSA ETENEMINEN VUOSILUOKITTAIN

Perusopetusasetuksen 11§:ssä on määritelty opinnoissa etenemisen ja vuosiluokalta siirtymisen periaatteet. Opetussuunnitelman perusteet täydentävät asetusta. Opetussuunnitelmassa tarkennetaan vuosiluokalle jättämisen käytäntöjä.

Oppilas siirtyy seuraavalle vuosiluokalle, jos hän suorittaa hyväksytysti kaikki opetussuunnitelmassa määritellyt vuosiluokan oppimäärään kuuluvat eri oppiaineiden tai aineryhmien opinnot.

Oppilas voi myös siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, vaikka hänellä olisi hylättyjä suorituksia, jos arvioidaan, että hän kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan opinnoista hyväksytysti.

Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle, jos hänen suorituksensa yhdessä tai useammassa vuosiluokan oppimäärään kuuluvassa aineessa tai aineryhmässä on hylätty. Oppilaalle tulee varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta osoittaa saavuttaneensa hyväksyttävät tiedot ja taidot. Mahdollisuuksia voidaan antaa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla yksi tai useampia lukuvuoden aikana tai lukuvuoden koulutyön päätyttyä.

Jos suoritusmahdollisuus annetaan lukuvuoden koulutyön päätyttyä, luokalle jättämisestä voidaan tehdä ehdollinen päätös. Päätöksessä mainitaan ne vuosiluokan oppimäärän osa-alueet, joiden hyväksytyt suorittaminen erillisessä kokeessa on vuosiluokalta siirtymisen edellytys. Erillinen koe voi sisältää monipuolisesti erilaisia näyttömahdollisuuksia.

Oppilas voidaan myös jättää luokalle, vaikka hänellä ei ole hylättyjä suorituksia, jos sitä on pidettävä hänen yleisen koulumenestyksensä vuoksi tarkoituksenmukaisena. Oppilaan huoltajalle tulee tällöin varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä.

Vuosiluokalle jäävän oppilaan suoritukset raukeavat.

OPINNOISSA ETENEMINEN OMAN OPINTO-OHJELMAN MUKAAN

Mikäli opetussuunnitelmassa on perusopetusasetuksen 11 § 3 mom. mukaisesti päätetty, että oppilas etenee vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijasta oman opinto-ohjelman mukaan, opetussuunnitelmassa on määriteltävä ne tiedot ja taidot, jotka ovat edellytyksenä kunkin opintokokonaisuuden opiskelun aloittamiselle. Perusopetusasetuksen mukaan oman opinto-ohjelman mukaan opiskeleva oppilas siirtyy lukuvuoden koulutyön päätyttyä seuraavalle vuosiluokalle. Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle vain yleisen heikon koulumenestyksen perusteella.

Oppilas luetaan yhdeksännen vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai hänen oppivelvollisuuskänsä täyttyy ja hän eroaa koulusta.

Nousiaisissa voidaan edetä eri oppiaineiden opinnoissa myös vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijasta oppilaan oman opinto-ohjelman mukaisesti Opiskeltavina opintokokonaisuuksina ovat yleisen oppimäärän keskeiset sisällöt. Oppilaan oppimissuunnitelmassa kuvataan tarkemmin ne opintokokonaisuudet, jotka oppilaan tulee oppia. Kuvaus kirjataan oppimissuunnitelman ainekohtaiseen osioon. Oman opinto-ohjelman ja oppimissuunnitelman laatii luokanopettaja tai aineenopettaja ja hän tiedottaa opinto-ohjelman laatimisesta myös oppilaan huoltajalle.

ARVIOITAVAT OPPIAINEET

Perusopetuksen kaikki oppiaineet arvioidaan ympäristö- ja luonnontieto –aineryhmää lukuun ottamatta erillisinä. Vuosiluokilla 1–4 arvioidaan yhtenä kokonaisuutena ympäristö- ja luonnontieto. Vuosiluokilla 5–6 biologia ja maantieto arvioidaan yhtenä kokonaisuutena, samoin fysiikka ja kemia. Vuosiluokilla 7–9 arvioidaan biologia, maantieto, fysiikka, kemia ja terveystieto jokainen erikseen.

TYÖSKENTELYN ARVIOINTI

Työskentelyn arviointi on osa oppilaan oppimistaitojen arviointia. Työskentelyn arvioinnin pohjana ovat työskentelylle eri oppiaineissa asetetut tavoitteet. Työskentelyn arviointi kohdistuu oppilaan taitoon suunnitella, säädellä, toteuttaa ja arvioida omaa työtään. Arvioinnissa otetaan huomioon myös, miten vastuullisesti oppilas työskentelee ja miten hän toimii yhteistyössä toisten kanssa. Työskentelyn arviointi on osa oppiaineen arviointia. Työskentelyä voidaan arvioida myös erikseen

Nousiaisissa on päätetty, että taito- ja taideaineissa työskentely arvioidaan vuosiluokilla 3-4 erikseen ja vuosiluokasta 5 alkaen osana oppiaineen arviointia. Jos työskentely arvioidaan erikseen, merkitään sen arvio todistukseen. Jos työskentely arvioidaan osana oppiaineen arviointia, koulun oppiainekohtaisissa osioissa määritellään, miten se vaikuttaa oppiaineen arviointiin ja miten arvioinnista tiedotetaan oppilaalle. Päättöarvioinnissa työskentelyn arviointi sisältyy oppiaineen arvosanaan.

KÄYTTÄYTYMISEN ARVIOINTI

Käyttäytymisen arviointi kohdistuu siihen, miten oppilas ottaa huomioon muut ihmiset ja ympäristön sekä noudattaa sääntöjä. Oppilaan käyttäytymistä arvioivat kaikki oppilasta opettavat opettajat. Opetussuunnitelmassa tulee asettaa tavoitteet oppilaan käyttäytymiselle. Käyttäytymisen tavoitteita määriteltäessä otetaan huomioon koulun kasvatukselle asetetut tavoitteet.

Nousiaisissa on määritelty käyttäytymisen arvioinnin kriteerit seuraavasti:

Numeroarviointi / sanallinen arviointi

Erinomainen (10) / osaat hyvin (1)

- *Oppilas*
 - *käyttäytyy esimerkillisesti ja ystävällisesti muita kohtaan*
 - *auttaa oma-aloitteisesti ja mielellään*
 - *luo ja ylläpitää luokkahenkeä ja työrauhaa*
 - *huolehtii tehtävistä, välineistä sekä ympäristöstä tunnollisesti ja oma-aloitteisesti*
 - *noudattaa sääntöjä*

Kiitettävä (9) / osaat hyvin (2)

- *Oppilas*

- tulee toimeen muiden kanssa
- asennoituu myönteisesti koulutyöhön
- ylläpitää työrauhaa
- huolehtii tehtävistä, välineistä sekä ympäristöstä tunnollisesti
- noudattaa sääntöjä

Hyvä (8) / osaat vaihtelevasti (3)

- *Oppilas*
 - tulee yleensä toimeen muiden kanssa
 - toimii yleensä työrauhaa ylläpitävästi
 - huolehtii pääsääntöisesti tehtävistään ja ympäristöstään
 - noudattaa yleensä sääntöjä

Tyydyttävä (7) / tarvitset ohjausta (4)

- *Oppilas*
 - käyttäytyy epäkohteliaasti ja hänellä on vaikeuksia tulla toimeen toisten kanssa
 - häiritsee oppitunteja toistuvasti
 - laiminlyö usein tehtäviä ja yhteisen omaisuuden huolehtimista
 - rikkoo usein sääntöjä

Kohtalainen (6) / tarvitset usein ohjausta (5)

- *Oppilas*
 - riitaantuu helposti ja aiheuttaa muille mielipahaa
 - laiminlyö tehtäviä jatkuvasti
 - käyttäytyy vilpillisesti
 - käy koulua epäsäännöllisesti
 - ei välitä säännöistä ja syyllistyy rangaistaviin rikkomuksiin

Välttävä (5) / tarvitset usein ohjausta (5)

- *Oppilas*
 - käyttäytyy uhkaavasti muita kohtaan
 - laiminlyö ympäristöä ja tehtäviä täysin
 - käy koulua epäsäännöllisesti
 - syyllistyy jatkuvasti rangaistaviin rikkomuksiin

Hylätty (4)

- *Oppilasta ei voi epäsosiaalisen käytöksen vuoksi pitää normaalissa kouluopetuksessa ilman erityistoimia*

Käyttäytymisen arvio merkitään ainakin lukuvuositodistukseen. Käyttäytymisen arviota ei merkitä päättö- eikä erotodistukseen.

OPPILAAN ITSEARVIOINTI

Perusopetuksen yhtenä tehtävänä on kehittää oppilaan edellytyksiä itsearviointiin. Itsearviointitaitojen kehittämisen tarkoituksena on tukea oppilaan itsetuntemuksen kasvua ja opiskelutaitojen kehittymistä. Tavoitteena on, että oppilaan itsetunto ja myönteinen minäkuva oppijana sekä osallisuuden tunne vahvistuvat. Itsearviointitaitojen kehittymisen myötä oppilas oppii myös tiedostamaan omaa edistymistään ja oppimiselle asetettuja tavoitteita sekä asettamaan itse opiskelulle tavoitteita ja säätelemään oppimisprosessiaan.

Itsearviointitaitojen kehittymiseksi oppilasta tulee ohjata tarkastelemaan oppimisprosessiaan sekä arvioimaan oppimis- ja työskentelytaitojaan. Tämä edellyttää säännöllisen palautteen antamista oppilaalle hänen työskentelystään. Oppilasta tulee ohjata ja kannustaa arvioimaan monipuolisesti osaamistaan ja oppimistaan.

Oppilaan itsearvioinnin toteutus, menetelmät ja palautekäytännöt Nousemisen Vireä Vähä -koulussa

Itsearvioinnin tarkoituksena on tukea oppilaan itsetuntemuksen kasvua ja kehittää opiskelutaitoja. Suullinen ja kirjallinen itsearviointi on jatkuvaa läpäisten eri oppiaineet lukuvuoden aikana. Oppilas asettaa työlleen tavoitteita ja saa onnistumisestaan palautetta.

Itsearvioinnin välineet

- *arviointikeskustelu oppilaan ja opettajan välillä, jossa myös vanhemmat voivat olla mukana*
- *itsearviointilomakkeet kullekin vuosiluokalle, joita käytetään arviointikeskustelun pohjana*
- *muut itsearviointilomakkeet eri oppiaineissa*
- *opettajan antama suullinen ja kirjallinen palaute.*

Oppilaan itsearvioinnin edellytyksiä kehitetään oppiaineissa seuraavasti:

- 1) *Opastetaan oppilasta tehostetusti oman, tietoisien opiskelutavoitteen asettamisessa. Menetelmänä esimerkiksi lukusuunnitelman laatiminen ja sen seuranta.*
- 2) *Totutetaan oppilasta työprosessin ja /tai oppiaineen kurssin aikana tapahtuvaan oppilaan ja opettajan yhteiseen arviointikeskusteluun, jossa oppilas pohtii työn edistymistä: onnistumistaan tai epäonnistumistaan.*
- 3) *Ohjataan oppilasta valmiin työn, harjoitteen tai kurssin arviointiin yksin, yhdessä ryhmän jäsenten tai opettajan kanssa. Tässä ovat apuna kunkin oppiaineen arvosanakriteerit.*
- 4) *Suunnitellaan kullekin oppiaineelle soveltuvia arviointikaavakkeita ja työpäiväkirjantyyppisiä taulukoita viikkoon tai portfolioon liitettäväksi. Työ- tai oppimispäiväkirjaan oppilas kirjaa kullakin kurssilla tekemänsä harjoitustyöt ja arvioi omaa onnistumistaan. Jotta työ olisi mielekästä, on erikseen sovittava milloin ja missä oppiaineessa arviointi kulloinkin suoritetaan.*
- 5) *Varataan työrupeaman tai kurssin päätteeksi yhteistä arviointiaikaa, jolloin palautekeskustelujen avulla pohditaan onnistumisia ja epäonnistumisia. Kurssin alussa ja lopussa oppilaan voivat kirjoittaa kirjeen opettajalle. Näin saadaan tietoa oppilaan asenteesta ja harrastuneisuudesta sekä loppupalautteena toteutumisen arviointi.*
- 6) *Pyritään integroimaan itsearviointi opetuksen luontevaksi osaksi ja välttämään sen muodostumista rutiininomaiseksi painolastiksi.*

TUKEA TARVITSEVAN OPPILAAN ARVIOINTI

Oppimisvaikeudet tulee ottaa huomioon oppilaan arvioinnissa. Tämä koskee myös oppilaita, joiden vaikeudet ovat lieviä ja joille ei ole tehty erityisen tuen päätöstä. Arvioitaessa tulee käyttää menetelmiä, joiden avulla oppilas kykenee mahdollisimman hyvin osoittamaan osaamisensa. Arviointipalaute auttaa oppilasta tunnistamaan omat kehittymistarpeensa.

Erityistä tukea saavan oppilaan arvioinnin periaatteet määritellään henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS).

Jos oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, arvioidaan oppilaan suorituksia suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin ja kuvauksiin oppilaan hyvästä osaamisesta.

Jos erityisen tuen päätöksessä päätetään, että oppilas opiskelee yksilöllisen oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa, arvioidaan oppilaan suorituksia henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin perustuen. Silloin oppilaan osaamista ei arvioida suhteessa opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin hyvän osaamisen kuvauksiin. Yksilöllistettyjen oppimäärien mukaisesti opiskelluissa oppiaineissa voidaan käyttää sanallista arviota kaikilla vuosiluokilla.

Pidennetyt oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan arviointi perustuu perusopetuksen yleisiin oppimääriin tai yksilöllistettyihin oppimääriin, sen mukaan mitä oppilaan erityistä tukea koskevassa päätöksessä on päätetty.

Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, arviointi perustuu oppilaan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa asetettuihin yksilöllisiin tavoitteisiin. Oppilaan arviointi kohdistuu edistymiseen toiminta-alueittain. Arvioitavia toiminta-alueita ovat motoriikka, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot ja kognitiiviset taidot. Arvioinnin tulee perustua oppilaan kasvamis- ja oppimisprosessiin, sen lähtökohtiin ja tavoitteisiin. Oppimista arvioitaessa tulee ottaa huomioon oppilaan vamman tai sairauden aiheuttamat esteet oppimiselle.

MAAHANMUUTTAJAOPPILAAN ARVIOINTI

Maahanmuuttajaoppilaiden eri oppiaineiden arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan tausta ja vähitellen kehittyvä suomen tai ruotsin kielen taito. Oppilaan arvioinnissa tulee käyttää monipuolisia, joustavia ja oppilaan tilanteeseen sovitettuja arviointimenetelmiä, jotta hän kykenee osoittamaan osaamisensa mahdollisista suomen tai ruotsin kielen taitojen puutteista huolimatta. Maahanmuuttajaoppilaan arviointi voi olla sanallista koko perusopetuksen ajan lukuun ottamatta päättöarviointia.

8.2 Päättöarviointi

ARVIOINNIN TEHTÄVÄ

Päättöarvioinnin tehtävänä on määritellä, miten hyvin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut perusopetuksen oppimäärän tavoitteet eri oppiaineissa.

ARVIOINNIN PERIAATTEET

Päättöarvioinnin tulee olla valtakunnallisesti vertailukelpoista ja kohdella oppilaita tasavertaisesti. Päättöarvosanan tulee kussakin yhteisessä oppiaineessa perustua oppilaan osaamiseen perusopetuksen päättövaiheessa vuosiluokilla 8–9. Päättöarviointia varten on laadittu perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit kaikkiin yhteisiin oppiaineisiin. Oppilaan osaaminen arvioidaan perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereiden pohjalta, monipuoliseen näyttöön perustuen.

Jos yhteisen oppiaineen opiskelu päättyy ennen perusopetuksen päättövaihetta, oppilaan osaaminen arvioidaan kyseiseen oppiaineeseen laadittujen perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereiden mukaan.

Päättöarvioinnin kriteerit määrittelevät tieto- ja taitotason arvosanalle kahdeksan (8). Päättöarvioinnin kriteerit on laadittu siten, että oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin oppiaineen kriteereiden edellyttämää osaamista. Joidenkin kriteerien saavuttamatta jäämisen voi kompensoida muiden kriteerien tason ylittäminen.

Oppilas on saavuttanut perusopetuksessa vaadittavat tiedot ja taidot välttävästi (5), mikäli hän pystyy osoittamaan jossakin määrin kriteerien edellyttämää osaamista.

Päättöarvioinnissa työskentelyn arviointi sisältyy oppiaineen arvosanaan.

Jos erityisen tuen päätöksessä on päätetty, että oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, arvioidaan oppilaan suorituksia henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin perustuen. Silloin oppilaan osaamista ei arvioida suhteessa opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin hyvän osaamisen kuvauksiin.

Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi perustuu oppilaan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin.

ARVIOITAVAT OPPIAINEET

Perusopetuksen päättövaiheessa numeroin arvosteltavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, ensimmäinen vieras kieli, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämäkatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous.

Äidinkieli ja kirjallisuus–oppiaineessa arvioidaan kohdassa 7. 2 mainitut oppimäärät, joista oppilas opiskelee yhtä tai kahta. Jos oppilas on vaihtanut äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen tai vieraiden kielten oppimäärää, arvioidaan päättöarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Samoin menetellään, jos oppilas on vaihtanut katsomusaineesta toiseen.

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin.

Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti. Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen aineen syventäviksi opinnoiksi, sen suoritus voi korottaa kyseisen oppiaineen arvosanaa.

8.3 Todistukset

Oppilaan todistukset ovat julkisia asiakirjoja. Jos niissä on oppilaan henkilökohtaisten ominaisuuksien sanallista arviointia koskevia tietoja, todistus on näiltä osin salassa pidettävä ja se voidaan antaa vain oppilaalle ja hänen huoltajalleen.

PERUSOPETUKSEN AIKANA KÄYTETTÄVÄT TODISTUKSET

Perusopetuksen aikana käytettävät todistukset ovat

1. Lukuvuositodistus
2. Välitodistus
3. Erotodistus

Oppilaalle tulee antaa lukuvuositodistus lukuvuoden päättyessä. Lukuvuoden aikana voidaan lisäksi antaa välitodistuksia. Jakso-opetusta noudatettaessa jakson päättyessä annettava jaksotodistus voi toimia välitodistuksena. Lukuvuoden aikana annetut jaksotodistukset voivat yhdessä muodostaa lukuvuositodistuksen.

Nousiaisissa lukuvuoden aikana annettu viides jaksotodistus muodostaa lukuvuositodistuksen.

Erotodistus annetaan oppilaalle, joka vaihtaa toiseen kouluun tai eroaa perusopetuksesta tai ei ole saanut oppivelvollisuutta suoritetuksi oppivelvollisuutensa aikana. Erotodistuksen liitteenä tulee olla koulussa noudatettu tuntijako sekä selvitys opetuksen mahdollisista painotuksista. Erotodistukseen ei merkitä käyttäytymisen arviota. Erillistä erotodistusta ei tarvitse antaa, jos oppilas siirtyy saman opetuksen järjestäjän ylläpitämään toiseen kouluun.

Todistuksiin merkitään todistuksen, opetuksen järjestäjän ja koulun nimi, oppilaan nimi ja syntymäaika, todistuksen antamispäivä, allekirjoitus, arvio oppilaan käyttäytymisestä sekä oppilaan opinto-ohjelma ja arvio siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet. Jos työskentely arvioidaan erikseen, merkitään sen arvio todistukseen. Lukuvuositodistukseen merkitään myös tieto luokalta siirtymisestä sekä mahdollisesta

luokalle jättämisestä. Numeroarvostelua käytettäessä todistukseen merkitään perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko. Todistuksissa tulee olla merkintä, että ne ovat Opetushallituksen 16.01.2004 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukaisia. Opetuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta merkitään hänen saamansa arvio todistukseen mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua arvosanaa ei merkitä todistukseen.

Jos oppilaan oppitunneista lukuvuoden aikana vähintään puolet on opetettu muulla kuin koulun opetuskielellä, tulee todistuksessa mainita opetuksessa käytetty kieli ja sillä opetetut oppiaineet.

Jos erityisen tuen päätöksessä on päätetty, että oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, varustetaan numeroarvosana sekä sanallinen arvio tähdellä (*). Todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee maininta siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä merkityt (*) oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

NOUSIAINEN
VIREÄ VÄHREÄ *Lukuvuoden päättyessä annetaan opetussuunnitelman perusteissa annetun ohjeen mukainen lukuvuositolidistus. Arviointi lukuvuositolidistukseen merkitään*

- vuosiluokilla 1-2 sanallisena arviona
- vuosiluokilla 3-4 sanallisen arvion ja numeroarvioinnin yhdistelmänä kunnan opetussuunnitelman mukaan
- vuosiluokilla 5-9 numeroarviointina.
- oppiaineissa, joissa oppimäärä on yksilöllistetty, voidaan käyttää sanallista arviota myös päättötodistuksessa

Jokaisella Nousiaisten kunnan koululla on oma lukuvuositolidistusohjansa, joka on laadittu noudattaen opetussuunnitelman perusteissa todistuksista annettuja ohjeita. Numeroarvostelua voidaan täydentää sanallisella arviolla, joka annetaan todistuksen liitteenä.

PERUSOPETUKSEN PÄÄTTÖTODISTUS

Päättötodistus annetaan perusopetuksen päättyessä oppilaalle, jonka suoritukset kaikissa numeroin arvosteltavissa aineissa ovat vähintään välttävii.

Päättötodistukseen merkitään samat tiedot kuin perusopetuksen aikana käytettäviin todistuksiin seuraavin poikkeuksin. Päättötodistukseen merkitään oppilaan koko nimi ja henkilötunnus, rehtorin allekirjoitus, yhteisten oppiaineiden ja numeroin arvosteltavien valinnaisien aineiden arviointi sanoin (välttävii-erinomainen) ja numeroin (5–10). Oppiaineista, joissa on useampia oppimääriä (äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen ja vieraat kielet, uskonto) merkitään suoritettu oppimäärä. Päättötodistukseen tulee maininta siitä, että oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista. Arviota oppilaan työskentelystä ja käyttäytymisestä ei merkitä päättötodistukseen.

Kaikki yhteisiin oppiaineisiin liittyvät valinnaiset aineet merkitään päättötodistukseen välittömästi kyseisen oppiaineen alle. Numeroin arvosteltavista valinnaisista aineista merkitään nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja annettu arvosana. Sanallisesti arvioitavan valinnaisen aineen nimen kohdalle tulee merkintä ”valinnaiset opinnot”, sen jälkeen kaikkien kyseiseen yhteiseen aineeseen liittyvien sanallisesti arvioitavien aineiden yhteenlaskettu vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä ”hyväksytty”.

Ne valinnaisena opiskeltavat vieraat kielet ja muut valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen merkitään päättötodistukseen otsikon ”muut valinnaiset aineet” alle. Aineesta

mainitaan nimi, vuosiviikkotuntimäärä, mahdollinen oppimäärä sekä arvio joko numeroin **tai** merkinnällä ”hyväksytty”.

Mikäli oppilas vaihtaa valinnaisen aineen toiseen, päättötodistukseen merkitään molempien valinnaisaineiden nimet ja opiskellut vuosiviikkotuntimäärät. Kesken jääneen valinnaisaineen kohdalla tulee merkintä ”osallistunut”. Uudesta valinnaisaineesta tulee todistukseen joko numeroarvosana tai merkintä ”hyväksytty” vuosiviikkotuntimäärästä riippuen.

Mikäli oppilaan huoltaja pyytää kirjallisesti, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta kielestä, arvosana jätetään pois ja todistukseen tulee merkintä ”hyväksytty”. Toista kotimaista kieltä opetetaan kuitenkin yhteisenä oppiaineena ja se arvostellaan numeroin.

Päättötodistukseen voi kuulua liitteitä, esimerkiksi arvio oppilaan käyttäytymisestä ja työskentelystä sekä sanallinen liite alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista. Jokaisesta liitteestä tulee ilmetä oppilaan tunnistetiedot. Päättötodistuksen liitteistä ei tule mainintaa päättötodistukseen.

Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta merkitään hänen saamansa arvio päättötodistukseen mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua arvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Päättötodistukseen tulee merkitä oppiaineen opetuksessa käytetty kieli, mikäli jonkin oppiaineen perusopetuksen oppitunneista on päättövaiheessa opetettu vähintään puolet muulla kuin koulun opetuskielillä.

Jos oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, myös päättöarviointi voi näissä oppiaineissa olla sanallinen. Päättötodistuksessa voidaan käyttää näissä oppiaineissa myös numeroarvostelua. Sekä numeroarvosana että sanallinen arvio varustetaan tähdellä (*). Todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee merkintä siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä merkityt (*) oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan. Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi on sanallinen.

Yhdeksännen luokan oppilaalle tulee antaa tarvittaessa jatko-opintoihin pyrkimistä varten välitodistus, jossa oppilaan osaaminen arvioidaan samoin perustein kuin päättötodistuksessa.

MUUT TODISTUKSET

Muut perusopetuksessa käytettävät todistukset ovat

1. Todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta
2. Todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä
3. Todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Jos oppilas on suorittanut perusopetuksen jonkin oppiaineen oppimäärän erityisessä tutkinnossa, hänelle annetaan todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta. Todistuksesta tulee käydä ilmi suoritettu oppiaine ja oppimäärä. Samaan todistukseen voidaan merkitä useamman oppiaineen suoritukset. Jos oppilas on suorittanut osan perusopetuksen oppimäärästä, kuten vuosiluokan oppimäärän, annetaan hänelle todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä. Jos perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Todistuksiin merkitään samat yleistiedot kuin päättötodistukseen. Suoritetuista oppiaineista merkitään oppiaineen nimi, mahdollinen oppimäärä sekä arvosana. Yhteisten oppiaineiden laajuutta vuosiviikkotunteina ei merkitä. Oppivelvollisen on suoritettava hyväksytysti kaikki yhteiset oppiaineet saadakseen todistuksen perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

9 luku Erityisen koulutustehtävän mukainen ja erityiseen pedagogiseen järjestelmään tai periaatteeseen perustuva opetus

9.1 Vieraskielinen opetus ja kotimaisten kielten kielikylpyopetus

Nousiaisten kunnassa ei ole tällaista opetusta.

9.2 Kansalliset kielikoulut

Nousiaisten kunnassa ei ole tällaista opetusta.

9.3 Kansainväliset kielikoulut

Nousiaisten kunnassa ei ole tällaista opetusta.

9.4 Steinerpedagoginen opetus

Nousiaisten kunnassa ei ole tällaista opetusta.